

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA PLÁNOVÁNÍ KRAJINY A SÍDEL

Semily – strategie pro smršťující se město
DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Ing. arch. Tomáš Peltan, Ph.D.

Diplomant: Bc. David Kopecký

2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. David Kopecký

Rozvoj venkova a zemědělství
Prostorové plánování

Název práce

Semily – strategie pro smršťující se město

Název anglicky

Semily – a strategy for a shrinking town

Cíle práce

Cílem práce je navrhnout strategii pro město Semily. Při návrhu strategie bude zohledněno, že se jedná o město, které ztrácí své obyvatele.

Metodika

Literární rešerše se zaměří na problematiku smršťování měst a jejich plánování. Zvláštní důraz bude kladen na problematiku měst podobné velikosti, včetně případných příkladů, a případně na plánovací nástroje, které se v této souvislosti osvědčily.

V praktické části bude provedena situační analýza, která bude zahrnovat jak vnitřní, tak i vnější analýzu a syntézu formou SWOT. K prověření možných budoucností bude využita technika psaní scénářů, na základě které bude stanovena vize rozvoje města. Strom cílů bude zpracován na základě vize s využitím stromů problémů (problémové analýzy) a vybraná opatření budou rozpracována do podoby akčních plánů, včetně návrhu prioritizace.

Výsledný návrh bude diskutován.

Doporučený rozsah práce

min. 30 stran textu, podle potřeby tabulkové a grafické přílohy, fotodokumentace

Klíčová slova

Semily, strategie, smršťující se město

Doporučené zdroje informací

Future Directions for the European Shrinking City. [elektronický zdroj] /. NEILL, W J V. – SCHLAPPA, H.. HOLLANDER, J B. *A research agenda for shrinking cities*. Cheltenham ; Northampton: Edward Elgar Publishing, 2018. ISBN 978-1-78536-634-5.

HOSPERS, G. – SYSSNER, J. *Dealing with urban and rural shrinkage : formal and informal strategies*. Wien: LIT, 2018. ISBN 978-3-643-90822-3.

RICHARDSON, H W. – NAM CHANG WOON. *Shrinking cities : a global perspective*. London ; New York: Routledge, 2014. ISBN 978-0-415-64396-2.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – FZP

Vedoucí práce

Ing. arch. Tomáš Peltan, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra plánování krajiny a sídel

Elektronicky schváleno dne 2. 3. 2021

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 3. 2021

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 29. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou/závěrečnou práci na téma: Semily – strategie pro smršťující se město vypracoval samostatně a citoval jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použil a které jsem rovněž uvedl na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědom, že na moji diplomovou/závěrečnou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědom, že odevzdáním diplomové/závěrečné práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Praze dne 29.3.2022

.....

Poděkování

Mé poděkování patří Ing. arch. Peltanovi, Ph.D. za odborné vedení mé práce, pomoc a cenné rady. Dále bych chtěl touto cestou poděkovat mé rodině a přítelkyni za podporu a trpělivost při studiu. V neposlední řadě děkuji starostce města Semily Bc. Leně Mlejnkové za ochotu, vstřícnost a poskytnuté informace.

Abstrakt

Diplomová práce přibližuje strategické plánování měst se zaměřením na problematiku úbytku obyvatel. Hlavním cílem je zpracování návrhu strategického plánu pro město Semily.

Analýzy ukázaly, že město Semily bude i nadále ztrácet obyvatelstvo a sním spojený i úbytek domácností a zvyšující se počet prázdných domů a bytů. Dále z analýz vyplývá, že město má zvýšený počet nezaměstnaných osob, sociální problémy, přítomnost vyloučených lokalit a nevyužívá potenciál cestovního ruchu.

Důležitou částí při návrhu samotné strategie bylo prověření možných budoucností města formou psaných scénářů rozvoje, na základě které byla stanovena vize rozvoje města. Další technikou využitou pro vytvoření výsledné strategie jsou stromy problémů a cílů, z kterých jsou vybrána konkrétní opatření a ty jsou rozpracována do podoby akčních plánů.

Výsledkem této práce je návrh strategického plánu pro město Semily. Tato strategie se zaměřuje na proces řízeného smršťování, který povede ke změně image a připravenosti města reagovat na nové situace vzniklé s úbytkem obyvatel, především na nadbytek bytového fondu. Zároveň strategie nabízí využití smršťování města k rozvoji cestovního ruchu společně s rozvojem jeho zázemí a nabízí prostor pro uplatňování udržitelných řešení.

Klíčová slova: Semily, strategie, smršťující se město

Abstract

The diploma thesis approaches strategic urban planning with a focus on the issue of population decline. The main goal is to develop a draft strategic plan for the city of Semily.

Analyzes have shown that the city of Semily will continue to lose population and the associated decline in households and an increasing number of empty houses and apartments. Furthermore, the analyzes show that the city has an increased number of unemployed people, social problems, the presence of brownfields and does not use the potential of tourism.

An important part of the design of the strategy itself was to examine the possible future of the city in the form of written development scenarios, based on which the vision of the city's development was determined. Another technique used to create the resulting strategy are problem and goal trees, from which specific measures are selected and these are developed into action plans.

The result of this work is a draft strategic plan for the city of Semily. This strategy focuses on the process of controlled shrinkage, which will lead to a change in the image and readiness of the city to respond to new situations arising from the decline of the population, especially the surplus of the housing stock. At the same time, the strategy offers the use of the city's shrinkage for the development of tourism together with the development of its background and offers space for the application of sustainable solutions.

Keywords: Semily, strategy, shrinking city

Obsah

1 Úvod	12
2 Cíle	13
3 Metodika	13
3.1 Analytická část	13
3.2 Návrhová část	14
4 Literární rešerše.....	15
4.1 Shrinking cities	15
4.2 Příklady vylidňujících se měst z USA.....	16
4.2.1 Detroit	16
4.2.2 St. Louis a East St. Louis	19
4.2.2.1 East St. Louis.....	19
4.2.2.2 St. Louis	20
4.3 Příklady malých vylidňujících se měst z Německa.....	21
4.3.1 Johannegeorgenstadt.....	21
4.3.2 Altena	23
4.4 Příklady malých vylidňujících se měst z Japonska.....	24
4.4.1 Kamiyama.....	25
4.4.2 Oya	27
4.5 Příčiny vylidňování měst	28
4.5.1 Suburbanizace.....	28
4.5.2 Deindustrializace	29
4.5.3 Demografické změny – stárnutí populace	30
4.5.4 Migrace.....	31
4.6 Důsledky vylidňování měst.....	31
4.7 Různé typy reakcí měst na smršťování.....	32
4.8 Strategické plánování.....	33
4.9 Strategické plánování měst v českém prostředí	34
4.10 Typy strategií pro smršťující se město	35
4.11 Výzvy pro smršťující se města	37
4.12 Udržitelnost a odolnost.....	39
5 Analytická část.....	41
5.1 Poloha, Regionální vztahy	41
5.1.1 Širší vztahy Semily	42
5.1.2 Místní vztahy	44
5.2 Obyvatelstvo	48
5.2.1 Historický vývoj obyvatelstva	48

5.2.2	Struktura obyvatel.....	50
5.2.2.1	Index stáří	52
5.2.2.2	Průměrný věk.....	53
5.2.2.3	Vzdělanost	54
5.2.3	Demografická prognóza	56
5.2.3.1	Metodika a odhad parametrů demografické prognózy.....	56
5.2.3.2	Výsledky demografické prognózy	56
5.2.4	Prognóza počtu bytových domácností.....	58
5.2.4.1	Metodika prognózy počtu bytových domácností	58
5.2.4.2	Výsledky prognózy počtu bytových domácností města Semily.....	58
5.2.5	Dojíždka a vyjíždka za prací a vzděláním	59
5.3	Ekonomika	60
5.3.1	Trh práce	60
5.3.2	Nezaměstnanost.....	63
5.3.3	Ekonomika města	64
5.3.3.1	Výdaje a příjmy města	64
5.3.3.2	Pozemky a budovy ve vlastnictví města	64
5.4	Infrastruktura a vybavenost.....	65
5.5	Kultura, Rekreace, Turistika.....	67
5.5.1	Kultura	67
5.5.2	Turistika	68
5.5.2.1	Cykloturistika.....	68
5.5.2.2	Pěší turistika	69
5.5.2.3	Další cíle a zajímavosti	70
5.5.3	Turistické regiony	70
5.6	Životní prostředí	71
5.6.1	Geografická Charakteristika	71
5.6.1.1	Typologické členění krajiny podle Löwa	71
5.6.1.2	Klimatický region	71
5.6.2	Vodní režim	71
5.6.2.1	Zásobování vodou	72
5.6.2.2	Záplavová území.....	72
5.6.2.3	Zranitelné oblasti.....	73
5.6.3	Ovzduší a hluk.....	74
5.6.4	Staré ekologické zátěže	75
5.6.5	Půda	75
5.6.6	Krajina	76

5.6.6.1 Oblasti krajinného rázu na území SO ORP Semily.....	77
5.6.6.2 Územní systém ekologické stability (USES).....	77
5.6.6.3 Přírodní hodnoty na území města Semily	79
5.6.7 Urbanistické prostředí.....	79
5.6.8 Hodnoty sídel.....	80
5.6.9 Plochy brownfields.....	80
5.6.10 Vyloučené lokality.....	82
5.6.10.1 Popis a poloha vyloučených lokalit	82
5.7 Strategické a koncepční dokumenty	83
5.7.1 SRR	83
5.7.2 Strategie rozvoje Libereckého kraje	83
5.7.3 PÚR	83
5.7.4 ZÚR	84
5.7.5 ÚP.....	84
5.7.6 Program rozvoje města na období 2021-2030	85
5.8 SWOT analýza.....	86
5.9 Shrnutí analytické části	89
6 Návrhová část.....	90
6.1 Scénáře rozvoje	90
6.1.1 Nulový scénář.....	91
6.1.2 Obytný satelit.....	93
6.1.3 Semily – ekologické město otevřené výletům.....	97
6.1.4 Město pro klidné dožití.....	101
6.2 Vize	103
6.2.1 Semily – ekologické město otevřené výletům.....	103
6.3 Stromy problémů	104
6.3.1. Nízká udržitelnost	105
6.3.2. Nepříznivá image a identita města	105
6.3.3. Nerozvinutý cestovní ruch	106
6.3.4. Znehodnocení majetku	106
6.3.5. Prázdné byty, domy, pozemky	107
6.3.6. Neudržitelné hospodaření města.....	107
6.4 Stromy cílů	107
6.4.1. Vyšší udržitelnost města.....	108
6.4.2. Příznivá image a identita města	109
6.4.3. Rozvinutý cestovní ruch	109
6.4.4. Stabilizace a udržení vybraných částí města	110

6.4.5. Omezení negativních dopadů prázdných bytů, domů, pozemků.....	110
6.4.6. Zajištění udržitelného hospodaření města.....	111
6.5 Výsledné cíle a opatření budoucího rozvoje města	111
6.6 Implementace.....	128
6.6.1 Rozdělení rolí, pravomoci a odpovědnosti u konkrétních subjektů ...	129
6.6.2 Postup realizace strategického plánu v území	130
6.6.3 Systém projektového řízení	131
6.6.4 Zajištění souladu strategického a územního plánu	133
7 Diskuze	133
8 Závěr.....	134
9 Zdroje.....	135
9.1 Literatura	135
9.2 Seznam internetových zdrojů	139
9.3 Seznam grafů.....	142
9.4 Seznam obrázků	144
9.5 Seznam tabulek	146
9.6 Ostatní zdroje.....	147

1 Úvod

Na celém světě, po řadu desetiletí, prožívají města, zejména v rozvojových zemích, intenzivní městský rozvoj (Weaver et al. 2017). Na celé planetě žije více než polovina populace v městech a očekává se, že v roce 2050 tento trend vzroste až na 80 procent (Hospers et Syssner 2018). V těchto městech nastává rychlý rozvoj infrastruktury spojený s nárůstem obyvatel a ekonomických aktivit. Naopak v mnoha jiných městech, zejména v rozvinutých zemích, nastává opačná situace, kdy tyto města zažívají úpadek. Fenomén zmenšujících se měst se vyskytuje stále častěji po celém světě. Příčiny úbytku obyvatel jsou různé. Hlavní příčiny jsou např. deindustrializace, demografické změny, či suburbanizace a mnoho dalších, které budou rozebrány v následujících kapitolách této práce. Tyto příčiny mají podobné dopady a projevují se např. opuštěnými budovami, sociálními problémy, ztrátou komunálních služeb a oslabenou ekonomikou (Weaver et al. 2017).

Z tohoto důvodu je zapotřebí zvolit jiný přístup plánování, než u populačně rostoucích měst. Výzvy, které přináší smršťování pro územní a strategické plánování je vypořádat se s nadbytečnými a nevyužitými kapacitami bytového fondu, infrastruktur a snaze zabránit celkovému úpadku města.

Tato práce se bude zabývat návrhem strategie pro smršťující se město Semily, které vykazuje dlouhodobý úbytek obyvatel, stárnutí populace, zvyšující se počet prázdných bytů a domů, přítomnost vyloučených lokalit a sociální problémy. I přes tyto negativní jevy má město Semily potenciál využít proces smršťování ve svůj prospěch, především v nalezení vhodných řešeních. Zejména pak pomocí návrhu vhodné strategie řízeného smršťování.

2 Cíle

Cílem diplomové práce je navrhnout strategický plán pro město Semily. Strategický plán bude reflektovat potřeby města, které budou vycházet z analytické části práce a navržená strategie bude zvažovat problematiku úbytku obyvatel, s kterým se město potýká.

3 Metodika

Diplomová práce je rozdělena do dvou hlavních částí – analytická část a návrhová část.

3.1 Analytická část

Analýza města byla zpracována na základě dostupných zdrojů, jak statistických, tak i textových, převážně z Českého statistického úřadu. Dalšími zdroji pro mou práci sloužily mapové podklady, které byly čerpány převážně z Mapy.cz, podklady města a dále zjištěné informace na základě provedených vlastních šetření na území města. Analýza města byla zaměřena na tato zkoumaná témata:

- poloha a regionální vztahy města
- obyvatelstvo
- ekonomika
- infrastruktura
- vybavenost města
- kultura
- turistika
- životní prostředí
- strategické a koncepční dokumenty

V analytické části je zpracována demografická prognóza a prognóza počtu bytových domácností, které jsou zařazeny do zkoumaného tématu obyvatelstvo.

Podrobný popis metody zpracování demografické prognózy je popsán v kapitole: 5.2.3.1. Metodika a odhad parametrů demografické prognózy.

Podrobný popis metody zpracování prognózy počtu bytových domácností je popsán v kapitole: 5.2.4.1. Metodika prognózy počtu bytových domácností.

Závěrem analytické části je SWOT analýza, která je rozdělená na vnitřní analýzu (silné a slabé stránky města) a vnější analýzu (příležitosti a hrozby města). Příležitosti a hrozby jsem identifikoval pomocí faktorů a procesů, které nejsou přímo ovlivnitelné z řešeného území a zároveň je nahlédnutý pohled do budoucna.

Z výsledků SWOT analýzy a celkového shrnutí analytické části vyplývají důležitá témata pro návrhovou část.

3.2 Návrhová část

Tato část je hlavním jádrem diplomové práce, která navazuje na výsledky z analytických výstupů. Návrhová část je uspořádána do relativně obecně definované vize až po konkrétní dílčí problémy a aktivity. Výstupy návrhové části zahrnují postupně realizované kroky:

- rozvojové scénáře
- vize
- identifikace problémových oblastí (stromy problémů)
- formulace cílů (strom cílů)
- popis jednotlivých cílů, včetně návrhu aktivit, opatření, monitorovací ukazatelé, garanti a zapojené subjekty

Strategická vize má za úkol představit si město za několik let v budoucnosti. Tak jak si představujeme, aby město mělo jasný plán, jakým směrem se vydat. Stav budoucího dosažení byl zvolen na 20 let, tudíž na dobu k dosažení žádoucího stavu města. Vize je důležitá k určení směru, jakým chce město směřovat a jaké aktivity proto musí vykonat.

V první řadě byly navrženy čtyři rozvojové scénáře, které jsou popsány formou kombinací procesů rozhodnutí města a metodou exploračních scénářů. Scénáře popisují možné různé budoucí stavy a vývojové trendy. Jednotlivé scénáře se liší a popisují odlišné možné budoucí vývoje města. Následně byl vybrán nejideálnější scénář podle uvážení autora této práce, který byl následně modifikován do konkrétní vize. Na konkrétní vizi následně navazují další výstupy návrhové části. Vlastní návrh strategie je prvotně členěn do šesti tematických oblastí a ty reagují na závěry analýzy a na zvolenou vizi a představují oblasti, v nichž se koncentrují problémy.

Pro každou tematickou oblast byly na základě analytických výstupů (zejména ze SWOT analýzy) rozpracovány tzv. stromy problémů, které graficky znázorňují příčiny a důsledky příslušného hlavního problému. Šipky ve stromech problémů naznačují kauzální vazby mezi jednotlivými příčinami a důsledky.

V další fázi byly stromy problémů transformovány do stromů cílů, v nichž příčinám (kořenům) odpovídají opatření a důsledkům (větvím) odpovídají dopady. Šipky opět naznačují vazby mezi jednotlivými opatřeními, resp. dopady.

Každý z cílů je rozpracován do konkrétních podcílů a konkrétních opatření s popisem, výstupem, prioritou, monitorovacím ukazatelem, jak sledovat naplnění daného opatření, garantem a zapojenými subjekty.

V poslední řadě je vypracovaná implementace strategického plánu. Tento dokument slouží k rozdělení odpovědností, úkolů a umožní jejich zpětnou kontrolu.

4 Literární rešerše

4.1 Shrinking cities

Shrinking cities neboli česky řečeno: zmenšující se města, je proces, který se týká měst či městských oblastí vyskytujících se ve všech zemích světa, převážně ve vyspělých. Jsou to města, která zažila nebo zažívají dlouhodobý pokles obyvatelstva, pokles v hospodářské sféře i sociální problémy (Pallagst et al. 2013).

Město je bráno jako ekonomický motor, kde se odehrávají aktivity. Městské prostředí funguje jako magnet a nabalují se na ně ekonomické sektory, které přinášejí svá pozitiva i negativa. V současné době se zvyšuje pozornost na negativní dopady městského růstu, vznikají nerovnosti mezi sociálními skupinami, město se rozpíná a zabírá okolní krajinu. Kromě měst, která se stále zvětšují, jsou i města, která přicházejí o své obyvatele a neustále se zmenšují (EU ©2016). Zmenšující se města často souvisejí s úpadkem. Tento pojem byl výrazněji studován ve východním Německu v 90. letech 20. století až do současnosti. Dnes už víme, že úpadek měst postihuje všechny kontinenty a podle celosvětového atlasu měst je právě nejvíce upadajících měst v Evropě. Vyznačují se tím, že jsou jednostranně upnutá na průmysl, který po své největší slávě začne upadat a s ním i město, které se nedokáže transformovat na jiné odvětví (Schmeidler et al. 2011). Může také nastat obdobná politická transformace jako v Rusku (Hospers et Sysner 2018). Další ukazatel je typický nejen pro Japonsko, ale i pro zbytek vyspělých zemí. Jedná se o demografickou revoluci, kde populace stárne a ubývá lidí v produktivním věku. Jeden z vnějších znaků, který napomáhá k úpadku měst, je globalizace. Její rychlost, flexibilita, tok lidí, myšlenek a investic ohrožuje města ztrátou atraktivity, může vést k přesunu pracovních příležitostí a s nimi i samotných obyvatel (Schmeidler et al. 2011).

Většina lidí ve společnosti si představí pod pojmem růst úspěch, příležitost, technický pokrok a místo plné aktivit. Růst v městském prostředí vykazuje velký počet lidí na zhuštěném prostoru, a to způsobuje rozrůstání města do volné krajiny. Tím pádem tento proces potřebuje více služeb, škol, obchodů, firem, dětských hřišť, sportovišť, prostorů pro volnočasové aktivity, více domů pro bydlení atd. Růst vzniká z potřeby, když městu něco chybí. Naopak pojem zmenšující se město je spojen s neúspěchem, selháním a depresivním prostředím. Úpadek je nežádoucí jev, který ukazuje na malý počet lidí ve velkém prostředí, tedy příliš velké město pro malý počet obyvatel. Smršťující se města mají velkorysou občanskou vybavenost, a z toho důvodu mají přebytek. Upadající města musí místo rozrůstání přemýšlet o snižování služeb a občanské vybavenosti z důvodu udržitelnosti. Snižování představuje správné posouzení toho, které školy, sportoviště, obchody a domy musí zůstat a které lze odstranit. Smršťující se města jsou typická tím, že nabídka je větší než poptávka (Hospers et Sysner 2018).

Nesmíme zapomínat na to, že města koordinují a starají se o celou řadu typů infrastruktury, jako je technická infrastruktura, která zahrnuje rozvody vody, plynu, kanalizace a elektřiny, ale i o dopravní infrastrukturu, kterou tvoří např. veřejná doprava a silniční či železniční komunikace. Ve zmenšujících se městech, které čelí úbytku obyvatel, musí brát na tento fakt ohled a snažit se o snížení

infrastruktury natolik, aby jí město mohlo finančně dlouhodobě udržet. Vezměme si jako příklad kanalizaci, do které město investuje velké finanční prostředky. Kanalizační systém při výstavbě je navrhnut na větší počet obyvatel, protože se předpokládá, že v budoucnu přibude počet uživatelů kanalizace. Pokud se město bude dlouhodobě smršťovat a dojde k úbytku obyvatel, nelze tak snadno snížit kanalizační systém. Jestliže město ztratí 10 procent své populace, přibližně ztratí stejné procento plátců za kanalizaci. Město může mít správu kanalizace ve své režii, nebo si může najmout místní firmu, která se bude o celý systém starat a v tom případě se náklady na údržbu výrazně prodraží (Hollander 2018).

4.2 Příklady vylidňujících se měst z USA

Po ukončení druhé světové války se americká města nacházela v krizi, města upadala a ztrácela populaci. Tento trend můžeme v některých městech zaznamenat ještě nyní. V roce 1990 proběhlo v USA sčítání lidu a to ukázalo, že většina měst ve státech získává na popularitě a dlouhodobě narůstá počet obyvatel. Některá města nezvládla krizi na začátku 80.let a ta se pak setkala se zcela jinými problémy. Tato města na začátku 20. století získala velkou popularitu hlavně díky průmyslovým závodům a tím zde raketově stoupl počet obyvatel. Díky zmiňované krizi nastal u těchto měst rychlý pád a stejně tak, jak rychle tato města rostla, se začala vylidňovat. V dnešní době můžeme pozorovat odlišné osudy amerických měst. Některá zažívají velkou prestiž, protože zde roste ekonomika a zvyšují se životní náklady, zatímco jiná sužují problémy z minulosti a trápí je opuštěné budovy, málo pracovních příležitostí a špatná životní úroveň (Metcalf 2018).

V této kapitole se zaměříme na města, která prožila negativní dopad krize v 80. letech a ovlivnila jejich ekonomiku, hlavně z hlediska masivní ztráty pracovních míst v odvětví ocelářského a automobilového průmyslu (Feyrer et al. 2007). Města St. Louis, East St. Louis a Deitroit od krize ztratila až polovinu svého obyvatelstva (Hollander 2011). Města, kterých se tento problém týká, se nacházejí v oblasti zvané Rust Belt na severovýchodě USA u jezer Lake St Clair, Lake Erie a Lake Ontario, které se táhnou až k Atlantskému oceánu (Feyrer et al. 2007). Hranici na jihozápadě uzavírá město St. Louis.

4.2.1 Detroit

Detroit je jedno z nejznámějších a nejstarších měst, které je známo problematikou deindustrializace v USA, ale z globálního hlediska je známé po celém světě (Connors et al. 2020). Detroit se nachází na severu státu Michigan u Velkých jezer. Díky této strategické poloze se na začátku 20. století město rozvíjelo do prosperujícího centra, které vynikalo výrobním a přepravním průmyslem a podpořilo rozkvět globálního obchodu. V té době Detroit patřil mezi největší města v USA s téměř 300 000 obyvateli. Jeho počet obyvatel raketově stoupl díky rodícímu se automobilovému průmyslu, který zde našel ideální podmínky. O dalších dvacet let později měl milión obyvatel a stal se čtvrtým největším městem

Spojených států amerických. Město bylo zachváčeno průmyslovou horečkou a stále vzkvétalo, jako celý region zvaný Rust Belt. Detroit rozšiřoval své zázemí, aby uspokojil příliv migrantů, kteří využívali volná pracovní místa v průmyslu (Weaver et al. 2017).

V roce 1950 mělo město už 1 850 000 obyvatel, Detroitu se přezdívalo Motor City, protože zde působilo několik automobilek. V době největší slávy přišly první problémy a s nimi i dlouhodobý pád města. Detroit po masivním přílivu obyvatel měl velké sociální problémy. V roce 1943 vypukly občanské nepokoje, které trvaly pět dní. Zemřelo při nich 34 lidí a více než 2000 budov bylo zničeno, většinou vypáleno, nakonec musela zasáhnout armáda, aby situaci uklidnila. Nepokoje vznikly z rasového podnětu, kdy běloši útočili na tmavší část obyvatelstva, která se přistěhovala do všech bílých čtvrtí. Násilné nepokoje byly dlouho připisovány a spojovány s rasovou diskriminací, rozdílným majetkem a nespravedlivým poskytováním sociálních služeb. Nepokoje výrazně ovlivnily prosperitu Detroitu. Několik černých obchodníků odešlo a přesídlilo se do jiného města, ale i střední třída bílých obyvatel hledala klidnější místo pro život a lidé odcházeli do předměstí, což vedlo k dalšímu vylidňování. Centrum města utrpělo další ránu, když tři velké automobilky (Ford, Chrysler a General Motors) otevřely automobilové závody v odlehlých oblastech a 150 000 pracovních míst se přesunulo do předměstí města (McGregor 2014).

Další problém nastal v ekonomickém sektoru automobilového průmyslu, který nedokázal čelit zahraniční konkurenci, převážně automobilkám z Japonska (Martinez-Fernandez et al. 2012). V roce 1967 došlo k dalším rasovým protestům, které dopadly velmi podobně jako v roce 1943. Prostorová reorganizace automobilového průmyslu a migrace obyvatel ovlivnila jejich život až do současnosti. Město ztratilo od své největší slávy 60 procent populace a nyní činí pouze 680 250 obyvatel (Weaver et al. 2017).

Detroit se snažil přilákat imigranty za vidinou doplnění obyvatelstva, aby tím zpomalil trend vylidňování, a proto investoval prostředky k naplnění tohoto cíle. Přijímání odlišné populace, která má jiné sociální návyky, jazyk a kulturní rozmanitost, vyžaduje velké finanční investice do jejich začlenění mezi stávající obyvatele a vytvoření podmínek k úspěšné integraci. Jestliže přistěhovalci budou ve svém podnikání úspěšní, jsou investice ze strany města správné a efektivní. Zároveň je tu hrozba opačného dopadu, že se nepodaří začlenit nové přistěhovalce, a ti nebudou úspěšní ve své podnikatelské činnosti a dopad na město bude mít daleko rozsáhlejší problémy než před tímto cílem. Tento pokus zvrátit osud města nebyl jediným druhem veřejných investic, které město provádělo. V roce 2010 Detroit začal vypínat veřejné osvětlení ve čtvrtích, které byly řídce obydleny, nebo spíše, kde zbyla jen hrstka obyvatel. Důvod byl prostý, město chtělo ušetřit náklady za elektřinu. Tento krok nebyl zcela správný, město sice ušetřilo část nákladů za energie, ale tím vyvolalo další řadu nových problémů. V postižených čtvrtích okamžitě vzrostla kriminální činnost, sociální problémy a zvýšil se počet gangů. V důsledku toho vzrostly náklady zcela jinde: výjezdy policistů, hasičů, záchranných vozů. Z celkového hlediska toto opatření přišlo mnohem draž než ušetřené náklady za veřejné osvětlení (Hollander 2018).

Ve městě vznikaly celé bloky prázdných opuštěných budov a město se snažilo iniciovat občany do systematické stabilizace postižených čtvrtí, které se měly revitalizovat. Některé čtvrtě byly natolik vybydlené, že zde nezbylo nic k revitalizaci, jen prázdné ulice s prázdnými budovami, které chátraly. Proto se v roce 2010 starosta města rozhodl pro rozsáhlou demolici postižených čtvrtí (Martinez-Fernandez et al. 2012). Demolice zahrnovala čtvrtě rodinných domů, ale i některé ikonické stavby města, jako například stadion Tigers, budovu Hudson, která sloužila jako obchodní dům nebo výrobní haly automobilových závodů (Schindler 2016).

Představitelé města odsouhlasili vizi, která měla investovat do nemovitostí ve městě, tedy do opuštěných budov. Tuto vizi podporovala legislativa, která byla přijata v roce 1999 a ta usnadňovala převod opuštěných nemovitostí na správu města. Cílem bylo získat opuštěné budovy, jejichž majitelé neplatí daně městu, a posléze, kdy město dostane nemovitosti do svého vlastnictví, je vydražit budoucím majitelům. Jenže tato vize nedopadla úplně ideálně a od roku 2002 po dobu osmi let se vydražilo necelých 11 000 nemovitostí z přibližně 150 000 opuštěných nemovitostí, což finančně městu příliš nepomohlo. Celá vize skončila fiaskem a město se točilo ve spirále financování svých dluhů dalšími půjčkami. Financí z daňových příjmů stále ubývalo díky stálému vylidňování obyvatelstva (Schindler 2016).

Po šedesáti letech úpadku se Detroit v roce 2013 dostal finančně na mizinu a podal bankrot, který byl největší v americké historii měst. Dluh činil 18,5 miliard dolarů. Nejzásadnějším důvodem problému, který v Motor City nastal, bylo zhroucení automobilového průmyslu. Ve městě zůstali pouze tři velcí výrobci automobilů, a to jen díky podpoře vlády, která v roce 2009 finančně pomohla automobilovému průmyslu. Bez vládní pomoci by důsledky byly daleko rozsáhlejší. I přes tuto pomoc byla realita velice špatná. Daně za vodu a plyn u obyvatel rostly z důvodu pokračujícího vylidňování. Ve Město bylo přibližně 80 000 prázdných budov, které se postupně demolují (McGregor 2014).

Město pochopilo, že dlouhodobý pokles obyvatel nedokáže zvrátit a obnovit nejvyšší počty obyvatel, které byly v době největšího rozkvětu města. V minulosti se snažilo zvrátit tento pokles kombinací privatizace, deregulace a demontáže programů sociální péče. Pochopilo, že se už nestane výrobním centrem a poučeno z minulých chyb se snažilo stabilizací místní ekonomiky a zastavením úbytku obyvatel přeměnit město na menší celek, který bude funkční (Schindler 2016).

Podle Glastera úpadek spočíval ve třech hlavních příčinách, které způsobily pád města. Jako první příčina byla ekonomika. Město vsadilo na jednu kartu, a to byl automobilový průmysl. Neexistovala jiná alternativa, jiný doplňující segment, který by po pádu automobilového průmyslu přebral hlavní funkci. Město nemělo záložní plán neboli strategický plán, aby mohlo včas reagovat na danou situaci. Druhou příčinou byla suburbanizace, která odsoudila centrum města k úpadku. Veškeré dění aktivit se přesunulo do předměstí města, centrum ztrácelo postupem času svůj význam. Třetí příčina se týkala sociálních problémů a finanční situace různých vrstev obyvatelstva. Město dlouhodobě mělo problém s rasovými nepokoji, které rozdělovaly obyvatelstvo do dvou táborů a přispívaly ke zvýšené kriminalitě (Glaster 2012).

Jak zdůrazňuje Ryan, Detroit vyzařuje pocit prázdnoty, který je umocněný strašným pohledem na opuštěné hlavní vlakové nádraží. Grand Central Terminal je ikonická stavba, kterou navrhly slavní architekti v době největší slávy města. Je smutné vidět ikonickou stavbu v dezolátním stavu, která odráží dnešní stav města (Ryan 2012).

4.2.2 St. Louis a East St. Louis

Města St. Louis a East St. Louis spolu sousedí přes řeku Mississippi, která je hranicí států Missouri a Illinois. St. Louis je ve státě Missouri a East St. Louis v Illinois.

4.2.2.1 East St. Louis

Každé velké město potřebuje jakési odkladiště neboli úložiště pro neatraktivní věci, které nejsou nijak estetické, ale jsou důležité pro existenci jakékoliv města (výrobní areály, technické služby, nádraží pro přepravu surovin či zboží, chemické závody). Tyto prvky jsou umísťovány do průmyslových zón či předměstí. Pro rozvoj města a jejich ekonomických aktivit jsou nezbytně důležité. Průmyslová předměstí se nacházejí téměř v každém průmyslovém centru Spojených států amerických a jsou umísťována na strategických a výhodných místech, většinou u řek, u zdroje surovin a tam, kde je dobré železniční napojení se zázemím velkého města (Theising 2003).

East St. Louis se stalo před druhou světovou válkou průmyslovým předměstím St. Louis, a to díky své skvělé strategické poloze. Sousedí přes řeku Mississippi s rostoucí metropolí St. Louis a je chráněna státní hranicí. Má přístup k řece, tudíž přístup k lodní dopravě a v případě East St. Louis i k železniční dopravě. Stát Illinois měl na jihu území obrovské uhelné doly, které poskytovaly bohaté zdroje surovin a energie. Díky těmto skutečnostem průmyslové odvětví vzkvétalo. (Theising 2003).

Vše začalo zhruba v polovině 19. století, kdy se město stávalo nekonečným zdrojem surovin a pracovních příležitostí s nejvýznamnějším železničním spojením na Chicago. Město se díky předešlým zmíněným skutečnostem ohromnou rychlostí rozrostlo a rozvíjelo se. Začátkem 20. století se v městečku odehrávaly střety zájmů o to, kdo bude dominantní a jakým směrem se město vydá. Spory se odehrávaly mezi místními obchodníky a průmyslovými firmami. Průmysl převládl a East St. Louis se stal průmyslovým městem. Město nadále rostlo nebývalým tempem, ale ukázaly se problémy, které nastaly i v Detroitu. Velké sociální problémy, které vznikaly rasově odděleným bydlením, minimálními platy dělníků a téměř neexistující střední třídou. Vše vyvrcholilo rasovými nepokoji v roce 1917. Napříč těmito problémy průmysl fungoval úspěšně dál a neohrožoval ziskovost průmyslu. Po druhé světové válce nastala zásadní změna v ekonomickém sektoru a technologickému pokroku. Průmysl na tento pokrok nedokázal zareagovat, začal rychle upadat a s ním i počet pracovních míst, což zapříčinilo vystěhovávání lidí z města. Ti, co zůstali, se potýkali s velkou nezaměstnaností a chudobou. V roce 1950 skoro polovina obyvatel žila pod úrovní chudoby a město ztratilo průměrně 15% obyvatel při každém sčítání lidu.

Město začalo mít finanční problémy a hledalo řešení. Postupně demolovalo prázdné objekty a rodinné domy. Problematika se stala tak vážnou, že stát přijal opatření, a to zavedení fiskálního dohledu nad radnicí a tamním školstvím (Theising 2003).

Industrializace velkou rychlostí vybudovala tvář a prosperitu města, ale následně byla i příčinou dlouhodobého úpadku. East St. Louis v roce 1950 dosahovala populace svého maxima a přibližovala se k 83 000 obyvatel. V roce 2005 zůstalo pouhých 29 562 obyvatel a populace města stále klesá. East St. Louis je jedním z nejrychlejších vylidňujících se měst v USA. Nastává problém velké rozlohy města k poměru obyvatel, což přináší řadu problémů, které město sužuje, a z poměrně lidnatého města se stalo malé město, které upadá (Gordon 2008).

4.2.2.2 St. Louis

Problematiku vylidňování St. Louis zapříčinilo několik faktorů a ten nejzásadnější nese název suburbanizace. Městu se začalo dařit díky přílivu obyvatel, zvýšeným příjmům, obchodu a pracovním příležitostem převážně spojených s industrializací. To vše plodí suburbanizaci a velký nápor na bydlení. Suburbanizace okrádá vnitřní město o daňový základ, prohlubovala rozdíly mezi obyvateli a kladla velké ekonomické nároky na město. Tyto dopady vedly k útěku obyvatelstva z jádra města a přilehlých čtvrtí. Cena nemovitostí klesla, sociální situace byla nepříznivá, město přicházelo o výnosy z daní a obyvatelé se stěhovali do zázemí města, ve kterém měli vidinu lepší životní úrovně a prostředí. V těchto obytných čtvrtích byla vybudována kanalizace, voda, plyn, chodníky, komunikace, elektřina a veřejné služby, které představují finanční zátěž pro město samotné. Město si uvědomilo, že tato situace je dlouhodobě neudržitelná, a proto komise územního plánování přijala v roce 1936 opatření o tzv. volném trhu a též předpisy o využívání půdy. Tento vzor, kterým se St. Louis vydalo, je typický pro poválečná americká města. Rozptýlení obyvatel od jádra města k předměstské periférii se po válce zrychlilo díky kombinaci dostupné půdy a prosperity občanů USA. Podmínky nabídky a poptávky nebyly zcela spravedlivé a při regulaci spíše převládaly korupční praktiky. Omezení soukromých nemovitostí vytlačila převážně afroamerické obyvatele do starších čtvrtí, přičemž téměř znemožňovala útek do předměstské periférie. Volný trh byl nejen zkorumpovaný, ale i neúčinný, a naopak prohloubil segregaci. Tím, že město přicházelo o daňový základ z občanské vybavenosti a služeb poskytovaných občanům (školství, hromadná doprava), docházelo k většímu úpadku, což motivovalo ještě více lidí k úniku (Gordon 2008).

Podpoření suburbanizace pomohl další aspekt, a to právě sociální problémy města. Na začátku 20. století byla v St. Louis populace zastoupená 13,3% černé a 86,6% bílé pleti. Útek obyvatel do předměstí města způsobený jevy, které jsou popsány výše, zapříčinily jiné rozdělení populace. V roce 2000 vzrostla černá populace na 51%, a ta se převážně nacházela na severu města (Gordon 2008). Město sužovaly občanské nepokoje v 60. a 70. letech, které ukázaly žalostné podmínky v černošských čtvrtích a ghettech. Převážně utíkala z centra města bílá populace, která se přesunula do předměstí a v jádru města silněji dominovali obyvatelé tmavší pleti (Swanstrom 2018).

Město v roce 1950 zažilo populační vrchol téměř 857 000 obyvatel a od té doby stále klesá rychlým tempem. V roce 2010 počet obyvatel klesl na pouhých 319 000, což znamená, že ztratilo 63% populace a naopak s předměstím má St. Louis přibližně 2 800 000 obyvatel. Samotné město je rozděleno do tří sektorů, které má odlišné čtvrti. Na severu města od centra leží North City, zahrnuje většinu afroamerických čtvrtí města, které jsou zasažené velkým vylidněním a chudobou. Centrum města je podlouhlý pás, který odděluje North City a South City. Centrum města zajišťuje pracovní příležitosti, služby, instituce a občanské vybavení, které bylo též poznamenáno opuštěním, ale ne v tak velké míře, jako North City, které je nejvíce zasažené. South City je nejstabilnější částí města, kde jsou v posledních letech vidět pozitivní změny ve složení obyvatelstva, kde je pestrá rasová i etnická kombinace (Mallach et Pooley 2018).

4.3 Příklady malých vylidňujících se měst z Německa

V Německu jsou obvykle za malá města považována taková, která mají méně než 20 000 obyvatel a mají z hlediska svého uspořádání městský charakter, který je podmíněn jejich městským právem (Steinführer et Kabisch 2005). Zároveň sídelní struktura Německa z pohledu malých měst je na západě země obvykle mezi 10 a 25 000 obyvateli, ve východním Německu je výrazně menší a malá města se pohybují pod 10 000 obyvatel (Schäfer et al. 1992).

V této kapitole si představíme dvě Německá města Johanngeorgenstadt a Altenu, obě z odlišných regionů. Johanngeorgenstadt leží v periferní oblasti ve východním Německu Krušných hor u českých hranic a na druhé straně Altena, která se nachází v západním Německu, konkrétněji v blízkosti metropolitní oblasti Porúří a Porýní, pyšníci se pověstí nejdůležitější průmyslové oblasti Německa. Obě města řadu let tíží problémy s úbytkem obyvatel.

4.3.1 Johanngeorgenstadt

Německé město Johanngeorgenstadt se nachází ve spolkové zemi Sasko, ležící na hranicích s Českou republikou u obce Potůčky přibližně 30 km severně od Karlových Varů. Město bylo známé díky těžbě uranu a svoji největší slávu zažilo od konce druhé světové války až do začátku 60. let (Wirth et al. 2016). V tomto období město čítalo až 40 000 obyvatel, kteří se rychlým tempem hrnuli do města díky těžbě uranu. Ta nabízela pracovní místa a byla pod vlivem sovětské vlády. Kolem roku 1953 došlo k neplánovanému vyčerpání rudy a stejně tak, jak se lidé hrnuli do Johanngeorgenstadtu, tak z něj rychle prchali. Město během tří let přišlo o téměř polovinu své populace a zároveň zanechalo za sebou řadu opuštěných budov a nadbytečnou infrastrukturu. Ve městě ještě zůstaly tři velké průmyslové podniky, které městu dávaly naději k udržení aspoň 20 000 obyvatel. Naděje padla na konci 70. let s pádem průmyslových podniků, které přesunuly výrobu jinde. Díky těmto souvislostem město přišlo o další pracovní místa a obyvatele. (Steinführer et Kabisch 2005). V té době se Johanngeorgenstadt začal orientovat na turistický ruch z důvodu ztráty průmyslu, který nedokázal konkurovat ostatním společnostem. Otevřely se nové letní tábory pro mládež, jenže ani tento projekt

neměl úspěch, a to pravděpodobně z důvodu neatraktivnosti krajiny, která byla zničena po těžbě, a špatné dostupnosti města (wirth et al. 2016).

V roce 1990 došlo ke sjednocení Německa a země byla ve velkém očekávání. Východní Německo bylo z hlediska ekonomiky a průmyslu zaostalejší oproti západnímu Německu. Čekali se velké investice do modernějších zařízení a nových továren, které by mohly konkurovat západu (Harris 1991). Investice přišly, ale co se týká Johanngeorgenstadtu, žádné významné investice neproběhly (wirth et al. 2016).

Po sjednocení Německa město čítalo necelých 9 000 obyvatel. V následujících letech nepřišlo žádné zlepšení, naopak město dále upadalo a díky deindustrializaci a pokračující emigraci město čítalo v roce 2002 necelých 6 000 obyvatel. Johanngeorgenstadt od roku 1990 do roku 2002 přišel o další 3 000 obyvatel (Steinführer et Kabisch 2005). V roce 2017 už město čítalo pouhých 3 991 obyvatel (Urbistat ©2021). Tento negativní populační vývoj byl pravděpodobně způsoben několika faktory. První faktor je ten, že město nenašlo nový funkční směr, kterým by se mohlo vydat po konci těžby uranu. Tento problém se přenesl i po sjednocení země, ale v jiné kvalitě a kvantitě. Další faktor je nekompaktnost města a ztráta historického jádra, které muselo být zbouráno z důvodu opuštění. Z historického jádra zbyla jen stará silniční síť se zalesněnými pozemky a dominantním kostelem s drobnou zástavbou v jeho okolí. Nekompaktnost je myšlena tím, že město je tvořeno ze třech hlavních částí: zmíněné zbytky historického jádra, střední město (Mittelstadt) a Neustadt. Střední město má velmi roztráštěnou vnitřní strukturu, a to jak z hlediska fyzické, tak i funkční struktury, tudíž její urbanistická kompozice působí ledabylym dojmem. Neustadt je nejnovější část města, která vznikla v 50. letech z důvodu nárůstu obyvatel. Jedná se o sídlištní zástavbu s maximálně čtyřpatrovými budovami. Tato část města nikdy nebyla plně dokončena a je vzdálena přibližně tři kilometry od historického jádra města s velkým výškovým převýšením (Steinführer et Kabisch 2005). Další faktor je ekonomická situace města. Zvyšuje se průměrný věk obyvatel (v roce 2017 byl průměrný věk 52,2 roku) (Urbistat ©2021). S úbytkem obyvatel rostou náklady na nadrozměrnou infrastrukturu a s vysokým průměrným věkem obyvatel ve městě rostou též náklady na požadovanou občanskou vybavenost specifickou pro starší populaci. Díky těmto faktům se město dostalo do finanční tísně a je závislé na finanční podpoře od regionu a vlády (wirth et al. 2016).

Místní samospráva se v průběhu let smršťování snažila snížit finanční náklady a přizpůsobovat služby občanům tak, aby minimalizovala ztráty. Hlavním zájmem bylo zachování základní občanské vybavenosti, a to převážně školské. Z demografické situace jasně vyplývalo, že dětí ubývá a školních zařízení je nadbytečné množství, které neodpovídá konkrétnímu stavu žáků. Město chtělo spojit síly s okolními obcemi a zajistit tak koordinované vzdělávání na základě sloučení tříd a rozdělení škol na určité věkové kategorie a samozřejmě by musela být zajištěna koordinovaná doprava v území. Nakonec se tento projekt nepodařil zrealizovat a město bylo nuceno uzavřít jednu základní školu, střední školu a několik mateřských škol (wirth et al. 2016).

Svobodný stát Sasko nabídlo městu v roce 1997 podporu konceptu společného rozvoje zaměřeného na ekonomickou perspektivu, lepší dostupnost a program na

obnovu životního prostředí zničeného po těžbě. Tento koncept přinesl řadu dobrých výsledků, ale nezabránil dalšímu vylidňování města. Německá vláda i samotné město si uvědomovali problém úbytku obyvatel, a proto v roce 2002 zahájili v regionu nový projekt, který nesl název: Reorganizace sídel v podmínkách úbytku obyvatel. Řadu let se prováděly analýzy, které zkoumaly demografii, veřejné finance, bydlení, sociální infrastrukturu a technickou infrastrukturu. Výsledkem byl akční plán s řadou projektů na řešení celé situace. Nakonec tento projekt selhal v komunikaci a neshodách mezi jednotlivými obcemi, které se nedokázaly shodnout (wirth et al. 2016).

Nejzásadnějším programem, který vtisknul městu nový směr, bylo vytvoření odvětví horské turistiky se sídlem v Johannegeorgenstadtu. Díky tomu město dostalo od státu dotace na rehabilitační program pro uranová brownfields (wirth et al. 2016). Cestovní ruch zaměřený na horskou turistiku a turistiku lákající na historii města s řadou zajímavostí ohledně těžby uranu je hlavním zdrojem příjmů, pracovních míst a naděje pro město. Tento krok se zdál být velkým příslibem do budoucnosti s faktem, že Krkonoše jsou nejnavštěvovanějším regionem v Sasku (Steinführer et Kabisch 2005).

4.3.2 Altena

Německé město Altena se nachází ve spolkové republice Severní Porýní – Vestfálsko, přibližně 45 km jižně od Dortmundu, a označuje se za jedno z nejméně vylidňujících se měst v regionu (Mantel et al. 2018). Město se táhne v údolí podél řeky Lenne a tomu odpovídá jeho prostorové uspořádání, které je typické liniové. Největší dominantou je hrad na vrcholu údolí. Altena má dlouholetou historii ve výrobním průmyslu, konkrétněji ve zpracování kovů, díky kterému od 50. let rostlo a dosáhlo svého populačního maxima 32 000 obyvatel na začátku 70. let (Schlappa et Neill 2013). Díky strukturálním změnám v 70. letech došlo k postupnému a trvalému úpadku města, které trvá dodnes. Zajímavé je, že region je velmi stabilní a ostatní města se dokázala přizpůsobit strukturálním změnám (Mantel et al. 2018).

Nicméně Altena v 70. letech postupně přicházela o kovozpracující průmysl a z 9 000 pracovních míst klesl během čtyřiceti let na 5 000. Následkem toho bylo vylidňování města z původních 32 000 obyvatel na 18 000 obyvatel v roce 2012. Tento markantní útěk obyvatel měl zapříčinil opuštění budov, zhoršenou kvalitu, dostupnost občanské vybavenosti a zhoršenou finanční situaci města. Veškeré tyto následky vedly k podpoře dalšího vylidňování obyvatel města do jiných přilehlých měst, kde měli občané lepší životní podmínky (Schlappa et Neill 2013).

V devadesátých letech se obměnila administrativa města a začal se řešit problém s úbytkem obyvatel. Nejzásadnější otázkou bylo přiznat si a smířit se s realitou, že se město smršťuje, a proto je potřebné vytvořit novou vizi a směr. Dalším bodem bylo přesvědčit obyvatele o tom, proč se zavírá nebo omezuje veřejné občanské vybavení (mateřské školy, základní školy, sportovní areály, knihovna atd.). Lidé si nechtěli přiznat, že jejich město upadá a chtěli si udržet standard, který byl při počtu 32 000 obyvatel, ale to by bylo z pohledu města zcela neudržitelné (Schlappa et Neill 2013).

Nová strategie města měla jasnou vizi, kterou tvořilo několik hlavních cílů a ty byly vytvářeny několika podcíli, z kterých vycházela konkrétní opatření. Nová vize města se zaměřila na turistické město s úkolem stabilizovat populaci na menší počet lidí z hlediska zlepšení kvality života, zaručit udržitelnost a funkčnost cílů, které budou naplňovat vizi města. Jedním z hlavních cílů bylo zlepšení sociálního života ve městě a potřeba přesvědčit občany k aktivní spolupráci na vytváření nové vize města, tedy zajistit participaci. To se městu povedlo a prvním dílčím úspěchem bylo vybudování pěší zóny, promenády podél řeky a tím tento projekt namotivoval lidi k další spolupráci (Schlappa et Neill 2013).

Problematika a přeměny z průmyslového města na město turistické nesla další hlavní cíl a to zlepšit, přeměnit, zkvalitnit a vytvářet nové veřejné prostranství, které bylo nezbytné k naplnění vize. Právě prvotní projekt promenády podél řeky Lenne, která prochází městem, byl zásadní. Průmyslové město nemělo potřebu a nebralo ohled na kvalitu veřejného prostoru. Koryto řeky bylo místy zakryto a v ostatních případech zpevněno z důvodu povodní. Nový projekt otevřel a zpřístupnil řeku a vytvořil kvalitní veřejný prostor, který vyvolal řadu pozitiv jak z hlediska estetického vnímání, tak i z funkčního hlediska. Díky novému veřejnému prostranství se zlepšily podmínky v pohostinství, kde si mohly restaurace nebo kavárny zrealizovat zahrádky a venkovní posezení pro zákazníky. Do tohoto projektu, díky participaci, pomáhali obyvatelé města s realizací projektu a samotná stavba promenády výrazně zlepšila vztahy mezi městem a místními občany (Schlappa et Neill 2013).

Dalším hlavním cílem bylo přilákání turistů do Atleny. Využili k tomu místní hrad tyčící se na útesu nad městem. Hrad je v soukromém vlastnictví a má hlavní přístupovou cestu, která neprochází městem. Vznikl projekt výtah, jenž návštěvníky hradu sveze přímo na hlavní promenádu, kde se mohou občerstvit a projít po městě. S tímto projektem souvisí řada dílčích cílů, které podporují místní podnikatele a tím oživují život ve městě. Například prázdné budovy město využilo k posílení výrobních tradic a řemeslných prací tím, že pronajalo budovy podnikatelům a řemeslníkům (Schlappa et Neill 2013). Město využilo uprchlickou krizi a dobrovolně přijalo několik uprchlíků, které hodlá začlenit do společnosti města (Mantel et al. 2018). Značná část kapitálu se investovala do občanského vybavení, integračních přístupů a modernizace školství a díky tomu město může konkurovat okolním městům (Schlappa et Neill 2013).

Žádný z těchto cílů by nemohl být realizován bez dotací Evropské unie. Díky této pomoci může město změnit nepříznivý vývoj a Atlenu je na dobré cestě stát se kvalitním malým městem (Schlappa et Neill 2013).

4.4 Příklady malých vyliďujících se měst z Japonska

V této části kapitoly si představíme dvě malá Japonská města Kamiyama a Oya. Tato města jsem si vybral z důvodu jejich rozlišných přístupů řešení situace s úbytkem obyvatel a stárnutí populace. Kamiyama svým kreativním přístupem dokázala změnit trend vyliďování a přilákat do města mladou populaci, naopak Oya téměř zmizela z map.

4.4.1 Kamiyama

Malé město Kamiyama leží na ostrově Šikoku v prefektuře Tokushima. Město se nachází v údolí horské krajiny táhnoucí se podél řeky Akui, přibližně 30 kilometrů od města Tokushima, které je hlavní město prefektury. Město je známé převážně díky pěstování citrusů a krásnou krajinou. Díky bohaté lesnaté krajině bylo hlavní odvětví lesnictví a v tu dobu město prosperovalo. Po úpadku lesnictví z důvodu zhroutení ceny dřeva, které bylo způsobeno liberalizací dovozu, přibližně kolem 80. let, se město pomalu a dlouhodobě vylidňovalo. Hlavním odvětvím se stalo zemědělství (Yoshimoto 2019). V roce 1980 město čítalo 11 156 obyvatel a v roce 2000 už jen 7 798 obyvatel. V roce 2015 došlo k dalšímu úbytku na pouhých 5 300 obyvatel s průměrným věkem 64,7 roku (e-Stat ©2016). Město díky ztrátě pracovních příležitostí v lesnictví rychle upadalo, protože se vystěhovaly převážně mladé rodiny. Díky tomu má Kamiyama vysoký průměrný věk obyvatel (Hashimoto 2019).

Celé Japonsko má problém s klesající porodností, stárnutím obyvatel a vystěhováním populace v produktivním věku z venkovských oblastí do metropolí, kde mají větší šance na pracovní uplatnění a kvalitnější život. Japonská vláda si plně uvědomuje problematiku vylidňování, a proto zřídila migrační politiku, která má znovu přilákat obyvatele z metropolí do prázdného venkova. Největší lákadlo, které venkov nabízí, je životní prostředí a krásná krajina. Aby vláda podpořila migraci obyvatel, zřídila v roce 2014 podporu pracovních příležitostí na venkově a zahájila řadu projektů pro obnovu pracovních míst ve venkovských regionech (Hashimoto 2019). Důležitým podpořením migrační politiky bylo vytvoření dvou národních politik. První z nich bylo zajištění širokopásmového připojení po celém státě a tím v roce 2004 zlepšila přístup na internet i v Kamiyamě. Druhou politikou byl přechod na digitální televizi, která též pokrývá celý stát (Arai et al. 2012).

Tyto kroky určitě vedly ke zlepšení situace na venkově a zmírnily vlnu vylidňování, ale Japonsko stále prožívá vlnu migrace obyvatel v produktivním věku do metropolí v masivním měřítku. Město Kamiyama jsem si vybral z důvodu, jak efektivně a kreativně si počíná s nepříznivým demografickým vývojem a podniká kroky k záchraně před úplným vylidněním.

Situace v Kamiyama byla velmi vážná, rychlost vylidňování společně se stárnutím populace byla vyšší, než jsou japonské standardy. Ve městě se nacházelo několik prázdných domů a poloprázdná škola. Vše potvrdily i vládní prognózy populace, které jasně ukazovaly, že při pokračujícím tempu do roku 2025 bude v Kamiyamě žít pouze 187 lidí do patnácti let. Byla vyhotovena prognóza, která říká, co se musí stát, aby ve městě bylo alespoň 300 obyvatel mladších patnácti let, aby mohla plnohodnotně fungovat místní škola. Z výsledků prognózy vyplynulo, že do města se musí přistěhovat každý rok alespoň pět mladých rodin, které mají dvě děti. V tomto případě by bylo možné splnit podmínku 300 dětí do patnácti let, což v dané situaci se zdá téměř nemožné, když každý rok populace klesá výrazným tempem (Yoshimoto 2019).

Místní aktivní podnikatel sestavil roční plán s cíli, které by měly vést k udržitelné společnosti. Základem jeho přesvědčení je myšlenka, že i když se město vylidňuje,

může přežít jedině tak, že musí nastat rovnováha mezi mladšími a staršími obyvateli (Yoshimoto 2019).

Místní podnikatel využil příležitosti, že ve městě stát zpřístupnil širokopásmové připojení k internetu a založil neziskovou organizaci jménem Green Valley, která se zrodila z mezinárodní výměnné asociace Kamiyama. Tady začíná úspěch, kterým se město vydalo. Výměnná asociace vznikla za účelem dát místním dětem šanci ke komunikaci s okolním světem a navázat spojení, které vyvrcholilo i výměnnými pobyty. Následovali i další akce zaměřené na umění a Kamiyama lákala umělce z celého Japonska i ze zahraničí, aby předvedli své umění a místní děti se mohly inspirovat. Díky této asociaci se malé město dostalo do povědomí širší veřejnosti a dosáhlo zlepšení její image. Následně v roce 2004 byla založena zmíněná nezisková organizace Green Valley, která zajistila v Kamiyamě vysokorychlostní internet a zahájila projekt satelitní kanceláře. Díky zkušenostem a častých příjezdů umělců do města bylo relativně snadné pro organizaci spojit se s několika architekty, kteří vytvářeli z opuštěných domů kanceláře s bydlením pro nové obyvatele. (Hashimoto 2019).

Další krok v marketingu spočíval v tom, jak prodat myšlenku firmám, aby jejich zaměstnanci mohli pracovat v příjemném a kvalitním prostředí na dálku pomocí vysokorychlostního připojení. K tomu organizace využila internetového designéra, který vytvořil internetové stránky a propagoval Kamiyamu jako místo, kde můžete pracovat z domova nebo v přírodě a kochat se její krásou. Netrvalo dlouho a projekt sklídl velký úspěch. Velké firmy z metropolitních měst viděly jako příležitost nabídnout svým zaměstnancům příjemnější pracovní podmínky mimo velká města na klidném místě v krásné přírodě a horským vzduchem. Samozřejmě se jedná o pracovní pozice, které se dají dělat na home office. Dokonce v roce 2010 si firma SunSun se sídlem v Tokiu založila ve městě pobočku (Hashimoto 2019).

V roce 2011 zaznamenalo město pozitivní výsledek v migraci obyvatelstva. Poprvé za minimálně 30 let se do města přistěhovalo o 12 lidí více než se vystěhovalo, ale i to byl úspěch pro město, které rychlým tempem přicházelo o obyvatele. Od roku 2008 do roku 2016 se do Kamiyami přistěhovalo 91 mladých rodin, což znamená, že výsledek je nad očekávání dobrý, protože prognóza potvrdila, že k udržení místní školy se musí do města každý rok přistěhovat alespoň 5 domácností. Město má velký potenciál stát se úspěšným malým městem díky kreativnímu přístupu k vyliďňování. Město se přeměňuje ze zemědělského městečka na město pracovních příležitostí v IT oblasti, která je lákavější zejména pro mladé lidi. Město přitahuje mladé lidi z metropolí, velkých měst a nabízí jim jiný styl života, ale zároveň mohou pokračovat v práci, kterou dělali ve velkoměstě (Yoshimoto 2019).

Za úspěchem města stojí z velké části skupina aktivních občanů a díky jejich kreativnímu přístupu dokázali změnit osud města. Samozřejmě prvotní impuls ke zlepšení situace v celé zemi podala vládní instituce, ale následná iniciativa probíhala pouze z nevládní skupiny občanů. Kamiyama je dobrým příkladem toho, že se dá změnit osud města i díky občanské iniciativě s kreativním přístupem řešit určitý problém (Yoshimoto 2019).

4.4.2 Oya

Malé městečko Oya se nachází na největším japonském ostrově Honšú v prefektuře Hyogo. Oya leží v údolí dvou řek Oya a Akenobe v horské krajině a skládá se z řady rozptýlených osad převážně táhnoucích se podél řek. Celá prefektura trpí stárnutím a vylidňováním, možná i proto v roce 2004 došlo ke sjednocení čtyř menších měst (Oya, Yabu, Yoka a Sekinomiya) a vzniklo tím nové město Yabu. Další důvod spojení může souviset s tím, aby město mohlo lépe prosazovat své zájmy a efektivněji řešit demografickou situaci (wirth et al. 2016). Yabu v roce 2015 čítalo 24 288 obyvatel (e-Stat ©2016).

V této části se budeme zabývat pouze městskou částí Oya v městě Yabu neboli bývalým městem Oya, které trpí klesajícím počtem obyvatel a jak je typické pro Japonsko, tak i stárnutím obyvatel. Město v roce 1965 mělo téměř 9 500 obyvatel a hlavním odvětvím místní ekonomiky bylo lesnictví a těžba kovů, hlavně cínu, které zaručovaly dostatek pracovních příležitostí (wirth et al. 2016). V roce 1980 populace klesla na 6 142 obyvatel a v roce 2000 byl počet obyvatel pouze 4 785 (e-Stat ©2016).

V 60. letech nastal hospodářský rozmach a mladá generace opouštěla město za vidinou pracovních příležitostí v metropolitních oblastech, které se rozvíjely a stávaly se úspěšnými. Město reagovalo na odliv obyvatel přilákáním několika menších lokálních firem zabývajících se elektronikou, oděvnictvím, knihařstvím a tím zajistila nová pracovní místa pro obyvatele města z důvodu ztráty pracovních příležitostí v lesnictví. V 80. letech nastalo uzavírání dolů a v roce 1987 byl uzavřen poslední důl na těžbu cínu, který se pyšnil tím, že byl největší v Japonsku. Od 90. let bylo pro město těžké nalákat nové firmy zabývajících se průmyslem s ohledem na tvrdou konkurenci. Naopak se ve městě čím dál více prosazuje sektor služeb, velkoobchod, maloobchod a převážně zdravý životní styl (wirth et al. 2016).

Jak už bylo zmíněno, v roce 2004 došlo ke sjednocení čtyř měst a vytvořilo se nové město Yabu. Toto rozhodnutí bylo ovlivněno změnou vládního přerozdělování peněz ve prospěch příjmů obcí. Města díky problému s úbytkem obyvatel čekala podstatně menší příjmy od státu, na kterých jsou závislá. Zástupci měst správně počítali s dalšími úbytky obyvatel, a tím pádem přicházelo méně peněz do městské pokladny. Proto se města dohodla na sjednocení a tímto krokem očekávala větší příjmy od státu, které budou moci lépe využít na zvýšení kvalit a dostupnosti občanské vybavenosti. Z toho plyne, že čím je větší městská populace, tím více peněz město dostane. Další důvod sjednocení spočíval v ušetření peněz za místní správu, která byla po sjednocení už pouze jedna (wirth et al. 2016).

Strategie města Yabu je zaměřená na zmenšení veřejné infrastruktury tak, aby odpovídala klesajícímu počtu obyvatel a zároveň minimalizovala výdaje. V roce 2006 se uzavřely tři základní školy a otevřená zůstala pouze jedna základní škola. V roce 2010 se uzavřela jedna střední škola v místní části Yoka, ale střední škola v Oya byla ušetřena a zůstává nadále otevřena. Tyto škrty vedly ke snížení nákladů, ale zároveň vzrostly požadavky na hromadnou dopravu, která má zajistit přepravu osob mezi městskými částmi. Díky sjednocení je město velmi nekompaktní a její rozloha je obrovská s ohledem na počet obyvatel žijících v Yabu. Zároveň počet obyvatel dále klesá a náklady na hromadnou dopravu se

zvětšují. Další problém s velkým územím, které město má, nastává v zimní sezóně. Yabu je vysoce položené horské město a náklady na odklizení sněhu jsou stále vyšší a vytváří tlak na rozpočet města, což velmi pravděpodobně způsobí škrty ve veřejných službách.

Velký problém vidím v tom, že město nemá žádnou přidanou hodnotu ani představu, kam by mělo směřovat. Zároveň díky sjednocení řeší město problémy s úbytkem obyvatel a stárnoucí populací jako celek a zapomíná se na místní potřeby přímo v městských částech, jako je třeba Oya. Oya díky sjednocení pociťuje periferizaci o něco více než před sjednocením, protože její název zmizel z map a nemá moc co nabídnout. Díky tomu se ani nedaří do města přilákat nové firmy, kterým město nabízí opuštěné budovy a areály k zázemí pro podnikání či výrobu. Město se snaží udržet a podporovat stávající podniky, aby zachovala alespoň nějaká pracovní místa ve svém zázemí a případný krach či odchod místních podniků by znamenal daleko rozsáhlejší problém (wirth et al. 2016).

4.5 Příčiny vylidňování měst

V dnešním globálním světě jsou velké rozdíly nerovnoměrného rozvoje nejen mezi státy, ale i mezi městy uvnitř jednoho státu. Globalizační procesy vedou k rostoucí ekonomické nerovnosti mezi městy. Určitá města dokáží uspět v globální konkurenci díky svým přednostem a některá selhávají, protože se nedokáží přizpůsobit novým podmínkám a tím čelit poklesu populace (Couch et Cocks 2013). Ve světě dosáhla urbanizace už téměř svého maxima. V nejvíce urbanizovaných státech dosahuje svého stropu, a naopak se začíná projevovat její stagnace, v některých případech až úpadek. Stagnace i úpadek jsou spojovány s několika faktory, které je ovlivňují. Nejčastější příčiny populačního úbytku jsou spojovány s negativními demografickými trendy, kdy ve vyspělých zemích dochází ke stárnutí populace, ke změně preferencí populace k bydlení a životního stylu, nebo je mnohdy na vině i strukturální změna. Dalšími příčinami, které mohou způsobovat vylidňování, jsou suburbanizace a desurbanizace. Tyto příčiny vedou k tomu, že města ztrácejí své obyvatele a ty se stěhují do ekonomicky silnějších oblastí. Města nepřicházejí jen o obyvatele, ale i o svoji image a ekonomickou sílu (Schmeidler et al. 2011).

V této části si představíme čtyři nejčastější příčiny vylidňování měst: suburbanizace, deindustrializace, demografické změny převážně spojené se stárnutím populace a migrace.

4.5.1 Suburbanizace

Pojem suburbanizace je rozšiřování zázemí města na úkor centrálního města. Vzhledem k dnešním možnostem dopravy není problém dojíždět do práce delší vzdálenosti, a proto se obyvatelům města nabídla možnost distancovat se od centra práce a obytných bloků s vysokou hustotou zalidnění. Především střední a vyšší vrstvy obyvatel centrálních měst využívaly možnost bydlení v rodinném domě s větším pozemkem na okraji města s vidinou vyšší kvality života (Weaver et al. 2017).

Suburbanizace je jednou z hlavních příčin úpadku měst, převážně myšleno jeho centrálního města. Problematika nastává v měření a srovnání zmenšujících se měst, protože suburbanizace často zkresluje či maří způsob, jakým jsou vykreslovány hranice měst. Velmi často městské hranice neodpovídají realitě zastavěného území města a většinou jsou větší než původní hranice. Zásadní problémy se projevují v demografických a někdy i sociologických procesech, které zásadně mění prostředí uvnitř městských hranic. Jinými slovy projevuje se vnitřní migrace z jadra měst do jejich městských periferií. V zásadě se zdá, že města populačně rostou, ale vlastní centrální městské části se vylidňují a je velký rozdíl mezi vlastním městem a jeho zázemím. Zmenšování měst způsobeno migrací vzhledem k suburbanizaci nemá okamžitý dopad na území města, ale úbytek obyvatel z centrálního města se může změnit relativně v krátkém časovém období. Naopak hmotná část města a její fyzické rozměry zůstávají, tím pádem její potřebná reorganizace a úprava spojená s novými demografickými požadavky trvá mnohem delší dobu. Než proběhne potřebná revitalizace či úprava centrálního města nebo jen některých městských čtvrtí, které jsou postižené úbytkem obyvatel, vyznačují se opuštěnými budovami, zavřenými obchody či menším počtem občanské vybavenosti, zvýšenou kriminalitou a zchátralou infrastrukturou. Zároveň se na tyto jevy nabalují další problémy jako jsou klesající ceny nemovitostí, snížení daňových příjmů a sociální problémy. Suburbanizační procesy ve vztahu k vylidňování nemají stejný dopad na celou populaci města, obvykle se projevují u chudší části obyvatel, kteří jsou nejvíce citliví na jakékoliv změny (Rieniets 2009). Pokud nějaká část města upadá, jako první migrují vyšší a střední vrstvy obyvatel, starší a chudší část obyvatelstva většinou zůstává. Typický příklad suburbanizačních procesů je St. Luis, který jsme si popsali výše. Ve městě St. Luis jsou i jiné ovlivňující faktory způsobující úpadek města.

4.5.2 Deindustrializace

Deindustrializaci předcházela industrializace, která zrychlila městský růst a zvýšila podíl městského obyvatelstva. Před industrializací na začátku 19. století žila ve městech zhruba 3% světové populace. Na začátku 20. století se zvýšil počet městské populace na 13%, v roce 1950 už ve městech žilo téměř 30% obyvatelstva a v roce 2000 už téměř polovina populace. Industrializace vytvořila nové pracovní podmínky v centrech měst a lákala pracovníky z venkovských oblastí. Z tohoto hlediska nastala migrace z venkova do města, a to převážně do průmyslových center. Městská část obyvatelstva vzrůstala na úkor venkovského obyvatelstva, které pociťovalo úpadek z probíhajícího vylidňování obcí. Industrializace přinesla ekonomický a demografický růst, ale i významné populační ztráty na celém světě, převážně ve vyspělejších zemích (Rieniets 2009). Úpadek industrializace neboli deindustrializace se začal projevovat na konci 20. století nejprve ve zmíněných vyspělých zemích Evropy a severní Ameriky, následně se projevoval v dalších částech světa, jako například ve státech bývalého Sovětského svazu (Illner 2010).

Proces deindustrializace představuje ztrátu průmyslových podniků a pracovních míst v souvislosti s omezením výroby či k úplnému zastavení provozů. Jinými slovy se proces vztahuje k omezení výrobního průmyslu v určitém místě. Vzhledem k tomu, že industrializace stvořila průmyslová města, naopak deindustrializace

částečně způsobuje jejich úpadek a jde ruku v ruce s dalšími příčinami, které navazují na tento proces. Úpadek průmyslu zanechal velké množství pracovníků, kteří se díky průmyslu stěhovaly do průmyslových měst, ale po jejím ukončení či útlumu vzniklo velké množství nezaměstnaných osob. Nejčastější reakcí byla masivní migrace průmyslových zaměstnanců do jiných měst a tím pádem v průmyslových městech nastal úbytek populace (Weaver et al. 2017).

Deindustrializaci předcházela zmíněná industrializace, ale zároveň se svět stále mění. Faktory, které ovlivnily deindustrializaci, jsou globalizace a rozvoj obchodu. Ve světě vznikla nevídaná konkurence, technické vymoženosti jdou stále dopředu a některá průmyslová odvětví na to nedokázala včas zareagovat (Neuss 2018). Nejzásadnější faktor ovlivňující průmysl byla ekonomická a prostorová reorganizace, převážně přechod k ekonomice založené na službách, v níž průmysl ztratil svou dominanci a stal se méně důležitým jak z hlediska zaměstnanosti, tak i z hlediska hrubého domácího produktu. Služby ve vyspělých zemích převzaly hlavní ekonomickou hnací sílu, kterou podpořil i fakt, že se výrazně rozšířila logistika. Tento zásadní posun má velké prostorové dopady na města a regiony. Další ovlivňující faktor je ten, že některá průmyslová odvětví jsou závislá na nerostných surovinách, které nejsou nekonečným zdrojem, a zároveň se v dnešních dobách klade velký důraz na kvalitu životního prostředí (Hall 2012). Z tohoto hlediska je průmysl velmi limitován a v častých případech byl odkázán k záhubě a s ním i města, která byla na průmyslovém odvětví závislá a z tohoto důvodu se musela orientovat jiným směrem (Neuss 2018).

4.5.3 Demografické změny – stárnutí populace

Stárnutí populace je globální problém, ale převážně se s ním potýkají vyspělé země. Problematika je způsobena poklesem porodnosti a s tím souvisí stárnoucí společnost. Nejvíce zasaženou zemí tímto jevem je bezpochyby Japonsko, které se s touto problematikou začalo zabývat nejdříve. Tento jev též postihuje západní Evropu, která pociťuje rostoucí průměrný věk u populace a čelí stejné výzvě jako Japonsko (Weber 2010).

U vylidňujících se měst nezáleží jen na počtu lidí žijících ve městě, ale především na rozložení populace daného města ve věkové struktuře. Je-li vylidňování kontinuální z pohledu rozložení věkové struktury, je to přijatelnější forma, protože bude stále docházet k přirozenému přírůstku. Naopak horší varianta je, když se budou z města vystěhovávat pouze mladí lidé a starší populace bude ve městě zůstávat. Tento scénář je velmi kritický, protože nebude ve městě docházet k přirozenému přírůstku a z dlouhodobého hlediska městu hrozí jeho úplné vymření za předpokladu, že by město neřešilo jeho demografickou situaci a nevedlo by kroky k nalákání nových obyvatel do svého města. Stárnoucí populace zvyšuje počet seniorů, čímž se snižuje celkový produkovaný příjem na obyvatele města (Weber 2010). Zároveň starší populace pro město znamená, že se zvedne poptávka po specifické občanské vybavenosti zaměřené na seniory, jako jsou zdravotnické zařízení a domy pro seniory (Powell 2014).

Stárnutí populace vede také ke zvýšení závislosti na mladší populaci. Když senior dosáhne určitého věku a nemůže se o sebe postarat sám, je odkázaný na určitou péči. Jsou dvě nejčastější varianty. První z nich je, že si nějaký rodinný příslušník

vezme seniora do péče, nebo je tu druhá varianta, a to domov pro seniory. Migrace nastává tehdy, když rodinný příslušník nežije ve stejném městě jako senior a z druhé varianty nastává migrace tehdy, když dané město nemá pro seniora potřebné zařízení k jeho péči. V těchto případech, stejně jako deindustrializace a suburbanizace, vede stárnutí také k migraci, ale ne v takové míře (Weaver et al. 2017).

4.5.4 Migrace

Migrace znamená přesun obyvatel z jednoho místa na druhé s předpokladem nového dlouhodobého usazení obyvatel. V našem případě se budeme zabývat pouze vnitřní migrací na území jednoho státu a nezabýváme se migrací mezistátní. Migrace je hlavním faktorem úbytku populace ve smršťujících se městech a způsobují je předešlé příčiny, ale i další, které se podílejí na vylidňování měst. Města nebo obce soupeří o populaci a vítězí ta města, která jsou kvalitnější z hlediska pracovních příležitostí, občanské vybavenosti, životního prostředí a celkové kvality života. Pokud je větší počet vystěhovaných obyvatel, než počet přistěhovaných a přirozený přírůstek obyvatel je záporný, smršťování města je nevyhnutelné v případě dlouhodobého časového úseku. Je velmi důležité, jaká věková struktura obyvatelstva se z města vylidňuje, protože věková struktura migrantů má důležité zpětné vazby na změnu měst. Například je velmi časté, že absolventi středních škol opouštějí své rodné město a studují vysokou školu jinde. Následně nacházejí pracovní místo v jiném větším městě, kam se přestěhují. Tato migrace zmenšuje část populace, která by jinak přímo přispívala k porodnosti a pracovní síle svých domovských měst (Weber 2010).

Odliv mladých lidí úzce souvisí s ekonomickou krizí, která doprovází upadající město. Města postižená ekonomickou krizí přicházejí o mladé a mobilní skupiny obyvatel, protože město jim neposkytne adekvátní práci a ti se stěhují jinam za pracovními příležitostmi. Tito lidé ještě nemají určité závazky, které by je držely v původním městě, převážně jsou to lidé, co nemají rodinu, anebo jsou bezdětní (Rieniets 2009).

4.6 Důsledky vylidňování měst

Nejzásadnější příčiny vylidňování měst jsme si rozebrali v předchozí kapitole a nyní se podíváme na důsledky, které vyplývají právě ze zmiňovaných příčin. Převážně identifikujeme pět hlavních důsledků týkající se úbytku populace v upadajících městech: prázdné budovy, nezaměstnanost, ekonomický pokles, sociální problémy a zchátralá infrastruktura (Haase et al. 2017).

Ztráta pracovních míst vyvolává odchod obyvatel z města, z čehož plyne, že čím více lidí z města odejde, tím menší je příjem pro město a tím pádem i méně peněz na údržbu městské infrastruktury. Především trpí školství, městské budovy, inženýrské sítě, komunikace a městská zeleň. V upadajících městech je typické, že tyto infrastruktury jsou nedostatečně využívány. Města nemají dostatek prostředků na jejich údržbu, a proto jsou nucena je opustit. Zároveň se tím zhoršují místní životní podmínky, které podporují další vylidňování obyvatel města. S vylidňováním souvisí i úbytek firem v území, což je další daňová ztráta pro místní

správu. Města ztrácejí ekonomické funkce a jsou velmi často v problematické situaci vedoucí k úpadku (Bernt 2009).

Dopady jsou znatelné i na dodatečných výdajích. S tím, jak ve městě každým rokem ubývá počet obyvatel, tak zároveň rostou výdaje a ve většině případů se snižují výnosy. Obec má nejvíce peněz z rozpočtového určení daní, princip je celkem jednoduchý. Stát vybírá veškeré možné daně a následně je přerozděluje obcím a městům podle toho, kolik mají obyvatel. Tedy čím populačně a ekonomicky menší město je, tím dostane menší obnos peněz, z kterých musí hospodařit. Z toho plyne, že vylidňující se město má stále menší příjem peněz, ale struktura města zůstává stejná, tedy myšleno tak, že se musí stále starat o stejně velkou městskou infrastrukturu jako před tím, než se město začalo vylidňovat. V důsledku toho narůstají výdaje a města se dostávají do nepříjemných finančních situací (Bernt 2009).

Situace není závažná jen pro města a obce potýkající se s úbytkem obyvatel, ale i pro místní firmy a podnikatele sídlící v těchto městech. Například lidé, co se žijí pronajímáním bytů, mají velké problémy, protože ve smršťujících se městech je velký přebytek bytů a nízká poptávka. Z toho plyne, že bytové společnosti a firmy zabývající se stavebními pracemi se dostávají do nepříjemných situací. Smršťování má negativní dopady na ekonomiku, jako například snížení ceny nemovitostí, snížení cen nájemného a růst hypoték (Bernt 2009).

Měštům s touto problematikou klesá pověst a image, která se těžko vrací na kladně hodnocené město. Zmenšující se města se vyznačují opuštěnými areály, domy, či celými bloky, které pohlcuje příroda. Z důvodu velké urbanizace měst stavěných z betonu bez známky zeleně se urbanisté, občané a architekti snažili bojovat více než sto let o to, aby přímo v městech byly parky, zahrady a místa, kde by obyvatelé ve veřejném prostoru mohli trávit volný čas a relaxovat. Nyní se příroda objevuje ve zmenšujících se městech, ale kde to nikdy nebylo zamýšleno nebo plánováno. Přestože parky, zahrady a zeleň ve městě je brána jako velmi hodnotný veřejný prostor a přispívá ke zlepšení života ve městě a zvedá městskou image, tak nekultivovaná, divoká a svévolná zeleň ve smršťujících se městech je brána za negativní jev, který je známkou úpadku a depresivního stavu města (Rieniets 2009).

4.7 Různé typy reakcí měst na smršťování

V této části kapitoly si představíme čtyři nejrozšířenější typy reakcí, jak se města stavějí k úbytku obyvatel:

Za prvé je reakce takzvaná nulová – města nepodnikají žádné aktivity proti vylidňování a buď ještě podpoří stávající stav v území, nebo o problému vědí, ale nepodnikají žádná opatření k řešení situace. Druhou reakcí je takzvaný pokus o zvrácení stavu úbytku tím, že se města snaží vytvářet podmínky pro populační růst (Rink et al. 2012). Sázejí na to, že úpadek je pouze dočasný jev a věří v budoucí příliv obyvatel (Hospers 2014). Města podnikají kroky ke změně procesu úpadku ke stavu růstu populace a vytvářejí lákadla, která mají přesvědčit obyvatele k nastěhování do města. Třetí reakcí je uvědomění a přijetí úpadku měst vzhledem k demografické situaci a zvládnutí následků (Rink et al. 2012). Města tedy přijmou

úpadek a snaží se snížit počet obyvatel do té míry, která bude udržitelná a stabilní. Zároveň místní správa se snaží zmírnit negativní následky na území v co nejnižší míře. Další čtvrtá reakce je zároveň poslední a nejvíce kreativní. V této reakci si města uvědomují závažnost problému, ale snaží se ho využít ve svůj prospěch. To znamená, že města si připustí problém a využijí smršťování pro nový začátek, a tak nastolí úplně jiný směr, kterým se kompletně vydají (Hospers 2014).

4.8 Strategické plánování

Strategie je množina činností a postupů, které se snaží dosáhnout předem nastavených cílů. Tyto cíle vycházejí z nejrůznějších analýz, které se provádějí pro určité území a snaží se najít optimální řešení pro konkrétní problematiku, či možný budoucí vývoj území. Zároveň je strategie plánovaná sada akcí pro konkrétní rozvojové cíle, a to na základě charakteristiky daného prostředí, možností a příležitostí. Strategie se mohou používat v různých odvětvích, jako například ve firmách, armádě či městském strategickém plánování, které je pro tuto kapitolu primární. Strategie můžeme řadit i podle měřítka: stát, region, město či městská čtvrť. Vývojové části strategie musí obsahovat jak krátkodobé, tak i dlouhodobé cíle a je velmi důležité, aby osoby, které jsou zodpovědné za chod města, zvážily, jak začlenit tyto cíle do strategie rozvoje (Leigh et Blakely 2013).

Velmi často se stává, že konkrétní rozvojové nástroje jsou brány jako komplexní strategie. Není však správné zaměňovat tyto nástroje za strategii. Nástroje jako průmyslové zóny a daňové úlevy mohou být součástí strategie, ale nikoliv brány jako hotový produkt. Komplexní strategie musí být navrženy tak, aby vyhovovaly konkrétní oblasti, možnostem a také jejich kompetencím (Rink et al. 2012).

Strategické plánování je promyšlený proces a jeho výsledkem je většinou dokument nazvaný strategický plán, který není konečným produktem strategického plánování, ale jakýsi manuál, na kterém se shodli zapojení aktéři v procesu strategického plánování (Maier 2014). Proces strategického plánování můžeme rozdělit do čtyř hlavních témat. Především se v procesu jedná o aktuální situaci a možný budoucí vývoj území. Za druhé se musí stanovit cíle, které chceme v území dosáhnout a zároveň stanovit indikátory rozvoje území. Jako třetí bod se vypracuje strategický plán a v něm jsou zohledněny postupy, jak dosáhnout stanovených cílů a indikátorů. V posledním čtvrtém kroku se musí nastavit postupy zajišťující zpětnou vazbu, tedy monitorování výsledků a přijímání opatření k řešení problematice (Potůček 2009).

Důležitým krokem v raném průběhu procesu strategického plánování je identifikace důležitých aktérů, kteří budou zapojeni do procesu. Aktéři jsou jak z veřejného, tak soukromého sektoru a měli by mít ve strategickém plánu jasně definované role. Důležitou roli hraje i veřejnost, která se může ideálně zapojit do procesu pomocí participace. Aktéři by se měli shodnout na společných cílech a prioritách, které chtějí v území dosáhnout. Strategické plánování je proces, ve kterém se musí shodnout nebo nalézt kompromisní řešení budoucího vývoje města. Řešení strategie je založeno na jednání koalic, veřejné správy, expertů, investorů, občanů, občanských a neziskových organizací. Tudíž na procesu strategického plánování se podílí mnoho různých aktérů a každý z nich má odlišné zájmy a zajímá se především o cíle, které se ho přímo dotýkají. Především tato

různorodost zaručuje, jakými prostředky disponují a jaké postavení ve společnosti mají. I to někdy může ovlivnit podobu strategického plánu (Maier 2014).

V této části kapitoly si představíme zapojené aktéry a jejich role v procesu strategického plánování. Do strategického plánování měst by měla být vždy zapojena veřejnost, protože místní občané by měli vědět o budoucím vývoji a aktivním přístupem by měli dávat najevo své poznatky o stávajícím stavu města, jeho potřebách. Zároveň mohou dávat zpětnou vazbu projektantům a tím spoluvytvářet budoucí vývoj města pro všechny, kteří v něm budou žít. (Maier 2014). Jak bylo zmíněno výše, k nejlepšímu zapojení veřejnosti slouží termín participace, která se vyznačuje strukturovaným a transparentním zapojením obyvatel do procesu vzniku plánů týkající se území, v němž zapojená veřejnost žije. Participace účinně zapojuje veřejnost do procesu a umožňuje jim aktivně ovlivnit výsledný plán, v našem případě strategický plán. Zároveň veškerá zodpovědnost zůstává na projektantech, kteří vytváří návrhy a od veřejnosti získávají poznatky. Samozřejmě zodpovědnost nenese jen projektant, ale i odpovědná veřejná správa (Blair 2004). Dalšími aktéry jsou především politici, kteří jsou zvoleni do zastupitelstva města a mohou rozhodovat o používání veřejných prostředků, a to v rámci právního prostředí. Úředníci jsou dalšími důležitými aktéry ve strategickém plánování (Maier 2014). Hlavní úkol úředníků je implementace strategického plánu, tedy zajistit plnění strategického plánu, hodnocení plnění cílů, informovat a propagovat výsledky. Implementace strategického plánu je velice důležitým krokem, který je potřebný k převedení popisovaných věcí z dokumentu do fyzického prostředí. Strategický plán může být sebelepší, ale bez dostatečné implementace je zcela zbytečný a bezcenný (ERSTE ©2015). Další z řad aktérů jsou investoři a podnikatelé, kteří mají určité zájmy a budou je chtít realizovat v daném území. Své zájmy budou chtít uplatnit i občanské iniciativy či občanská sdružení, která zastupují určitou skupinu obyvatel a jsou nedílnou součástí procesu strategického plánování. Zároveň tyto občanské skupiny dohlíží na realizaci, funkčnost opatření a dávají městu zpětnou vazbu. Další a nejdůležitější roli mají plánovači strategického plánování, tzv. experti na strategické plánování. Plánovači zastávají v procesu několik rolí. Především se jedná o návrhovou složku a řešení problematických témat budoucího vývoje města. Možná ještě důležitější role plánovače je v komunikaci a předávání informací aktérům v procesu strategického plánování. Plánovači musí identifikovat problémy, které vyplývají z podnětů aktérů, a nalézt optimální řešení tak, aby bylo v zájmu všech zúčastněných (Maier 2014).

4.9 Strategické plánování měst v českém prostředí

V českém prostředí je strategické plánování považováno spíše za technickou činnost než kreativní proces, který nikdy nekončí. V našich podmínkách se příliš upínáme na tvorbu plánů a metodik. Přitom neexistuje ideální metodika pro tvorbu strategického plánování, záleží na celkovém procesu a každé město vyžaduje jiný přístup a uchopení problematiky. V našem prostředí se nedaří uchopit správnou koordinační činnost v procesu mezi aktéry, ale spíše se vyskytují práce od stolu se strategickými plány. Samozřejmě ne všechny strategické plány v České republice jsou nesprávné, postupem času se situace ohledně procesu výrazně zlepšila, a to díky stále více se projevujícímu plánování pomocí participace. Zároveň se zlepšilo

postavení strategického plánování z toho důvodu, že vedení měst pochopilo jeho důležitost a význam. Jeho účelem je zjistit, jak na tom města momentálně jsou a kam chtějí směřovat, a to s jasnými dlouhodobými cíli sloužícími k naplnění stanovené vize. V minulosti se strategické plánování využívalo k získávání dotací od Evropské unie na různé projekty a v plánech se už nebral ohled na budoucí vývoj a propracovanost strategických plánů (Ježek 2017).

V procesu strategického plánování se i u nás objevuje velké množství aktérů a jejich struktura je velmi rozmanitá. Zároveň platí i to, že čím větší město či obec je, tím větší je počet a pestrost aktérů zapojených v procesu. V současnosti se participativní plánování stalo běžnou praxí, což je velký pozitivní posun oproti minulosti. Přesto kvalita participace se v našich podmínkách používá převážně pasivní formou, která zahrnuje informování, konzultace a připomínky. Veřejnost tím pádem nemá možnost se aktivně podílet na procesu strategického plánování, jako v případě nejvyšší formy participace, kde by se veřejnost podílela na spolurozhodování. V České republice se nejvyšší forma participace ve strategickém plánování používá minimálně (Ježek 2017).

V českém prostředí se převážně používá strategické plánování racionalistickým přístupem tzn. postupnými kroky dojít k výsledné dlouhodobé strategii. V prvotním kroku se provádí analýzy území a závěrem analýz bývá SWOT analýza, která popisuje silné a slabé stránky města s příležitostmi a hrozbami týkající se řešeného území. Následně se stanovují vize a strategické cíle, z nichž jsou odvozena opatření. Další fáze spočívá v samotné realizaci opatření a po jejich dokončení nastává vyhodnocování a monitorování. Právě vyhodnocování a monitorování je u nás jednou z nejslabších částí procesu strategického plánování (Ježek 2013).

Další problematika ve strategickém plánování je ta, že zvolená vedení měst mají v českém prostředí funkční období čtyři roky a poté následují komunální volby. K uplatnění strategického plánování nestačí pouhé čtyři roky, ale proces vyžaduje více času k dosažení cílů a vizí stanovených ve strategiích měst. Dle mého názoru, nejen v českém prostředí, ale i v jiných zemích může nastat situace, kdy se k moci dostane jiná politická reprezentace a často se stává že zpracovanou strategii zavrhne a začne vytvářet novou (Maier 2014).

4.10 Typy strategií pro smršťující se město

V kapitole „Různé typy reakcí měst na smršťování“, jsou představeny čtyři nejčastější možné reakce, jak se města stavějí k problematice vylidňování na svém vymezeném území. Tato kapitola se zabývá ideálními typy strategií v územním plánování, které jsou použitelné na čtyři zmiňované reakce měst vůči smršťování.

V prvním případě je to nulová reakce města stavějící se k této problematice. Nulová reakce ignoruje problematiku a neohlíží se za posledními vývojovými trendy populace. Další vývojové modely, jak by se město mohlo za pár let vyvíjet, jsou buď ignorovány, nebo o jejich vytvoření místní správa nepožádala. Plánovací činnosti v tomto případě neprovádí žádné kroky, které by řešily problematiku úbytku. V této reakci nevzniká žádný strategický plán ani minimální opatření. Zároveň zájmy regionálních a lokálních aktérů na plánovací činnosti chybí nebo

nejsou podpořeny. Nulová reakce se většinou vyskytuje v malých obcích nebo menších městech, kde není profesionální přístup a je lhostejnost k místnímu plánování (Hospers et Sysner 2018). Když tuto reakci vztáhneme na české podmínky, tak hlavní problém vidím v tom, že strategický plán rozvoje obce není ze zákona povinný. Mohlo by se předejít nezodpovědnému jednání místní správy, která neřeší problematiku v území, nebo alespoň by jim strategický plán mohl sloužit jako vodítko, které by místní správě pomohlo řešit smršťování území. Zároveň si plně uvědomuji mnoho dalších aspektů vstupujících do řešení problematiky.

Druhá reakce se vyznačuje zvrácením stavu úbytku tím, že se město snaží vytvářet podmínky pro populační růst. Tato reakce je nejrozšířenějším případem při aplikaci nástrojů územního plánování ve zmenšujících se městech. Nejrozšířenější je pravděpodobně proto, že v minulosti veškeré plánování bylo založené na růstu měst, která se potřebovala rozvíjet, aby uspokojila potřeby nových obyvatel a ekonomických aktivit. Při této reakci místní správa vidí pokles populace pouze jako dočasný jev a zaměřuje se na územně plánovací nástroje růstu a pokračuje v aktualizaci cílů růstu. Tyto formální nástroje jsou podpořeny i neformálními procesy územního plánování jako třeba spolupráce s místními firmami a občanskými skupinami, které chtějí i nadále prosperovat v růstu a kvalitě. Stále je ve společnosti zakořeněno, že úbytek obyvatel, nebo takzvané přijetí smršťování, je něco špatného (Hospers et Sysner 2018). Tato zmenšující se města si nechtějí připustit, že už nikdy nebudou tak důležitá jako v minulosti, kdy měla původní význam ve svém regionu v době svého největšího rozkvětu (Svobodová et al. 2015). Tuto strategii by měla volit města, která se nacházejí v růstovém regionu a je velmi pravděpodobné, že svými kroky dokáží přilákat obyvatele a firmy, které ožíví ekonomickou aktivitu (Hospers et Sysner 2018). Z mého pohledu a z demografického vývoje ve vyspělých zemích, kde v budoucnu bude stále docházet ke stárnutí populace a úbytku obyvatel, bude stále těžší přilákat do města více lidí. Proto si myslím, že z hlediska budoucího demografického vývoje není tato strategie dobrým řešením pro mnoho měst, i když věřím, že například metropolitní oblast Prahy dále poroste a bude přitahovat populaci z celé republiky, a tím pádem bude ochuzovat ostatní města o jejich obyvatele.

Třetím typem reakce je přijetí smrštění a snížení stavu obyvatelstva do stabilního stavu. Tato strategie se využívá hlavně při dlouhodobém úbytku obyvatel a je potřeba, aby se trendy rozvoje braly vážně. V tomto případě je velmi důležité vytvářet takovou strategii, aby byla takzvaně ušitá na míru danému městu. Zvláštní důraz v plánování se klade na přechodnou fázi smršťování, dokud nedojde k cílenému nižšímu stavu obyvatelstva. Jinými slovy je důležité naplánovat každý krok, jakým se bude naplňovat předpokládaný budoucí stav města tak, aby bylo zaručené plynulé a řízené snížení stavu obyvatelstva na stav, který bude udržitelný. Zároveň je zde problematika, zda jsou tradiční nástroje územního plánování použitelné pro tuto strategii. V tomto typu strategie je důležité klást důraz na spolupráci a komunikaci se všemi aktéry v území (Hospers et Sysner 2018).

Poslední reakcí je využití smrštění ve prospěch města. Tato strategie je nejnáročnější ve smyslu strategického plánování, protože se musí oprostít od

všech územních plánů z minulosti a stanovit úplně nové cíle odchylovající se od cesty, které obvykle zahrnují komunikační prvky a inovativní procesy plánování. V této reakci není nejdůležitější snížení obyvatelstva, jako spíše využívání potenciálních výhod smršťování. Tedy využívat otevřená a experimentální řešení, která jsou základními principy, pokud se zaměříme na využití zmenšujících se trendů v regionu k lepšímu (Hospers et Syssner 2018). Tato reakce pohlíží na smršťování pozitivně a vyznačuje se tím, že kvalita života nezávisí na hustotě obyvatel ve městě. Nikde ale není definováno, jaká velikost města je ta optimální nebo dokonalá. Například mnoho měst využilo zboření prázdných domů k vytvoření městských parků, či městského zemědělství, které zlepšily image města, případně byl tento prostor využit pro experimenty a nové technologie, jako například inteligentní bydlení pro starší lidi. Města, co si vybrala strategii využití smrštění, jsou vlastně laboratoře, které testují nové metody a jsou užitečné pro budoucí města, která mají problém s úbytkem obyvatel, ale i pro růstová města (Hospers 2012). Stejně jako ve třetím případě je i zde problematika možnosti použití tradičních nástrojů územního plánování, které jsou zaměřené na růst (Hospers et Syssner 2018).

4.11 Výzvy pro smršťující se města

Výzvy spočívají pro každé smršťující se město, každé město je jedinečné, má jinou historii, politickou situaci, sociální stav obyvatelstva a ekonomický stav města. Před industrializací se města obávala populačního růstu a převážně toho, jaký to bude mít dopad na ekonomický rozvoj. V dnešní době se situace ve vyspělých zemích zcela otáčí a nastává opačný problém, tedy jaký bude mít smršťování vliv na ekonomiku města. Postižená města a regiony smršťováním se většinou potýkají s odlivem mladší generace, což je velký problém pro místní ekonomiku. S tímto fenoménem souvisí i stárnutí populace a klesající míra plodnosti, která napomáhá úpadku měst či čtvrtí v městech. Proto některá města zvolila strategická opatření k demolici postižených čtvrtí k tomu, aby vytvořila veřejný prostor k posílení a vytvoření atraktivnějších čtvrtí pro obyvatele. V některých případech však nastal opačný proces, tak jako v St. Louis, kdy se projevil proces suburbanizace, která rozvíjela předměstí měst, kde nebyl patrný úpadek. Tyto opuštěné čtvrtě jsou často vnímány jako velmi problémové s nefunkčním městským systémem a zvýšenou kriminalitou a s často zhoršenou městskou infrastrukturou. Náprava těchto škod vyžaduje velké finanční náklady a úsilí vedení města (Martinez-Fernandez et Wu 2009).

Snahu změnit situaci kolem smršťování vyžaduje zapojení spousty aktérů, kteří mohou změnit celkový postoj a vývoj kolem procesu. Koneckonců úbytek populace je komplexní problém, který transformuje části města a ovlivňuje každodenní život. V tomto ohledu je místní správa závislá na velkém počtu lidí a aktérů, jako například občanská sdružení, místní firmy, investoři, školy a aktivní obyvatelstvo. Smršťování je velký problém a městská správa v něm hraje důležitou roli. Správa města má v tomto procesu dvě zásadní role a můžeme si je rozdělit na horizontální a vertikální rozměr. Horizontální rozměr představuje, s jakým množstvím a rozmanitostí musí pracovat městská správa při zajištění její koordinace v procesu strategického plánování. Zároveň vertikální rozměr představuje různé úrovně administrativního měřítka od evropské až po místní úroveň. Při vypořádávání se

s úbytkem populace vznikají další problémy, s kterými si městská správa musí poradit, jedná se o znovunastartování místní ekonomiky, sociálního začleňování a udržitelnější způsob chodu města. Smršťování má různé podoby, a protože města mají svoji jedinečnost a různorodost, představují pro městské správy skutečné výzvy k zvládnutí složité situace (Hospers 2012).

Budoucnost je velmi nejistá a plánování měst je obtížné, protože městské obyvatelstvo je zapleteno do globálního procesu ať už regionálního či národního. Dnešní svět je díky globalizaci velice propojen a ovlivňuje ho nespočet faktorů. Přesto lze s velkou pravděpodobností předpokládat, že demografický trend ve vyspělých zemích bude stagnovat až mírně klesat a města se budou muset vypořádat s úbytkem populace (Rieniets 2009). Podle organizace spojených národů je předpoklad, že v roce 2075 bude Země obývat přibližně 9,2 miliardy lidí, což je přibližně o necelé 2 miliardy nárůst oproti současnosti. Následně bude populace stagnovat až klesat. Předpokládá se, že růst nastane v městských oblastech a v roce 2030 bude žít ve městech 60 procent světové populace. Tento růst se očekává v rozvojových zemích, zatímco v zemích vyspělých, průmyslových a zemích bývalého Sovětského svazu bude populace stagnovat či i mírně klesat. Díky těmto demografickým analýzám se dá předpokládat, že ve dvacátém prvním století se svět bude muset vypořádat s dlouholetým obdobím populačního poklesu, což pro svět je zcela nová zkušenost, protože ve své historii zažíval stále trvající populační růst (OSN ©2007).

I když celosvětová populace v lidské historii stále rostla, tak smršťování měst bylo součástí městské historie. Největší zlom nastal s industrializací, která vytvořila průmyslová města, tak i následně přispěla k jejich úpadku. Zmenšující se města budou výzvou pro plánovače a osoby, které budou mít rozhodovací pravomoci a zároveň této výzvě budou čelit i samotní obyvatelé měst. Jsou i další nepředvídatelné ukazatele, které budou ovlivňovat smršťování, jako je chování obyvatel, migrační toky, změny klimatických podmínek nebo nedostatek vody mohou způsobit vylidňování měst i v jiných zemích světa než ve vyspělých zemích. V obdobích, kdy města zažívala velký populační růst převážně spojený s industrializací, se zároveň zhoršovaly životní podmínky a zmenšování měst bylo pozitivně vnímáno. Díky těmto skutečnostem vznikaly suburbánní zóny na okrajích měst, které měly zaručit lepší životní podmínky pro obyvatele měst. V dnešní době je situace opačná a smršťování je bráno za příznak krize a úpadku (Rieniets 2009).

Není pochyb, že zmenšující se města jsou výzvou pro architekty a plánovače, kteří se budou snažit nalézt optimální řešení pro zvládnutí procesu se stávajícími znalostmi a vrátit zpátky život do upadajících měst. Důležitým faktorem je spolupráce všech zúčastněných aktérů, tedy pokud urbanisté chtějí úspěšně implementovat nové strategie, budou muset spoléhat na správu města a lidí, co mají pravomoci rozhodovat. Zároveň by měli spoléhat na institucionální podporu, právní rámec a ochotu všech aktérů změnit stávající stav (Rieniets 2009). Tím pádem zmenšování měst bude ještě větší výzvou pro samotná města zasažená demografickým úbytkem populace a pro jejich představitele, tedy politiky. Klíčovým faktorem pro zasažená města bude nastavení správné vize a jejího dlouhodobého rozvoje v podmínkách úbytku obyvatel. Základním prvkem by měla být vize zaměřená na fakt, že smršťující se města stárnou rychleji než ostatní města, která

nemají tento problém. Je nutné zajistit opatření v časovém období tak, aby řešila úbytek obyvatel a stárnutí populace ve smyslu primární situace, jinými slovy zajistit takové kroky, aby město nevymřelo. Tento případ byl rozebrán v Japonském městečku Kamiyama. Důležitým prvkem a určitou výzvou může být i migrační politika, kterou využilo německé město Altena. (Strykiewicz et Jaroszevska 2016).

4.12 Udržitelnost a odolnost

Zmenšující se města jsou velice zranitelná a pro jejich přeměnu k lepší budoucnosti je velice důležité, aby byla schopna reagovat na změny, které by mohly změnit jejich identitu. Tedy dbát na strategické koncepce zaměřené na stabilitu, odolnost a udržitelnost prostředí města (Tasan-Kok et al. 2013).

Nejprve si představíme, co znamená zranitelnost pro města a na jaké rozměry je můžeme dělit. Zranitelnost města představuje náchylnost k úpadku nebo k negativním změnám. Zranitelnost vystavuje město rizikům a zároveň představuje sníženou schopnost řešit daný problém, nebo jemu předcházet bez větších následků (Tasan-Kok et al. 2013). Zranitelnost můžeme rozdělit na tři rozměry: velikost, citlivost a adaptivita. Velikost, jak už název napovídá, ukazuje míru zranitelnosti a způsob projevu. Citlivost představuje množství zásadních problémů, které město dokáže absorbovat bez dlouhodobé újmy. Jako poslední je adaptivita, která představuje schopnost systému se přizpůsobit dané situaci (Adger et Brown 2009). Zmenšující se města jsou zranitelná a tím pádem jsou vystavená velkému stresu. Výzvou pro ně je co nejlépe se vypořádat se stresem a nastavit strategické plánování směrem k potenciálu měst. Cílem strategického plánování a následnou implementací je snížit citlivost stresu a zesílit jejich adaptivitu. Pro zvládnutí procesu zmenšování je důležité to, jak se města postaví k dané situaci, jestli jsou schopna zvládnout situaci z hlediska procesu strategického plánování a zda mají dostatek prostředků k dosažení změny stanovené strategickým plánem (Weaver et al. 2017).

Tímto se dostáváme na tři zbylé koncepce, které potlačují stres a zvyšují naději na budoucí zvládnutí smršťování.

První z konceptů je stabilita území, která se vyznačuje stabilním systémem, jenž je schopný odolat negativním vlivům. Zasažené území může utrpět nějaké menší zásahy do struktury města, ale v zásadě se dokáže po zasažení vrátit zpět do původního stavu a tím udržet dlouhodobou rovnováhu v území (Page 2011). V minulosti se zmenšující se města snažila stabilizovat svá území pomocí strategií růstu, jak je popsáno v kapitole: „Typy strategií pro smršťující se město“, konkrétněji tedy zvrácení stavu úbytku tím, že se město snaží vytvářet podmínky pro populační růst a ekonomik pomocí tradičních politik zaměřených na růst a dosažení požadovaného stavu pomocí nástrojů územního plánování (Weaver et al. 2017).

Druhý z konceptů je odolnost, což představuje sílu systému zvládnout stres, či problematické období bez výrazných změn v systému. V zásadě lze říct, že daný systém v území si dokáže poradit s danou problematikou se stejnými funkcemi, jako před problematickým obdobím, a je schopný si zachovat stejnou identitu.

Nastavená strategie území je tím pádem připravena na více problematik, které v budoucnu mohou nastat, a tím pádem se město stává odolnějším, silnějším a jistějším. Odolnost a stabilita území je velice podobný koncept, ale je mezi nimi zásadní rozdíl. Stabilita tíhne a snaží se za každou cenu dosáhnout rovnovážnosti v území. Odolnost se zaměřuje na funkce systému a čelí dané problematice a netíhne tolik k rovnovážnosti. To znamená, že se nemusí vracet k předešlému stavu území, ale svým způsobem se adaptuje na danou situaci a zachová si své funkce ve změněném prostředí (Page 2011).

Třetí a poslední koncept je udržitelnost, která představuje klíčový rozměr pro přežití a zvládnutí stresu v boji proti úpadkům měst. Co vlastně udržitelnost je? Poprvé, kde se termín udržitelnost používal, bylo lesnictví, rybolov a vodohospodářství. V těchto odvětvích bylo potřeba zaručit dlouhodobost čerpání surovin tak, aby se za jeden rok nevyčerpaly všechny zdroje a zároveň se udržely maximální výnosy. V lesnictví se zajímali o to, kolik stromů mohou porazit, aby zároveň les dokázali stále obnovovat. U rybolovu vycházeli z hlediska maximálního dlouhodobého udržitelného výlovu ryb za sezónu, tak aby se ryby mohly rozmnožovat a byl zaručen stejný počet ryb na další sezónu (Rogers et al. 2008). Tento princip se přenesl i do procesu plánování měst, kde v dnešním světě se snažíme klást důraz na udržitelný rozvoj území. Udržitelnost můžeme definovat jako most mezi rozvojem a životním prostředím. V zásadě se udržitelnost dělí do tří pilířů: ekonomický, sociální a environmentální. Ideálně udržitelný rozvoj spočívá v průniku všech třech pilířů. V konceptu udržitelnosti je potřeba dosáhnout pozitivních výsledků z hlediska kvality života pro všechny obyvatele města bez ohledu na původ či sociální zařazení (Agyeman 2013).

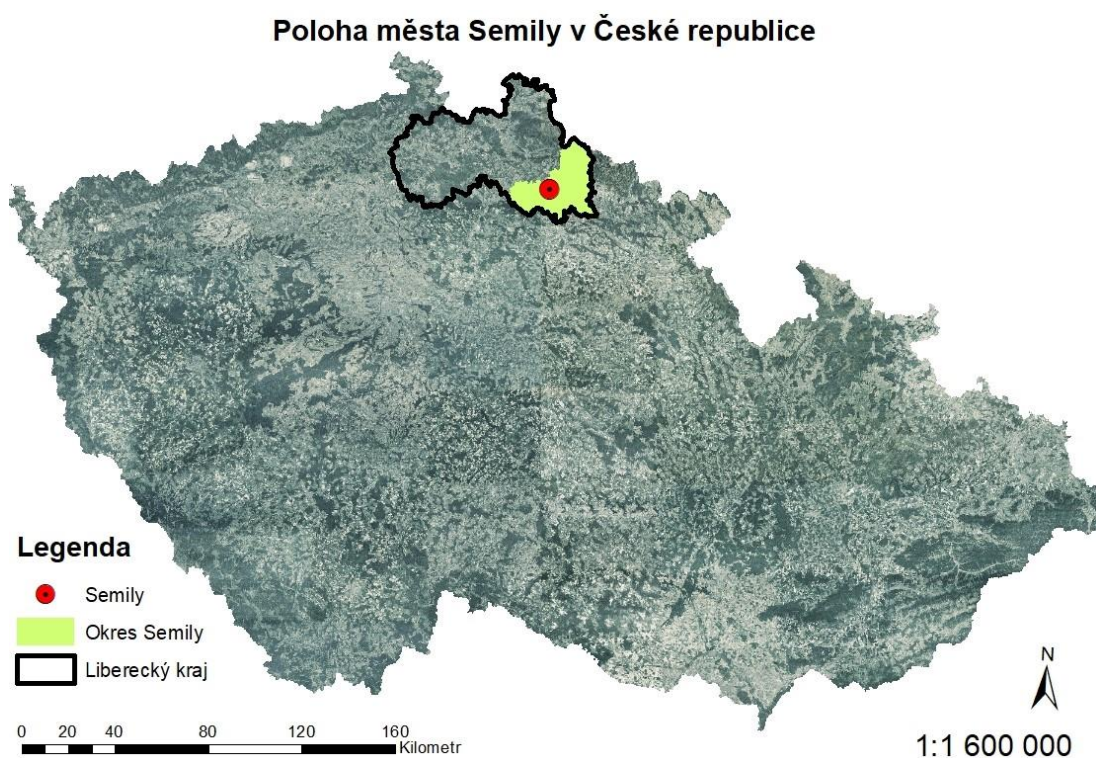
Udržitelný rozvoj se využívá u řady měst převážně v dynamickém prostředí. Tento teoretický přístup bude mít pro zmenšující se města jiné výzvy než pro rostoucí města, každé vyžaduje jiné udržitelné přístupy. Představíme si typický rozdíl v udržitelné výzvě mezi zmenšujícími se městy a městy, které zažívají populační růst. Jedním z významných rozdílů je podíl volných zelených pozemků představující ekosystémové zdroje napomáhající dosažení udržitelného rozvoje (Green et al. 2016). Rostoucí města převážně trpí ztrátou zelených pozemků, které jsou zastavovány obytnými bloky a na zelené pozemky se bere menší zřetel, protože pro developery nepředstavují zisk. V zásadě platí to, že veřejné prostory jsou pro developery brány jako povinnost, pokud jsou stanovené v územním plánu města. Naopak zmenšující se města čelí opačnému problému a to, že se v jeho území objevuje čím dál více volných zelených pozemků představujících volnou půdu, převážně po demolicích opuštěných budov a areálů, jako to je v Detroitu, St. Louis, East St. Louis nebo u městečka Johannegeorgenstadt. Tyto zelené pozemky představují pro upadající město velkou zátěž a obyvatelům nepřinášejí žádný užitek. Většinou se jedná o náletovou zeleň, která vytváří dojem zanedbaného městského prostředí a nevytváří žádné příjmy, naopak představuje náklady na jejich údržbu za předpokladu, že město vlastní tyto pozemky. Zároveň tyto volné pozemky mohou být výzvou pro zmenšující se města, která z nich mohou vytvořit užitečné ekosystémové služby, jako je například zadržování vody v krajině, filtrace vody, nebo využití pozemků k produkčním účelům, jako jsou například ovocné sady. Využití těchto pozemků k jiným účelům může sloužit pro zmenšující se města jako

přechod k udržitelnému způsobu rozvoje města a zároveň pozměnit image města k lepší budoucnosti (Herrmann et al. 2016).

Udržitelný systém je velice odolný a dokáže se adaptovat na nové situace, které otestuje proti poruchám a udrží si potřebnou kvalitu k zajištění funkčnosti území. Výhoda udržitelného systému je ta, že čelí dané problematice s velkou úspěšností a díky adaptivnímu přístupu, který se stále přizpůsobuje v průběhu času, zaručuje dlouhodobou funkčnost. Zároveň platí, že odolnost zaručuje úspěch udržitelnému systému, ale nemusí být stabilní. Zmenšující se města, jak bylo výše uvedeno, jsou více náchylná k negativním vlivům jako např.: přírodní katastrofy, suburbanizace, deindustrializace, úpadek a ve velké míře nesprávná rozhodnutí místní správy. Udržitelnost a odolnost poskytuje pro tyto města určité vodítko, jak uspět proti negativním vlivům (Weaver et al. 2017).

5 Analytická část

5.1 Poloha, Regionální vztahy

Obrázek č. 1: Poloha města Semily v České republice (zdroj: ČÚZK, úprava mapového podkladu: autor)

5.1.1 Širší vztahy Semily

Město Semily rozdělené na katastrální území

Status: město

Spadá do LAU 2 (obec)

Je to obec se SO ORP Semily

Okres Semily = LAU1

Kraj Liberecký = NUTS 3

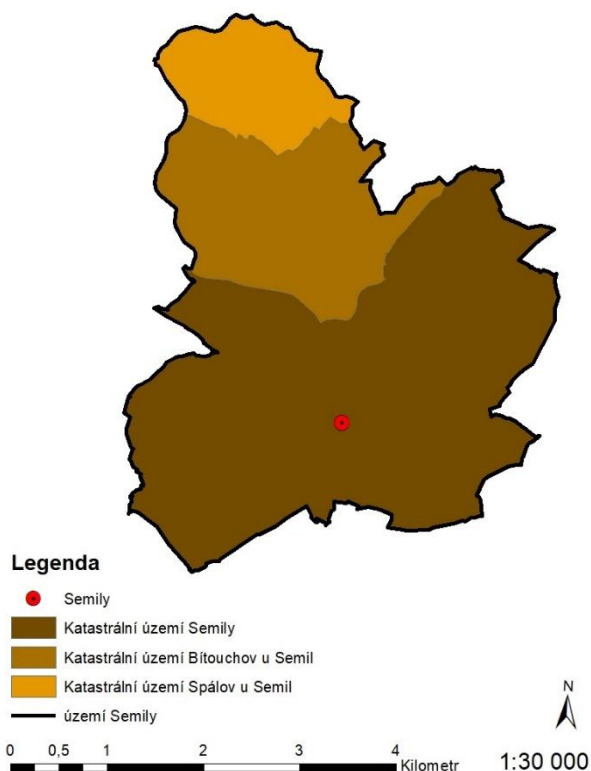
Počet obyvatel = 8 353 k
(1.1.2020)

Rozloha města a nadmořská
výška = 16,31 Km² a 340 m. n. m.

Skládá se ze 4 částí a má 3
katastrální území.

Místní části jsou: Semily,
Podmoklice, Bítouchov a Spálov.

Katastrální území jsou: Semily,
Bítouchov u Semil a Spálov u
Semil (Město Semily ©2021).

Obrázek č. 2: Rozdělení katastrálního území města Semily (zdroj: ČSÚ, úprava mapového podkladu: autor)

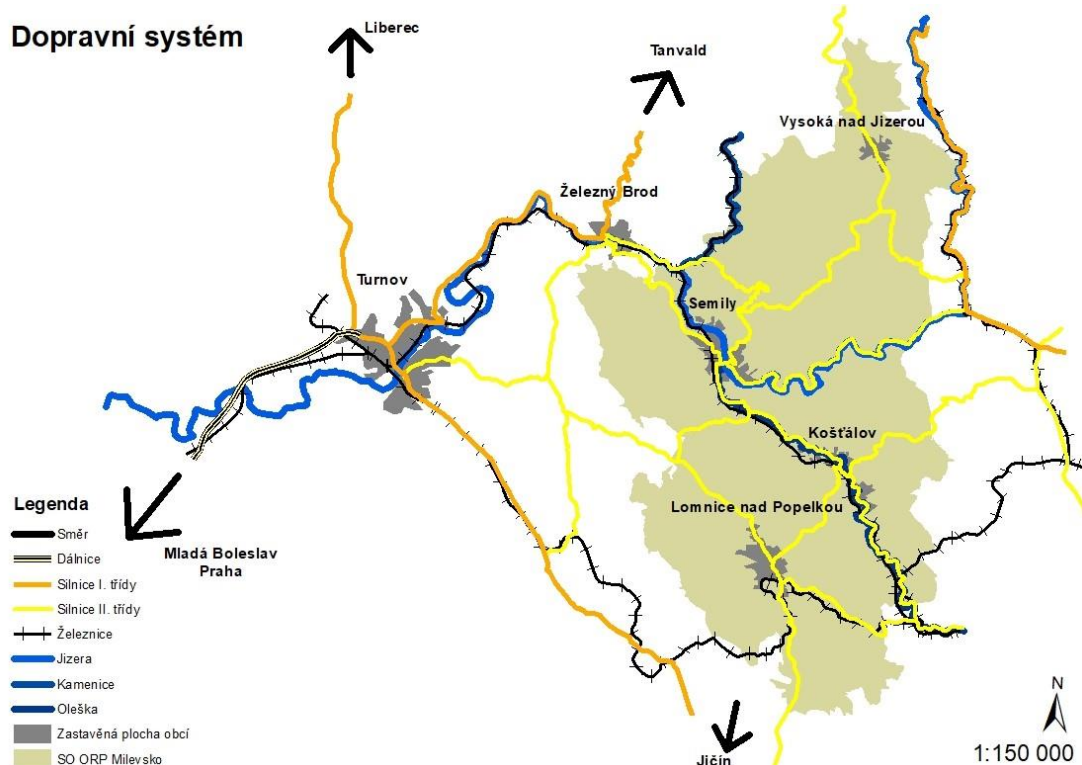
Město Semily se nachází v severovýchodních Čechách, konkrétněji leží přibližně 13 km vzdušnou čarou východně od města Turnov a přibližně 17 km vzdušnou čarou jihovýchodně od Jablonce nad Nisou, a to na jihovýchodním okraji Libereckého kraje na soutoku řek Jizery s Oleškou. Zároveň jsou Semily okresním městem, ale v okrese dominuje město Turnov, které je výrazně větší jak populačně, tak i rozlohou. Turnov je důležitější i z hlediska dopravní infrastruktury, kde procházejí důležitější dopravní koridory a představuje celorepublikově významný dopravní uzel.

Město je napojeno na silniční systém silnicemi II. tříd, které procházejí městem. Silnicí č. 292 spojuje ze západu město Semily s Železným Brodem, z kterého se silnice II. třídy napojuje na silnici I. třídy č. 10 spojující města Turnov, Železný Brod a Tanvald. Z Turnova se lze napojit na dálniční síť, konkrétně na dálnici D10, která směřuje přes Mladou Boleslav do Prahy. Právě dálnice D10 je nejbližší dálnicí pro město Semily. Tato dálnice dále pokračuje na sever směrem na Liberec, kde přechází v silnici I/35, která má charakter dálnice, protože má dva pruhy v každém směru, až do Liberce. Silnice II. třídy č. 292 prochází ze západu na východ městem Semily a dále pokračuje k silnici I. třídy č. 14. Městem Semily prochází též od jihu na sever silnice II. třídy č. 289, která se na jihu napojuje na silnici II. třídy č. 283 vedoucí na západ do Turnova a východně na Novou Paku. Silnice II. třídy č. 289 procházející městem Semily dále pokračuje na sever, kde se napojuje na silnici II. třídy č. 290, která se napojuje na silnici I. třídy č. 14 směřující na západ do Vrchlabí a na sever do Desné, Tanvaldu, Jablonce nad Nisou a Liberce. Silnice II. třídy č.

292 a č. 289 jsou páteřním silničním systémem města a protínají se na dvou místech ve městě. První je křižovatka v ulici Luční, náměstí Pavla Tigrida a Na Mýtě. Druhé místo je kruhový objezd v ulici Tyršova a Husova.

Dále je území doplněno o dopravní systém silnic III. tříd, které propojují některé části města i menší obce ve spádovém území Semil. Město Semily nemá zrovna ideální dopravní napojení, protože chybí blízkost dálnice, či silnice I. třídy, ale zároveň je město propojeno hustou sítí silnic II. a III. tříd, z nichž je možné se napojit na dálnici nebo silnice I. tříd.

Dopravní systém

Obrázek č. 3: Širší vztahy dopravního systému města Semily (zdroj: Mapy.cz, úprava mapového podkladu: autor)

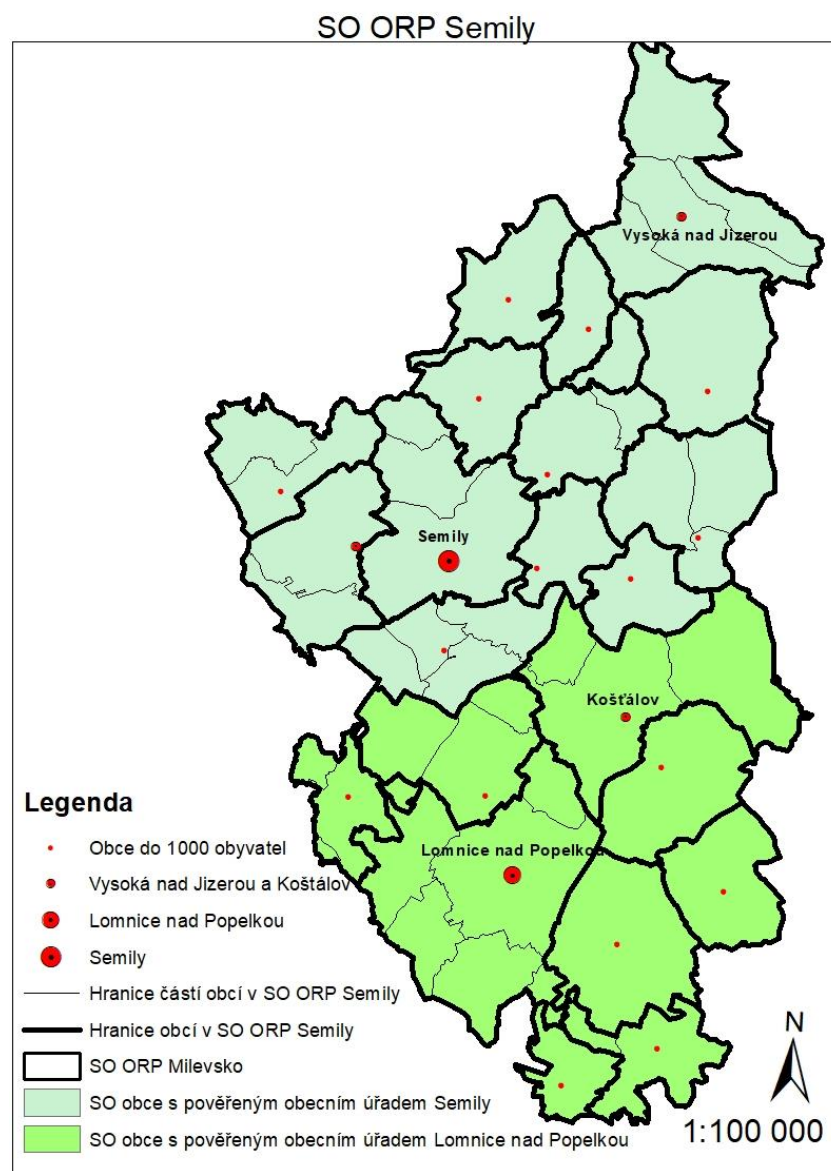
Situace je obdobná i z pohledu železniční dopravy, protože městem Semily prochází železniční trať č. 030 – Jaroměř – Stará Paka – Železný Brod – Turnov – Liberec. Trať je jednokolejná, a to až na jeden menší úsek, který se nevyskytuje u Semil. Trať spadá do kategorie celostátní a provozuje se na ní veškerá železniční doprava, a to jak osobní, tak i nákladní. Trakce trati je neelektrifikována a zajímavostí je, že v úseku od Semil do Železného Brodu se nacházejí čtyři tunely nazývané Říkovský tunel I., II., III. a IV., procházející kaňonovým údolím přírodní rezervace Údolí Jizery. Na trati jsou provozovány dva segmenty regionálních vlaků (rychlíky a osobní vlaky) (Vlakregion ©2021).

Pro Semily je velice dobré a přínosné, že městem prochází železniční trať. Poloha nádraží je mimo těžiště města, a to na západním okraji v části Podmoklice, přesto její polohu můžeme vnímat pozitivně, protože není nijak odstrčené. Další pozitivum je, že se vlakové nádraží nachází v těsné blízkosti autobusového nádraží a tím vzniká dopravní uzel hromadné dopravy, který má samozřejmě prostor pro zlepšení.

Díky absenci výraznějšího dopravního koridoru v území nečiní doprava vážnou bariéru v území. Jediná menší bariéra je železniční trať, ale díky poloze, která je na okraji města a skutečnosti, že je pouze jednokolejná, nevytváří zásadní bariéru v území. Naopak svojí existencí přináší přínos pro město. Absence silniční dopravní tepny v území způsobuje horší napojení na dopravní koridory a zároveň je veškerá doprava vedena přes město.

5.1.2 Místní vztahy

Město Semily je obec s rozšířenou působností a mají svůj správní obvod, který se skládá z 22 obcí, z toho jsou tři města (Semily, Lomnice nad Popelkou, Vysoké nad Jizerou) a jeden městys (Libštát). Semily jsou důležité pro okolní obce, převážně pro ty nejbližší, vzhledem k poloze města, pro něž tvoří spádovou oblast, kde je možné využít příležitosti v různých oblastech (lékařská zařízení, úřady, nákupy, rekreace, práce, sport, školství atd.). Zároveň je město důležité pro okolní obce též jako dopravní přestupní uzel VHD (ČSÚ ©2009a).

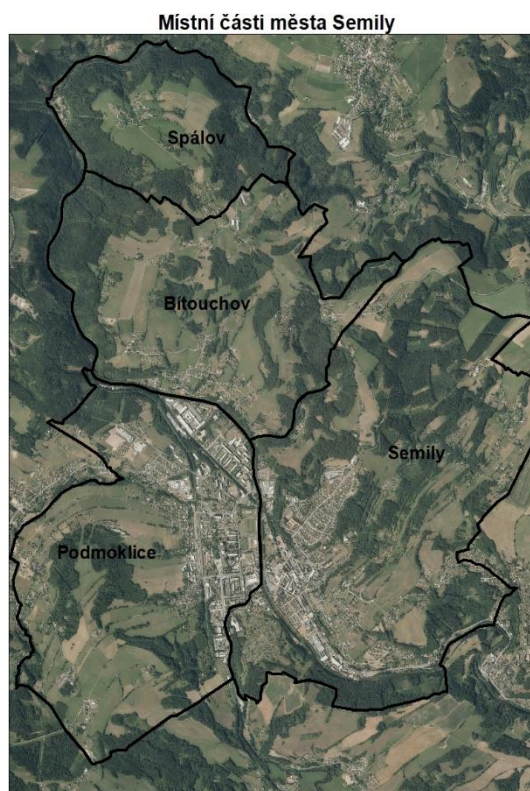

Obrázek č. 4: SO ORP Semily (zdroj: ČSÚ, úprava mapového podkladu: autor)

Převážná část území SO ORP Semily (19 z celkových 22 obcí) má charakter vesnického prostoru. V celém SO ORP Semily žije 25 675 lidí a z toho ve třech městech (Semily, Lomnice nad Popelkou, Vysoké nad Jizerou) žije 15 204 obyvatel, což je 59,22% obyvatel z regionu žijících v městském prostředí a zbylých 40,78% obyvatel žije ve venkovském prostředí (VDB.ČSÚ ©2021). Tento procentuální stav obyvatelstva předurčuje, že region je významně venkovský (resp. smíšený) (Matoušková 2011). Zároveň město Semily je největším městem ve svém SO ORP s 8 353 obyvateli a z uvedených souvislostí současně plyne i stěžejní význam města, jako spádového centra blízkým obcím. Pro SO ORP Semily mají značný význam také dvě další města (Lomnice nad Popelkou a Vysoké nad Jizerou), které plní funkci nižšího řádu spádového centra, a to pro přilehlé obce, kterým zajišťují převážně základní služby. Ve vybavenosti jednotlivých obcí v SO ORP Semily jsou značné rozdíly. Tato skutečnost je dána především jejich velikostí, polohou a vzdáleností od vnějších center.

Okolní obce jsou převážně napojeny na Semily zmiňovanými silničními tahy silnic II. třídy a doplňovány silnicemi III. třídy. Dostupnost a dojezdová vzdálenost okolních vesnic je značně ztížena velmi členitým terénem, v kterém se region nachází. Samotná struktura města je ovlivněna nejen členitým terénem, ale také tím, že město leží v údolí řeky Jizery a Olešky, která se následně vlévá do Jizery. Město se rozpíná podél koryta řeky, na západní a východní části města se terén zvyšuje a tím zároveň ohraničuje údolí.

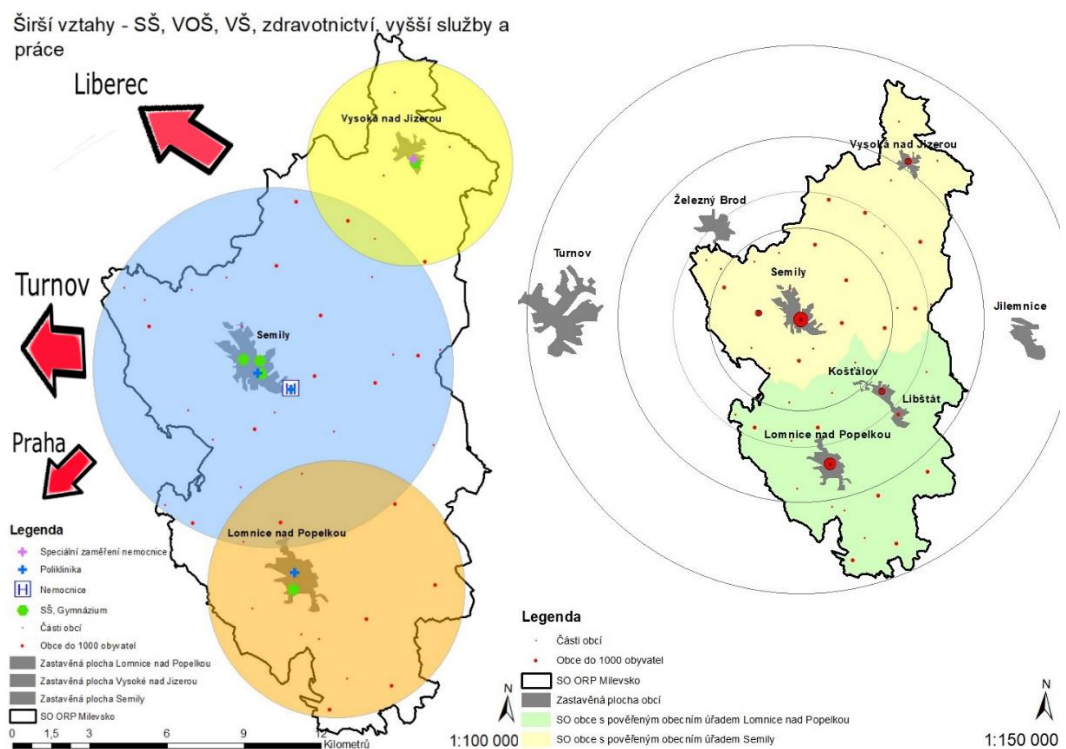
Semily se skládají ze čtyř místních částí Semily, Podmoklice, Bítouchov a Spálov. První dvě zmíněné části, tedy Semily a Podmoklice, mají městský charakter, a naopak Bítouchov a Spálov mají charakter převážně vesnický s roztroušenou zástavbou typickou pro horský typ vesnic. I když hlavní část Spálova působí kompaktně, tak i zde se nacházejí malé roztroušené osady. Spálov je zcela odříznutý a vede k němu pouze jedna přístupová silnice III. třídy. Bítouchov je na tom z hlediska přístupnosti podobně až na to, že jeho poloha je v těsné blízkosti města Semily, od kterého je odděluje z jižní strany řeka Jizera a stejně jako u Spálova je městská část zpřístupněna pouze jednou silnicí III. třídy. Přístupová poloha těchto dvou částí města je ovlivněna strmým a lesnatým terénem ohraničeným z jihu řekou Jizerou a ze severní strany řekou Kamenicí.

Obrázek č. 5: Místní části města Semily (zdroj: Mapy.cz, úprava mapového podkladu: autor)

Silniční síť má nastavenou historickou spádovost na město Semily. Silnice II. třídy č. 292 vychází z historické cestní sítě a ukazuje spádovost obcí na Semily, jako například obec Proseč nacházející se severozápadním směrem. Další historické spojení vychází ze západní strany, kde se zachovala cestní síť, v dnešní podobě jako silnice III. třídy, na které jsou obce Záhoří a Chuchelna. Z jižní strany je napojení obcí na město ze silnic II. třídy č. 289 a 283, jako například obce Bořkov, Slaná, Hořensko a Sutice. Silnice č. 289 prochází městem a pokračuje dále na sever, kde má také silné historické vazby. Ze severní, východní a jižní strany je spádovost na město nejsilnější přibližně v okruhu 7 km. Na východní straně městu konkuruje silnější spádové centrum město Turnov. Ze severozápadní strany přitahuje svojí spádovostí přilehlé obce město Železný Brod. Pro tyto přilehlé obce jsou Semily velmi důležité a je třeba na ně brát ohled.

Semily - vzdálenostní okruhy 5, 7, 10 a 15 km

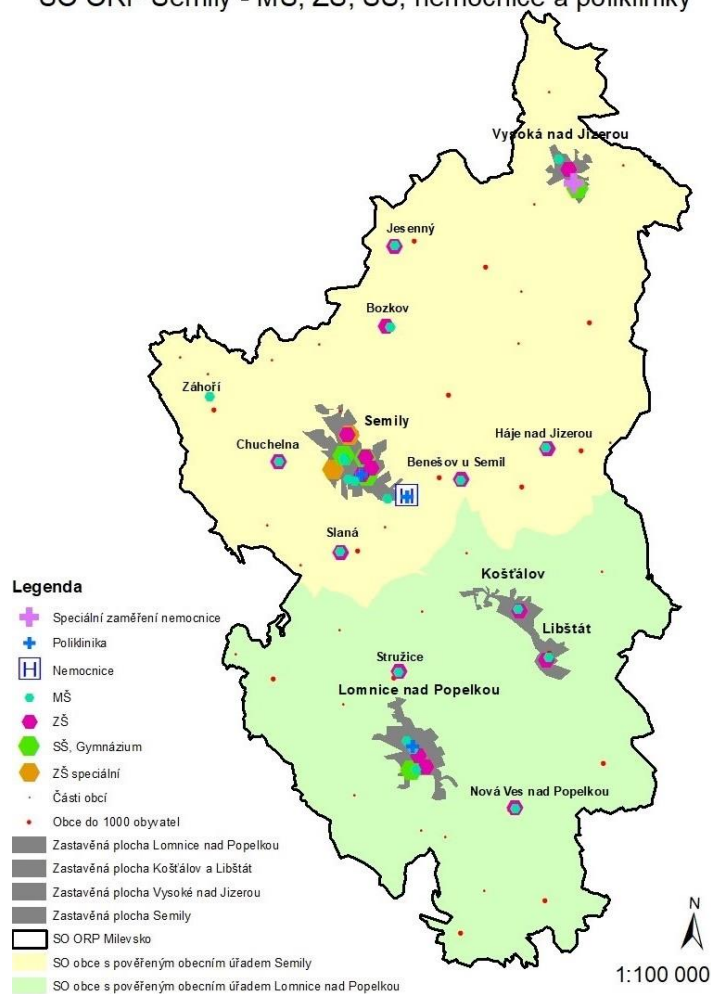

Obrázek č. 6: Širší vztahy školství, zdravotnictví, vyšší služby a práce (zdroj: ČÚZK, úprava mapového podkladu: autor)

Obrázek č. 7: Vzdálenostní okruhy města Semily (zdroj: ČÚZK, úprava mapového podkladu: autor)

Pro SO ORP Semily jsou důležité další dvě města (Lomnice nad Popelkou a Vysoké nad Jizerou) a jeden městys (Libštát). Lomnice nad Popelkou a Libštát se nacházejí jihovýchodním směrem od Semil a severním směrem se nachází Vysoké nad Jizerou. Tato města a městys jsou důležité z hlediska dostupnosti základních občanských i komerčních služeb, a to zejména pro okrajové obce v regionu. Mezi tato centra můžeme též zařadit obec Košťálov, která sousedí s Libštátý a plní obdobnou funkci jako městys.

SO ORP Semily - MŠ, ZŠ, SŠ, nemocnice a polikliniky

Obrázek č. 8: Mapa vyznačených školských a zdravotních zařízení (zdroj: ČÚZK, Mapy.cz, úprava mapového podkladu: autor)

Cyklotrasy

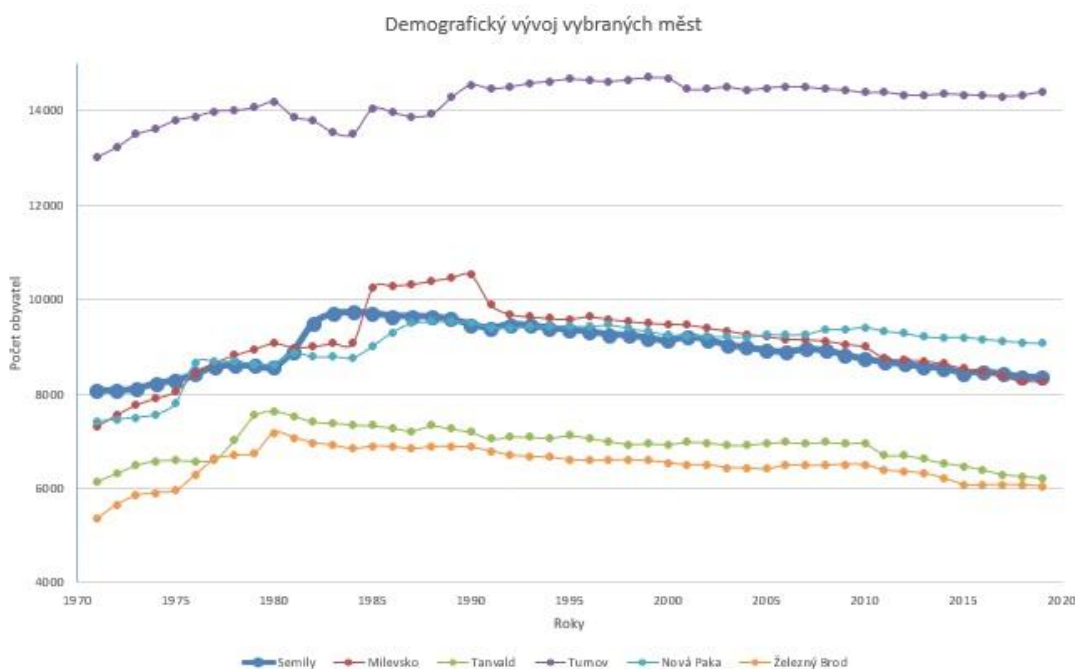
Územím města Semil procházejí 3 cyklotrasy o celkové délce 18 km, které jsou vedeny po komunikacích společně s automobilovou dopravou. Výjimkou jsou tři cyklostezky, které mají dohromady 1 800 m. Všechny tři cyklotrasy procházejí městem, kde se navzájem kříží. V zastavěné části města se nacházejí i dvě cyklostezky, které jsou napojené na cyklotrasy. Městem prochází nadregionální cyklotrasa č. 17 zvaná Greenway Jizera začínající v Jizerských horách, konkrétněji v obci Jizerka. Trasa vede přes Vysoké nad Jizerou, Semily, Železný Brod, Turnov, Mnichovo Hradiště, Mladá Boleslav a končí v Horních Počernicích. V úseku města Semily je Greenway značena jako cyklotrasa č. 17, 4170, která je dlouhá 12 km a z toho 800 m vede po cyklostezce. Už podle názvu jde o trasu podél řeky Jizery, která přitahuje milovníky cyklistiky. Dále městem prochází cyklotrasa č. 4176 jenž začíná poblíž zříceniny hradu Trosky a dále pokračuje směrem na sever, kde prochází městem Rovensko pod Troskami a končí v Semilech, kde se napojuje buď na cyklotrasu č. 4175 nebo na zmiňovanou Greenway. Poslední cyklotrasa procházející městem Semily je označena č. 4175 a ta začíná u obce Koberovy na severovýchodním okraji CHKO Český ráj, pokračuje do Semil, konkrétněji prochází

částí města Podmoklice podél železniční dráhy a končí u obce Roztoky u Jilemnice, kde se napojuje na další cyklotrasy.

5.2 Obyvatelstvo

5.2.1 Historický vývoj obyvatelstva

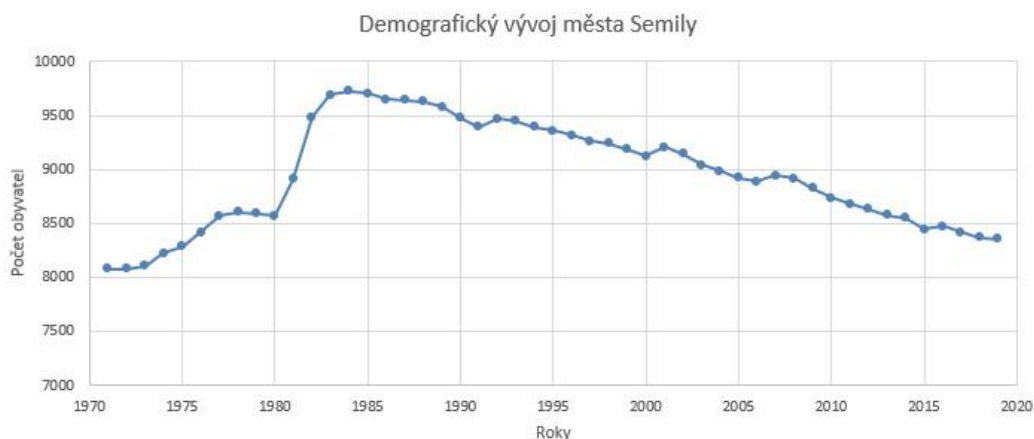
V demografické analýze jsem město Semily porovnával s dalšími pěti městy (Milevsko, Tanvald, Turnov, Nová Paka a Železný Brod). K porovnání jsem města vybíral dle podobnosti populačního stavu obyvatelstva. Nejvíce podobná města z hlediska populačního vývoje obyvatel k městu Semily je Milevsko a Nová Paka. Největší město, které spadá do okresu Semily, je Turnov. Je zároveň největší z mého výběru. Další dvě města, která jsou v blízkosti města Semily, jsou Železný Brod a Tanvald, ale ty spadají do sousedního okresu Jablonec nad Nisou. Dalším sousedícím okresem s městem Semily je okres Jičín, kde se nachází město Nová Paka, které leží na severní hranici okresu. Jediné město, které se nenachází v blízkosti Semil, je Milevsko ležící v okrese Písek v Jihočeském kraji. Důvodem zařazení Milevska do této analýzy je jeho populační křivka, která je podobná jako u Semil, a zároveň je zde podobnost demografické situace ohledně úbytku obyvatel.

Graf č. 1: Demografický vývoj vybraných měst (zdroj: ČSÚ, vytvoření grafu: autor)

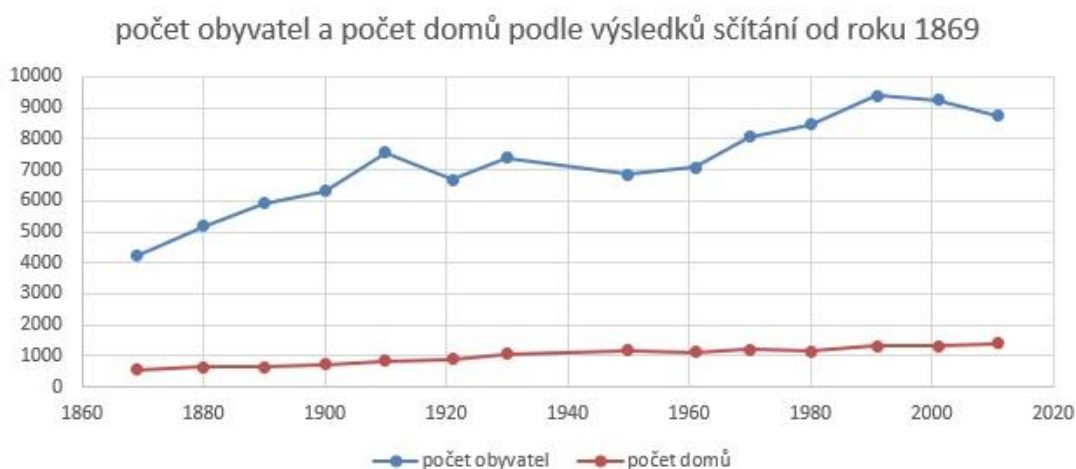
Zvyšující se nárůst počtu obyvatel města Semily nastával už od 50. let minulého století, a to díky průmyslovým podnikům ve městě. Velký zlom nastal v 80. letech, kdy se město rychle rozvíjelo a přispěl k tomu i větší příliv obyvatel. Ve městě v tu dobu dobře fungovaly velké podniky, které byly na vrcholu, jako například národní podnik Korola. Tento podnik zaměstnával až 1 500 lidí. Dalšími úspěšnými podniky v daném období byly například: Technometra, Tofa, a Kovožávody Semily. Díky těmto podnikům rostl počet obyvatel a následně se zvyšovala v 80. letech porodnost, která zapříčinila razantní zvýšení počtu obyvatel. Populačního vrcholu dosáhlo město v roce 1984 a od té doby dochází až na pár výjimek k dlouholetému

úbytku obyvatel. Tento dlouhodobý pokles je způsoben tím, že výše uvedené podniky pozvolna upadaly, a to až do úplného zániku. Z tohoto důvodu mnoho lidí pozvolna opouštělo město a s tímto jevem je spojena i nižší porodnost.

Graf č. 2: Demografický vývoj města Semily (zdroj: ČSÚ, vytvoření grafu: autor)

I přes klesající počet obyvatel se v území stále staví a tato mírná vzestupná tendence je dána zvyšujícími se standardy bydlení a ještě stále přítomným potenciálem území.

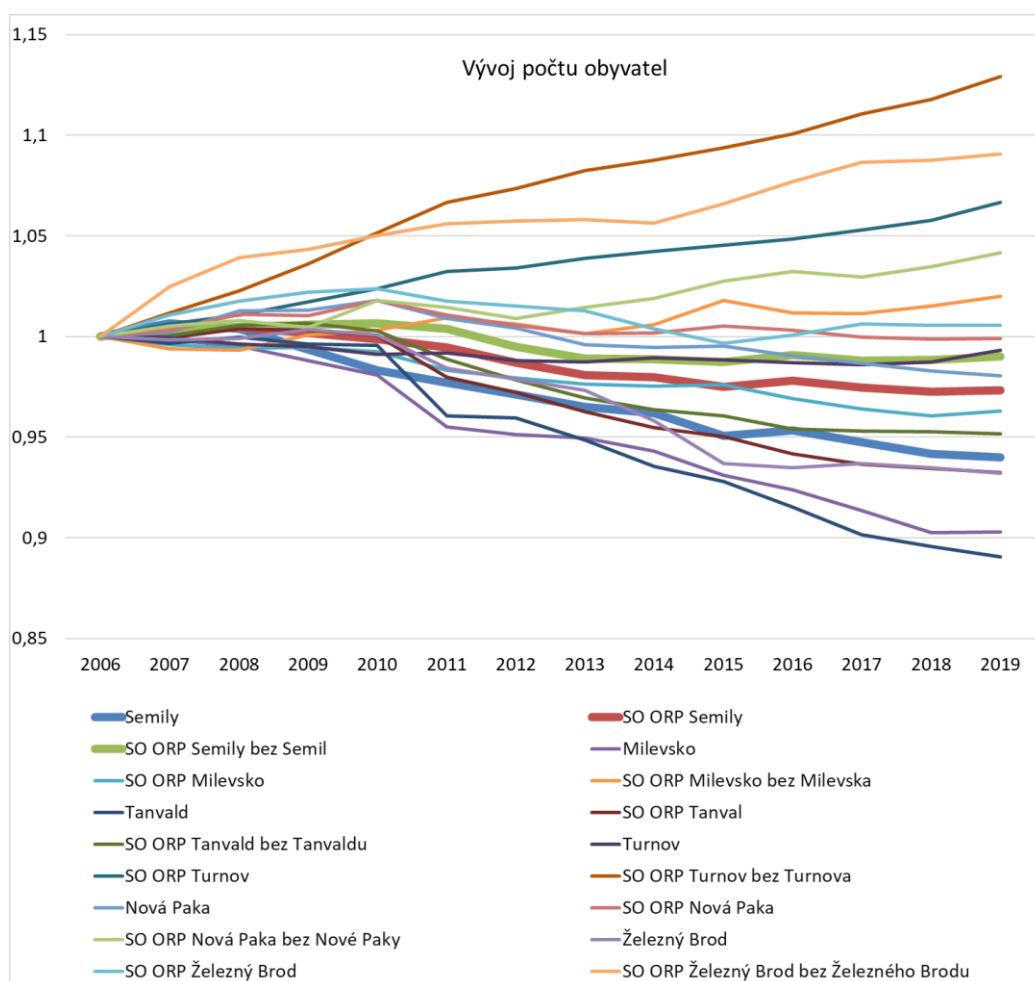
Graf č. 3: Počet obyvatel a domů podle výsledků sčítání od roku 1869 ve městě Semily (zdroj: ČSÚ, vytvoření grafu: autor)

V následujícím grafu vidíme srovnání všech měst od roku 2006 do roku 2019 z hlediska populačního vývoje města, celého SO ORP daného města a SO ORP bez daného města.

Z grafu vyplývá, že všechna města z mého výběru zažívají vylidňování. Města jako Tanvald, Milevsko, Železný Brod a Semily jsou na tom nejhůře. Nejlépe z pohledu měst, co se týká vylidňování, je na tom Turnov, který dosahuje téměř stejného počtu obyvatel jako v roce 2006, ale i tak zaznamenal menší pokles.

Z celkového hlediska, když bereme v potaz město, SO ORP i SO ORP bez hodnot města, dopadly nejhůře Tanvald a Semily. Ve všech třech případech dochází k vylidňování, protože se vylidňuje jak město, tak i jeho zázemí. U ostatních SO ORP bez hodnot města můžeme pozorovat i přes drobné výkyvy během daného časového období, že dochází celkově k růstu zázemí měst.

Z porovnání vývoje počtu obyvatel ve vybraných městech a jejich zázemí můžeme vyvodit tyto celkové závěry. Města Tanvald a Semily s jejich zázemím se vylidňují, naopak města Turnov, Nová Paka, Železný Brod a Milevsko se vylidňují, ale zároveň jejich zázemí z hlediska populačního vývoje roste. Tudíž u těchto měst se potvrzuje trend stěhování do menších sídel v okolí spádových center.

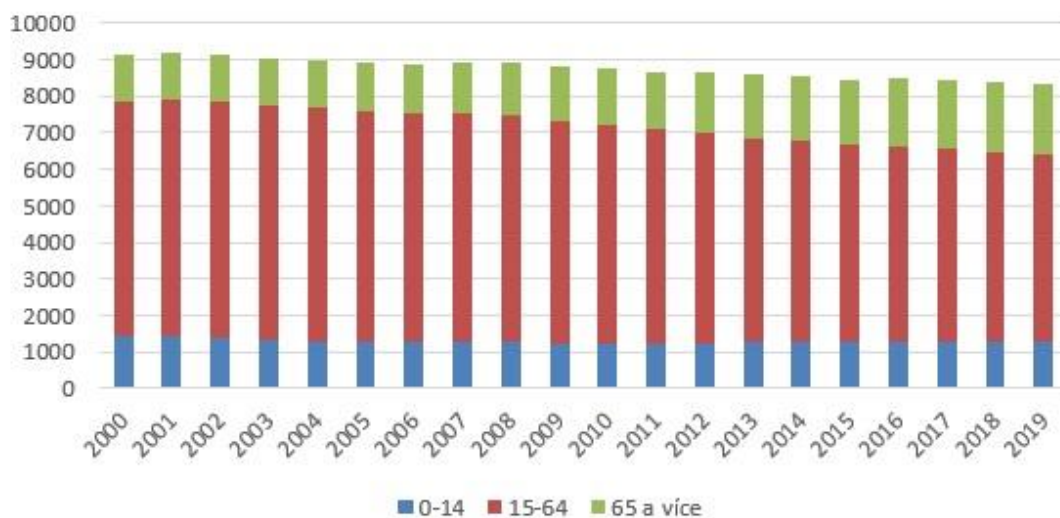

Graf č. 4: Vývoj počtu obyvatel vybraných měst a jejich SO ORP od roku 2006 (zdroj: VDB.ČSÚ, úprava grafu: autor)

5.2.2 Struktura obyvatel

Věková struktura obyvatel Semil od roku 2000 ukazuje blížící se problém území, kterým je stárnutí obyvatel, přesněji zvyšování podílu obyvatel v postproduktivním věku. Na následujícím grafu je vidět, jak postupně během let stoupá podíl lidí ve věku 65 a více, a to na úkor produktivní populace. Pokud bude současný vývoj pokračovat i v následujících letech, bude mít město problém s obnovou populace přirozenou měnou. S klesajícím podílem produktivních obyvatel bude klesat i počet narozených dětí.

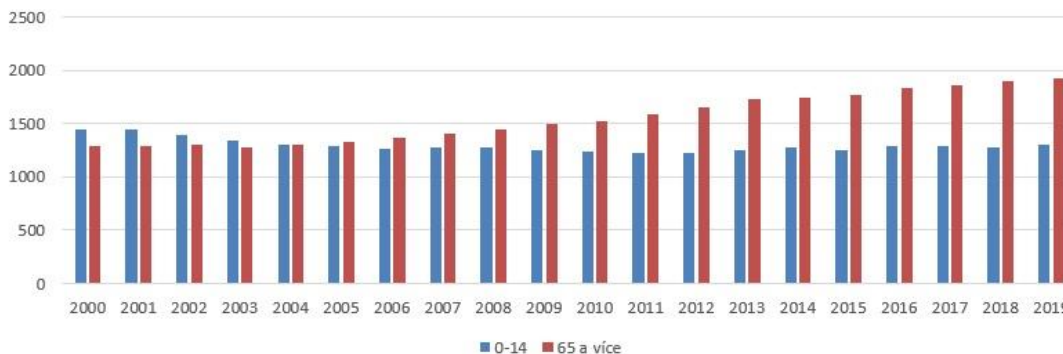
Vývoj počtu obyvatel v Semilech

Graf č. 5: Vývoj počtu obyvatel v Semilech, rozdělený do třech věkových skupin (zdroj: VDB.ČSÚ, úprava grafu: autor)

V tomto grafu můžeme vidět, že ještě do roku 2003 byl počet dětí vyšší než počet lidí v důchodovém věku. V roce 2004 byl počet vyrovnaný a od roku 2005 narůstal počet lidí starších 65 let oproti nově narozeným dětem.

Graf znázorňující skupiny 0-14 a 65+ v Semilech

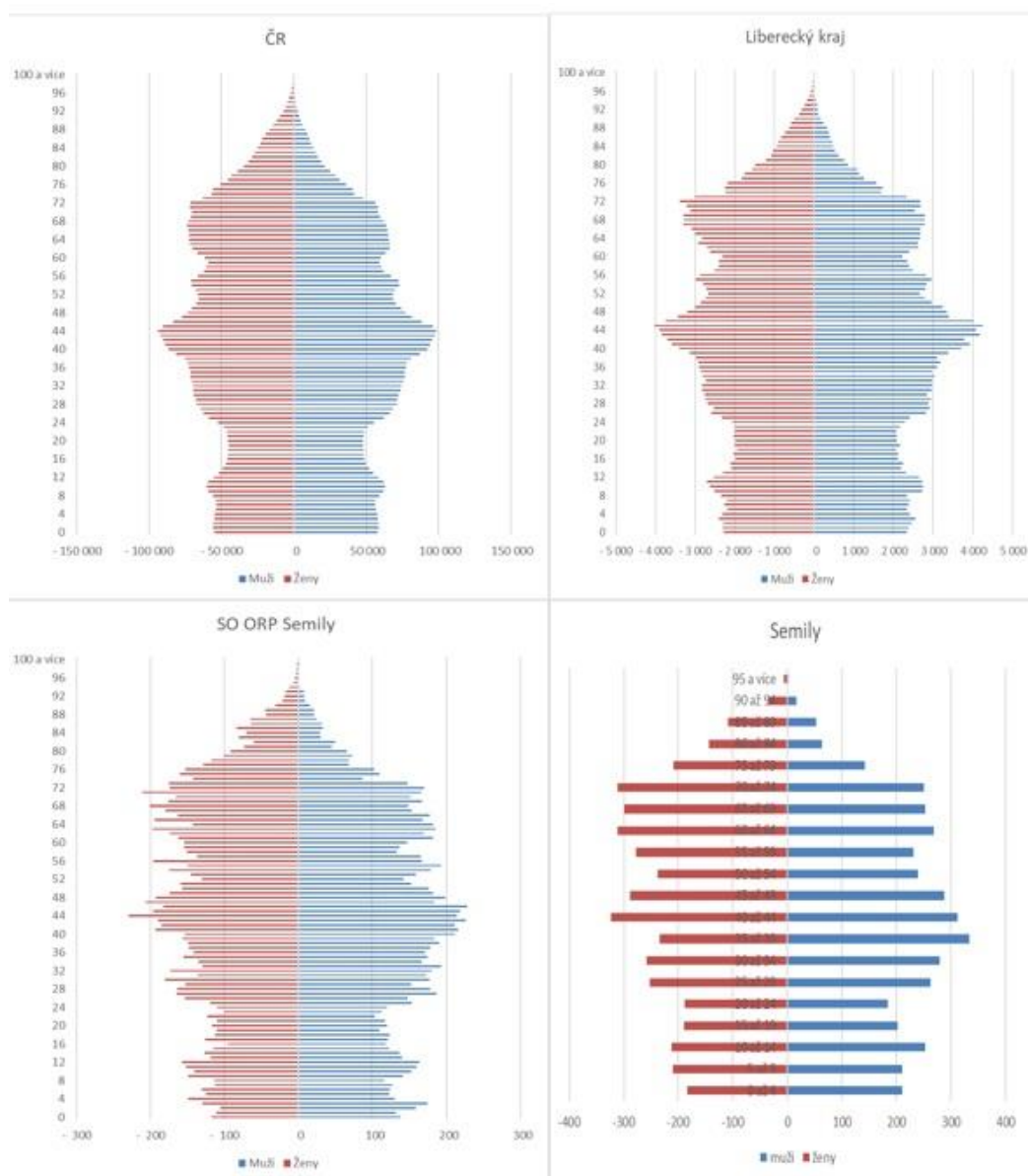

Graf č. 6: Věková struktura města Semily, rozdělena do dvou skupin (zdroj: VDB.ČSÚ, úprava grafu: autor)

Na celkovém srovnání celé populace vidíme, že všechny stromy mají zužující se základnu a zub kolem 20 let, kde se projevují slabé populační ročníky z 90 let.

Na stromu Semil je dobře vidět blížící se budoucí problém, kdy se silné ročníky kolem věku 40 až 45 let stanou za 20 let postproduktivními obyvateli. Zároveň lidí v produktivním věku bude ubývat viz. kapitola 5.2.3. Demografická prognóza.

Tato skutečnost bude velká výzva nejen pro město Semily, ale i pro ostatní města v České republice, kromě metropolitní oblasti Prahy, kde tento trend je opačného rázu.

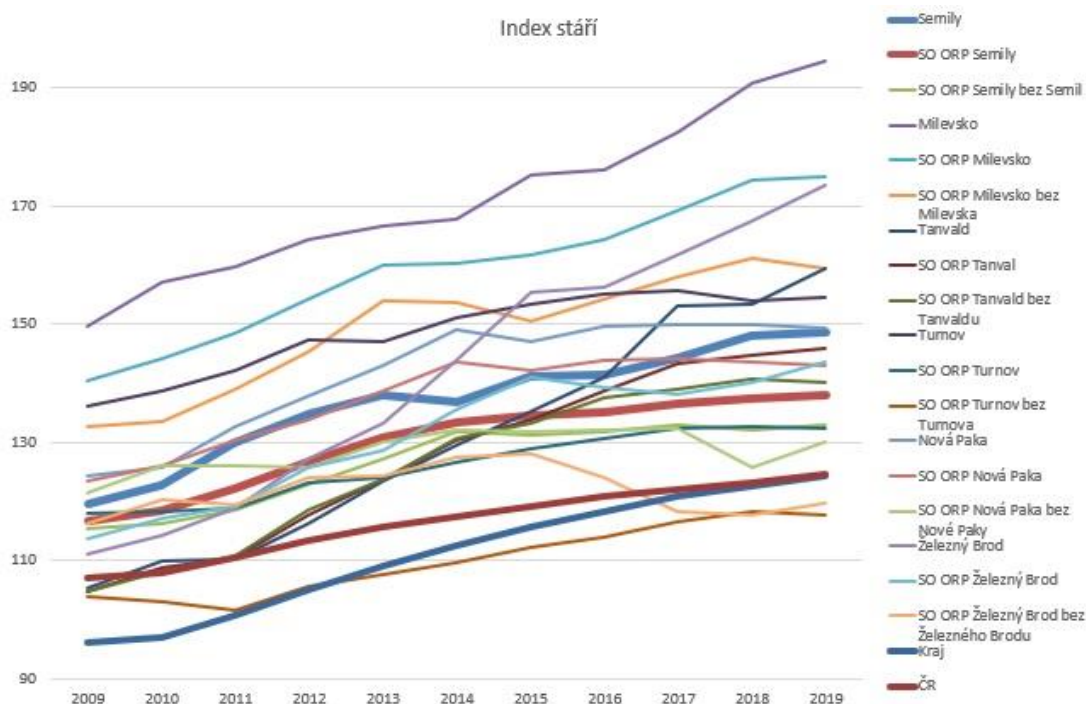

Graf č. 7: Stromy života pro ČR, Liberecký kraj, SO ORP Semily a město Semily (zdroj: VDB.ČSÚ, úprava grafu: autor)

5.2.2.1 Index stáří

Index stáří, tedy podíl postproduktivních a předproduktivních obyvatel, má v Semilech stoupající tendenci. Hodnoty jsou vysoko nad hodnotou kraje i celé České republiky. Je to další potvrzení nepříznivého demografického vývoje. Z grafu se jednoznačně vymyká město Milevsko, které má nejvyšší hodnoty indexu stáří, a to jak samotného města, tak i jeho SO ORP Milevsko. Co se týká města Semily, tak z výběru měst je na tom nejlépe a má nejmenší index stáří ze všech, ale i tak má stále stoupající tendenci. Nejlépe se umístily SO ORP bez hodnot měst, což potvrzuje trend, že se mladí lidé stěhují do zázemí spádových měst. Největší rozdíl mezi městem a SO ORP bez hodnot města, zaznamenalo město Železný Brod, kde samotné město zaznamenává velký nárůst stárnutí populace, ale naopak jeho zázemí je výrazně pod úrovní hranice kraje i republiky. Podobně

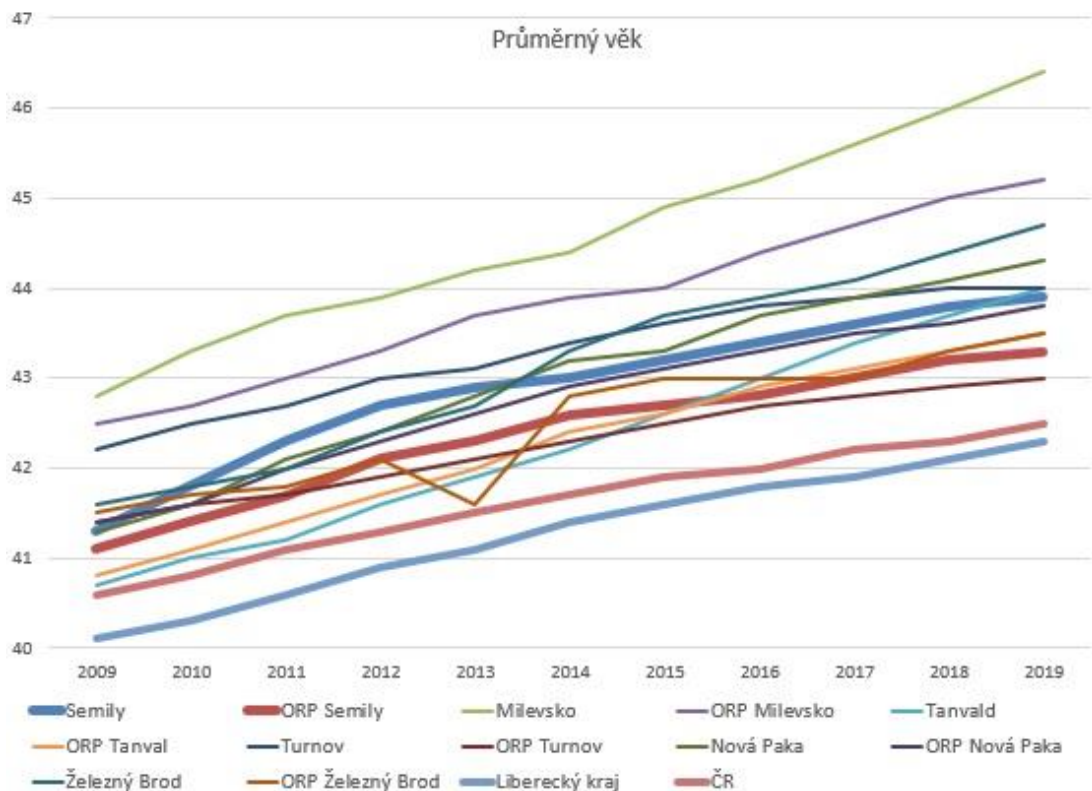
je na tom i Turnov. U těchto dvou měst je zcela zásadní trend stěhování lidí do zázemí měst, a to díky dobré dopravní dostupnosti a blízkosti dálniční sítě. Proto Semily nedosahují takových hodnot, protože jejich poloha a napojení na tyto dopravní sítě je o poznání horší, než u Železného Brodu a Turnova.

Graf č. 8: Index stáří vybraných měst, jejich SO ORP a SO ORP bez vybraného města (zdroj: VDB.ČSÚ, úprava grafu: autor)

5.2.2.2 Průměrný věk

Graf průměrného věku potvrzuje všechna předešlá zjištění o nepříznivém demografickém vývoji. Průměrný věk v Semilech je nad hodnotami kraje i celé republiky a opět platí to, že z výběru všech měst mají Semily nejnižší průměrný věk ze všech, ale průměrný věk stále stoupá, stejně jako v celé České republice. Naopak SO ORP Semily mají druhý nejnižší průměrný věk z výběru měst a jejich SO ORP. Nejmenší průměrný věk zaznamenal SO ORP Turnov, který je ale i tak nad průměrným věkem kraje i republiky.

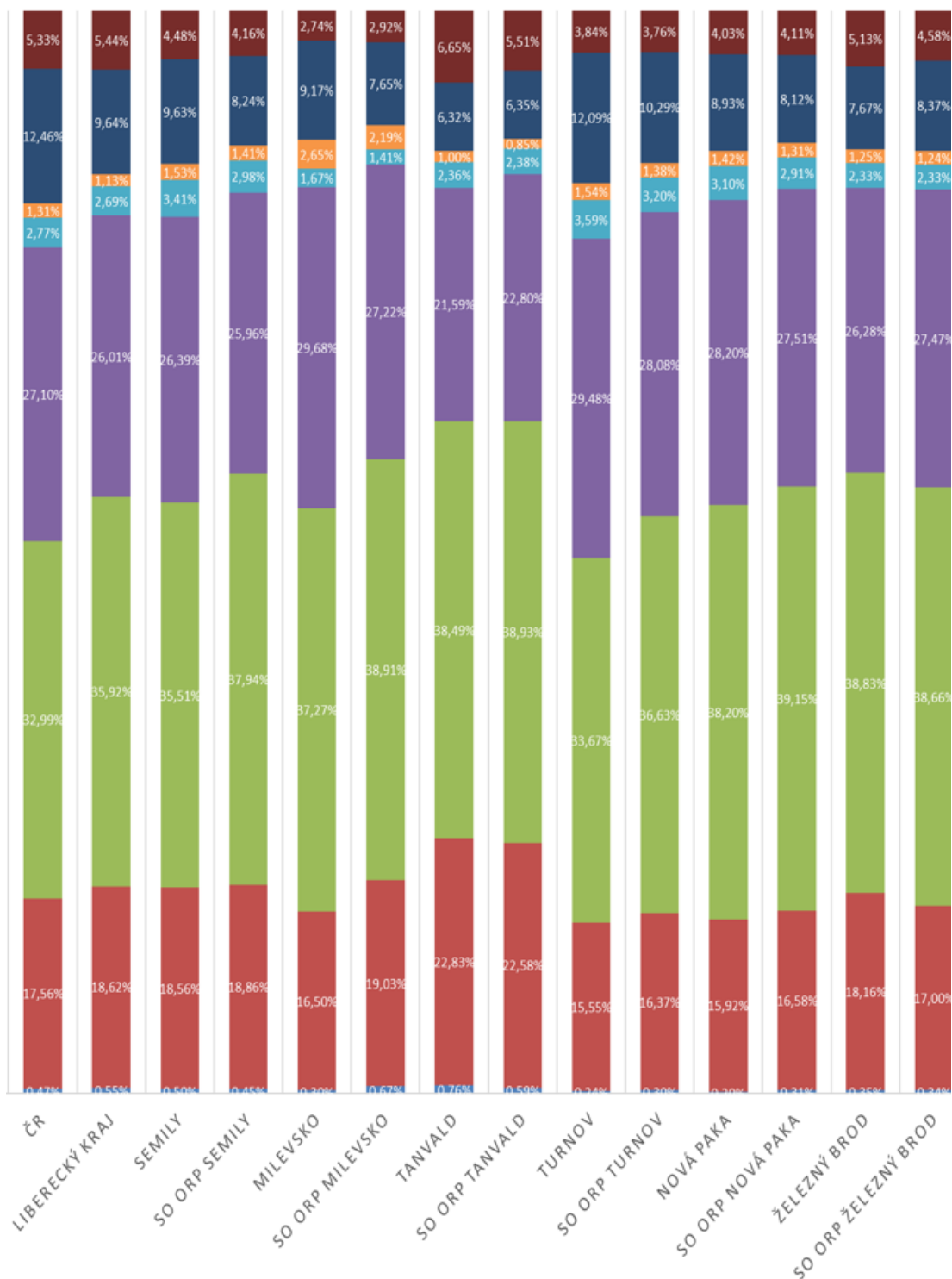
Graf č. 9: Průměrný věk obyvatel vybraných měst, jejich SO ORP a SO ORP bez vybraného města (zdroj: VDB.ČSÚ, úprava grafu: autor)

5.2.2.3 Vzdělanost

V Semilech převažuje podíl lidí se středoškolským vzděláním, ať už zakončené výučním listem nebo maturitou. V zásadě se dá říct, že Semily mají vzdělanostní strukturu obyvatel totožnou s úrovní Libereckého kraje. Nejlepších výsledků, co se týká nejvyššího dokončeného vzdělání, dosahuje město Turnov, které je na úrovni výsledků republikových. Naopak nejhorších výsledků dosahuje město Tanvald a s ním i jeho SO ORP Tanvald, které mají nejvyšší procentuální hodnoty u základního vzdělání i v součtu základního vzdělání spolu se středním vyučením bez maturity. Naopak mají nejnižší procentuální hodnoty u vysokoškolsky vzdělaných, a to z daného výběru měst a jejich SO ORP.

VZDĚLÁNÍ SLBD 2011

- bez vzdělání
- základní vč. neukončeného
- střední vč. vyučení (bez maturity)
- úplné střední (s maturitou)
- nástavbové studium
- vyšší odborné vzdělání
- vysokoškolské
- nezjištěno

Graf č. 10: Vzdělání podle SLBD 2011 vybraných měst, jejich SO ORP, Libereckého kraje a ČR (zdroj: VDB.ČSÚ, úprava grafu: autor)

5.2.3 Demografická prognóza

5.2.3.1 Metodika a odhad parametrů demografické prognózy

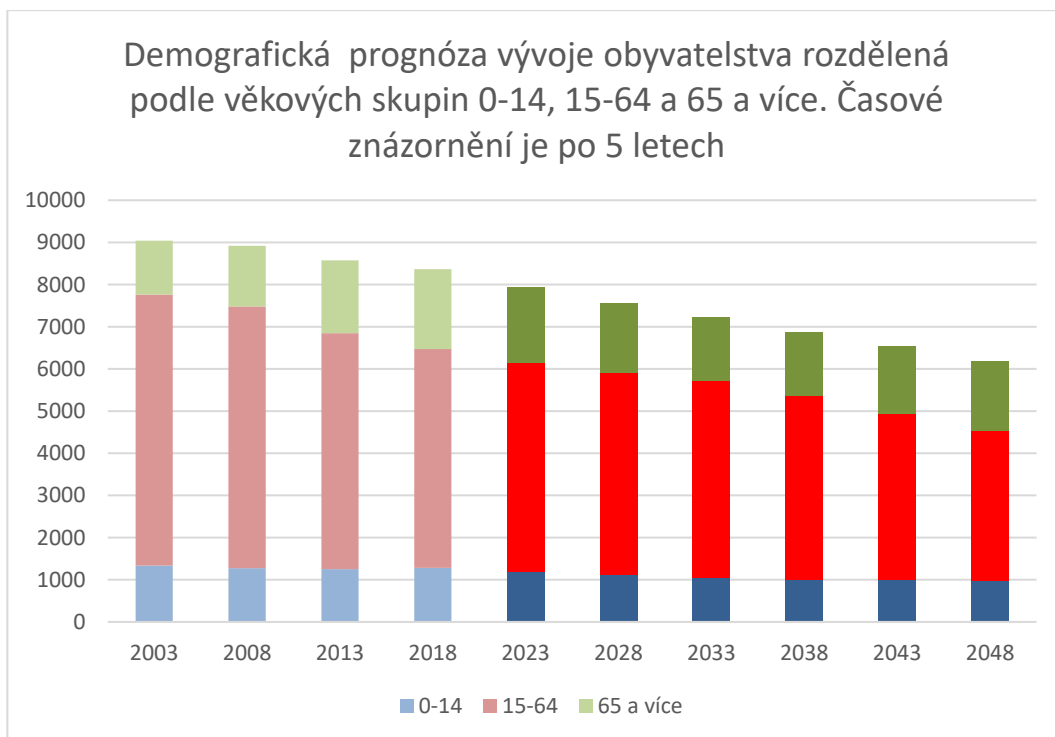
Pro prognózu budoucího vývoje obyvatel města Semily byla zvolena kohortně-komponentní metoda výpočtu. Metoda vychází z populačního vývoje města a vstupující složky jsou úmrtnost, porodnost a migrace.

Pro demografickou prognózu byly stanoveny následující parametry:

- 1) Stávající věková struktura podle rozdělení do pětiletých skupin věku dle ČSÚ k 31.12.2018
- 2) Úmrtnost – podle úmrtnostních tabulek pro okres Semily za roky 2015–2019 dle ČSÚ. Po vlastní úpravě přepočítáno do pětiletých skupin.
- 3) Plodnost – podle míry plodnosti podle jednotek věku, věkových skupin žen, typu urbanizace a krajů (na 1000 žen) dle ČSÚ z roku 2018. Plodnost počítána z dat Libereckého kraje. Po vlastní úpravě přepočítáno do pětiletých skupin.
- 4) Migrace – Počet přistěhovalých obyvatel do Semil od roku 2000-2018 drží průměrně okolo 170 osob ročně. Zároveň je bráno v úvahu, že počet vystěhovalých v celé ČR souvisí s věkovou strukturou obyvatelstva. Stěhují se především mladší lidé, jejichž počet výrazně klesl a nadále klesat bude. Díky tomu bude klesat i saldo migrace. Věková struktura přistěhovalých a vystěhovalých je obdobná, ale mírně vyšší bude u vystěhovalých z důvodu, že od roku 2000-2018 byl průměr okolo 207 osob ročně. V budoucích letech odhaduji tento počet menší z hlediska nižšímu počtu mladších obyvatel.

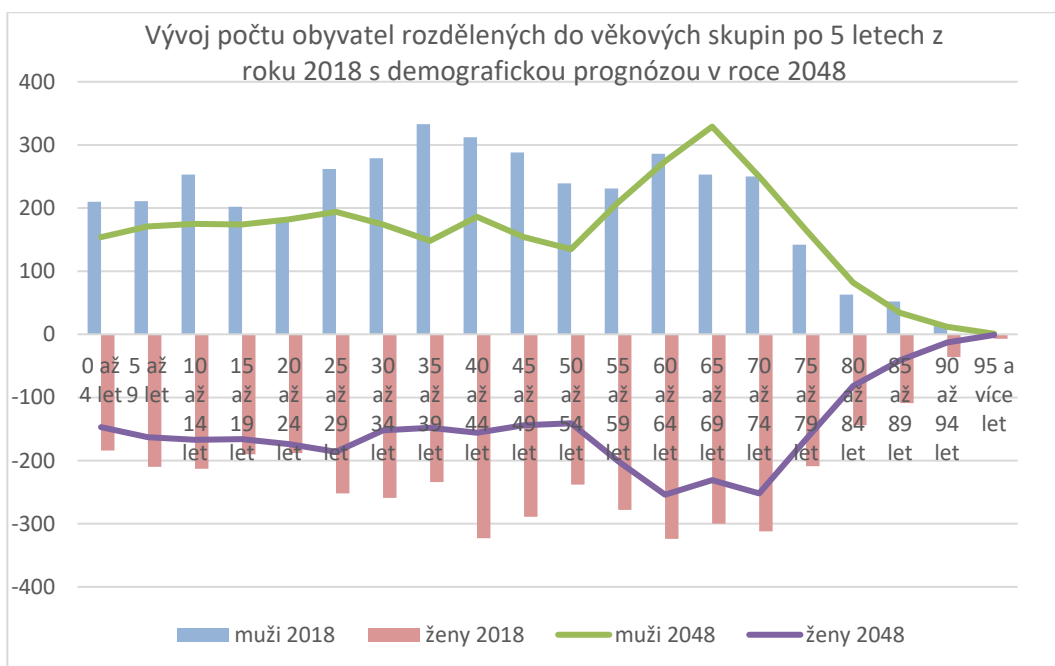
5.2.3.2 Výsledky demografické prognózy

Demografická prognóza je založena na vlastních výpočtech a datech z ČSÚ. Bude-li pokračovat současný demografický vývoj, dojde nejen k dalšímu poklesu celkového počtu obyvatel včetně rozložení věkových skupin. Podle vlastních výpočtů bude v roce 2048 v Semilech přibližně 6200 obyvatel, z toho přibližně 30 % budou tvořit lidé v post produktivním věku. Demografický odhad je vyobrazen na následujícím grafu, kde světlou barvou je znázorněna skutečná věková struktura a celkový počet obyvatel dle ČSÚ. Tmavou barvou je znázorněna demografická prognóza budoucího vývoje obyvatelstva města Semil.

Graf č. 11: Demografická prognóza (zdroj: VDB.ČSÚ, úprava grafu: autor)

V následujícím grafu vidíme srovnání vývoje počtu obyvatel rozdělených do věkových skupin po pěti letech z roku 2018 s demografickou prognózou v roce 2048. Na grafu je patrný úbytek obyvatel v produktivním věku, kteří se za 30 let dostali do postproduktivní skupiny obyvatel. Z celkového hlediska se věková struktura smršťuje a vyrovnává až na obyvatele v předdůchodovém věku a důchodovém věku vzrůstají. S tímto klesajícím vývojem je i spojený úbytek domácností a vzrůstající počet neobydlených bytů či domů, které si popíšeme níže.

Graf č. 12: Porovnání skutečného věkového rozdělení obyvatelstva z roku 2018 s demografickou prognózou v roce 2048 (zdroj: VDB.ČSÚ, úprava grafu: autor)

5.2.4 Prognóza počtu bytových domácností

5.2.4.1 Metodika prognózy počtu bytových domácností

Výpočet bytových domácností vychází z demografické prognózy pro město Semily. Důležitým faktorem jsou věkové skladby obyvatel ve výpočtech demografické prognózy. V první řadě je zapotřebí zjistit v jak velkých bytových domácnostech bydlí lidé dle věku. K tomu jsem využil dat ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011, konkrétně data o struktuře členů domácností dle věku a velikosti domácnosti. Z těchto dat je udělaný přepočítaný počet obyvatel v jednotlivých skupinách podle věku z demografické prognózy města Semily za rok 2048 a přerozdělen do velikosti domácnosti (1 osoba až 7 osob v domácnosti). Tímto výpočtem je zjištěno kolik lidí žije v jak velkých domácnostech. Výsledný počet domácností je získán vydělením konkrétní velikosti domácnosti.

5.2.4.2 Výsledky prognózy počtu bytových domácností města Semily

Výsledný počet domácností v prognóze pro rok 2048 vyšel 2570. S porovnáním s výsledky ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011, který činil 3598 domácností ve městě Semily. Celkový rozdíl, který vyplývá z prognózy a výsledků ze SLDB z roku 2011 činí úbytek domácností o 1028 do roku 2048. Výsledky této prognózy odpovídají demografické prognóze, která předpovídá stále snižování počtu obyvatel a s ní jsou spojené i nižší počty domácností ve městě.

Výsledky prognózy počtu domácností pro město Semily do roku 2048	
jednočlenná domácnost	825
dvočlenná domácnost	829,5
trojčlenná domácnost	402,6
čtyřčlenná domácnost	334
pětičlenná domácnost	107
šestičlenná domácnost	42
sedmičlenná domácnost	30
suma	2570,1

Tabulka č. 1: Výsledky prognózy počtu domácností pro město Semily do roku 2048 (zdroj: vlastní zpracování)

Počet domácností města Semily z roku 2011	
jednočlenná domácnost	1224
dvojčlenná domácnost	1072
trojčlenná domácnost	646
čtyřčlenná domácnost	453
pětičlenná domácnost	131
šestičlenná domácnost	42
sedmičlenná domácnost	30
suma	3598

Tabulka č. 2: Počet domácností ve městě Semily za rok 2011 (zdroj: VDB.ČSÚ, vytvoření tabulky: autor)

5.2.5 Dojížd'ka a vyjížd'ka za prací a vzděláním

Z následujících tabulek shrnujících každodenní dojížd'ku a vyjížd'ku do a ze Semil vidíme, že každý den do Semil přijíždí přes 1000 lidí a nejvíce jich sem směřuje z okolních obcí, zejména z Chuchelna a z Benešova u Semil. Zajímavým zjištěním je, že velká část dojíždějících směřuje z druhého největšího města ze SO ORP Semily, tedy z Lomnice nad Popelkou. Dále velkou část dojíždějících tvoří lidé z Železného Brodu a Turnova. Tyto města jsou sousedícími městy Semil a výsledky v tabulce dokazují jejich vzájemné napojení.

Z tabulky vyjížd'ky vidíme, že ze Semil odjíždí kolem 650 lidí, a to nejčastěji směrem do Turnova, Prahy a Liberce. Tyto destinace představují pro Semily silnější ekonomická města, která nabízejí pracovní příležitosti i vyšší vzdělání pro studenty. Zároveň můžeme z výsledků vypožorovat, že vyjížd'ka se týká nejen větších měst, ale i menších obcí v regionu.

Dojíždka	Do zaměstnání	Za vzděláním
Chuchelna	77	31
Benešov u Semil	73	33
Lomnice nad Popelkou	75	28
Železný Brod	39	38
Turnov	39	35
Slaná	45	20
Košťálov	48	12
Bozkov	39	14
Jesenný	26	7
Libštát	18	16
Jilemnice	25	7
Vysoké nad Jizerou	16	17
Příkrý	21	9
Záhoří	20	10
Háje nad Jizerou	23	5
Stružinec	11	4
Nová Ves nad Popelkou	11	4
Mírová pod Kozákovem	8	6
Rokytnice nad Jizerou	6	8
Jablonec nad Nisou	11	1
Koberovy	8	4
Liberec	9	1
Stará Paka	7	4
Nová Paka	7	3
Jablonec nad Jizerou	5	5
Poniklá	2	8
Víchová nad Jizerou	2	8
Celkem	669	336

Vyjíždka	Do zaměstnání	Za vzděláním
Turnov	174	21
Praha	61	18
Liberec	46	14
Lomnice nad Popelkou	27	23
Jablonec nad Nisou	29	10
Slaná	34	0
Jilemnice	25	1
Nová Paka	7	15
Mladá Boleslav	20	3
Železný Brod	21	2
Vysoké nad Jizerou	4	18
Vrchlabí	18	0
Hradec Králové	4	5
Brno	6	1
Jičín	12	3
Pardubice	1	0
Benešov u Semil	11	0
Chuchelna	7	3
Celkem	507	137

Tabulka č. 3: Dojíždka a vyjíždka obyvatel města Semily do zaměstnání a za vzděláním (zdroj: ČSÚ, vytvoření tabulky: autor)

5.3 Ekonomika

5.3.1 Trh práce

K roku 2020 se v Semilech nacházelo 2 222 ekonomických subjektů, z nichž mělo zjištěnou ekonomickou aktivitu 1 097. Jedná se převážně o fyzické osoby

podnikající podle živnostenského zákona. V území se nachází i právnický subjekt MMN a. s. nemocnice Semily, který má přes 200 zaměstnanců. Další 3 střední zaměstnavatelé mají více jak 100 zaměstnanců (VDB.ČSÚ, ©2021), Největším zaměstnavatelem ve městě je veřejná správa města Semily (Mlejnková 2021).

Firmy s přidanou hodnotou, které jsou výjimečné pro Semily.

- SINGING ROCK – firma specializující se na výrobu horolezeckých lan
- VIA FERRATA vodní brána – firma se zaměřuje na aktivní cestovní ruch formou horolezectví a každoročně přiláká až 10 000 lidí.
- SEVA – český rodinný výrobce stavebnic a vědomostních her pro děti.
- RAUTIS - foukání skleněných perlí a výroba perličkových vánočních ozdob, které má v Poniklé tradici už od roku 1902. Je poslední firmou na světě, které se podařilo zachovat staré technologie a udržet výrobu stále aktuální a živou. Ruční výroba vánočních ozdob z Poniklé je zapsána v UNESCO.
- CHARVÁT AXL, a.s. – firma specializující se na hydraulickou výrobu a na výrobu leteckých podvozků (Mlejnková 2021).

	Počet ekonomických subjektů			
	Semily	SO ORP Semily	Milevsko	SO ORP Milevsko
2011	2 271	6 415	2 159	4 415
2012	2 277	6 466	2 156	4 418
2013	2 192	6 307	2 094	4 367
2014	2 173	6 363	2 122	4 419
2015	2 164	6 492	2 111	4 449
2016	2 161	6 546	2 130	4 514
2017	2 193	6 638	2 114	4 515
2018	2 209	6 718	2 123	4 579
2019	2 195	6 754	2 088	4 564
2020	2 222	6 863	2 081	4 624

Tabulka č. 4: Srovnání vybraných měst a jejich SO ORP v počtu ekonomických subjektů od roku 2011-2020 (zdroj: VDB.ČSÚ, vytvoření tabulky: autor)

	Ekonomické subjekty podle vybraných právních forem se zjištěnou aktivitou 12/2020 obce							
	obchodní společnosti				Fyzické osoby			
	celkem	celkem	a.s.	družstva	s.p.	živnostenský zákon	zemědělské podnikatelé	soukromí pod. podnikající podle jiného zákona
Semily	1 097	175	12	10	.	739	33	57
Milevsko	1 118	146	11	8	.	818	26	44

Tabulka č. 5: Ekonomické subjekty podle vybraných právních forem se zjištěnou aktivitou 12/2020 města Semil a Milevska (zdroj: VDB.ČSÚ, vytvoření tabulky: autor)

Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců v obcích vybraného SO ORP Semily -obec Semily			
se zjištěnou aktivitou			
	Počet zaměstnanců	2020	2013
Celkem		1 097	1 140
V tom	neuvedeno	177	239
	bez zaměstnanců	714	687
	1 až 5	126	140
	6 až 9	26	27
	10 až 19	24	21
	20 - 24	6	3
	25 - 49	10	10
	50 - 99	10	8
	100 - 199	3	2
	200 - 249	1	1
	250 - 499		1
	500 - 999		1

Tabulka č. 6: Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců v obcích vybraného SO ORP Semily a města Semily (zdroj: VDB.ČSÚ, vytvoření tabulky: autor)

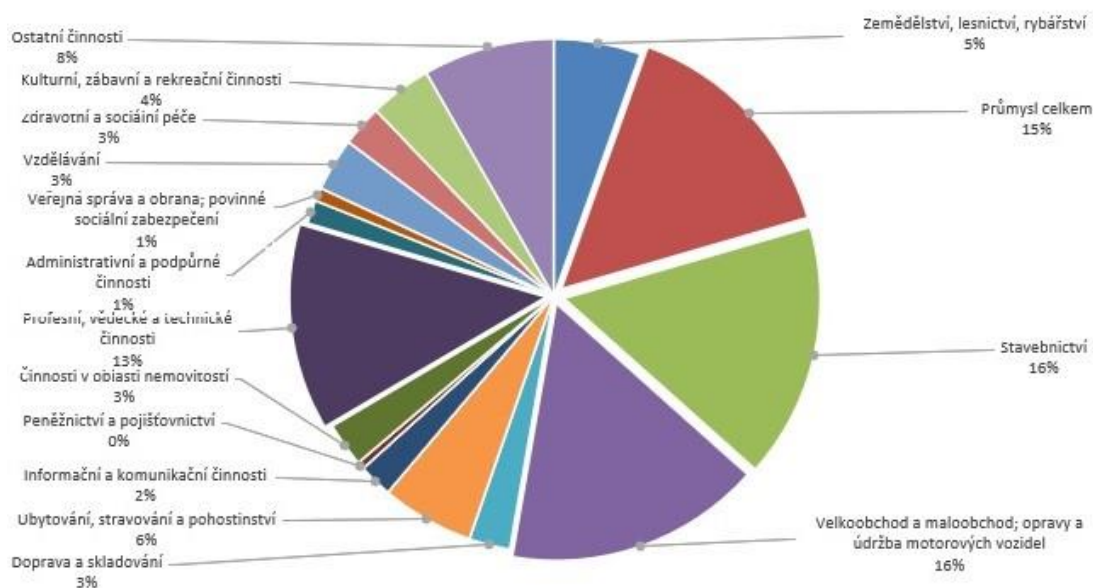
V porovnání s rokem 2013 je vidět úbytek velkých zaměstnavatelů, tento stav souvisí s celkovým úpadkem průmyslu v celém regionu SO ORP Semily (VDB.ČSÚ ©2021). Právě v roce 2013 upadla akciová společnost Hybler textil do insolvence a ukončila svoji výrobu. Tato firma sídlila v průmyslovém areálu části města Semily zvané Řeky. Celý průmyslový areál měl za své historie řadu majitelů a převážně se zde jednalo o textilní průmysl s tím, že vždy patřil k největšímu zaměstnavateli města Semily (Anonymus 2021).

Ekonomické subjekty podle převažující činnosti CZ-NACE v obcích vybraného SO ORP Semily -obec Semily			
se zjištěnou aktivitou			
	Převažující činnosti	2020	2010
Celkem		1 097	1 165
V tom	A Zemědělství, lesnictví, rybářství	59	38
	B-E Průmysl celkem	162	176
	F Stavebnictví	173	179
	G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových	174	264
	H Doprava a skladování	28	18
	I Ubytování, stravování a pohostinství	63	54
	J Informační a komunikační činnosti	23	17
	K Peněžnictví a pojišťovnictví	5	11
	L Činnosti v oblasti nemovitostí	30	39
	M Profesní, vědecké a technické činnosti	140	142
	N Administrativní a podpůrné činnosti	16	18
	O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	9	5
	P Vzdělávání	36	22
	Q Zdravotní a sociální péče	28	30
	R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	42	38
	S Ostatní činnosti	89	90

Tabulka č. 7: Ekonomické subjekty podle převažující činnosti v městě Semily (zdroj: VDB.ČSÚ, vytvoření tabulky: autor)

Z činností převažuje velkoobchod/maloobchod, stavebnictví, průmysl a profesní, vědecké a technické činnosti, které spolu tvoří více jak polovinu všech činností. V porovnání s rokem 2010 ubylo nejvíce subjektů s činností velkoobchod/maloobchod, ale i tak tyto subjekty převládají ve městě Semily. O více než 50 % klesly činnosti v peněžnictví/pojišťovnictví. Naopak markantní vzrůst zaznamenalo zemědělství, lesnictví a rybářství. Dále vzrostly činnosti ve vzdělávání, pohostinství, v dopravě a skladování.

Ekonomické subjekty podle převažující činnosti ve městě Semily za rok 2020, se zjištěnou aktivitou

Graf č. 13: Ekonomické subjekty podle převažující činnosti ve městě Semily v roce 2020, se zjištěnou aktivitou (zdroj: VDB.ČSÚ, vytvoření grafu: autor)

5.3.2 Nezaměstnanost

Podíl nezaměstnaných osob v procentech za obce z roku 2021	Semily	Milevsko	Turnov	Tanvald	Nová Paka	Železný Brod	srovnání s	
							Kraj Liberecký	ČR
celkem	4,7	3,8	4,2	6,8	2,6	4,5	4,4	4,3

Tabulka č. 8: Podíl nezaměstnaných osob ve vybraných městech, Libereckém kraji a ČR (zdroj: VDB.ČSÚ, vytvoření tabulky: autor)

V Semilech je 4,7 % nezaměstnaných osob z celkového stavu obyvatel města, což je více než krajský a republikový podíl nezaměstnaných osob. Nejhuře dopadlo město Tanvald, které má největší podíl, naopak nejlepší procento v nezaměstnanosti, které je výrazně pod republikovým průměrem, má město Nová Paka.

Po rozhovoru se starostkou vyplynulo, že město nemůže přilákat nové velké zaměstnavatele, a to převážně díky špatnému dopravnímu napojení na důležité dopravní tepny, s kterými město nemůže nic dělat. Strategie přilákání velkého zaměstnavatele spočívá v nabídce laciných pronájmů budov za účelem realizace vhodných podnikatelských záměrů, nebo prodeje brownfieldů, kterých je ve městě několik (Mlejnková 2021).

Město se snaží bojovat s vysokou nezaměstnaností tím, že nabízí firmám nízké nájemné za prostory k podnikání s podmínkou zaměstnat místní obyvatele. Příkladem je společnost SINGING ROCK, kterému město pronajímá halu za minimální měsíční nájem a firma na oplátku zaměstnává 50 místních obyvatel (Mlejnková 2021).

Starostka Semil konstatuje, že vedení města neumí přilákat nové firmy, ale umí podpořit ty stávající. Příkladem vzájemné podpory nastal u firmy Charvát AXL, a.s., kde firma neměla dostatek kvalifikovaných pracovních sil. Město s pomocí školy zřídilo nový výuční obor zaměřený na hydraulickou výrobu. Firma studijnímu oboru půjčuje technické vybavení a studenti po zdárném ukončení studia mají možnost ihned nastoupit do práce přímo v Semilech (Mlejnková 2021).

5.3.3 Ekonomika města

5.3.3.1 Výdaje a příjmy města

Příjmy a výdaje města Semily - skutečný stav (v tisících)										
Obec	Příjmy	v tom				Výdaje	v tom			příjmů
	celkem	daňové příjmy	nedaňové příjmy	kapitálové příjmy	přijaté transféry	celkem	běžné výdaje	kapitálové výdaje	celkem	
2020	254 101	136 645	25 850	2 588	89 018	237 769	189 297	48 472	16 332	
2019	259 281	145 495	23 707	2 653	87 526	276 407	197 260	79 147	-17 126	
2018	215 659	139 253	19 054	47	57 304	210 826	170 319	40 507	4 832	
2017	203 883	128 807	19 886	121	55 070	188 505	180 375	23 534	15 378	
2016	191 943	120 367	22 448	2	49 125	188 992	164 234	24 758	2 951	

Tabulka č. 9: Příjmy a výdaje města Semily za vybrané roky (zdroj: MFČR, vytvoření tabulky: autor)

Hospodaření města za uplynulých pět let se pohybuje s plusovým saldem příjmů a výdajů, kromě roku 2019, který byl záporný. V roce 2019 bylo saldo schváleného rozpočtu – 23 377 tis. Kč z důvodu plánovaných investic do občanské vybavenosti. Skutečnost však byla – 17 126 tis. Kč (Město Semily ©2019).

Město bylo v minulosti výrazně zadlužené a příjmy města byly menší než celkový dluh, ale díky úsporným opatřením se podařilo dluh výrazně zmenšit a dostat se do plusových čísel (MFČR ©2021).

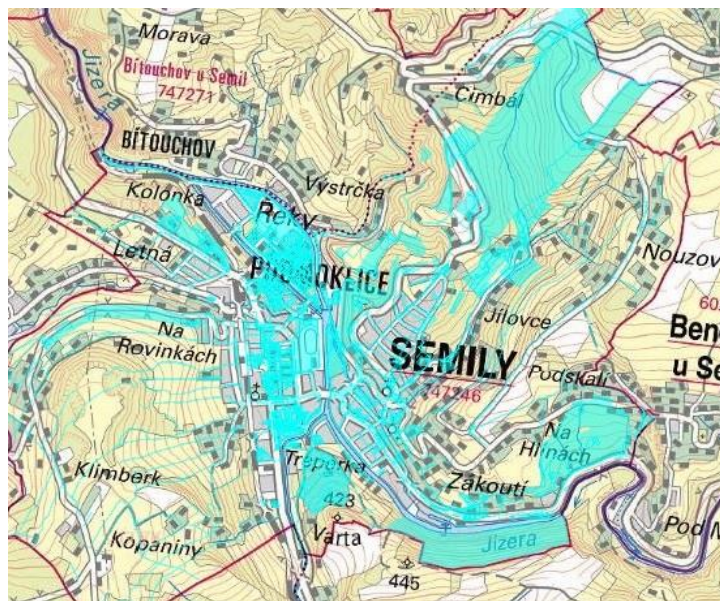

Graf č. 14: Vývoj zadluženosti a stavu bankovního účtu města Semily (zdroj: MFČR, vytvoření grafu: autor)

5.3.3.2 Pozemky a budovy ve vlastnictví města

Město disponuje poměrně velkým množstvím nemovitostí, což je velká výhoda. Z nemovitostí města převládají místní komunikace, o které se město musí starat a

s tím přicházejí i finanční náklady na údržbu. Kromě komunikací město vlastní velký podíl bytové výstavby i s okolním veřejným prostorem (sídliště Řeky, sídliště Pod Černým mostem, sídliště Na Olešce a část sídliště Jižní), z kterých má finanční příjem, ale zároveň i náklady na údržbu. Dále město vlastní zahrádkářskou osadu a přilehlé pozemky u řeky Jizery, které mohou hrát důležitou roli z hlediska protipovodňové strategie. Velkou část vlastnictví města představují plochy veřejných prostranství v zastavěné části, jako například Riegrovo náměstí, městský park Ostrov nebo Palackého sady. V katastrálním území Bítouchov u Semil a Spálov u Semil má město ve vlastnictví ČOV, komunikace a lesní pozemky (ČÚZK ©2021).

Obrázek č. 9: Pozemky ve vlastnictví města Semily (zdroj: ČÚZK)

Město vlastní a pronajímá 650 bytů, z kterých má stálé příjmy. Důležitější než finanční přínos je pro město možnost nabídnout tyto byty pro lidi potřebných profesí. Zároveň bytový fond velmi finančně pomohl městu v období COVID-19. O městské byty je velký zájem, protože nájemné je nižší než od soukromých osob. Město vybírá nájemníky formou soutěže (Mlejnková 2021).

Cena bytů v Semilech se pohybuje na nízké úrovni. Průměrná cena za byt 3+1 je 1.8 miliónu korun a cena za byt 2+1 je 1 milión korun (Mlejnková 2021).

Město v tuto chvíli vlastní pouze jeden stavební pozemek pro účel výstavby rodinného domu. Všechny pozemky město v minulosti prodalo, byl velký zájem o stavební parcely (Mlejnková 2021).

5.4 Infrastruktura a vybavenost

V této analýze jsem město Semily porovnával se třemi městy Milevsko, Turnov a Nová Paka, a to z hlediska množství vybavenosti a technické i dopravní infrastruktury měst. Tyto města jsem zvolil z důvodu podobnosti populačního stavu obyvatelstva, až na výjimku Turnova, který je největším městem ze zvoleného výběru a vychází z analýzy jako nejlépe vybavené město co se týče počtu zařízení i množství prvků technické a dopravní infrastruktury.

Populační srovnání měst je z roku 2019, kdy město Semily čítalo 8 353 obyvatele, Milevsko 8 280, Nová Paka 9 072 a poslední nejlidnatější město Turnov se 14 420 obyvatel (VDB.ČSÚ ©2021). Semily, Milevsko a Nová Paka mají přibližně stejný počet obyvatel, a proto byla vhodná k porovnání. Zároveň všechna tři města procházejí dlouholetým stavem úbytku obyvatel. U Turnova se dalo předpokládat, že ze 4 měst dopadne vzhledem k počtu zařízení vybavenosti nejlépe, protože má výrazně větší počet obyvatel než zbylá města, ale zajímalo mě, jak velký bude rozdíl.

V analýze jsem se zaměřil na tři okruhy: vybavenost měst z hlediska počtu zařízení, technickou a dopravní infrastrukturu. Z hlediska vybavenosti měst jsem se zaměřil na zařízení typu školství, zdravotnická zařízení, sport, kultura, sakrální stavby a volnočasové aktivity. V technické infrastruktuře jsem hodnotil, zda města mají vodovodní síť, kanalizaci s ČOV a plynofikaci. V dopravní infrastruktuře města jsem se zaměřil na typy dopravních komunikací, jako je železnice, dálnice, silnice I. třídy, letiště a lodní doprava.

Jak už bylo zmíněno, Turnov vynikal ve všech ohledech a je výrazněji lépe vybaven než ostatní města a v analýze obsadil první příčku.

U zbývajících tří měst byly rozdíly minimální a výsledky byly velice těsné. Semily se umístily na druhém místě a vynikly především v počtu mateřských a základních škol. Jako jediné město mají Semily i dvě školy se zaměřením pro žáky s hendikepou, tedy základní školu speciální a základní školu praktickou. Z pohledu porovnání středních škol vyšly nejlépe Semily díky třem středním školám a jedním gymnáziem oproti Milevsku a Nové Pace, kde jsou dvě střední školy a jedno gymnázium. Semily mají jako jediné město i dvě zařízení pro trávení volného času dětí, konkrétně Dům dětí a mládeže a Středisko volného času dětí a mládeže. V Semilech a v Milevsku se nachází i dětský domov.

Mimořádností města Semil je Waldorfská škola, která využívá alternativní způsob učení. Waldorfská škola ve městě má kompletní sortiment výuky, tedy mateřskou školu, základní a střední školu. Školy jsou v Semilech už 30 let.

Další mimořádnost v Semilech je maturitní obor hasič, kterých je přibližně deset v České republice. Ročně odmaturuje cca 30 mladých studentů, kteří jsou ubytováni v internátním zařízení. Ve městě žijí, sportují, tráví volný čas a jednou možná budou žít v Semilech (Mlejnková 2021).

Semily také vynikají ve zdravotnických zařízeních, protože mají dvě polikliniky a jednu nemocnici. Nemocnice se vyskytuje pouze v Semilech a Turnově, naopak Milevsko a Nová Paka mají pouze polikliniku. Co se týče zařízení pro seniory, jako domovy s pečovatelskou službou a domovy důchodců, jsou na tom města podobně a každé město má obě zařízení, kromě Milevska, které nemá domov důchodců. Semily jako jediné město nemají zimní stadion, ale mají mobilní kluziště, které funguje v zimním období. Dále Semily jako jediné nemají žádné zařízení ke koupání, tedy myšleno koupaliště nebo krytý plavecký bazén. Tuto situaci řeší autobusovou dopravou, která obyvatele města odváží do Turnova, kde je krytý bazén. Tato služba je hojně využívána, protože autobus je hrazen městem a obyvatelé mají dopravu zdarma. V Milevsku je koupaliště, ale není krytý plavecký

bazén, a v Nové Pace je situace obrácená. Turnov má jak koupaliště, tak i krytý plavecký bazén. Semily jako jediné město nemá dopravní hřiště. Na území města se nenachází žádný rybník, kde by se obyvatelé mohli koupat, mají jen řeku Jizeru, kde v městském parku Ostrov je koupací molo. V oblasti kultury jsou na tom města velmi podobně, ve všech městech se vyskytuje kulturní dům, informační centrum, kino, knihovna i muzeum. Všechny města mají regionální televizi až na Novou Paku. Turnov se může pyšnit na svém území hradem, klášterem i dvěma zámky. Zámek se též nachází na území města Semily a klášter je také v Milevsku. Co se týká sakrálních staveb, všechna města mají bohatou historii a na jejich území se jich vyskytuje velké množství. Z analýzy vyplývá, že město Turnov má těchto staveb nejvíce, ostatní města v tomto ohledu nezaostávají.

Z hlediska technické infrastruktury mají všechna města pokryta svá území vodovodní sítí, kanalizací s čističkou odpadních vod a zavedenou plynofikací. Co se týče dopravní infrastruktury, tak nejhůře je na tom město Semily, kde je pouze železnice a je zde absence dálniční sítě a absence systému silnic I. tříd. Nejlépe je na tom město Turnov, které je důležitým dopravním uzlem v České republice. Do města směřují 4 železniční tratě ve tvaru písmena X, končí zde dálnice a městem procházejí dvě silnice I. třídy. Města Milevsko a Nová Paka jsou napojeny na železnici i silnici I. třídy.

5.5 Kultura, Rekreace, Turistika

5.5.1 Kultura

V Semilech se nachází dům kultury (socialistická stavba, která je unikátní svojí architekturou a město usiluje o zařazení stavby jako kulturní památky), galerie, kino, krematorium (kulturní památka), muzeu a knihovna, dále je možné sledovat regionální televizi, číst Semilské noviny či navštívit informační centrum, které je důležité zejména pro turisty. Město Semily má na svém území zámek, ve kterém sídlí orgány státní správy (Město Semily ©2021a).

Nejdůležitější medium pro město jsou Semilské noviny, které vycházejí měsíčně a každý dům nebo byt je obdrží do poštovní schránky zdarma. Tento výdaj se městu vyplatí, protože tyto noviny jsou velmi čtené a každá informace v nich je velmi intenzivně vnímána (Mlejnková 2021).

Ve městě se konají různé akce, jako například: koncerty, přednášky, kurzy, besedy, divadelní představení, bohoslužby či skautské a turistické akce (Město Semily ©2021a).

Kulturní akce nepořádá pouze město, ale i soukromé subjekty. Nejvýznamnějším soukromým subjektem je Fabrika 1861, která koná různé kulturní akce. Akce se konají v bývalém areálu továrny Kolora, největší brownfield ve městě, jenž našel využití. Fabrika 1861 oživuje kulturně město a spolupracuje dobře s vedením města. Momentálně velké akce limituje nedostatečný počet parkovacích míst (Mlejnková 2021).

Mezi pravidelné akce patří: V Semilech se nenudíme. Tuto akci pořádají místní spolky prezentující nabídku volnočasových aktivit pro děti a studenty. Další pravidelná akce je Semilský Montmartre. Ten je zaměřen na kreslení obrazů a

malby na trička, a to za dohledu profesionální malířky. Oblíbenou akcí pro děti s rodičovským doprovodem je Noční pohádková cesta. Jedná se o noční putování Palackého sady s doprovodným programem. Další akcí s dlouholetou tradicí je Pochod maturantů, jenž má sportovní nádech a pořádá ho gymnázium v Semilech. Akce je přístupná pro všechny věkové kategorie a jsou připravené dvě trasy pro pěší a pro cyklisty. Další vyhlášenou kulturní akcí je Semilský paroháč, jedná se o divadelní akce, kde se představují amatérské i profesionální divadelní soubory z celé České republiky (Město Semily ©2021a).

Mezi nejpoblárnější a nejznámější kulturní akci ve městě rozhodně patří Semilský pecen. Tato kulturní slavnost je zaměřena na podkrkonošské slavnosti úrody a má dlouholetou tradici. Slavnosti začínají průvodem občanů po městě v převlecích a kostýmech. Celou akci doprovází bohatý program koncertů, představení, ukázky tradičních řemesel z regionu i historické ukázky zemědělství (Město Semily ©2021a). Do města díky této akci dorazí až 10 000 lidí (Mlejnková 2021).

5.5.2 Turistika

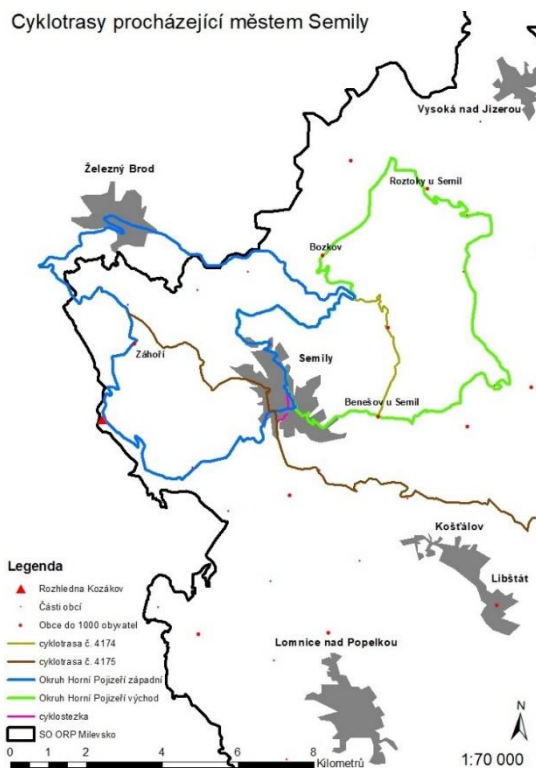
5.5.2.1 Cykloturistika

Cyklotrasy už byly zmíněny v kapitole Poloha a regionální vztahy v podkapitole Místní vztahy, kde byly zmíněny cyklotrasy procházející městem. V této části se zaměříme na cyklistické okruhy, které využívají turisté a místní obyvatelé Semil.

Okruh Horním Pojizeřím má dvě varianty, které můžeme rozdělit na západní a východní.

Okruh Horním Pojizeřím západní trasa:

Trasa hojně využívaná turisty, může začít přímo z Riegrova náměstí v Semilech, kde vede po Greenway Jizera. Směr trasy vede na severozápad do místní části Bítouchov a dále pokračuje až do Železného Brodu a to po cyklotrase Greenway. Před obcí Koberovy se trasa stáčí směrem na jihovýchod, a to po cyklotrase č. 4006 vedoucí okolo rozhledny Kozákov a pak se stáčí směrem k městu Semily po cyklotrase č. 4176, která vede až do města. Trasa ze severní strany vede po frekventované silnici II. třídy a z jižní strany vede po silnici III. třídy, která je bezpečnější pro cyklisty. Celá trasa je přibližně 35 km dlouhá a má řadu zajímavých míst a krásných výhledů (Liberecký kraj ©2021a).

Obrázek č. 10: Cyklotrasy procházející městem Semily (zdroj: Liberecký kraj, úprava mapového podkladu: autor)

Okruh Horním Pojizeří východní trasa:

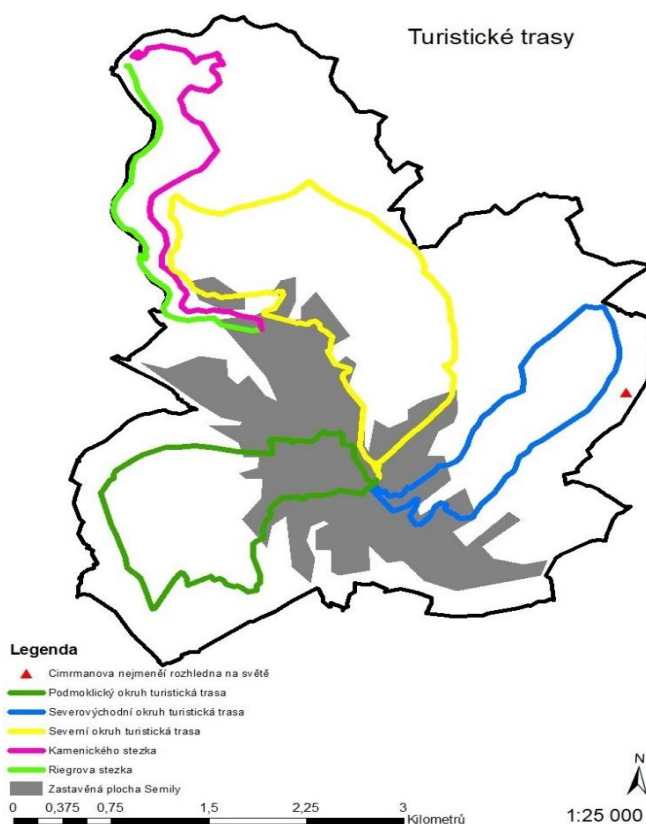
Tuto trasu můžeme opět zahájit v centru Semil a vyrazit stejným směrem jako v předchozí trase, tedy po Greenway Jizera směrem na Bítouchov. Dále trasa pokračuje po cyklotrase č. 4174 vedoucí po turistické trase směrem k obci Jesenný a zde se cyklotrasa napojuje na silnici III. třídy, která dále pokračuje po cyklotrase č. 4173 vedoucí přes Roztoky u Semil a pak se opět napojuje na cyklotrasu 17A. Greenway Jizera stáčejí se na jich směrem k řece Jizeře. Pak pokračuje přes Loukov, Benešov u Semil a končí v centru města Semil. Východní trasa je mnohem bezpečnější, protože převážně vede po místních silnicích a silnicích III. třídy a menší část vede po silnicích II. třídy. Celá trasa je přibližně dlouhá 37 km a nabízí řadu krásných zákoutí a výhledů (Liberecký kraj ©2021a).

5.5.2.2 Pěší turistika

Klenotem pěší turistiky města Semil je bezpochyby Riegrova stezka, která je zároveň i naučná a vede údolím Jizery. Stezka začíná v Bítouchově a vede podél řeky Jizery a končí u soutoku Jizery s Kamenicí. Největším lákadlem na stezce je visutá lávka, která se táhne nad řekou Jizerou a nabízí krásný pohled na údolí řeky. Riegrova stezka nabízí řadu vyhlídek na okolí řeky. Nejznámější vyhlídkou je Böhmová vyhlídka a na stezce nalezneme i ledopád. Celá stezka prochází přírodní rezervací Údolí Jizery a ta je označována jako kaňonovité údolí. Celá stezka je dlouhá 3,5 km a bezpochyby je to nejvyhledávanější cíl turistů přijíždějících do Semil.

Další oblíbená stezka v území je Kamenického stezka, která se táhne po hřebenu údolí řeky Jizery a vede přes Bítouchov a Spálov. Stezka kopíruje východní hranici přírodní rezervace Údolí Jizery a poskytuje několik vyhlídek na kaňonovité údolí řeky. Nejznámější vyhlídka je Myší skála, která je i zároveň skalním útvarem, jenž se tyčí nad údolím. Celá stezka je dlouhá necelých 5 km a vede nad Riegrovou stezkou. Obě stezky na sebe navazují a tvoří krásný okruh v přírodní rezervaci Údolí Jizery a zároveň je velmi přínosné, že tyto stezky začínají na

hranici města Semil, což je velmi dobré jak pro město, tak i pro turisty, kteří se z města rychle dostanou do krásné a divoké přírody (Mapy.cz ©2021).

Obrázek č. 11: Turistické trasy procházející městem Semily (zdroj: Mapy.cz, úprava mapového podkladu: autor)

Město má další místní turistické trasy, nebo spíše okruhy, které vycházejí z centra města. Tři okruhy můžeme rozdělit podle světových stran a míst, kudy vedou. První z okruhů vede na sever přes obec Bítouchov okolo Bítouchovské zvoničky přes Masarykovu vyhlídku, kde se trasa stáčí na jih zpátky do centra města. Druhý okruh směřuje severovýchodním směrem do osady Nouzov k místní kapli a pak dále směřuje okolo Cimrmanovy nejnižší rozhledny na světě a dále pokračuje zpět do Semil. Třetí okruh se rozkládá v městské části Podmoklice a vede okolo Podmoklického kopce, který je součástí Kozákovského hřbetu. Podmoklický kopec odděluje Semily a Chuchelnou a vede přes něj vysoké nadzemní napětí a na kopci se nachází i transformační stanice (Mapy.cz ©2021).

V blízkém okolí se nachází naučná stezka Údolím Vošmendy, která prochází stejně jmenovanou přírodní rezervací a vede okolo hory Na Končinách. Naučná stezka se nachází na území obce Bozkov sousedící s městem Semily (Mapy.cz ©2021).

5.5.2.3 Další cíle a zajímavosti

Další cíle a zajímavosti v okolí Semil jsou: skiareál Nad Nádražím v Semilech, skiareál Kozákov, skiareál Vysoké nad Jizerou, Bozkovské dolomitové jeskyně, roubenky v Jílovecké ulici v Semilech, zámek Semily, rozhledna Kozákov, kde je i naučná stezka Malíře Jana Dědiny, zámek Malá Skála, CHKO Český ráj, hrad Valdštejn, zámek Hrubá Skála, zřícenina hradu Trosky, skokanské můstky v Lomnici nad Popelkou, Cimrmanova nejnižší rozhledna na světě a další zajímavá místa v okolí Semil (Mapy.cz ©2021).

5.5.3 Turistické regiony

Semily spadají do turistického regionu Českého ráje, který je zároveň turistickou oblastí. Poloha města Semil je na samém severním okraji turistického regionu Českého ráje (ČSÚ ©2009b). Poloha města je ojedinělá vůči turistickým regionům, jimiž jsou Semily obklopeny, a to Českým rájem převážně z jižní strany, ze severozápadní strany Českým severem a ze severovýchodní strany Krkonoši. Tato výhodná poloha města nabízí řadu možností pro turistický ruch.

SO ORP Semily se z hlediska turistického ruchu nazývá Horní Pojizeří, a to díky přítomnosti řeky Jizery a zmiňované poloze ležící na pomezí Českého ráje a Krkonoš. Český ráj je lemován Kozákovským hřbetem, který ze severní strany přechází do Krkonošského podhůří, a právě mezi Českým rájem a Krkonošským podhůřím se nachází Horní Pojizeří. Semily tvoří turistické centrum Horního Pojizeří jako největší město tohoto turistického centra (ČSÚ ©2009a). Horní Pojizeří je známé díky členitému terénu, který nabízí krásné výhledy na okolní krajinu a kaňonové údolí řeky Jizery (Město Semily ©2021b).

Město nemá strategii cestovního ruchu. Zároveň město nemá dostatečné ubytovací kapacity pro turisty. Jediné možné ubytování je ve sportovní hale a v hotelu Obecní Dům. Městu chybí dostatečné množství služeb v pohostinství a též parkovací místa v centru.

5.6 Životní prostředí

5.6.1 Geografická Charakteristika

Město Semily se z geomorfologického hlediska nachází v provincii Česká vysočina, v subprovincii Krkonoško-Jesenické soustavy, v Krkonošské oblasti, v celku na rozhraní Krkonošského podhůří a Ještědsko-kozákovského hřbetu, v podcelku na rozhraní Podkrkonošské pahorkatiny, Železnobrodské vrchoviny a Kozákovského hřbetu, v okrsku na rozhraní Lomnické vrchoviny, Bozkovské vrchoviny a Komárovského hřbetu, v podokrsku na rozhraní Semilské vrchoviny, Jesenické vrchoviny a Žlábeckého hřbetu (AGS.ČÚZK ©2021). Díky poloze města, která se nachází na rozhraní Krkonošského podhůří a Ještědsko-kozákovského hřbetu, je georeliéf tvořen členitými pahorkatinami, hornatinami a plochými vrchovinami (Lów et Novák 2008). Velkou rozmanitost krajiny podporuje i kaňonovité údolí řeky Jizery.

5.6.1.1 Typologické členění krajiny podle Löwa

I. Rámcové typy sídelních krajín – Semily se nacházejí na pomezí vrcholně středověké sídelní krajiny Hercynica a pozdě středověké sídelní krajiny Hercynica (Lów et Novák 2008).

II. Rámcové krajinné typy způsobů využití území – Semily spadají do lesozemědělské krajiny. Většinou se jedná o přechodový typ krajiny, který je zpravidla polootevřený a střídají se zde lesnaté plochy se zemědělskou půdou (Lów et Novák 2008).

III. Rámcové krajinné typy dle reliéfu – Semily spadají do tří typů dle reliéfu, které jsou na pomezí u města. První typ dle řazení je krajina zaříznutých údolí, druhý typ je krajina vrchovin Hercynica a třetí typ je krajina hornatin (Lów et Novák 2008).

5.6.1.2 Klimatický region

Semily patří z hlediska klimatických poměrů do oblasti mírně teplý, vlhký (MT4) region a tato oblast je charakteristická průměrnou roční teplotou 6–7 °C a s průměrným úhrnem srážek 650–750 mm (VÚMOP ©2019).

5.6.2 Vodní režim

Z vodohospodářského členění území SO ORP Semily spadají do oblasti povodí řeky Labe. Nejvýznamnější řekou v celém území SO ORP Semily je řeka Jizera, která protéká samotným městem Semily a rozděluje ho na místní části Podmoklice a Semily. Dalšími významnými toky v území jsou řeky Kamenice a Oleška. Dále jsou zde významné potoky jako Jílovecký, Honkův, Vošmenda a Chuchelenský. Na řece Jizeře v území SO ORP se nachází celkem tři vodní elektrárny a z tohoto na území města Semil jsou dvě (Mapy.cz ©2021).

Na území SO ORP Semily se nenachází žádné významné jezero, rybník, či vodní nádrž. Za zmínku stojí dvě menší vodní nádrže Veselá I a II v obci Veselá. Další dvě menší vodní plochy jsou v Lomnici nad Popelkou, jedná se o Oborský rybník a vodní plochu Matouš (Mapy.cz ©2021).

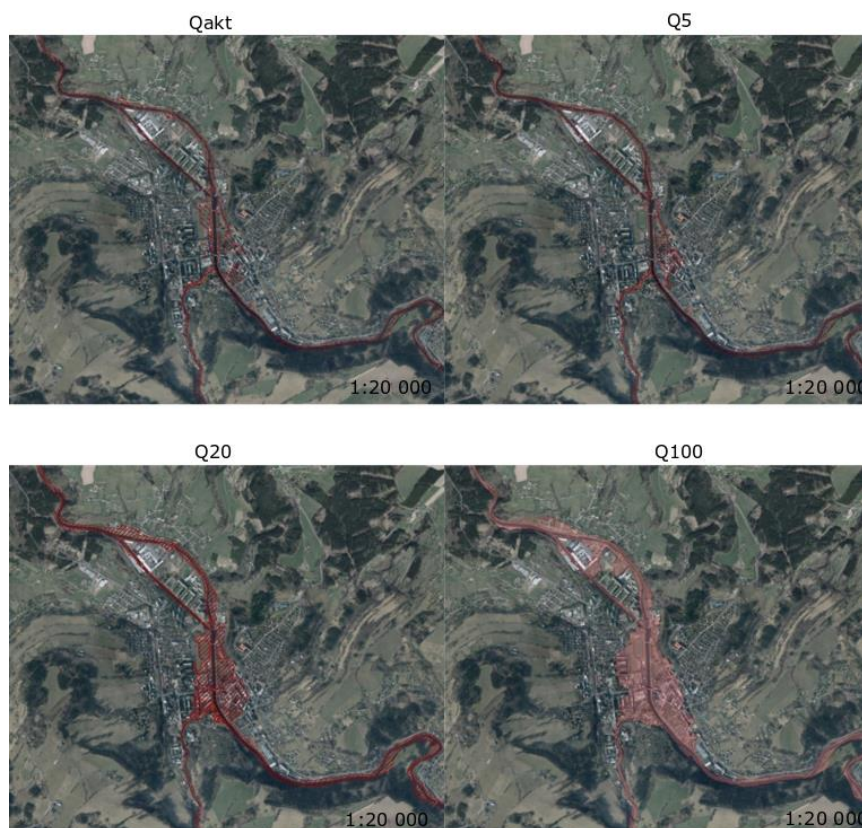
5.6.2.1 Zásobování vodou

Zásobování pitnou vodou pro město Semily je zajištěno ze zdroje vodního toku Vošmenda, protékajícího přes území obcí Vysoké nad Jizerou, Jesenný, Příkrý a Bozkov, dále Vošmenda ústí do řeky Kamenice. Úprava vody z Vošmendy probíhá v obci Příkrý, odkud se zásobuje celé město Semily, obec Benešov a Chuchelna. Další významný vodní zdroj je Zlatá voda v obci Záhoří, jedná se o podzemní vrt, který zásobuje pitnou vodou celou obec i část města Železného Brodu. Ostatní vodní zdroje na území SO ORP Semily jsou menšího charakteru a slouží primárně pro přilehlé okolí. Jedná se o zdroje podzemní vody, které jsou čerpány z vrtů a zářezů. Problém s vodními zdroji může nastat v období sucha převážně v odlehlých sídlech SO ORP Semily, kde mají jen právě zmiňované lokální zdroje podzemní vody. Převážná většina vodních zdrojů má ochranná pásma I. a II. stupně. Jedinou výjimku tvoří vodní zdroj Vošmenda, která má ochranné pásmo III. stupně. Zároveň povodí Jizery má též ochranné pásmo III. stupně, a to s ohledem na vodní zdroj Káraný, který je druhým nejdůležitějším zdrojem pitné vody pro Prahu (ÚAP Semily ©2020).

5.6.2.2 Záplavová území

Na území města je stanoveno aktivní záplavové území a dále záplavová území při Q5 – pětiletá voda, Q20 – dvacetiletá voda a Q100 stoletá voda řeky Jizery a Olešky (Liberecký kraj ©2021c).

Záplavové území města Semily

Obrázek č. 12: Záplavové území města Semily (zdroj: Liberecký kraj, úprava mapového podkladu: autor)

Velká část města je v záplavovém území. Nejvíce je ohrožená centrální část města, tedy historické jádro s městským parkem Ostrov. Další zasažené objekty jsou ve východní část Podmoklic sousedící s řekou Jizerou a Oleškou, konkrétněji areál městského fotbalového stadionu a kulturní centrum, které leží u soutoku zmiňovaných řek. Další ohrožená zastavěná část města je v místě zvané Řeky, kde se nachází bývalá textilní továrna, sídliště, základní škola a penzion pro seniory.

Semily zastihly historicky povodně několikrát a největší škody napáchaly v roce 1784, 1941, 1978 a v roce 2000, kdy se jednalo o stoletou vodu. Poslední větší zvýšení hladiny řek ve městě bylo v roce 2013 a 2017, kdy voda nepřetekla z koryta řeky. K velkým záplavám nedochází tak často i díky skutečnosti, že při jarních povodních, kdy bývá zpravidla zvýšená hladina řek nejčastější, nepřichází voda z řek Olešky a Jizery současně, ale v jiných časových úsecích. Díky tomu koryto řeky Jizery dokáže pojmout vodu a nerozleje se do zastavěného území (VOP ©2021).

Dle stávajícího platného územního plánu pro město Semily se změnou č. 1 úplného znění z roku nabytí účinnosti 2013, dle textové části územního plánu jsou stanovena tato protipovodňová opatření:

Ve všech stávajících i nových lokalitách by měli vznikat opatření pro maximální možné vsakování dešťových vod. Územní plán nestanovuje žádné změny, či zásahy do vodních toků. Na území města Semily budou mimo zastavěné území realizovány poldry, které slouží k protipovodňové ochraně. V zastavěném území u Ostrova a u sídliště Řeky budou na plochách aktivního záplavového území realizovány volné prostory bez překážek a na dalších ohrožených místech v zastavěném území budou v případě potřeby instalovány mobilní zábrany využívající se při záplavách, jenž ochraňují město před vodou (ÚP Semily ©2013).

Liberecký kraj i SO ORP Semily mají vyhotovený povodňový plán, dle kterého se řídí v případě povodňového stavu (Liberecký kraj ©2021c).

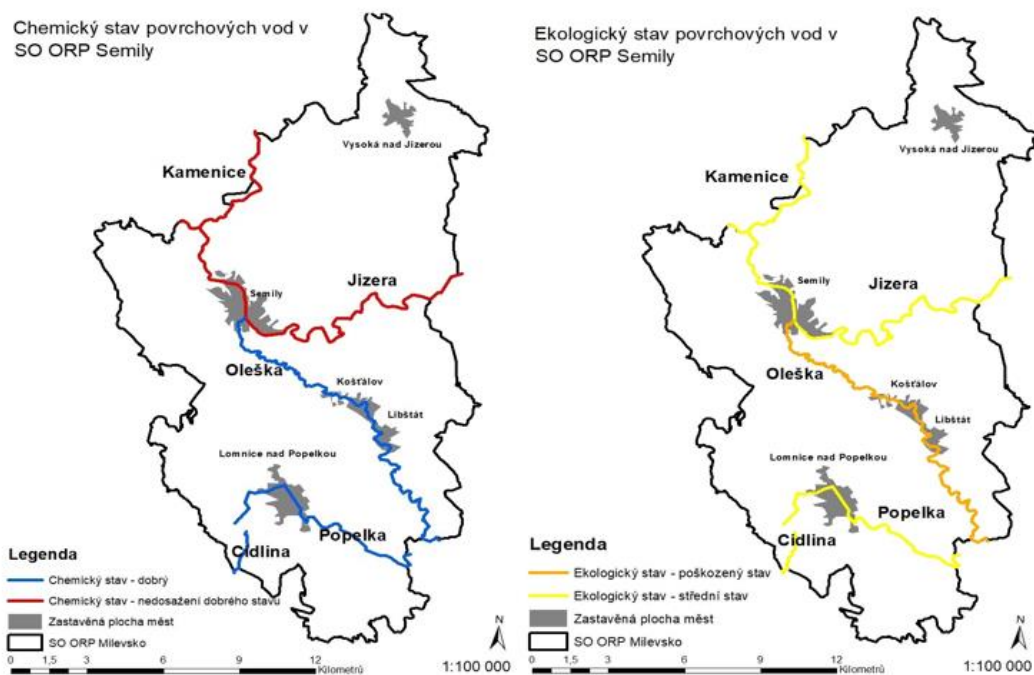
5.6.2.3 Zranitelné oblasti

Území SO ORP Semily nespádají do zranitelných oblastí.

Chemický a Ekologický stav povrchových vod

Podle § 2a zákona č. 254/2001Sb. Vodního zákona:

- *Dobrym chemickým stavem povrchových vod se rozumí chemický stav potřebný pro dosažení cílů ochrany vod jako složky životního prostředí (§ 23a), při kterém koncentrace znečišťujících látek nepřekračují normy environmentální kvality.*
- *Ekologickým stavem se rozumí vyjádření kvality struktury a funkce vodních ekosystémů vázaných na povrchové vody.*
- *Dobrym stavem povrchových vod se rozumí takový stav útvaru povrchové vody, kdy je jeho ekologický i chemický stav přinejmenším dobrý.*

Obrázek č. 13: Chemický a ekologický stav povrchových vod v SO ORP Semily (zdroj: VÚV TGM, úprava mapového podkladu: autor)

Z hlediska chemického stavu povrchových vod v území SO ORP Semily nejhůře dopadly řeky Jizera a Kamenice, které nedosáhly dobrého stavu, naopak vodní toky Oleška, Popelka a Cidlina dosáhly výsledků dobrého stavu. Co se týče ekologického stavu povrchových vod v území nejhůře dopadla řeka Oleška, která má poškozený stav a ostatní vodní toky dosahují výsledků středního stavu, jenž je o jednu stupnici horší než stav dobrý. Z této analýzy vyplývá, že stav povrchových vod největších řek v SO ORP Semily, tedy řeky Kamenice, Olešky a Jizery není uspokojivý a nedá se celkově označit za dobrý stav řek. U vodních toků Popelka a Cidlina je tento stav o něco lepší, ale též se nedá označit za dobrý z důvodu toho, že nedosahuje v obou případech přinejmenším dobrého stavu.

5.6.3 Ovzduší a hluk

Imisní limit pro ochranu lidského zdraví na území města Semily je překročen nejméně u jedné ze sledovaných škodlivin, a to převážně u průmyslových areálů rozmístěných po městě. Hodnoty lidského zdraví a meze tolerance nejsou překračovány ani u těchto škodlivin. K největším znečišťovatelům ovzduší patří v městě Semily několik zdrojů, jako například areál firmy Charvát AXL, a.s., SAVA spol. s.r.o., Tiskárna Glos Semily s.r.o. a areály využívající tuhých paliv, jako Semilské strojírny s.r.o., kotelna pro sídliště Řeky, nemocnice s poliklinikou a pohřební ústav s krematoriem (A-SPEKTRUM ©2016).

Liniovým zdrojem znečištění je především železniční trať, která nemá elektrifikaci a silniční doprava procházející městem v zastavěné části. Jedná se o hlavní dopravní tahy procházející centrem města.

Zdrojem hluku v území je především automobilová doprava. Ve městě Semily je nejvíce zasažené centrum, kde se kříží ulice Tyršova s Husovou a též lokalita, kde se protínají silnice II. tříd č. 292 a 289. Důležitým kladným faktorem je to, že zde nejsou velké bodové zdroje hluku.

5.6.4 Staré ekologické zátěže

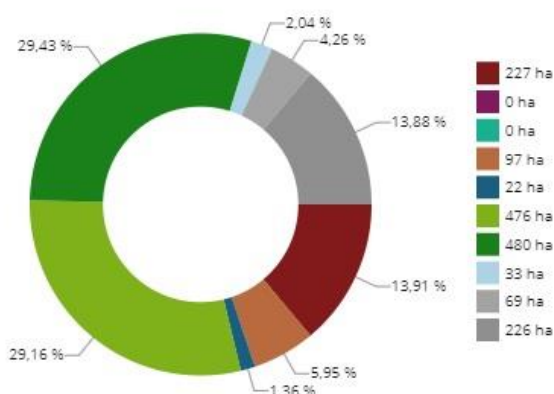
Na území SO ORP Semily je celkem evidováno 39 objektů definovaných jako ekologické zátěže. Na samotném území města Semily se nachází 5 objektů uvedených jako ekologické zátěže. Jedná se o bývalou skládku v Bítouchově a ostatní objekty se nacházejí v městské části Podmoklice (Liberecký kraj ©2021b).

5.6.5 Půda

Celková rozloha území města je 16,3 km², z toho největší zastoupení zde mají lesní pozemky 29,43 % a trvalý travní porost 29,16 %. Orná půda díky členitému a svažitému terénu má zastoupení jen 13,91 %. Zastavěná plocha a nádvoří tvoří 4,26 % a ostatní plocha 13,88 % (VÚMOP ©2020a).

Využití pozemků podle KN

Druhy pozemků podle KN	Rok 2021		Rok 2015			
	Zastoupení (%)	Výměra (ha)	Výměra (ha)	Rozdíl (ha)	Rozdíl (%)	
orná půda	13,91	226,88	227,22	-0,35	-0,15	
chmelnice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
vinice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
zahrada	5,95	96,96	96,56	0,40	0,42	
ovocný sad	1,36	22,26	22,62	-0,37	-1,62	
trvalý travní porost	29,16	475,58	476,17	-0,59	-0,12	
lesní pozemek	29,43	480,01	480,12	-0,11	-0,02	
vodní plocha	2,04	33,27	33,54	-0,27	-0,81	
zastavěná plocha a nádvoří	4,26	69,49	69,03	0,46	0,67	
ostatní plocha	13,88	226,39	225,59	0,80	0,36	
celkem	100,00	1 630,84	1 630,85	-0,02	-0,00	

Obrázek č. 14: Využití pozemků podle KN ve městě Semily (zdroj: VÚMOP)

Porovnáním současného (rok 2021) využití pozemků s rokem 2015 jsou patrné zanedbatelné rozdíly. Za zmínku stojí zvětšení zastavěné plochy a nádvoří o 0,46

ha a ostatní plochy o 0,80 ha. Naopak snížení proběhlo u orné půdy o 0,35 ha, ovocných sadů o 0,37 ha a trvale travních porostů o 0,59 ha (VÚMOP ©2020a).

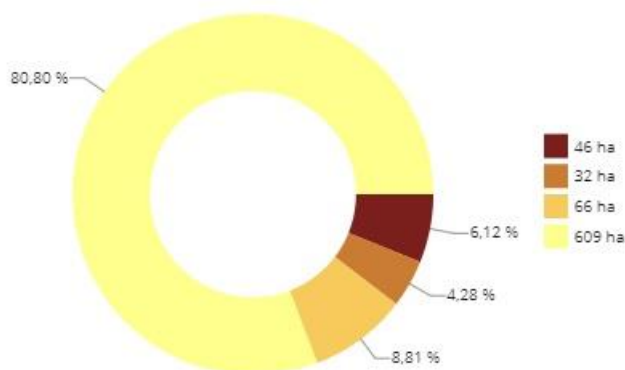
Zemědělský půdní fond – třídy ochrany

Na území města Semily se nacházejí jak půdy II. třídy ochrany zemědělského půdního fondu, tak i půdy s I. třídou ochrany. Výměra půd s I. třídou ochrany představuje 15,11 % z celkové rozlohy zemědělského půdního fondu, který činí 753 ha. Výměra půd s II. třídou ochrany představuje 6,81 %. Lze tedy konstatovat, že téměř 22 %, tedy 165 ha zemědělského půdního fondu představuje v území města Semily bonitně nejcenější půdy a půdy nadprůměrné produkční schopnosti, které lze ze zemědělského půdního fondu vyjímat pouze výjimečně. Zároveň 78 %, tedy 588 ha spadá do ochrany třídy III., IV. a V. Z celkové rozlohy zemědělského půdního fondu, který činí 753 ha spadá 363 ha do ochrany V. třídy, tedy půdy s velmi nízkou produkční schopností, což představuje téměř 50 % z celkového zemědělského půdního fondu města (VÚMOP ©2020b).

Ohrožené zemědělské půdy vodní erozí

Na území města z celkové zemědělské půdy je ohroženo velmi silnou erozí území o rozloze 46,13 ha (6,12 %) a silnou erozí 32,26 ha (4,28 %) (VÚMOP ©2020c).

Stupně erozního ohrožení	Zastoupení (%)	Výměra (ha)
 velmi silná eroze	6,12	46,13
 silná eroze	4,28	32,26
 střední eroze	8,81	66,40
 eroze žádná až nepatrná	80,80	609,24
celkem	100,00	754,03

Obrázek č. 15: Ohrožené zemědělské půdy vodní erozí (zdroj: VÚMOP)

5.6.6 Krajina

SO ORP Semily se z velké části nacházejí v Krkonošském podhůří, kde na severovýchodě pozvolna přechází do Krkonoš a na jihu až jihozápadním směrem je území ohraničeno Ještědsko-Kozákovským hřbetem, který též vstupuje do SO ORP Semily. Území je typické členitými pahorkatinami a horninami, které směrem k městu Vysoká nad Jizerou přecházejí do podhorského charakteru. Proto jsou v území značné výškové rozdíly, které se pohybují v rozmezí 300 m. n. m. až 800

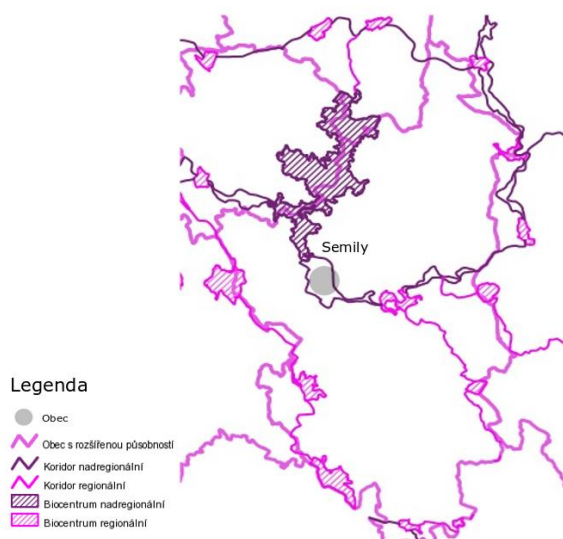
m. n. m. Jižní část území v místech Kozákovského hřbetu navazuje na Český ráj, který má rovinatější charakter. Do území vstupují řeky Jizera a Kamenice, které vytvořily velmi strmé svahy a údolí, převážně v severní části. Řeka Jizera je největším vodním tokem v území a vytváří dominantní osu procházející od východu k západu přes město Semily, které rozděluje na dvě poloviny. Krajina je velmi pestrá a členitá, nabízející řadu výhledů na široké okolí. Zároveň krajina nabízí vysokou biodiverzitu a vyskytují se zde vzácné druhy rostlin a živočichů (ÚAP Semily ©2020).

5.6.6.1 Oblasti krajinného rázu na území SO ORP Semily

SO ORP Semily mají celkem 11 oblastí krajinného rázu, které vymezily čtyři orgány ochrany přírody a krajiny, přesněji tedy Správa CHKO Český ráj, CHKO Jizerské hory, Správa NP Krkonoše a Krajský úřad Libereckého kraje. Vstupující oblasti krajinného rázu do SO ORP Semily jsou: Podkrkonoší, Železnobrodsko-Rychnovsko, Kozákovský hřbet, Západní Krkonoše, Pod Kozákovem, Podkrkonošsko, Údolí Libuňky, Turnovsko-Český ráj, Jizerské hory – Železnobrodsko, Jizera (Jizerské hory, Krkonoše) a Jizera (ÚAP Semily ©2016).

5.6.6.2 Územní systém ekologické stability (ÚSES)

Nadregionální a regionální ÚSES

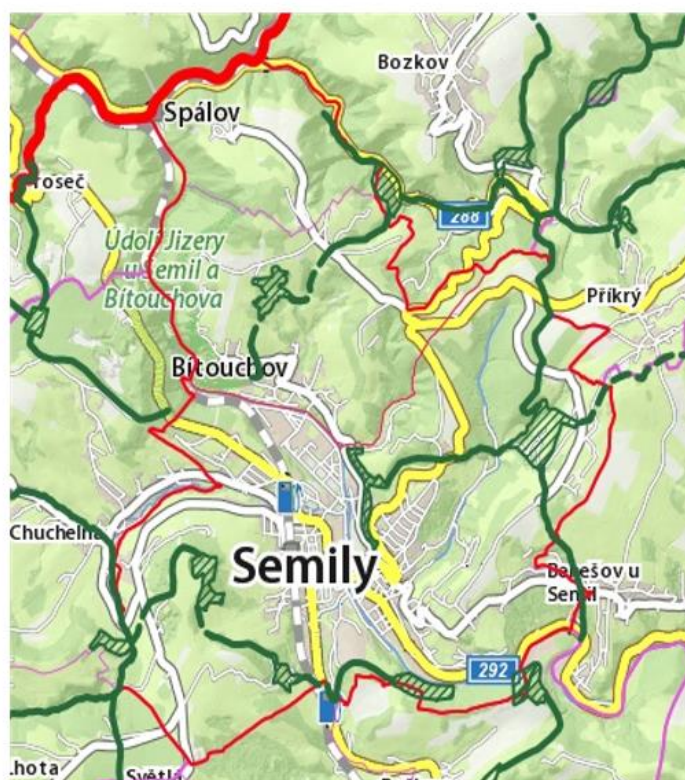
Obrázek č. 16: Nadregionální a regionální ÚSES, procházející územím města Semily (zdroj: Liberecký kraj, úprava mapového podkladu: autor)

Územím SO ORP Semily prochází nadregionální a regionální ÚSES. Největším prvkem ÚSES v území je nadregionální biocentrum Údolí Jizery a Kamenice, které leží na severozápadní hranici SO ORP a je vymezeno podél toků Jizery a Kamenice. Jediné nadregionální biocentrum nacházející se v řešeném území je napojeno nadregionálním biokoridorem, procházejícím napříč tímto územím. Nadregionální biokoridor je tvořený dvěma osami. Vodní tok řeky Jizery tvoří první osu nadregionálního biokoridoru, který je zaměřený převážně na vodní ekosystémy. Druhá osa prochází jižně od řeky Jizery a z velké části prochází lesním porostem (ÚP Semily ©2013).

Z hlediska regionálních biocenter a koridorů se v území nachází 6 biocenter vzájemně napojených na sebe regionálním koridorem. Velká část se jich nachází na hranicích SO ORP Semily, převážně na jihozápadní hranici území.

Na území města Semily v územním plánu je vymezen lokální ÚSES, který doplňuje a propojuje nadregionální a regionální ÚSES, jenž tvoří hustou provázanou síť. Lokální ÚSES je tvořen na území města lokálními biocentry a koridory, které z větší části obklopují zastavěnou část města až na Palackého sady.

Lokální ÚSES

Legenda

- Koridor lokální vymezený
- Koridor lokální navržený k vymezení, nevymezený
- Biocentrum lokální

Obrázek č. 17: Lokální ÚSES, procházející územím města Semily (zdroj: Liberecký kraj, úprava mapového podkladu: autor)

Koeficient ekologické stability (KES) pro SO ORP Semily lze charakterizovat jako vyváženou krajinu, technické objekty jsou v relativním souladu s přírodními strukturami. Pro Liberecký kraj je průměrný KES 2,27, což představuje nejlepší výsledek v České republice a z toho důvodu má Liberecký kraj nejlepší ekologickou stabilitu v zemi. Pro SO ORP Semily je průměrný KES 1,45. Pro území SO ORP Semily KES pomaličku stoupá od roku 2006, kdy byl KES 1,40 a v roce 2019 činil 1,51 (NSZM ČR ©2021).

5.6.6.3 Přírodní hodnoty na území města Semily

Památné stromy:

- Lípa srdčitá na Spálově (Spálov)
- Buk v Bítouchově (Bítouchov)
- Buky v Podmoklicích (Podmoklice)
- Lípy u kapličky čtrnácti pomocníků (Semily)
- Lípa u cihelny (Semily)
- Skautská alej (Semily)

Maloplošná ZCHÚ:

- Přírodní rezervace Údolí Jizery (Semily, Bítouchov a Spálov)

Natura 2000:

- Údolí Jizery a Kamenice (celá přírodní rezervace Údolí Jizery, vodní tok Jizery a kamenice)

Významný krajinný prvek registrovaný:

- Palackého sady (Semily)

AOPK – ÚSOP:

Celé území města spadá do UNESCO – Geopark Český ráj a zároveň i velká část území SO ORP Semily. Dále se v území města vyskytují dvě lokality výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů a obě se nacházejí v přírodní rezervaci Údolí Jizery, konkrétněji v katastrálním území Bítouchov. Předmětem ochrany je pomněnka úzkolistá a lomikámen trsnatý křehký (Liberecký kraj ©2021b).

Celková výměra chráněných území (maloplošná ZCHÚ, Natura 2000 a VKP registrovaný) v Semilech činí 1,25 km² z celkové výměry 16,3 km² (Liberecký kraj ©2021b).

5.6.7 Urbanistické prostředí

Sídlo Semily

Semily neměly až do poloviny 19. století charakter a vzhled města, spíše se sídlo dalo označit za větší vesnici. V zásadě od poloviny 19. století začíná větší rozvoj města, a to díky zavedení železnice do území a též rozvoji textilního průmyslu (Mizera 1997).

S vývojem sídla se také částečně zachovala cestní síť převážně v části Podmoklice a též cestní spojení mezi Semily a Benešovem u Semil. Výraznou osou v území je řeka Jizera, která rozděluje město na dvě poloviny a tím je dán urbanistický rozvoj města z pohledu řeky Jizery. Na pravém břehu se nalézá historické jádro města a na levém břehu se rozkládá městská část Podmoklice, která se nejvíce rozvíjela v době socialismu, kdy vznikala panelová výstavba, která je typická pro levý břeh řeky Jizery v městě Semily. Velmi typické pro město je i její tvar zastavěné části, který se s postupným rozvojem rozpínal do volné okolní

krajiny a ten je značně ovlivněn okolním terénem. Rozvoj města se orientoval na údolí řeky Jizery a městský rozvoj byl limitován strmými svahy, které se rozkládají podél řeky. Přechod sídla do volné krajiny je pozvolný. Vyšší městská zástavba je situována do středu města, tedy poblíž vodního toku, a dále od středu města se zástavba snižuje a na okrajích města přechází až do vesnického charakteru s návazností na stávající zeleň. Pozvolný přechod narušují některé průmyslové plochy, u nich je přechod do krajiny ostrý.

V kompozici částech sídla Semil a Podmoklic se uplatňují významné dominanty jak stavebních prvků, tak i prvků přírodního charakteru. Jedná se především o kulturní stavbu kostela sv. Petra a Pavla, tři výškové panelové domy a komín u autobusového nádraží. Přírodní dominanty jsou okolní svahy vystupující z údolí, převážně z východní a západní strany a z jihu hora Varta.

5.6.8 Hodnoty sídel

Semily – historické jádro a jeho prostorové uspořádání, významné kulturní stavby (zámek Semily, kostel sv. Petra a Pavla, roubenky v Jílovecké ulici a kostel sv. Jana Křtitele), prvky drobné sakrální architektury a další jako například Palackého sady, park Ostrov a lávka přes Jizeru

Podmoklice – kostel Sbor Dr. Karla Farského

Bítouchov – Bítouchovská zvonička

Spálov – drobné prvky sakrální architektury, krajina a místa s krásnými výhledy

5.6.9 Plochy brownfields

V SO ORP Semily se nachází 24 ploch brownfieldů, z nichž 8 se vyskytuje ve správním území města Semily (Investiční příležitosti Libereckého kraje ©2021).

Popis a poloha brownfieldů

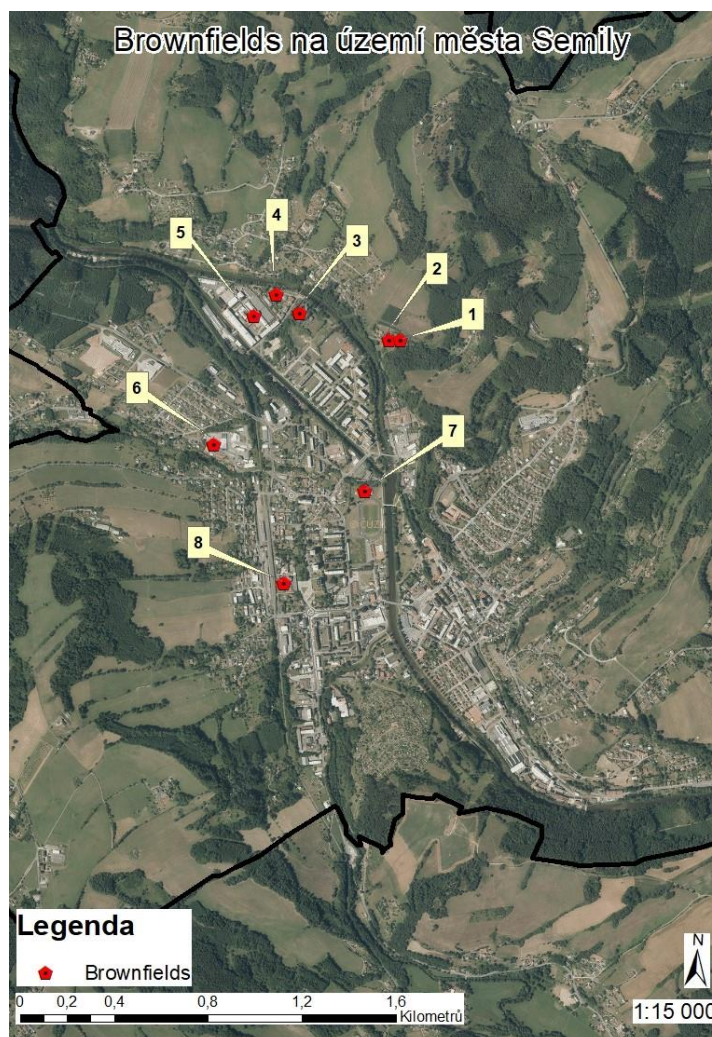
1. Opuštěný rodinný dům v části Bítouchov.
2. Opuštěný rodinný dům v části Bítouchov.
3. Opuštěná kotelna bývalé tkalcovny. V dnešní době objekt vlastní společnost FABRIKA 1861 s.r.o. (ČÚZK ©2021), která se snaží vrátit život tomuto objektu formou kulturních akcí.
4. Bytové objekty neboli dělnické kolonie vystavěné v době největší slávy textilního průmyslu v Semilech. Tyto objekty byly vystavěny pro zaměstnance fabriky. V dnešní době je obydleno jen minimální část objektů a zbylé budovy zejí prázdnotou. Bytové objekty vlastní město Semily.
5. Jedná se o největší průmyslový areál v Semilech, který byl vybudován v roce 1861 pro účely prádelny bavlny a mechanické tkalcovny. V době své největší slávy se průmyslový areál řadil mezi největší v Libereckém kraji s 1700 zaměstnanci. Jedná se o ucelený celek i vzhledem k architektuře. Dále zde byl za druhé světové války zbrojný průmysl, pak zde působil národní podnik Kolora a jako poslední firma zde působil společnost Hybler textil, která výrobu pomalu utlumovala, a nakonec zkrachovala v roce 2013. V dnešní době celý areál vlastní společnost FABRIKA

1861 s.r.o., která se snaží zachránit tento brownfield a koná zde různé kulturní akce (Investiční příležitosti Libereckého kraje ©2021).

6. Výrobní areál, který z poloviny funguje a zbylá část chátrá.

7. Bývalé letní koupaliště, město se už řadu let snaží o jeho znovuobnovení, ale realizace stále neproběhla.

8. Chátrající průmyslový areál zkrachovalé firmy Tofa, která vyráběla dřevěné a papírové hračky. Poloha tohoto areálu je u železnice a poblíž autobusového nádraží.

Obrázek č. 18: Brownfields na území města Semily (zdroj: Investiční příležitosti Libereckého kraje, úprava mapového podkladu: autor)

V Semilech se nacházejí ještě dvě lokality, a to u autobusového nádraží, jedná se o pozemky, zarostlé náletovou zelení. První lokalita sousedí s brownfieldem bývalé firmy Tofa, tuto lokalitu s řadou pozemků vlastní město Semily, tyto pozemky jsou ve výhodné lokalitě s dobrou dostupností. Momentálně je lokalita nevyužitá a působí opuštěným dojmem. Druhá lokalita už není ve vlastnictví města, ale je v soukromých rukou. Nachází se na ulici Nádražní u autobusového nádraží a sousedí s kostelem Sbor Dr. Karla Farského.

5.6.10 Vyloučené lokality

Město Semily má 4 vyloučené lokality, ale pouze o jedné se dá říct, že je i prostorově vyloučená. Jedná se o bytové objekty u největšího bývalého průmyslového areálu v Semilech na místě zvaném Řeky. Zbylé lokality mají charakter sociálního vyloučení, kde se nacházejí sociálně slabé rodiny.

5.6.10.1 Popis a poloha vyloučených lokalit

1. Bytová výstavba neboli dělnická kolonie byla postavena pro dělníky průmyslového areálu, s kterým sousedí. V dnešní době se jedná o poloprázdnou lokalitu, kde žije minimální počet obyvatel ze sociálně slabších vrstev a jedná se o prostorově i sociálně vyloučenou lokalitu, jejímž vlastníkem je město Semily.
2. Panelový dům nacházející se hned u autobusového nádraží, kde žijí problémoví obyvatelé města, z nichž je převážná část romského původu. Vlastnictví budovy patří do soukromých rukou.
3. Ubytovna na rohu ulice Luční a náměstí Pavla Tigrida, kde žije několik romských rodin. Podmínky pro bydlení nejsou zcela ideální a žijí zde rodiny, které jsou ve finanční tísní. Vlastnictví budovy patří do soukromých rukou.
4. Bytový dům v centru města v ulici Mizerova, je v dobrém stavu a žijí zde romské rodiny, které mají finanční a sociální problémy (SocioFactor ©2013).

Obrázek č. 19: Vyloučené lokality na území města Semily (zdroj: SocioFactor, Mapy.cz, úprava mapového podkladu: autor)

Problematika, která městu reálně hrozí je přistěhování nepřizpůsobivých obyvatel, protože v Semilech je velmi levné bydlení (56 Kč za m² nájemného v městském bytě) (Mlejnková 2021).

5.7 Strategické a koncepční dokumenty

5.7.1 SRR

Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+ je národní strategický dokument sloužící v oblasti regionálního rozvoje. Tento dokument primárně slouží jako návod pro krajské samosprávy při tvorbě strategií. SRR vychází z národního rozvojového dokumentu Strategický rámec ČR 2030 (MMR ČR ©2022).

Podle SRR zařazuje SO ORP Semily do kategorie strategického cíle – Hospodářsky a sociálně ohrožená území. Důvodem zařazení SO ORP Semily do této kategorie byla stanovena na základě několika indikátorů, jako např. intenzita bytové výstavby, hrubá míra celkového přírůstu, index stáří, podíl nezaměstnaných osob a intenzita podnikatelské aktivity (MMR ČR ©2022).

Doporučení, která plynou ze SRR pro hospodářsky a sociálně ohrožená území: rozvíjet podnikání, zajistit dobrou dopravní dostupnost, usilovat o příchod vnějších investic, předcházet vyloučeným lokalitám, rozvíjet komunitní život, zajistit občanskou vybavenost a podporovat vzdělávání (MMR ČR ©2022).

5.7.2 Strategie rozvoje Libereckého kraje

Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021–2027 je střednědobý strategický dokument. Vize Libereckého kraje je zaměřená na soudržnosti, vzdělanosti a kreativitě lidí žijících v kraji. Dále na prosperující ekonomice, životnímu prostředí, chytré infrastruktuře, zmenšování sociální nerovnosti a vytvářet atraktivní místa pro život (SR Liberecký kraj, ©2020).

Strategie vymezuje strategické cíle: prosperující kraj, atraktivní kraj, propojený kraj, pečující kraj, spolupracující kraj a zelený kraj (SR Liberecký kraj, ©2020).

Strategie vymezuje hospodářsky slabé oblasti, kam spadá SO ORP Semily, na které budou zacílené podpory rozvoje pomocí krajských nástrojů, jako je například Dotační fond Libereckého kraje (SR Liberecký kraj, ©2020).

5.7.3 PÚR

Aktualizace současné PÚR byla provedena v roce 2021

Obecná doporučení rozvíjená v podrobnější dokumentaci:

- Zvyšování soudružnosti obyvatel.
- Dbát na integrovaný rozvoj území.
- Vytvářet v územích zasažených hospodářskými změnami nové pracovní příležitosti a efektivně řešit tento problém.
- Vytvářet podmínky pro zlepšení dostupnosti městských a vesnických oblastí s návazností na větší spádovější území z hlediska občanské vybavenosti a veřejné dopravy.

- Zajištění funkční a kvalitní technické infrastruktury v území.
- Při rozvoji území hledat řešení v návaznosti a spolupráci na okolní obce a jejich území.

SO ORP Semily nespádají do žádné rozvojové oblasti, rozvojové osy a ani do specifické oblasti. Zároveň SO ORP nespadá do žádného koridoru a plochy dopravní a technické infrastruktury, kterou vymezuje Politika územního rozvoje (MMR ČR ©2021).

5.7.4 ZÚR

Dle zásad územního rozvoje Libereckého kraje v platném znění Semily spadají do ROB4 Rozvojová oblast Semily – Železný Brod. Do této rozvojové osy spadají obce ve spádové oblasti právě zmiňovaných dvou měst. Pro Semily a Železný Brod platí, že se přednostně mají umísťovat ekonomické aktivity do těchto dvou měst (ZUR Libereckého kraje ©2021).

Pro rozvojovou oblast platí podmínky za předpokladu, že když se budou vytvářet změny v území musí se brát ohled na členitý terén a zároveň dbát na spolupráci měst mezi Semily a Železným Brodem. Při potencionálním rozvoji území, vzhledem k nárůstu počtu obyvatel, je nutné brát též ohled na přiměřený rozvoj a demografické podmínky, které momentálně panují v regionu. Zároveň je důležité vzít v úvahu i dopravní systém, který je zde nastaven (ZUR Libereckého kraje ©2021).

Samozřejmě Zásady územního rozvoje přijímají věci z Politiky územního rozvoje. Další aspekt zmiňující se pro rozvojovou oblast ROB4 je úkol využívat volná místa v zastavěném území a brownfields k rozvoji a upřednostňovat je před rozvojem směřujícím na hranicích zastavěné plochy. Rozvíjet a využívat přírodní podmínky pro rekreaci a vytvářet podmínky pro cestovní ruch, který je málo využívaný. Dále je nutné podpořit přidružené aktivity týkající se ubytování a pohostinství. Též je nutné brát zřetel na protipovodňová opatření a zadržování vody v krajině (ZUR Libereckého kraje ©2021).

Dle platných ZÚR Libereckého kraje Semily spadají do centra a regionu mikroregionálního významu vyššího stupně (ZUR Libereckého kraje ©2021).

Z hlediska dopravy by měla nastat elektrifikace železniční trati procházející městem Semily a při územním plánování brát ohled na koridor silnice II. třídy č. 283, jenž přímo nezasahuje do území města Semily, ale je důležitý z hlediska dopravního napojení na Turnov (ZUR Libereckého kraje ©2021).

5.7.5 ÚP

Aktuálně platné znění Územního plánu Semil je po změně č. 1 z roku 2013, kdy nabyl účinnosti. V roce 2015 zastupitelstvo města Semily rozhodlo o pořízení změny č. 2 územního plánu. V současné době probíhá opakované veřejné projednání této změny (Město Semily ©2021a).

Územní plán z roku 2013 předpokládal nárůst počtu obyvatel na 9 700 obyvatel za patnáct let, což je velmi nepravděpodobné, a spíše naopak demografické prognózy naznačují, že se počet obyvatel bude dále snižovat (ÚP Semily ©2013).

Územní plán vymezuje nové zastavitelné plochy, převážně v části Podmoklice na západní straně, kde plochy navazují na zastavěné území a dále se rozšiřují do krajiny. Další zastavitelné plochy jsou vymezeny u sídliště Řeky, kde jsou navrženy zastavitelné plochy pro rozšíření sídliště. Zbylé vymezené zastavitelné plochy vyplňují proluky v již zastavěném území, nebo na ně navazují a vytvářejí ucelenější celek, který je výhodnější i v rámci údržby o infrastrukturu (ÚP Semily ©2013).

Z hlediska občanské vybavenosti v územním plánu je vymezen nový veřejný prostor pro zimní stadion a krytý bazén. Zároveň územní plán počítá s přestavbovým územím v místě autobusového nádraží, kde je záměr vybudovat bulvár z ulice Nádražní. Územní plán zdůrazňuje důležitost přeložky silnic II. třídy č. 289 a 292 pro budoucí vývoj centrální části města (ÚP Semily ©2013).

Územní plán města má přísné podmínky a regulativy pro jakoukoliv novou výstavbu či přestavbu naprosto cíleně. Pramení to z minulosti, kdy se město nekontrolovatelně rozšiřovalo do volné krajiny. Zároveň město má problémy s nedostatečným počtem parkovacích míst, která brzdí rozvoj města, převážně v centru. Proto každá nová stavba je podmíněna vybudováním minimálně dvou parkovacích míst. Počet míst pro parkování je též podmíněn velikostí budovy a účelem (Mlejnková 2021).

Problematika využívání volných pozemků v intravilánu je omezena vlastníky pozemků, kteří si drží své pozemky jako rezervu a nemají zatím zájem na nich nic stavět ani je prodat (Mlejnková 2021).

5.7.6 Program rozvoje města na období 2021-2030

Jedná se o strategický plán města Semily, který je aktualizovaný z předešlého období (2012-2020). Strategický plán města Semily z období 2012-2020 byl vyhodnocen z hlediska plnění jeho priorit a následných opatření (Město Semily ©2021c). Strategický plán se dělí na 5 priorit: ekonomika, doprava, životní prostředí, občanská vybavenost a občanská společnost. Následně každá priorita má několik konkrétních opatření. Z hlediska plnění následných priorit a opatření se nejlépe dařilo plnit ekonomiku a životní prostředí. Naopak nejhůře dopadly priority doprava a občanská vybavenost. V občanské vybavenosti byly zahrnuty i okruhy bydlení a veřejná prostranství. Opatření zaměřující se na sociální problémy vyloučených obyvatel, které se příliš nepodařilo naplnit, bylo z priority občanská společnost. Toto téma město nepovažuje za důležité a věnuje pozornost jiným tématům (SPF Group ©2020b).

Aktualizovaná verze Strategického plánu do roku 2030 má samozřejmě stejnou vizi jako v roce 2012. Víze nese název: nejčistší město v Česku. Má stejné priority i opatření, ale s novými cíli. V celé aktualizaci je pouze jedno opatření nové, a to zajištění zdravotní péče, která spadá do priority občanská společnost. Víze města je zaměřená na životní prostředí a čistotu města. V ekonomice a dopravě znamená čistota to, že město se má orientovat na šetrné procesy výroby a stavět na tradičních odvětvích historie města s důrazem na životní prostředí. V dopravě se zaměřuje na využití alternativních energetických zdrojů. Další význam slova čistý ve vizi města je transparentnost hospodaření města a zadávání veřejných zakázek (SPF Group ©2020a).

V aktualizaci strategického plánu na období 2021-2030 je analytická část převzatá ze strategie z roku 2012. Ve strategii není zaznamenaný problém s úbytkem obyvatel a zcela ho ignoruje (SPF Group ©2020a).

Strategický plán města sází na kvalitu života ve městě, tedy na kulturu, zdraví životní styl a na kvalitní a čisté prostředí jak v intravilánu, tak i mimo něj. Město chce být kvalitní pro starousedlíky i pro nové obyvatele, ale v únosné míře, aby si město zachovalo tvář malého města, kde se každý zná s každým. Výhodou tohoto strategického plánu a města je, že v této vizi už pokračují dlouhodobě. Zároveň této vizi i městu v tomto ohledu nahrál COVID-19, který změnil preference občanů České republiky. Lidé začali přemýšlet a preferovat zdravý životní styl, kvalitní zázemí pro život, kulturu, dobré jídlo a kvalitní školství. Město se snaží udržovat patriotismus a reprezentovat město navenek, čemuž přispívá i nový logotyp města, který je sjednocený a zapamatovatelný (Mlejnková 2021).

5.8 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
Semily spádové město pro okolní obce (služby, sport, zdravotnictví, vzdělání...)	Dlouhodobý problém s úbytkem obyvatel, stárnutí obyvatelstva (vyšší index stáří), klesající počet domácností
Silné zázemí z hlediska zdravotních zařízení i služeb, převážně pro seniory	Nízká porodnost ve městě (celorepublikový problém)
Území hodnotné z hlediska přírodního charakteru, velký podíl zvýšené ochrany (celé území města patří do ochrany UNESCO – Geopark Český ráj, ZCHÚ – přírodní rezervace Údolí Jizery, Natura 2000 a VKP registrované)	Město přišlo o řadu velkých zaměstnavatelů (firem)
Atraktivní oblast krajinného rázu, členitá krajina nabízející krásné výhledy, Semily jsou obklopeny Českým rájem a Krkonošemi	Větší podíl nezaměstnaných osob, málo pracovních příležitostí
Městem prochází železnice	Městu se nedaří přilákat nové velké zaměstnavatele (fabriky), převážně z důvodu špatné dopravní napojenosti. Město láká firmy na brownfields i na nízké nájemné, případně na odkup areálů za nízkou cenu, ale i přes tyto snahy se nedaří přilákat velké zaměstnavatele.
Autobusové i železniční nádraží v těsné blízkosti u sebe, dobrá docházková vzdálenost autobusových zastávek. (Naplánovaný nový dopravní terminál vlakové a autobusové nádraží v jedné budově).	Přítomnost brownfields (8)

Město udržuje patriotismus, udržují tradice a reprezentuje město navenek ustálenou vizí, mají nový logotyp	špatné dopravní napojení města a celého SO ORP Semily
Kulturní složka města – velké množství kulturních akcí, kterými město žije, (Fabrika 1861, Semilský pecen, V Semilech se nenudíme, Semilský Montmartre, Noční pohádková cesta, Pochod maturantů, Semilský paroháč a řada dalších společenských akcích)	Absence dálnice a silnice I. třídy
Velký podíl spolků a zájmových sdružení, město má 16 příspěvkových organizací	Nevyužitý potenciál cestovního ruchu (není ubytovací kapacita ani pohostinství)
Semilské noviny – nejdůležitější medium města (jsou čtené)	Přítomnost vyloučených lokalit
Mimořádnost města Waldorfská škola (alternativní způsob učení) MŠ, ZŠ, SŠ – jediná kompletní alternativní výuka v jednom městě v ČR	Stávající strategický plán neřeší špatný demografický vývoj města, není demografická prognóza, město nemá strategii cestovního ruchu
Firmy s přidanou hodnotou – Singing Rock (firma specializující se na výrobu horolezeckých lan), Via Ferrara Vodní brána - (horolezectví ročně přiláká až 10 000 lidí), Charvát AXL, a.s. - (firma specializující se na hydraulickou výrobu), Seva - (výroba hraček), Rodinná firma Rautis - (výroba skleněných ozdob, UNESCO)	Město málo řeší sociální problémy (převážně u ekonomicky slabších obyvatel) což vyplývá z hodnocení strategického plánu
Město vlastní řadu pozemků a 650 bytů, které pronajímá	Hlavní silniční tahy (silnice II. třídy), procházejí centrem města, (dopravní zátěž, emise a hluk)
Dobré zázemí pro děti (mimoškolní aktivity), trávení volného času	V území je málo nových ploch pro podnikání, členitý terén, málo rovných pozemků
Velký podíl městské zeleně v zastavěném území města	V rozvoji města brání přírodní bariéra
Dobré podmínky pro nemotorovou dopravu v městě	Málo parkovacích míst v centru města
Město podporuje stávající firmy nízkým nájemným a za to firmy musí zaměstnat místní obyvatele. Tímto se město snaží snížit nezaměstnanost. Další podpora místních firem je založení učňovského oboru, aby firma měla kvalifikované zaměstnance	MŠ nedostatečná docházková vzdálenost od sídliště Řeky, Bítouchov, Spálov a severozápadu města Semily
Dostačující kapacita MŠ a ZŠ	Přítomnost starých ekologických zátěží
Dobrá docházková vzdálenost ZŠ	Velké procento půdy s velmi nízkou produkční schopností (s tím souvisí i členitý terén)

Ve městě jsou dvě školy pro hendikepované, nebo postižené děti	Špatný celkový stav vodních toků (chemický a ekologický), Jizera, Oleška, Popelka a Cidlina
Velký počet cyklotras procházející městem i na území SO ORP se zajímavými cíli	Město v současné době vlastní pouze, jeden stavební pozemek
Významné kulturní památky v území (KP)	Velká část města se nachází v záplavovém území (centrální část města)
Turistická oblast Horní Pojizeří	Slabší sportovní zázemí (absence zimního stadionu, koupaliště a krytého plaveckého bazénu)
Velký podíl lesních a trvale travnatých ploch	Železniční trať je pouze jednokolejná a neelektrifikovaná
Existence strategického plánu Semily, ve kterém město pokračuje řadu let	
Nízká cena nemovitostí a nízké nájemné	
Velké množství uzavřených sňatků	
Přísné podmínky v územním plánu, mnoho regulativ – prostorová a výšková regulace, zahušťování města	
Největším zaměstnavatelem ve městě je veřejná správa	
Příležitosti	
Rostoucí zájem o trávení dovolené v ČR	Vyšší počet opuštěných bytů/domů
Zvyšující se trend bydlení v krásné přírodě	Úbytek obyvatel způsobí horší a dražší údržbu kvalitní občanské vybavenosti a služeb,
Zvyšující se trend homeoffice – hledání kvalitního zázemí ve městě bez ohledu na přítomnost práce	Menší počet obyvatel, menší rozpočet města, s tím souvisí náročnější údržba infrastruktury i budov ve vlastnictví města
Změna preferencí obyvatel ČR – lidé budou chtít žít v malém městě s kvalitním občanským vybavením, kvalitním školstvím, kulturou a zdravým životním stylem	Demografická situace – pokles kvality života a rezidenční atraktivity města v důsledku úbytku obyvatel, která bude způsobena přirozenou měnou a nebude schopna obnovovat populaci. Dojde k celkovému úpadku města
Ochota spolupracovat a rozvíjet turistiku v oblasti Horní Pojizeří s KRNAP a Český ráj	Pokračující vylidňování města, odchod vzdělaných lidí za lukrativní prací
Zvyšující se trend zelené infrastruktury	Město se díky vylidňování může dostat do finanční tísně (zadlužení)
Rozvoj turistické oblasti Horní Pojizeří	Zvyšující se podíl sociálně slabších obyvatel

Zlepšení dostupnosti v území a napojení na důležité silniční tahy (vznik silnice I.třídy)	Obchod s chudobou (s bytovým fondem, klesne cena pozemků a bytů, příliv nepřizpůsobivých obyvatel, zvýšená kriminalita)
Investice do brownfield (dotace, soukromí investoři)	Omezení výroby nebo úplný odchod velkých zaměstnavatelů, vznik dalších brownfields
Aktivní zapojení občanů města do budoucího rozvoje města	Pokles zájmů o dovolenou v Čechách, úpadek cykloturistiky
Rozvoj a zkvalitnění cyklo infrastruktury v regionu	Ekonomické dopady koronaviru
Zvýšení zájmu o ekologický stav vod	Negativní důsledky klimatických extrémů v souvislosti s růstem zpevněných ploch v území a povodňovým územím v zastavěné části města

Tabulka č. 10: SWOT analýza města Semily (zdroj: vlastní zpracování)

5.9 Shrnutí analytické části

Město Semily má silné stránky z hlediska přírodního zázemí a atraktivity krajiny. Velké pozitivum města je jeho základní občanské vybavení, převážně v oblasti školství, zdravotnictví a kulturního zázemí. S čím má město problémy je úbytek obyvatel a stárnutí populace. Další z řad problémů, které město trápí je špatné dopravní napojení na důležité silniční tahy, nevyužitý potenciál cestovního ruchu s nedostatečným zázemím pro turistický ruch, slabší sportovní zázemí pro obyvatele města, zvýšený počet brownfieldů, zvýšený počet nezaměstnaných osob a sociální problémy. Město Semily má sice jasně stanovenou vizi „Nejčistší město v Česku“, ale ta nereflkuje demografické a sociální problémy ve městě. Semily nemají zcela dobrou image, kterou chtějí zlepšit především zmiňovanou vizí. Příležitostí pro město může být zvýšený zájem o domácí turistiku, investice do brownfieldů nebo zlepšení dopravní dostupnosti města. Nejzásadnější hrozby, které mohou nastat, jsou pokračující vylidňování města, odliv vzdělaných lidí za prací, nepříznivá demografická situace a s tím souvisí nepříznivá finanční situace města, odchod nebo krach větších zaměstnavatelů, pokles zájmu o domácí turistiku v Čechách a negativní důsledky extrémních klimatických dopadů (povodně).

Hlavní témata

- Nepříznivý demografický vývoj města
- Doprava
- Práce
- Sociální problémy
- Zázemí pro turistiku a cestovní ruch
- Image města

6 Návrhová část

6.1 Scénáře rozvoje

V této kapitole si představíme čtyři různorodé variantní scénáře možného budoucího vývoje města Semil. Scénáře jsou zaměřené jinými směry zcela záměrně a účelně, abychom si mohli představit odlišné budoucí vývoje města.

Všechny čtyři scénáře obsahují tyto témata (kritické oblasti), které sledují:

- Image města
- Udržitelnost města
- Smršťování města: odchod mladých, prázdné domy a byty, znehodnocení majetku, sociální problémy a hospodaření města
- Cestovní ruch

Scénáře jsou popsány formou kombinací procesů rozhodnutí města a metodou exploračních scénářů, která je zaměřená na popis možného budoucího vývoje města ovlivněna vnějšími faktory působící na město a scénáře jsou doplněny o tabulku přínosů (příčin) a nákladů (dopadů). Ze scénářů je následně tvořena vize města, buď z konkrétního scénáře nebo jejich kombinací. Kombinace scénářů mohou nastat v případě, když některé prvky na sebe navazují nebo nejsou protichůdné.

První scénář nese název Nulový. Tento scénář popisuje možný budoucí stav města, který by mohl nastat, pokud se město bude chovat stejně jako doposud a nebude nijak řešit úbytek obyvatel a jeho stárnutí populace. Druhý scénář je zaměřený na růst obytné zástavby a je nazván jako Obytný satelit. Důvod zařazení tohoto scénáře je momentální tlak developerů na město směrem k výstavbě rodinných domů v území. Třetí scénář nese název Semily – ekologické město otevřené výletům, který je zaměřený na tuzemskou turistiku a ekologičtější pojetí městského prostředí. Scénář se snaží využít potenciál města a vytvořit z něho pozitivní příležitost, zároveň počítá s pokračujícím úbytkem obyvatel a hledá optimální cestu k řízenému smršťování. Velký důraz je kladen na reaktivitu města. Čtvrtý a zároveň poslední scénář Město pro klidné dožití je zaměřen na aktivní lákání lidí v důchodovém věku, aby se přestěhovali do Semil. Tento scénář vyplývá z hrozby stárnutí populace v České republice a Semily toho chtějí využít ve svůj prospěch a vytváří optimální prostředí se specifickými službami pro obyvatele v postproduktivním věku.

O některých možných dalších námětech na scénáře jsem uvažoval, ale byly by nerealistické jako například průmyslové město. Semily v historii byly známé především díky textilnímu průmyslu, který zde upadl, a to převážně díky globalizaci trhu. V dnešní době je zcela nemožné do města přilákat větší průmyslové odvětví, a to z hlediska špatné dopravní napojenosti. Další náměty jako například sportovní město, není zcela realistické z hlediska počtu obyvatel a její věkové skladby. Další faktor je poloha města vůči větším městům s daleko rozsáhlejšími občanským vybavením a ploch pro sport.

Naopak na co scénáře navazují ze současných kroků města je bytová politika (velký počet bytů ve vlastnictví města), vysoká kulturní úroveň, spolupráce s podnikateli a vytváření kvalitních veřejných prostranství.

6.1.1 Nulový scénář

Postupně během prvních let dojde k zvýšení podílu osob 65+ na celkovém počtu obyvatel. To vyvolá potřebu změn nabídky sociálních služeb a služeb obecně. V blízké budoucnosti bude město tuto situaci zvládat pravděpodobně velmi dobře, protože je velmi kvalitně a dobře vybaveno zdravotnictvím a péčí o seniory. Při větším a stálém zvyšování osob starších 65 let bude muset město zainvestovat do rozšíření domova pro seniory. Zvýší se poptávka po ambulanci péči, a město bude muset dotovat provoz polikliniky (v minulosti tato situace už nastala), aby zůstala zachována nabídka specialistů. Spektrum komerčních služeb se bude muset adaptovat na novou klientelu, některé podniky zaniknou. Tím pádem se zvýší nezaměstnanost ve městě, která je momentálně na vyšší úrovni než republikový průměr. S dalším úbytkem obyvatel (převážně mladých lidí) nastane problém s naplňováním kapacit školských zařízení, tyto místa se budou muset zredukovat, u některých dojde k jejich uzavření.

T + 1

Obyvatelstvo se bude s postupem času dostávat do fáze, kdy přirozená měna nebude schopna obnovy. To spolu s odchodem lidí v produktivním věku zapříčiní pokles daňových příjmů a město bude muset hospodařit s menším rozpočtem, což zapříčiní omezení investičních/rozvojových aktivit.

T + 5

V další fázi se město dostává do situace, kdy bude muset zavírat některé občanské zařízení jak z finančních důvodů, tak i z nenaplnění minimální kapacity. Z úbytku občanského zařízení ve městě se zvyšuje vyjízdka do větších měst. Zároveň město bude ztrácet status spádového města a bude méně důležité pro okolní obce a menší města. Město bude řešit aktuální situaci se stárnutím obyvatelstva a bude se snažit transformovat zavřená zařízení na sociální služby zaměřené na seniory. S finančními problémy nastává problematika údržby veřejných prostranství na, kterých městu velice záleží podle stanovené platné vize. Město se bude soustředit na údržbu především nejdůležitějších a nejhodnotnějších veřejných prostranství ve svých celoměstských prostorů a na údržbu lokálních míst ve městě nezbývají peníze, a tak zůstávají ladem. Vzhledem k celkovému upadání města se výrazně sníží i návštěvnost

T + 10

města a jejich nejdůležitějších turistických cílů, na které láká turisty.

S postupným úpadkem města se zvyšuje úbytek obyvatel a tím se zvyšuje počet neobydlených bytů, které souvisí s úbytkem domácností. Město z minulosti vlastní velké množství bytů, které pronajímá a drželo město finančně nad vodou. V situaci, kde město přichází o velké množství obyvatel, přichází o nájemníky a byty ve vlastnictví města budou prázdné. Město přichází o finanční injekce do městské kasy, a naopak se výrazně zvýší náklady na údržbu prázdných městských bytů. Ještě horší situace nastává u opuštěných nemovitostí v soukromém vlastnictví, které město nemůže ovlivnit. Budovy ve vlastnictví města, které ztratily účel pro bydlení jsou transformovány na jiné využití, nebo jsou demolovány. Díky snižujícímu počtu domácností dochází k vylidnění některých částí města. Zároveň s tímto úpadkem klesá cena nemovitostí a sním roste riziko přílivu sociálně slabých obyvatel, jenž zhorší sociální problémy

T + 15 ve městě.

Image města výrazně kleslo a obchodníci s chudobou odkupovávají chátrající domy, kam stěhují sociálně slabé obyvatele, kteří výrazně narušují sociální strukturu. S tímto problémem ve městě vzrůstá kriminalita a starousedlíci se začínají ve větší míře odstěhovávat. Městu rostou problémy a zároveň klesají příjmy do městské kasy. Vedení města dokáže kontrolovat své nemovitosti, ale nedokáže kontrolovat soukromý sektor, který skupují právě obchodníci s chudobou. Městu po stálém snižování obyvatelstva rostou náklady na údržbu občanské a technické infrastruktury. Obyvatelům, kteří zůstávají ve městě se zvyšují náklady na život a klesá jim kvalita života v městském prostředí. Semily se dostávají do velmi těžké

T + 20 situace, která je bez finanční pomoci neudržitelná.

Přínosy (příčiny)	náklady (dopady)
dostatečné služby pro seniory a zdravotní péče	zvýšení podílu osob 65+ a snížení počtu lidí v produktivním věku, úbytek obyvatel
udržované nejdůležitější veřejné prostory	změna služeb a občanského vybavení pro seniory
spolupráce města s podnikateli	zvýšení nezaměstnanosti
	snížení rozpočtového určení daní, menší rozpočet města
	vyšší počet opuštěných bytů, nižší počet domácností ve městě
	postupný úpadek image
	klesá cena nemovitostí a tím i atraktivita území
	obchod s chudobou příliv nepřizpůsobivých obyvatel
	sociální problémy
	nevyužitelnost prázdných budov a bytů (není koncepce)

	na údržbu lokálních míst veřejného prostoru nezbyvají peníze
	nízká porodnost
	přibývání brownfieldů

Tabulka č. 11: Příčiny a dopady pro scénář: Nulový scénář (zdroj: vlastní zpracování)

6.1.2 Obytný satelit

Na město Semily je kladen velký tlak ze strany developerů pro růst obytné zástavby. Semily podléhají tlaku a začínají podporovat růstovou strategii a lákat nové obyvatele na levné nemovitosti v kvalitním městském prostředí v zázemí krásné krajiny. Město bude sloužit jako obytný satelit pro aglomeraci Liberce. Cílem tohoto strategického scénáře je přilákání mladých lidí s perspektivou pro založení rodin, aby došlo k harmonickému vývoji obyvatel a zpomalil tak stárnutí obyvatelstva. Tudiž změnit trend z vylidňování na postupný růst, který by měl zaručit stabilizaci obyvatelstva zhruba na 8 500 obyvatel. Příliv nových obyvatel bude postupovat tak, aby město zvládlo technicky i funkčně nápor nových obyvatel a zaručilo plynulou adaptaci nových obyvatel mezi starousedlíky. Mezi nově příchozími budou i sociálně slabší rodiny i cizinci, které bude lákat nízká cena nemovitostí a tím se zvyšuje hrozba změnění sociální struktury.

T + 1

V prvotních letech město bude usilovat o využití brownfieldů na přeměnu z části komerčního využití pro kulturu, drobnou výrobu, nebo služby a z části vytvoření moderního bytového bydlení. Především se jedná brownfield semilské textilky v místní části zvané Řeky a k ní napojené dělnické kolonie. Tímto krokem se zajistí nové prostory pro bydlení i možnosti pro pracovní příležitosti. Zároveň se město nebude rozpínat do volné krajiny a bude zahušťovat svoji zástavbu do nevyužitého prostoru, kde vznikne nový veřejný prostor.

T + 2

V další fázi rozvoje bude město muset zajistit zlepšení dopravní dostupnosti na důležité dopravní tepny a posílit místní technickou i dopravní infrastrukturu. Posílení autobusové i železniční dopravy na město Turnov, které je důležitým dopravním uzlem. V Semilech roste větší závislost na ekonomicky silnějších městech, kam velký podíl lidí dojíždí za prací. Zároveň si město drží status spádového města pro okolní obce, pro které jsou důležitým městem z hlediska: zdravotnictví, školství, úřadů i menších služeb. Co se týče cestovního ruchu není kladen důraz pro jeho hlubší rozvoj a vedení města se soustředí na údržbu nejdůležitějších turistických cílů uvnitř města i v jeho zázemí. Převážně se snaží zdokonalovat a vytvářet kvalitní veřejný prostor uvnitř zastavěného území.

T + 5

Městu se daří držet kompaktnost města a zahušťovat zastavěné území díky využívání opuštěných budov a pozemků, které přeměňuje na další bytové domy, podmíněné vždy plochou pro rozvoj ekonomických aktivit, jenž podporují městský charakter a zajišťují část pracovních příležitostí. Semily nedokáží přilákat nového velkého zaměstnavatele, ale nabízejí příležitost k drobnému podnikání. Díky tomu si město zachovává městský charakter a nejedná se pouze o tzv. koberec rodinných domů. Tyto kroky vedou k udržení menší samostatnosti města z hlediska pracovních míst, ale přesto většina lidí dojíždí do práce do větších měst (Turnov, Liberec, Mladá Boleslav, Praha) načež město posiluje dopravní vazby. V Semilech je dobrá kulturní úroveň i základní občanská vybavenost, a tak město zajišťuje dobré místo pro život. Zároveň vyšší občanskou vybavenost nelze zajistit pro malé město, a tak obyvatelé jsou nuceni cestovat do větších měst, přičemž v těchto městech větší počet pracuje, a tak mohou využívat vyšší služby tam. Tento scénář posílí závislost Semil na větší města jako je Turnov, Liberec a metropolitní oblast Prahy. Město vytváří kulturní akce i besedy, kde se snaží začlenit nové obyvatele do městské komunity, tak, aby nedocházelo ke střetům mezi novými obyvateli a starousedlíky. Rozvoj města je pečlivě rozdělen do etap, aby nedocházelo k neřízenému rozvoji a případným problémům, které souvisí s velkým přílivem nových obyvatel, jako je například: nedostatečná kapacita ČOV, dopravní infrastruktura, dostatek MŠ a ZŠ. Město věří růstové strategii a podléhá tlaku developerů, kteří chtějí realizovat nejen bytové bydlení, ale i uspokojit poptávku po rodinných domech. Na území obce se začínají realizovat naddimenzované plochy pro rodinnou výstavbu s novou dopravní i technickou infrastrukturou.

T + 10

V první dekádě zafungoval marketing města a zvýšil se počet obyvatel i počet nově vystavených budov pro bydlení. Strategie zaměřená na růst a podporu bydlení se zdála být správná, ale v druhé dekádě se začaly projevovat problémy a fakta, které se v prvotní fázi podcenily. Zprvu se ignoroval fakt z demografické prognózy Libereckého kraje, která poukazuje na vylidňování kraje a výrazné stárnutí populace. Za druhé růstové strategie zaměřující se na hlavní cíl bytové funkce města mají naději na úspěch u velkých metropolí jako u Prahy či Brna. Vzdálenost Semil vůči Praze není zdaleka tak lákavá a město Liberec a Turnov nemají tak velký potenciál. Za třetí se nebral ohled na bytový fond města a kolik lidí žije v bytech. Ukázalo se, že velké procento starších lidí žijí v bytě sami. Tento fakt zapříčinil, že v druhé dekádě bylo k mání velké množství bytů a domů k prodeji, které se nepodařilo prodat z důvodu úbytku obyvatel v Libereckém kraji. V Semilech se zvýšil počet prázdných domů a bytů, především ve starší zástavbě. Nízká poptávka zapříčinila další snížení ceny nemovitostí, která už tak byla nižší oproti jiným regionům jako např. Středočeský kraj. Nízká cena nemovitostí poukazuje na území, které není atraktivní. Za čtvrté výrazně vzrostla cena pohonných hmot v České republice a její dostupnost není zcela optimální. To zapříčinilo výrazné snížení zájmu lidí se stěhovat do zázemí měst a ochotu cestovat do práce větší vzdálenost. Tato strategie je založena na dojíždě, tedy i na cenně a dostupnosti pohonných hmot.

T + 15 Obyvatelům města Semily se výrazně prodražily náklady na dopravu.

V Semilech se začínají objevovat obchodníci s chudobou a do města se stěhují sociálně slabší obyvatelé, kteří zhoršují sociální strukturu. Zároveň se zhoršuje image města a dochází k odchodu původních obyvatel i některých soukromých subjektů poskytujících služby, protože nemají dostatečnou poptávku pro své podnikání. Výrazně roste počet opuštěných bytů a nové plochy pro rodinnou zástavbu zůstávají jen z části realizované. Díky této skutečnosti rostou náklady na údržbu technické a dopravní infrastruktury. Současně nezbyvají finanční prostředky na údržbu veřejných prostranství a turistických cílů, načež výrazně klesla návštěvnost turistů. Město se dostává do větších

T + 20 problémů než před novou strategií růstu.

Tento scénář varuje a ukazuje možná rizika, která mohou nastat při variantě strategie zaměřené na růst obytné funkce města.

přínosy (příčiny)	náklady (dopady)
noví obyvatelé (lidé v produktivním věku)	závislost na větších městech Turnov, Liberec a Praha
využívání brownfieldů na přeměnu kvalitní obytné funkce	s delším časovým odstupem opětné stárnutí obyvatel

klidné kompaktní město v první dekádě	nutná vyjížďka za prací, obytná funkce převládá nad pracovními příležitostmi
menší finanční náročnost vize	nutná investice do hromadné dopravy, zlepšení vazeb mezi Semily-Turnov
dočasný kladný efekt strategie	nutná práce v komunikaci a začleňování nových obyvatel
	nutné plánování etapizace
	náklady na technickou a dopravní infrastrukturu
	z dlouhodobého hlediska neudržitelná strategie vzhledem k demografickému vývoji Libereckého kraje. Prohloubení problematiky smršťování města
	z dlouhodobého hlediska zvýraznění úpadku města, klesající image, větší počet opuštěných bytů/domů, sociální problémy a zrychlující odliv obyvatel
	klesne cena nemovitostí, což poukazuje na nízkou atraktivitu území, která je důležitá pro obytnou rozvojovou strategii
	velké riziko strategie je v dostupnosti a ceně pohonných hmot nebo ceně elektrické energie. Když dojde k výraznému zdražení nebo nedostatku paliva lidé v Semilech budou odříznuti.

Tabulka č. 12: Příčiny a dopady pro scénář: Obytný satelit (zdroj: vlastní zpracování)

6.1.3 Semily – ekologické město otevřené výletům

Město se rozhodlo pro změnu strategie se zaměřením na tuzemskou turistiku a ekologickým zaměřením ve svém rozvoji. Svou strategií chce přilákat turisty na delší časové období než na jeden den a zároveň chce snížit uhlíkovou stopu města, využívat obnovitelnou energii, zlepšit nakládání s odpady a hospodaření s vodou. Na zlepšení sítě pěších a cyklistických cest se město bude snažit čerpat dotace z EU. Semily mají v plánu omezit automobilovou dopravu v centru a přizpůsobit ho pro hromadnou dopravu, a hlavně nemotorovou dopravu. V České republice roste zájem o tuzemskou turistiku, a to i díky celosvětové pandemii COVID 19. Semily chtějí využít potenciál okolní krajiny a nabídnout turistické zázemí s bohatým kulturním programem. Město si je vědomo nepříznivého demografického vývoje nejen na jeho území, ale i celého Libereckého kraje. Proto nevolí růstovou strategii, ale naopak se bude chtít co nejlépe adaptovat na nižší počet obyvatel a vytěžit z toho maximální možný užitek do budoucích let.

T + 1

Město připravuje koncepcí udržitelné městské mobility, cyklogenerel a generel městské zeleně. Semily začínají hledat investory na přeměnu brownfieldů převážně na služby týkající se ubytovacích kapacit a pohostinství pro turisty. Tímto krokem město dává příležitost k podnikání, které zaručí příchod nových obyvatel. Semily jsou si vědomy, že když z města migruje větší počet obyvatel, zároveň klesá i počet ekonomických aktivit. Z demografické prognózy, ale vyplývá že v budoucnu bude spíše město přicházet o své obyvatele převážně přirozenou měnou než migrací. S tuzemskou turistikou vznikají nová pracovní místa, nejen pro nové obyvatele města, ale i pro starousedlíky. Dalším přínosem pro strategii turistického ruchu je i skutečnost, že v Semilech je zakořeněný kulturní život a s ním spojeno plno aktivit, které turisté i obyvatelé města mohou využívat. Město i nadále pokračuje s aktivitami spojené s kulturou. Obyvatelé města se obávají výrazného úbytku obyvatel a mají negativní postoj ke smršťování. Město se snaží přesvědčit místní obyvatele k pozitivnímu vnímání procesu smršťování a zdůraznit jim, že město bude čítat sice méně obyvatel, ale zároveň bude lepší než předtím.

T + 2

Semily hledají vhodné zdroje financování pro udržitelné projekty. Vzniká mnoho spolků zaměřených na komunitní a ekologicky orientované projekty a aktivity. Město navazuje spolupráci s místními zemědělci, ke zlepšení stavu okolní krajiny převážně snížení ohrožení erozí a lepšího hospodaření vodou. Město investuje do propagace turismu, aby se Semily dostaly do povědomí lidí a zajistila dostatečný počet turistů. Semily propagují své největší lákadla Reigerova stezka, Via Ferrata Vodní brána, cyklistické trasy a bohatý kulturní program. Ve městě začíná přibývat vyšší počet starších obyvatel 65+ a ubývat lidí v produktivním věku, jako to bylo v minulých letech. O osoby starších 65+ je dobře postaráno a město z minulosti je na tuto situaci dobře připraveno vzhledem k přítomnosti nemocnice a několika domů s pečovatelskou službou. Co se týká bytového fondu přibývá počet lidí žijících sami v bytě a vzrůstá počet volných bytů a domů. Z demografické prognózy vyplývá, že se počet domácností se zmenší přibližně o jeden tisíc do roku 2048, jestli nenastane nějaká změna. Vedení města chystá opatření pro snižování počtu obyvatel a hledá jiné alternativy pro využitelnost budov. Jedna z alternativ využitelnosti neobsazených bytů, bude sloužit pro ubytování turistů, kteří nehledají komfort hotelů, ale spíše levnější formy ubytování. Tím se využije část bytů s návazností pro zázemí cestovního ruchu. Město díky zkvalitňování veřejného prostoru a vazbami na okolní krajinu si drží stále dobrou image, a tak neklesá cena nemovitostí. Díky tomu si stále drží velmi dobrý sociální status a zabraňují tím problematice obchodníků s chudobou. Město má ve svém vlastnictví přes 650 bytů, které pronajímá a vybírají si nájemníky formou soutěže, díky tomu mají kontrolu nad tím, jaká sorta lidí bydlí ve městě. Dále se snaží odkupovat prázdné byty ze soukromého vlastnictví, aby zabránila obchodníkům s chudobou odkup nemovitostí. Důležitým prvkem není jen snaha získávat prázdné byty, ale i konkurovat právě obchodníkům s chudobou v ceně nájmu. Semily se snaží být dobrým partnerem pro nájemníky, kterým vytváří přívětivé ceny nájmu a tím minimalizují možné budoucí sociální problémy ve městě, které by narušily jejich image.

T + 5

Město plánuje snížení energetické náročnosti městských budov pomocí umístění solárních panelů, zároveň chce snížit potřebu pitné vody a instalovat sběrné nádoby na dešťovou vodu. V rámci městské zeleně jsou vysazovány stromy v ulicích a prováděny změny na velkých zpevněných plochách, tak aby došlo k lepšímu zasakování dešťové vody, převážně v místech, které se nacházejí v záplavovém území. V návaznosti na investice města vzniká v Semilech mnoho příležitostí pro soukromý sektor k podnikání v oblasti hoteliérství, gastronomii a turistických atrakcí. S tímto vývojem města je kladen důraz na celoroční návštěvnost. Semily spolupracují s nejbližšími rekreačními oblastmi a to především s KRNAP a správou CHKO Český ráj, kde se podílejí na společných projektech. Jeden z prvních projektů je navázání spolupráce s nejbližšími lyžařskými středisky. Spolupráce bude založena na zajištění dopravy z města do

T + 10

lyžařských středisek formou skibusů.

V Semilech se zřizuje bioplynová stanice ve spolupráci s místními zemědělci, ve které jsou likvidovány zbytky ze zemědělské produkce. V rámci drobných komunitních projektů slaví úspěch finanční motivace podnikatelů k využívání obnovitelných zdrojů energie. Ve městě se daří budovat nové ubytovací kapacity a restaurátorská zařízení, převážně vybudované z opuštěných areálů. Počet obyvatel stále mírně klesá, ale přirozenou měnou, naopak migrace se pohybuje v kladných číslech a přibývá počet ekonomicky aktivních obyvatel, kteří využívají služeb města a bydlí v městských bytech za příznivé nájemné. Zároveň roste rozpočet města a investice se začínají zhodnocovat.

T + 15

Volné budovy či pozemky, které se objevily po stálém snižování obyvatelstva jsou využívány především pro aktivity v turistickém ruchu, jako např. muzeum. Jiné jsou využity pro ekologické projekty. Díky velkému počtu bytů ve vlastnictví města se úspěšně daří koordinace a přesun obyvatel mezi bytovými domy. Díky této možnosti se rychle vyprázdní opuštěnější obytná budova a lze jí transformovat na jiné využití a neztrácí se čas složitých procesů k odkupování bytů od soukromých vlastníků. Díky tomu nejsou na území města vylidněné budovy a město si zajišťuje stále dobré vizuální prostředí s kvalitním veřejným prostranstvím. Semily vyhrávají se svými městskými projekty ekologickou cenu. Pořádá kulturní a vzdělávací akce zaměřené na ekologická témata. Město se výrazně dostává do povědomí obyvatel České republiky a turisté využívají služby, jež jim Semily nabízejí. V Semilech se v menší míře objevují tzv. digitální nomádi, kteří pracují přes internet a nejsou závislí na místě výkonu práce. Tito lidé se na území města usazují v krátkém časovém intervalu a podporují místní ekonomiku. Láká je okolní krajina, ekologičtější prostředí, kulturní život a turistické aktivity.

T + 20

Díky této strategii má město namířeno ke stabilizaci obyvatelstva kolem 7 000 až 8 000 tisíc a zachování své důležitosti pro spádové okolní obce. Zároveň strategie přispívá ke zlepšení image města. Strategie města má určité prvky a myšlenku hnutí Slow City, která podporuje zlepšení kvality života a zpomalení celkového toku města, především v procesech globalizace a dopravy přes ně. Dbát na jedinečnost města a využívat lokální a kvalitní prvky v něm.

Přínosy (příčiny)	náklady (dopady)
Příliv peněz od turistů	Nevýhoda v dobách poklesu tuzemského turismu (během ekonomických krizí nebo pandemie)
Zlepšení image města	Turistický skanzen
Rozvoj podnikání	Nároky na dopravní a veřejnou infrastrukturu

Využitelnost neobsazených bytů	Hrozba sezónnosti, menší počet návštěvníků v zimních měsících
Rozvoj hoteliérství a gastronomie	Stabilizace cen nemovitostí, nebudou opuštěné domy/byty
Příliv mladých obyvatel pracujících v podnikatelském sektoru	Vysoké prvotní investice jak do ekologických technologií, tak i do rozvoje turismu a jeho zázemí
Možnost čerpání dotací	Nároky na management ze strany města
Snížení znečištění ovzduší, vody	Náklady na propagaci
Zatraktivnění okolní krajiny	Náklady na vybudování kvalitní sítě pěších a cyklistických cest
Zajištění udržitelnosti díky využívání obnovitelných zdrojů	Investice do výstavby bioplynové stanice, infrastruktury s využíváním dešťové vody
Ekologičtější zemědělství	Koncepční řešení zeleně ve městě
Zvýšení zájmu o bydlení	Zajištění kvalitní hromadné dopravy
Přilákání nových investorů a aktérů do území	Podpora staveb s trvalou udržitelností při nové výstavbě
Snížení nákladů na provoz budov	Investice do bytů ve vlastnictví města
Stabilizace obyvatelstva	Koncepce bytové politiky
Spolupráce města s podnikateli	Investice do brownfieldů
spolupráce s KRNAP a CHKO Český ráj, Semily jako rovnocenný partner v rozvoji turismu	

Tabulka č. 13: Příčiny a dopady pro scénář: Semily – ekologické město otevřené výletům (zdroj: vlastní zpracování)

6.1.4 Město pro klidné dožití

Vedení města volí strategii, kterou se budou Semily příštích několik let ubírat. Jedná se o strategii, která vychází z hrozby týkající se stárnutí populace a úbytku obyvatel. Město se rozhodlo využít situace a svých předností především ve zdravotnických službách. Strategie je zaměřená na přilákání starších obyvatel a zajistit jim veškerý komfort pro život v důchodovém věku, zároveň bude kladen důraz na přilákání nových obyvatel, kteří mají kvalifikaci ve zdravotnictví, či pečovatelských službách, jež ve městě najdou uplatnění. S touto strategií poroste velká zátěž na zdravotnické a sociální služby pro seniory, na kterou se město bude muset připravit. Dalším prvkem pro úspěch je vytvoření silné identity s úzkými vazbami mezi obyvateli. Tento prvek by měl zaručit udržení značné části obyvatel, a to v utužování vazeb, což bude důvodem, proč zůstat v Semilech. Neméně důležitou složkou bude i kvalita veřejného prostoru a rozšiřování turistických cílů, aby obyvatelé měli možnost kvalitního trávení volného času.

T + 1

Semily začínají hledat investora, který vytvoří komplex pro seniory. Komplex bude zaměřen na samostatné starší lidi v důchodovém věku, kde jim bude nabídnuta celková zdravotní péče. Město nabídne investorovi zchátralý průmyslový areál zkrachovalé firmy Tofa, který má výhodnou polohu vůči městu. V těsné blízkosti se nachází autobusové i vlakové nádraží a centrum města s parky. Město plánuje rozšíření domova důchodců pro seniory, kteří potřebují stálou péči a nejsou schopni se o sebe soběstačně postarat. Vedení města zajišťuje marketing na propagaci, aby se Semily dostaly do povědomí širší veřejnosti. S úbytkem obyvatel současně roste i velké procento neobsazených bytů. Tyto byty budou nabízeny novým obyvatelům přicházející za prací ve zdravotnictví a sociálních službách nebo pro seniory. Velkou výhodou pro město je i skutečnost že vlastní velké množství bytů, které mohou ihned pronajmout a město bude mít stálý příjem z nájemného. Tudíž je velký předpoklad, že bytový fond města bude stále naplněný a nebude docházet k velkému počtu opuštěných bytů či domů, které by zatěžovaly město a lákali obchodníky s chudobou. Další výhodou Semil je v blízkosti lyžařských středisek a blízkosti velkých turistických cílů, jako jsou například Krkonoše, které mohou přilákat aktivní lidi v důchodovém věku. Semily navazují spolupráci s nejbližšími lyžařskými středisky a zřizují skibusy, které budou zajišťovat pohodlnou dopravu do středisek.

T + 2

Silná identita je založena na kulturních akcích, kterých je ve městě velké množství, a i do budoucna město bude pokračovat v pořádání akcí zaměřených pro mladší tak i starší generaci. Ze Semil se stává živé město, kde se furt něco děje. Akce pořádané v Semilech budou, jak většího významu pro region jako je například Semilský Pecen, nebo velké kulturní akce pořádané soukromím sektorem Fabrika 1861, s kterým město úzce spolupracuje. Akce budou mířené i na místní obyvatele, kde se budou utužovat sousedské vazby.

T + 5

Pořádané akce do města přilákají nové návštěvníky, ze kterých budou profitovat místní podniky. V následujících letech zafungoval marketing a do Semil se stěhují první starší obyvatelé, které chtějí strávit zbytek života v novém komplexu. Tento bytový komplex nabízí ubytování jak pro finančně movitější, tak i pro méně finančně movitou starší generaci. Zároveň roste i zájem o volné byty vznikající po migraci či přirozeném úbytku obyvatel. Zájem je způsobený: propagací města, vzrůstající image, cenou nájemného, kulturním programem, rozvojem cestovního ruchu, zdravotnických služeb a kvalitním veřejným prostorem. Ke zlepšení občanské vybavenosti a služeb pro seniory radnice využívá dotační programy z EU. Vedení města založilo rekvalifikační kurzy pro místní obyvatele, kteří jsou nezaměstnaní a nabízí jim možnost práce v sociálních službách pro seniory. Tento rekvalifikační kurz probíhá ve

T + 10 spolupráci s místní nemocnicí.

Město ve spolupráci s nemocnicí zakládá střední zdravotnickou školu s internátem, která má příslib do budoucnosti k přilákání mladých lidí s možností po vystudování ihned nastoupit do místní nemocnice nebo jiných zdravotnických zařízení, a tudíž se stát i novými obyvateli města. Město zvládá stárnutí obyvatelstva nejlépe v celém Libereckém kraji z důvodu připravenosti na tento problém. Liberecký kraj ztrácí počty obyvatel i se zvyšuje počet starších obyvatel 65+. Semilům nahrává i fakt, že okolní města začínají mít velké problémy se stárnutím obyvatelstva a nemají zajištěnou občanskou a zdravotní vybavenost ve svých městech pro starší obyvatele. Senioři, kteří si mohou dovolit větší luxus a lepší prostředí pro své stáří se stěhují do Semil.

T + 15

V Semilech rychle roste průměrný věk a žije zde velký počet starších obyvatel. Problematika s bytovým fondem, jako byla popsána v scénáři obytný satelit, zde není tak závažná z důvodu toho, že město zásadně nerozvíjelo novou zástavbu bytů či domů na svém území. Zvýšil se počet volných bytů, ale město díky přílivu nových obyvatel zvládá obsazovat byty nájemníky či vlastníky, a tak nedochází ke snižování ceny nemovitostí. Bytový fond se stabilizoval a image města vzrostla, a to na úkor postupnému úpadku okolních měst, které mají značné problémy se smršťováním a stárnutím populace. Zároveň město nemá problémy s údržbou dopravní i technické infrastruktury, protože si stále drží naplněnost bytového fondu. Největší náklady města jsou ve financování zdravotnických a sociálních zařízeních, které jsou velmi zatížené. Díky této strategii se stabilizoval počet obyvatel kolem 8 000 tisíc, ale s velkým procentem starších lidí 65+. Zároveň díky silné identitě města a utužování vztahů mezi městem a jejich obyvateli se podařilo zmírnit odstěhovávání

T + 20 mladých lidí z města a lidé si k němu vybudovali silné pouto.

Tento scénář je velmi rizikový a jeho úspěšnost je závislá na více faktorech. Zaprvé, jestli se lidé v České republice budou chtít na důchod stěhovat do jiného lepšího města nebo stráví zbytek života ve městě, v kterém momentálně žijí anebo se budou chtít vrátit do svého rodného města. Zadruhé bude hrát roli i to, jak na tom

budou čeští důchodci ekonomicky. Bohatší důchodci si budou moci vybírat nové místo k životu a budou hledat kvalitní město s dobrou image. Za předpokladu, že čeští důchodci budou chudší mohou být vytlačováni z lukrativních oblastí a budou se stěhovat do měst, kde je to relativně levnější a s tím souvisí i horší image, méně kvalitní veřejný prostor či méně kvalitní zdravotní péče.

přínosy (příčiny)	náklady (dopady)
noví obyvatelé (mladší i starší generace)	Odchod vzdělaných lidí, pro které není v širším regionu uplatnění
Zlepšení komunitního života a vazeb mezi obyvateli (důvod proč zůstat ve městě, nebo naopak proč se vrátit na stáří do rodného města)	Změna image města-město pro seniory
Využívání brownfieldů na obytnou funkci zaměřenou pro potřeby seniorů	U obyvatel města narůstá uvědomění hodnot, jako jsou rodina, volný čas, komunita, zdraví, příroda.
Více kulturních akcí pro místní obyvatele. Oživení ikonického průmyslového areálu Fabrika 1861	Vyšší prvotní náklady na uskutečnění vize
Kvalitní zázemí pro obyvatele města. Možnost trávení volného času ve kvalitním veřejném prostoru s návazností na okolní krajinu	Závislost na penězích z dotačních programů pro zkvalitňování prostředí
	Jednostranná orientace na zdravotní a sociální služby
	Nutná podpora soukromých investorů
	Náklady na propagaci města, aby se vize města a její nová funkce dostala do povědomí lidí, časová náročnost
	velká migrace starších obyvatel-vysoký průměrný věk ve městě-velký podíl postproduktivních obyvatel ve městě

Tabulka č. 14: Příčiny a dopady pro scénář: Město pro klidné dožití (zdroj: vlastní zpracování)

6.2 Vize

6.2.1 Semily – ekologické město otevřené výletům

Cílem vize je vybudovat ze Semil město využívající udržitelná řešení šetrná k životnímu prostředí a vytvářet podmínky pro rozvoj tuzemské turistiky. Město bude propagovat a realizovat zelené myšlenky, spolupracovat s podnikateli, nabízet

atraktivní veřejné prostory pro každodenní život a bude přívětivé k obyvatelům města i pro jeho návštěvníky. Díky nepříznivému demografickému vývoji města budou kroky strategie směřovat k řízenému smršťování, které povede k celkovému nižšímu počtu obyvatel až do stádia jeho stabilizování. Tyto kroky povedou ke změně image a připravenosti města reagovat na nové situace vzniklé s úbytkem obyvatel, především na nadbytek bytového fondu. Volné byty a domy budou sloužit novému využití s návazností na novou vizi. Uplatňovat se budou v odvětví cestovního ruchu nebo dojde k jejich odstranění a následnému opětovnému využití pozemku pro ekologické projekty či novému veřejnému prostranství, aby si město zachovalo pozitivní vizuální pohled.

6.3 Stromy problémů

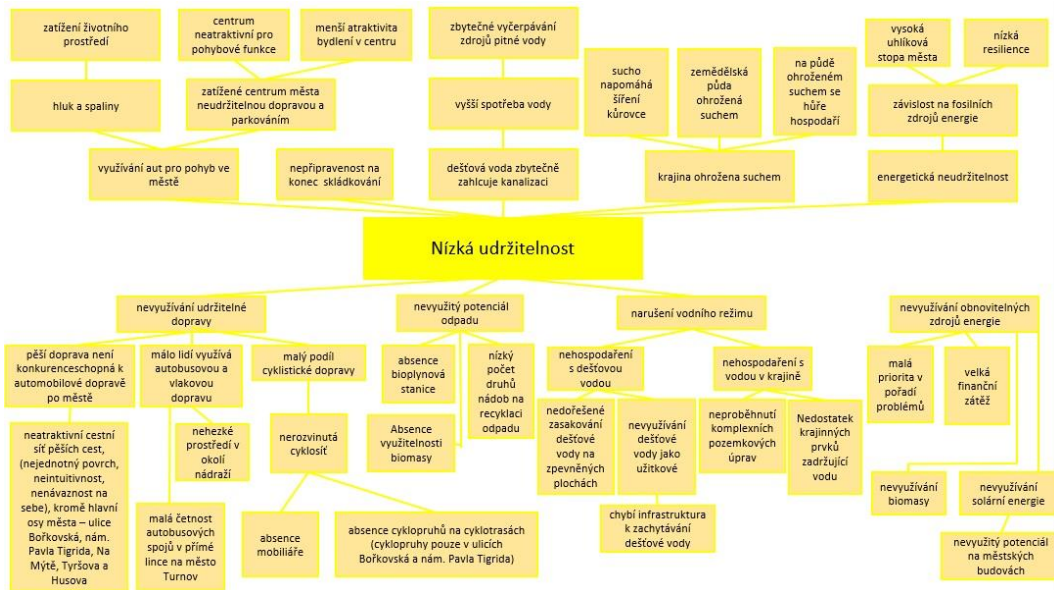
Stromy problémů neboli problémová analýza je významná část ve tvorbě návrhové části, která ovlivňuje její věcnou a formální stránku. Stromy problémů poskytují uspořádání myšlenek a definování hlavních rozporů mezi zvolenou vizí (budoucí stav) a analýzou současného stavu území k vytvoření strategie. Zároveň také reakce na rozpor mezi promítnutím trendů a žádoucím stavem. Tedy rozpory mezi výsledky demografické analýzy a jejich důsledků a tím, jak by mělo město fungovat v budoucnu.

Stromy problémů slouží v další části jako podklad pro vytvoření stromů cílů. Stromy problémů mají zvolený rámec příčina – ústřední problém – důsledek. Popis těchto stromů problémů umožnil najít vazby mezi jednotlivými příčinami a důsledky. Příčiny ve stromě problémů se nacházejí v dolní části a důsledky v horní části, mezi nimi je ústřední problém. Samotné stromy problémů jsou umístěné níže, zde jsou uvedené ústřední témata.

Ústřední témata:

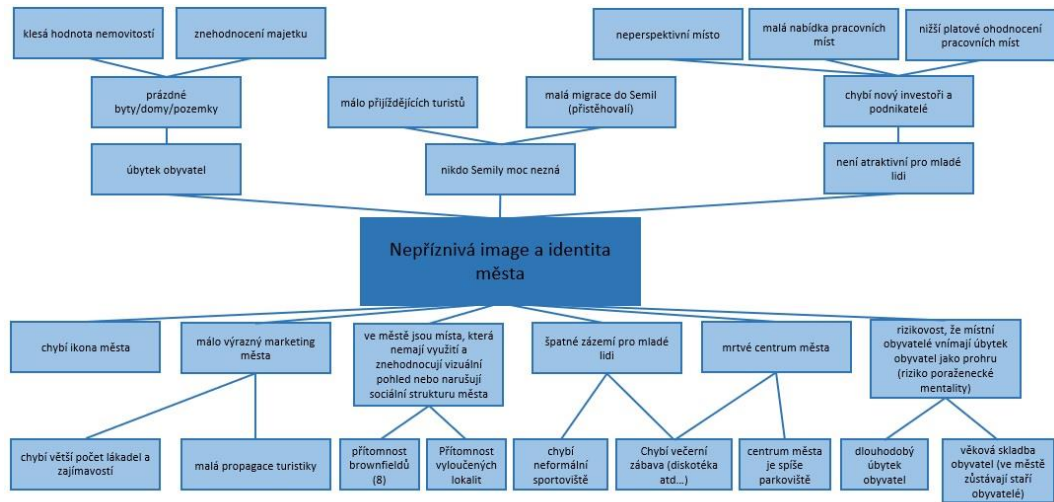
- Nízká udržitelnost
- Nepříznivá image a identita města
- Nerozvinutý cestovní ruch
- Znehodnocení majetku
- Prázdné byty, domy, pozemky
- Neudržitelné hospodaření města

6.3.1. Nízká udržitelnost

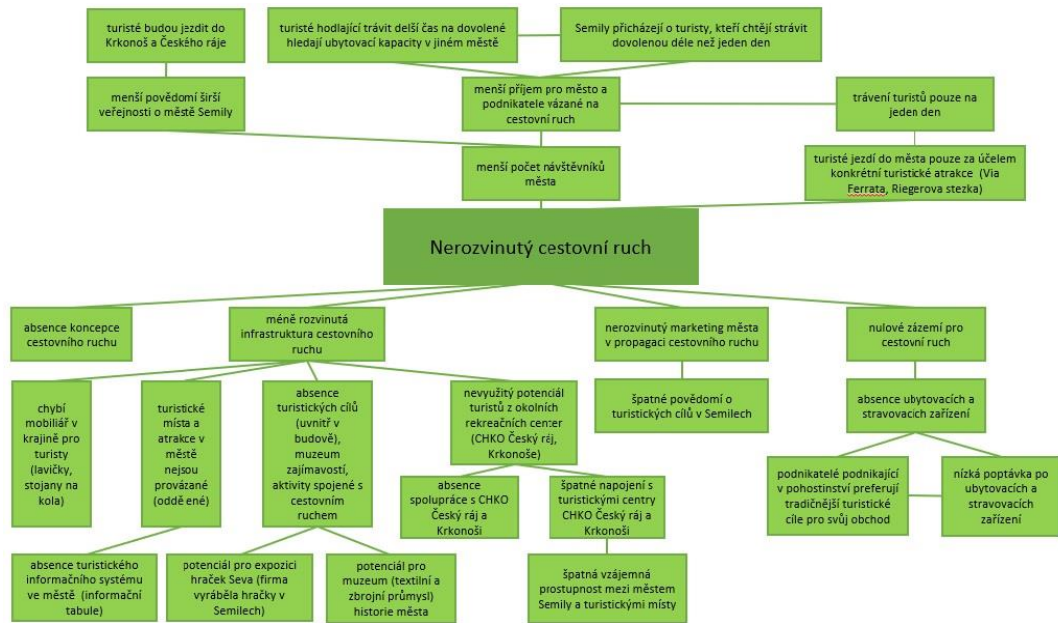
Graf č. 15: Strom problémů: Nízká udržitelnost (zdroj: vlastní zpracování)

6.3.2. Nepříznivá image a identita města

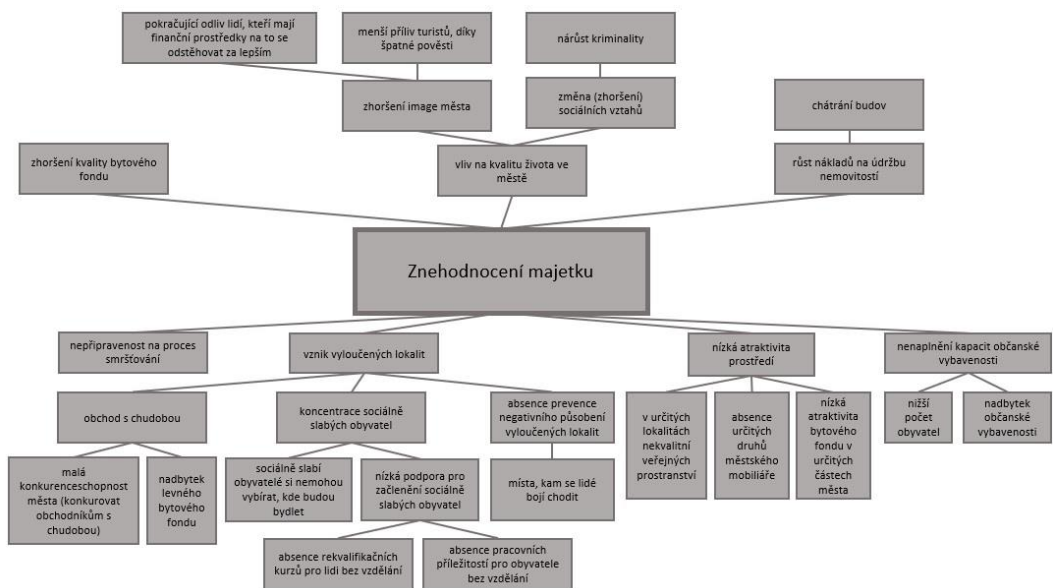
Graf č. 16: Strom problémů: Nepříznivá image a identita města (zdroj: vlastní zpracování)

6.3.3. Nerozvinutý cestovní ruch

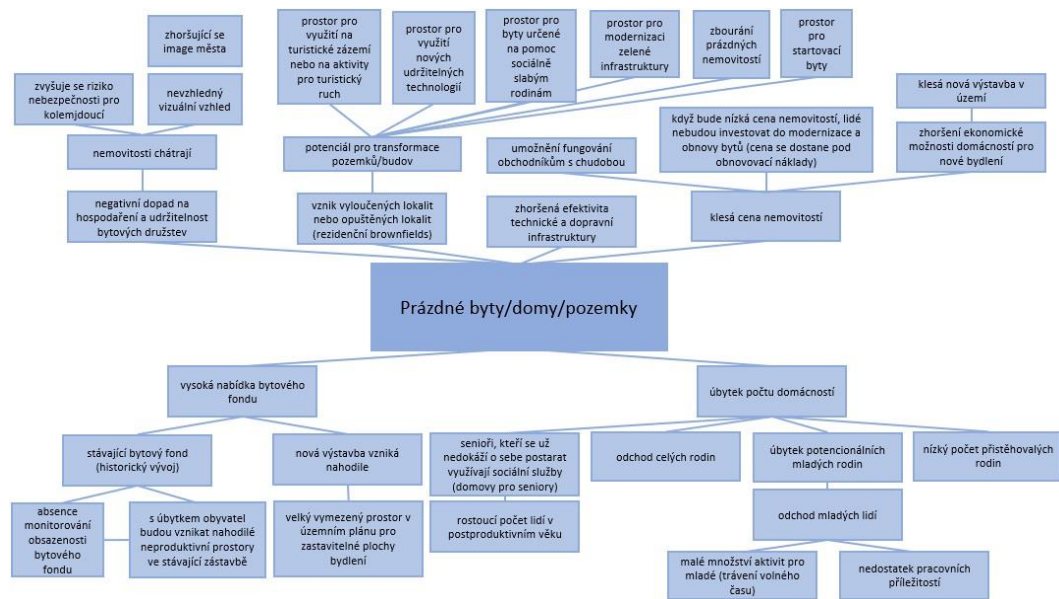
Graf č. 17: Strom problémů: Nerozvinutý cestovní ruch (zdroj: vlastní zpracování)

6.3.4. Znehodnocení majetku

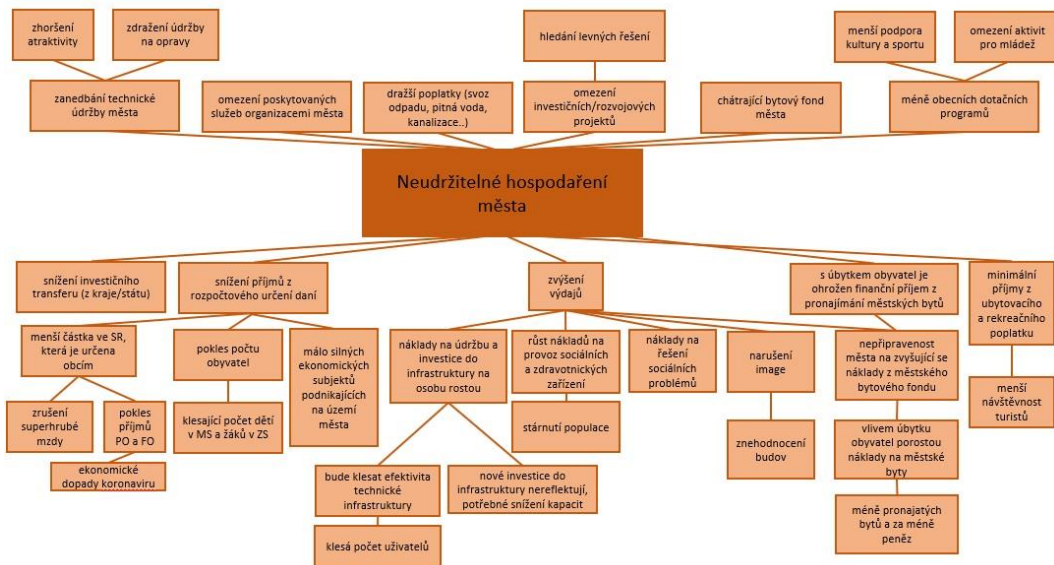
Graf č. 18: Strom problémů: Znehodnocení majetku (zdroj: vlastní zpracování)

6.3.5. Prázdné byty, domy, pozemky

Graf č. 19: Strom problémů: Prázdné byty, domy, pozemky (zdroj: vlastní zpracování)

6.3.6. Neudržitelné hospodaření města

Graf č. 20: Strom problémů: Neudržitelné hospodaření města (zdroj: vlastní zpracování)

6.4 Stromy cílů

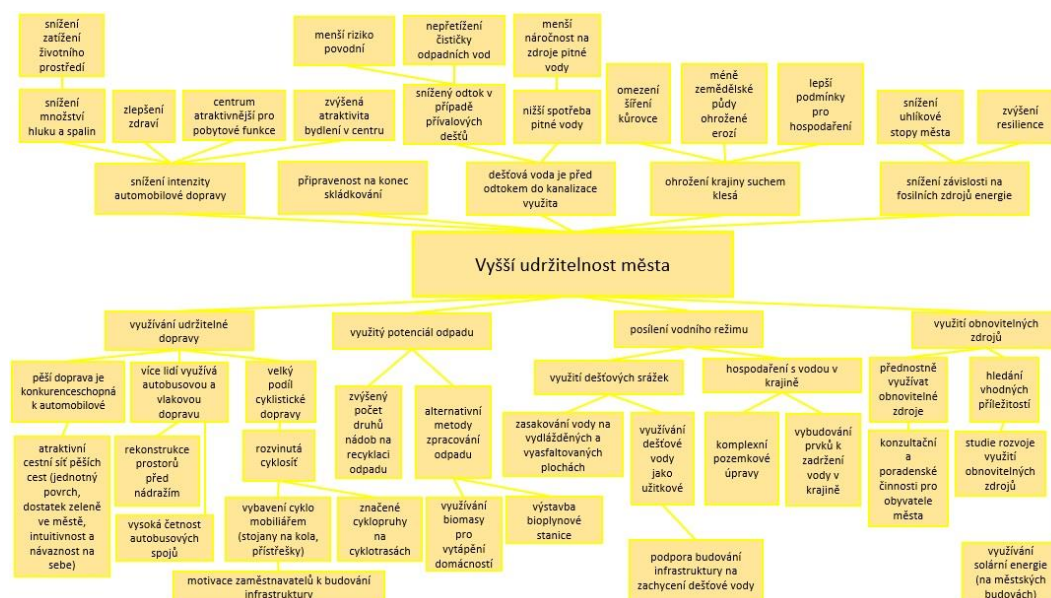
Stromy cílů vycházejí ze stromů problémů a tvoří grafické znázornění cílů, které vytváří hlavní vizi strategie města. Konkrétní cíl vždy tvoří jeden strom, který postupným rozkladem hlavního cíle se větví na příčiny a důsledky. Příčiny (dole) se větví na konkrétní strategie a opatření, které jsou spojeny vazbami a ty ukazují na hierarchické vazby. Nad hlavním cílem jsou důsledky, které se větví na dopady

a indikátory. Opět tvoří hierarchické vazby. Popis těchto stromů cílů umožnil najít vazby mezi jednotlivými příčinami a důsledky. Strom cílů sloužil pro podklad tabulky cílů a jejich opatření. Samotné stromy cílů jsou umístěné níže, zde jsou uvedena ústřední témata.

Ústřední témata (hlavní cíle):

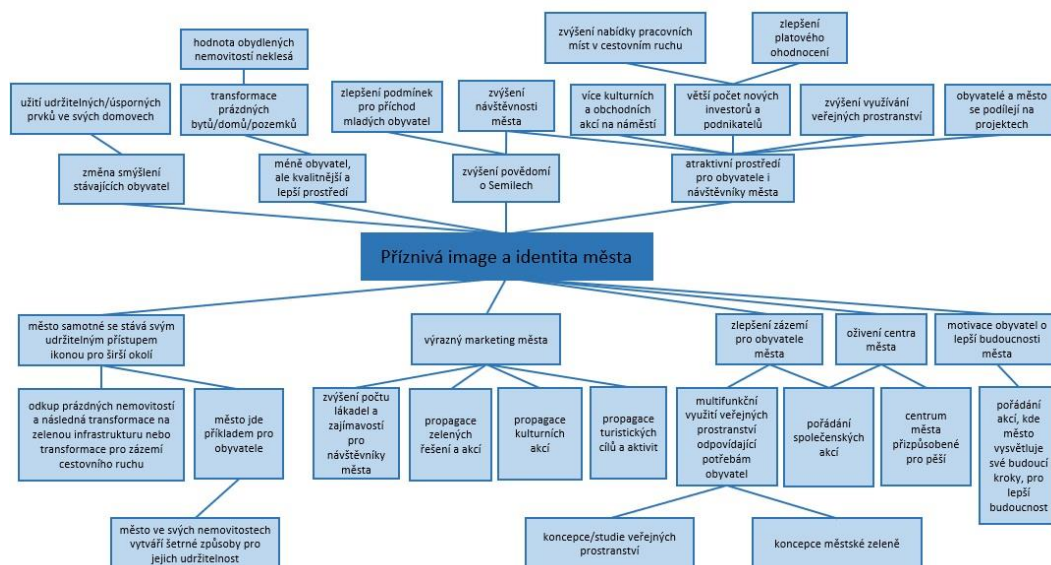
- Vyšší udržitelnost města
- Příznivá image a identita města
- Rozvinutý cestovní ruch
- Stabilizace a udržení vybraných částí města
- Omezení negativních dopadů prázdných bytů, domů, pozemků
- Zajištění udržitelného hospodaření města

6.4.1. Vyšší udržitelnost města

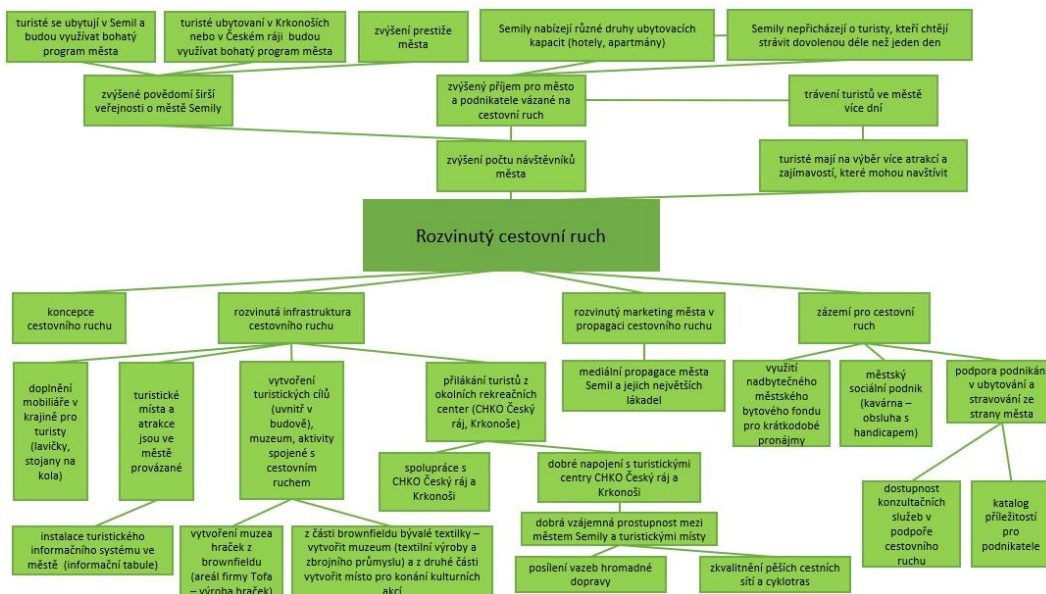
Graf č. 21: Strom cílů: Vyšší udržitelnost města (zdroj: vlastní zpracování)

6.4.2. Příznivá image a identita města

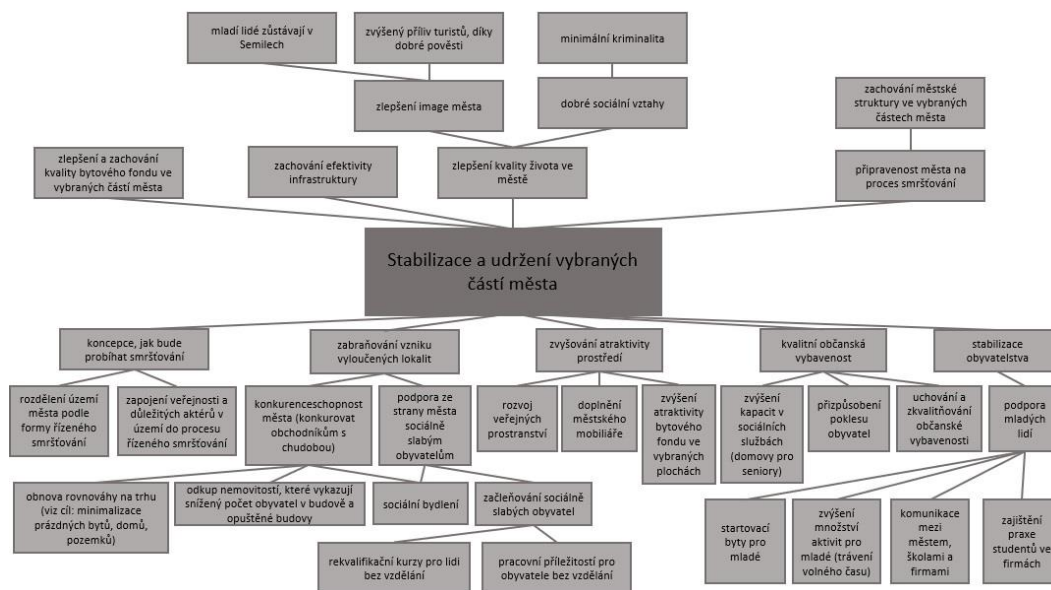
Graf č. 22: Strom cílů: Příznivá image a identita města (zdroj: vlastní zpracování)

6.4.3. Rozvinutý cestovní ruch

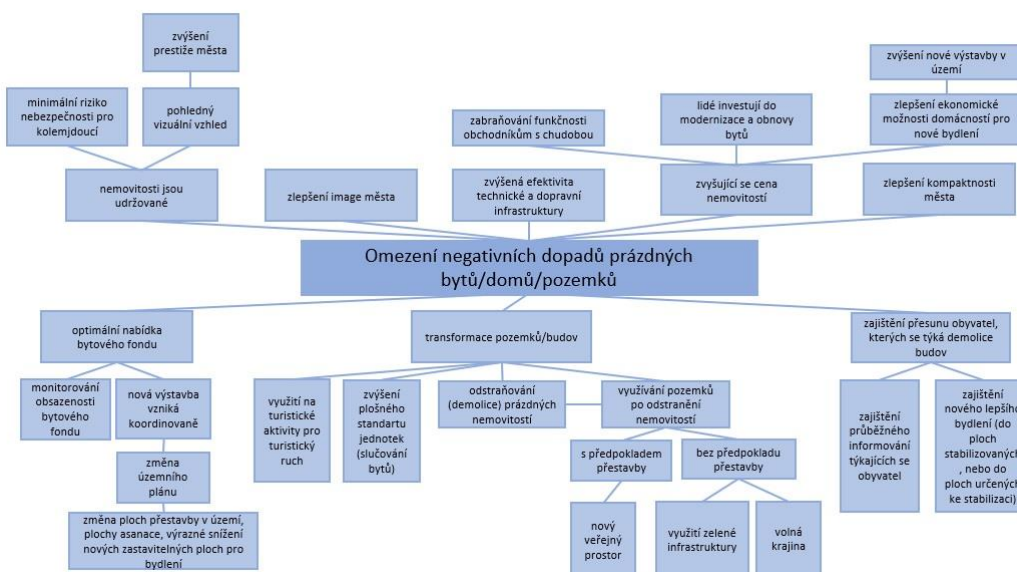
Graf č. 23: Strom cílů: Rozvinutý cestovní ruch (zdroj: vlastní zpracování)

6.4.4. Stabilizace a udržení vybraných částí města

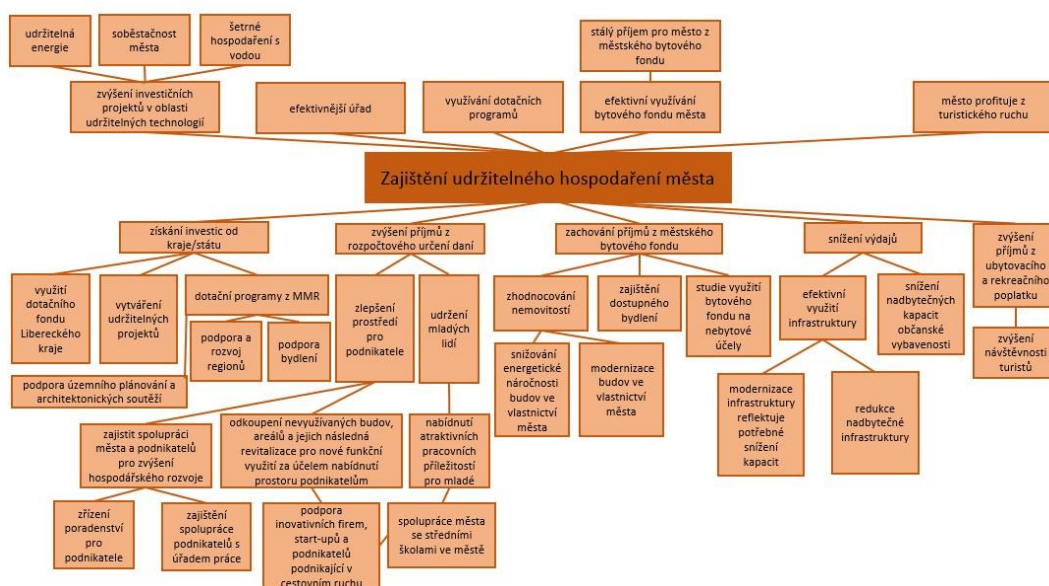
Graf č. 24: Strom cílů: Stabilizace a udržení vybraných částí města (zdroj: vlastní zpracování)

6.4.5. Omezení negativních dopadů prázdných bytů, domů, pozemků

Graf č. 25: Strom cílů: Omezení negativních dopadů prázdných bytů, domů, pozemků (zdroj: vlastní zpracování)

6.4.6. Zajištění udržitelného hospodaření města

Graf č. 26: Strom cílů: Zajištění udržitelného hospodaření města (zdroj: vlastní zpracování)

6.5 Výsledné cíle a opatření budoucího rozvoje města

Následujících šest cílů je předpokladem k realizaci vize Semily – ekologické město otevřené výletům. Nejsou seřazeny dle důležitosti. Vyplývají ze stromu cílů.

1. Vyšší udržitelnost města
2. Příznivá image a identita města
3. Rozvinutý cestovní ruch
4. Stabilizace a udržení vybraných částí města
5. Omezení negativních dopadů prázdných bytů, domů, pozemků
6. Zajištění udržitelného hospodaření města

Každý cíl má svůj popis podcíle a konkrétní opatření s popisem, výstupem, prioritou, monitorovacím ukazatelem, jak sledovat naplnění daného opatření, garantem a zapojenými subjekty.

	Popis	Výstup	Priorita	Monitorovací ukazatel	Garant	Zapojené subjekty
1. Vyšší udržitelnost města						
1.1 Využívání udržitelné dopravy						
Vytváření prostorů a cest, které povedou ke snížení intenzity automobilové dopravy						
1.1.1. Revitalizace chodníků v hlavních ulicích s návazností na nové chodníky v centru města	(Návaznost na 4.1.1.) Jednotný povrch určující význačnost hlavní osy městem, rozšíření chodníků zejména v ulicích Na Mýtě a Husova, dbát na bezpečnost, bezbariérové chodníky	Nový povrch, rozšíření chodníků	Střední	Km rekonstruovaných chodníků, počet bezbariérových prvků	Město	Město Semily
1.1.2. Urbanistické řešení předprostoru vlakového a autobusového nádraží	Urbanistické řešení prostoru před nádražím k vytvoření důstojného předprostoru, který bude sloužit jak pro turisty jako vstupní bod do města, tak pro místní při čekání na spoje	Upravený prostor před nádražím, bezbariérový přestup	Střední	M ² povrchů chodníků, počet laviček, počet vysazených stromů/jiné zeleně	Město, Správa železnic, dopravní podnik	Město Semily, Správa železnic, dopravní podnik
1.1.3. Návaznost jízdních řádů a zvýšení četnosti autobusových spojů	Zajištění pohodlných přestupů v obou směrech, aby došlo ke zvýšení komfortu využívání hromadné dopravy. Posílení četnosti autobusových spojů	Navazující spoje, zvýšený počet autobusových spojů	Nízká	Počet navazujících spojů BUS – vlak, větší četnost v jízdním řádě	Město, dopravní podnik	Město Semily dopravní podnik, České dráhy/vlakový dopravce
1.1.4. Cyklistický mobiliář	Doplnění cyklistického mobiliáře v okolí cyklostezek a cyklotras a u důležitých cílů – stojany na kola, koše, lavičky, přístřešky	Umístěné stojany na kola, koše a lavičky v pravidelných intervalech podél cyklostezek	Střední	Počet stojanů pro kola, košů a laviček	Město, soukromý sektor	Město Semily, obyvatelé města, místní podnikatelé
1.1.5. Podpora zaměstnavatelů při výstavbě cyklistického mobiliáře pro zaměstnance	Finanční, administrativní a technická podpora zaměstnavatelů při výstavbě cyklistického mobiliáře pro zaměstnance a zákazníky	Podpořené projekty, stojany na kola/parkovací věže	Nízká	Počet stojanů pro kola a parkovacích věží	Město, soukromý sektor	Město Semily, obyvatelé města místní podnikatelé
1.1.6. Zpracování cyklogenerelu	Zpracování cyklogenerelu, inventarizace současného stavu, návrh rozvoje současné sítě	Cyklogenerel	Vysoká	Vypracovaný cyklogenerel	Město	Město Semily a okolní obce a jejich obyvatelé, Policie ČR

1.1.7. Výstavba cyklostezek, tvorba cyklopruhů	Rozšíření sítě cyklostezek, tvorba cyklopruhů v místech, kde není prostor pro oddělení cyklo a motorové dopravy	Vybudování cyklostezky, vedení cyklotrasy po stávající cestě mimo komunikaci	Nízká	Km cyklostezek	Město, okolní obce	Město Semily, okolní obce, Policie ČR
1.1.8. Tvorba bezpečných křížení cyklo a motorové dopravy	Prioritně vyřešit křížení komunikací Chuchelská/Brodská/Jana Žižky/Luční/Na Mýtě	Vyznačený přejezd pro cyklisty, na rušných místech	Vysoká	Počet dopravně vyřešených křížení	Město	Město Semily, Policie ČR, RSD
1.2 Využitý potenciál odpadu						
Zvýšení recyklace a zvýšení využitelnosti odpadů na přeměnu energie. Zároveň město bude připraveno na konec skládkování						
1.2.1. Nádoby na tříděný odpad	Zajištění dobře dostupných kontejnerů na tříděný odpad včetně kontejnerů na kov a karton. Umístění nádob na tříděný odpad a na elektroodpad na frekventovaných místech (náměstí, autobusové i vlakové nádraží)	Umístěné kontejnery a nádoby	Střední	Počet nově umístěných kontejnerů a nádob	Město	Město Semily, společnost na svoz odpadu
1.2.2. Podpora alternativních metod zpracování odpadu	Studie prověřující efektivnost vybudování bioplynové stanice nebo spalovny	Studie prověřující možnosti pořízení bioplynové stanice/spalovny, zhodnocující finanční náklady	Vysoká	Studie	Město	Město Semily, technické služby města Semily, zpracovatel, obyvatelé
1.2.3. Zpracování odpadu z městské zeleně na biomasu	Z bioodpadu městské zeleně se vytvoří biomasa, která se následně odveze do městské teplárny a následně bude využita pro vytápění městských bytů, které nejsou napojené na plynofikaci	Počet tun odvezené biomasy do městské teplárny	Střední	počet vytápěných domácností biomasou	Město	Město Semily, služby města Semily, obyvatelé
1.3 Posílení vodního režimu						
Podpora využití srážek jako užitkové vody v budovách nebo k závlaze s cílem snížení spotřeby pitné vody. Zároveň snaha na zlepšení retenčních schopností krajiny, aby se snížilo ohrožení krajiny suchem a erozí a došlo k zachování atraktivního prostředí v okolí města						
1.3.1. Zasakování dešťových srážek v centru města	Úpravy povrchů v centru města na povrchy s maximálními možnými zasakovacími vlastnostmi	Vhodná úprava povrchů v centru města	Střední	Měření objemu vody zasáknuté do těchto povrchů	Město	Město Semily

1.3.2. Využívání dešťových srážek k závlaze	Zachycování srážkové vody z budov a zpevněných povrchů ve městě a použití této vody na závlahu v obdobích sucha	Systém zachycování vody se zařízením pro použití vody jako závlahy ve městě	Střední	Objem srážkové vody využité pro závlahu	Město	Město Semily
1.3.3. Koncepce infrastruktury pro využití srážek na městských budovách	Koncepce řeší technický systém a využitelnost srážkových vod pro další využití	Koncepce	Vysoká	Vypracovaná koncepce	Město	Město Semily, zpracovatel koncepce
1.3.4. Návrh na provedení KPU	Iniciace provedení KPU na katastrálním území obce	Zahájení procesu KPU	Střední	Zahájení a následné provedení KPU	Město/ pozemkový úřad	Pozemkový úřad, obyvatelé, vlastníci pozemků
1.3.5. Podpora budování prvků k zadržení vody v krajině	Finanční i nefinanční podpora vlastníků půdy a zapojení aktivních místních spolků při budování prvků k zadržení vody v krajině	Vybudování prvků k zadržení vody v krajině s podporou města	Střední	Počet vybudovaných prvků k zadržení vody v krajině, nasycení půdního profilu	Město	Vlastníci půdy, město Semily, Odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví Libereckého kraje
1.3.6. Organizační opatření na zemědělských půdách	Spolupráce s vlastníky půdy na zavedení organizačních opatření na zemědělské půdě	Zavedení organizačních opatření	Nízká	Množství odnesené půdy	Město	Vlastníci půdy, město Semily, Odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví Libereckého kraje
1.3.7. Podpora vysazování	Finanční podpora vysazování stromů a aktivní spolupráce s místními spolky a s obyvateli města se zájmem o výsadbu ve volné krajině	Zjednodušení a finanční podpora výsadby stromů	Nízká	Počet vysazených stromů, počet vzrostlých stromů	Město	Místní spolky, obyvatelé
1.4 Využití obnovitelných zdrojů						
Využívání alternativních zdrojů energie a řešení šetrných způsobů k životnímu prostředí						
1.4.1. Konzultační a poradenská činnost pro obyvatele a podnikatele	Poradenství pro obyvatele a podnikatele v oblasti zelených (obnovitelných) řešení – technologie, možnosti financování. Vytvoření přehledných webových stránek s informacemi	Kontaktní pracoviště, které řeší dotazy a pomáhá při řešení problémů, informační web	Střední	Počet "konzultací", vytvořená webová stránka, počet návštěv webu	Město	Město Semily

1.4.2. Studie rozvoje využití obnovitelných zdrojů	Studie řeší technický systém a využitelnost obnovitelných zdrojů pro další využití, které bude sloužit pro nižší náklady na energie městských budov	Studie	Vysoká	Vypracovaná studie	Město	Město Semily, zpracovatel studie
1.4.3. Využívání solární energie na městských budovách	Instalace fotovoltaických panelů a fototerických slunečních kolektorů, které budou šetřit náklady na elektřinu a ohřev vody v městském bytovém fondu	Umístění fotovoltaických panelů a fototerických kolektorů na střechy budov ve vlastnictví města,	Vysoká	Počet panelů a kolektorů na střechách budov, finanční úspory na provoz budov	Město	Město Semily, projekční kancelář, stavební firma
2. Příznivá image a identita města						
2.1. Město se stává svým udržitelným přístupem ikonou pro širší okolí						
Město usiluje o integrovaná a propojená řešení, která působí na kvalitu městského prostředí z environmentálních hledisek. Město jde příkladem širšímu okolí i obyvatelům						
2.1.1. Environmentální inovace na budovách ve vlastnictví města	Ukázky zelených a udržitelných řešení na městském majetku sloužící zejména k propagaci a demonstraci řešení pro obyvatele	Enviromentální prvky na budovách, informační tabulky na realizovaných projektech	Vysoká	Počet realizovaných projektů na městských budovách	Město	Město Semily, inženýři zelených projektů
2.1.2. Odkup a následná transformace nemovitostí, které jsou problematické (vyloučené lokality, brownfields, poloopuštěné budovy)	Vytvoření seznamu nemovitostí, které nejsou plně využívány a následné odkoupení. Odkoupení prázdných a nevyužívaných budov a pozemků pro uplatnění zelené infrastruktury nebo přeměny na zázemí pro cestovní ruch	Stavby, díla	Vysoká	Počet odkoupených pozemků, počet projektů	Město	Město Semily, vlastníci, architekti, inženýři zelených projektů
2.2. Marketing						
Propagace města, aby se město dostalo do povědomí širší veřejnosti, zviditelnění a poukázání na přístupy zeleného města a přilákání turistů						
2.2.1. Využití cestovního ruchu k nalákání firem/podnikatelů a tvorbě nových pracovních míst	Propagace města a aktivní hledání vhodných partnerů. Společensky a environmentálně odpovědné firmy/podnikatele, kteří budou sdílet celkovou vizi města a budou ochotní se zapojit do jejího naplňování. Důležitější je celkový přístup k myšlence než konkrétní obsah podnikání.	Nově příchozí firmy, vznik nových pracovních míst, spolupráce firem/podnikatelů a města na naplňování vize města	Vysoká	Počet nově vytvořených pracovních míst	Město	Město Semily, CzechInvest

2.2.2. Pořádání konferencí o zapojení environmentálních řešení do městských investic	Konference sloužící k představení nových trendů a zároveň ukázka praktických příkladů, které jsou vyzkoušené někde jinde	Konference	Střední	Počet konferencí, počet návštěvníků konference	Město	Město Semily, konkrétní instituce zapojené do environmentálních projektů
2.2.3. Propagace kulturních akcí města	Propagace a informování obyvatel o konání kulturních akcí ve městě	Zviditelnění regionu pomocí letáků, webových stránek města, místních novin, pozvánek, propagací na sociálních sítích	Střední	Počet návštěvníků na kulturních akcích	Město	Město Semily, aktéři kulturních akcí
2.2.4. Propagace atrakcí v cestovním ruchu	Propagace lákadel. Spolupráce s agenturou na propagaci Semilského regionu	Zviditelnění atrakcí pomocí letáků, webových stránek města, místních novin, pozvánek, propagací na sociálních sítích	Střední	Počet návštěvníků v Semilech	Město	Město Semily, okolní obce/ města, CzechTourism
2.3. Zlepšení zázemí pro obyvatele města						
Opatření zahrnuje koncepční řešení veřejných prostorů a zeleně. Koncepční řešení poskytnou rámec pro další podcíle, které budou napomáhat ke kvalitnímu a různorodému trávení volného času ve městě.						
2.3.1. Koncepce / studie veřejných prostranství	Koncepce poskytne rámec pro řešení veřejných prostorů z hlediska prostorového uspořádání, materiálního řešení, stanoví hierarchizaci prostorů, bude nadřazený dokument pro dílčí koncepce	Rámcová koncepce zastřešující jednotlivá témata odehrávající se ve veřejných prostranstvích	Vysoká	Hotová koncepce, počet setkání realizačního týmu, zástupců obce a veřejnosti	Město	Město Semily, zpracovatel, veřejnost
2.3.2. Koncepce městské zeleně	Koncepce městské zeleně, zhodnocení současného stavu, vytipování nových ploch pro její rozvoj (parky, stromořadí, záhony). Podpora využívání zelených ploch k rekreaci a sportu.	Koncepce	Vysoká	Hotová koncepce, počet setkání realizačního týmu, zástupců obce a veřejnosti	Město	Město Semily, zpracovatel, veřejnost, okolní obce
2.4. Oživení centra města						
Zlepšení kvality a multifunkčnosti využívání centra města						

2.4.1. Zkvalitnění prostorů v centru města pro pěší (návaznost na cíl 2.3.1.)	Zkvalitnění veřejných prostorů v centru města s důrazem na přizpůsobení pěším (méně parkovacích míst) převážně v (ulice Husova, Riegrovo náměstí, ulice Tyršova, ulice Na Mýtě, náměstí Pavla Tigrida), nabídnutí prostorů na náměstí (př. stánky) pro podnikatele	Zrekonstruovaná hlavní třída (rozšíření šířky chodníků) s náměstím, méně parkovacích míst, vytvoření ploch pro zachytávání vody, doplnění zeleně	Vysoká	M ² nových chodníků a vozovek, plochy zeleně, plochy pro zachytávání dešťové vody, menší počet parkovacích míst	Město	Město Semily, stavitel
2.4.2. Pokračování a další rozvoj kulturního života ve městě	Město vytváří další kulturní program, především se snaží maximálně využít Kulturní centrum a oživit centrum města	Zvýšená koncentrace lidí na náměstí, oživení náměstí	Střední	Počet kulturních akcí	Město	Město Semily, aktéři kulturních akcí
2.5. Prezentace smršťování jako příležitost						
Motivace a ujištění o lepší budoucnosti města. Vysvětlení procesu smršťování a ukázání budoucího tíženého stavu s novou vizí města						
2.5.1. Prezentace procesu smršťování obyvatelům města	Město prezentuje a vysvětluje obyvatelům města nevyhnutelný proces smršťování. Klade důraz na motivaci lidí a přesvědčení, že město sice bude menší, ale kvalitnější a příjemnější pro život	Prezentace pro veřejnost v pravidelných intervalech	Vysoká	Počet prezentací	Město	Město Semily, urbanisté, obyvatelé města
2.5.2. Prezentace úspěšných projektů širší veřejnosti	Propagace úspěšných projektů v Semilských novinách, pořádání prezentací pro obyvatele města	Článek v městských novinách, prezentace pro obyvatele města	Vysoká	Počet úspěšných odprezentovaných projektů	Město	Město Semily, obyvatelé města
3. Rozvinutý cestovní ruch						
3.1. Konceptce cestovního ruchu						
Město usiluje o rozvoj cestovního ruchu						
3.1.1. Konceptce cestovního ruchu	Vytvoření celkové konceptce cestovního ruchu, vyhodnocení stávajícího stavu a prověření dalšího možného rozvoje. Postup spolupráce s okolními obcemi, vytvoření systému řízení, prověření napojení na důležité turistické cíle CHKO Český ráj a Krkonoše	Konceptce	Vysoká	Hotová konceptce, počet setkání realizačního týmu, zástupců obce a veřejnosti	Město	Město Semily, zpracovatel, veřejnost, okolní obce, správa CHKO Český ráj, správa KRNP
3.2. Rozvinutá infrastruktura cestovního ruchu						
Vytvoření spolupráce s turistickými centry a jejich vzájemné propojení. Vytvoření nových atrakcí pro návštěvníky i pro samotné obyvatele města. Zlepšení informativnosti a kvality turistického mobiliáře.						

3.2.1. Doplnění mobiliáře v krajině	Doplnění mobiliáře především podél turistických cest, turistických cílů a atrakcí. Dále doplnění mobiliáře před významnými budovami, parky, podél významných pěších cest a cyklostezek.	Nový a modernější mobiliář (lavičky, stoly, přístřešky, odpadkové koše, stojany na kola)	Střední	Počet jednotlivých položek doplněného mobiliáře	Město	Město Semily
3.2.2. Instalace turistického informačního systému (chytré informační tabule)	Instalace informačních tabulí, které budou instalované u významných míst v Semilech. Zaručení propojení významných turistických cílů a atrakcí. Zvýší estetickou kvalitu a srozumitelnost informací o daných místech	Nové informační tabule ve veřejném prostoru	Střední	Počet instalovaných tabulí	Město	Město Semily
3.2.3. Vytvoření muzea hraček	Vytvoření turistického cíle s návazností na historii města. Muzeum hraček bývalé firmy Tofa, která působila v Semilech. Transformace brownfieldu (továrna Tofa) na turistický cíl	Využitelnost brownfieldu, nové muzeum	Střední	Otevření muzea	Město	Město Semily
3.2.4. Vytvoření muzea textilního a zbrojního průmyslu	Vytvoření turistického cíle s návazností na historii města. Muzeum textilního a zbrojního průmyslu z brownfieldu bývalé textilky. Rozvoj turistických cílů uvnitř v budově.	Využitelnost brownfieldu, nové muzeum	Střední	Otevření muzea	Město, Fabrika 1861 s.r.o.	Město Semily, Fabrik 1861 s.r.o.
3.2.5. Zajištění spolupráce města s CHKO Český ráj a Krkonoši	Zajištění spolupráce s turistickými centry, zapojení se do procesu plánování budoucího rozvoje turistiky v Libereckém kraji, společné projekty	Dobré vztahy s představiteli turistických center, komunikace, nové projekty, které napomohou rozvoji cestovního ruchu Libereckého kraje	Vysoká	Počet setkání, počet společných projektů	Město	Město Semily, správa CHKO Český ráj, správa KRNP, okolní obce, Liberecký kraj
3.2.6. Posílení vazeb hromadné dopravy na turistické centra (CHKO Český ráj a Krkonoše)	Zajištění kvalitní hromadné dopravy na významná turistická centra (Jilemnice, Vrchlabí, Kozákov, Hrubá Skála). V zimních měsících zajištění skibusů do přilehlých lyžařských středisek (Rokytnice nad Jizerou, Benecko)	Zvýšení spojů hromadné dopravy na významná turistická centra, skibusy přepravující turisty do lyžařských středisek z města Semily	Střední	Počet zvýšených spojů hromadné dopravy, počet skibusů	Město	Město Semily, dopravní podnik Libereckého kraje, ČSAD, lyžařská střediska
3.2.7. Zkvalitnění cyklotras a cestních sítí na turistické centra (CHKO Český ráj a Krkonoše)	Na základě spolupráce (3.2.5.) vybudovat cesty spojující zajímavé cíle, dbát na bezpečnost a atraktivitu cestních sítí	Pěší a cyklistická propojení	Střední	Počet zrekonstruovaných a nově zřízených pěších cest a cyklistická propojení (km)	Město, zástupci ORP/obce	Město Semily, správa CHKO Český ráj, správa KRNP, okolní obce, Liberecký kraj
3.3. Rozvinutý marketing v propagaci cestovním ruchem						

Propagace turistického ruchu Horní Pojizeří a jeho okolí. Zároveň zviditelnění jejich největších lákadel za účelem zvýšení návštěvnosti						
3.3.1. Mediální propagace cestovního ruchu v Semilech	Návaznost na (2.2.4.) zajištění propagace Semil, aby i turisté rekreující se ve významných turistických centrech CHKO Český ráj a Krkonoše měli povědomí o městě Semil a jejich atrakcích i Kulturního programu. Marketing zaměřený na turisty v turistických centrech návaznost na (3.2.5)	Propagační materiály v turistických centrech CHKO Český ráj a Krkonoše	Střední	Počet propagačních materiálů v turistických centrech	Město	Město Semily, turistická informační centra v CHKO Český ráj a Krkonoše
3.4. Zázemí pro cestovních						
Podpora vzniku zázemí pro cestovních (ubytovací kapacity a stravovací zařízení)						
3.4.1. Využití nadbytečného městského bytového fondu pro krátkodobé pronájmy	Návaznost na (4.1.1., 6.3.2.) využitelnost městského bytového fondu pro ubytování turistů. Zřízení webových stránek pro zviditelnění a rezervování pokojů. Zvýšení ubytovacích kapacit, stálý příjem pro město	Modernizace a rekonstrukce bytů určené pro ubytovací kapacity, zřízení webových stránek s informacemi a rezervovacím systémem	Vysoká	Počet zrekonstruovaných bytů	Město	Město Semily
3.4.2. Městský sociální podnik (kavárna)	Vytvoření městské kavárny (apel na využitelnost stávající zástavby v centru města), která bude zaměřená pro zaměstnance s handicapem, pracovní příležitost pro lidi, kteří se těžko uplatňují na trhu práce. Zároveň vytvoření zázemí pro turistický ruch a finanční příjem města	Nová kavárna, pracovní příležitost pro handicapované obyvatele města	Vysoká	Otevření kavárny, počet nových pracovních míst	Město	Město Semily, architekt
3.4.3. Dostupnost konzultačních služeb v podpoře cestovního ruchu	Poradenství pro podnikatele v oblasti cestovního ruchu, podpora ze strany města, vytvoření přehledných webových stránek s informacemi, vytvoření konzultačního oddělení na městském úřadě	Kontaktní pracoviště, které řeší dotazy a pomáhá při řešení problémů, informační web	Střední	Počet "konzultací", vytvořená webová stránka, počet návštěv webu	Město	Město Semily
3.4.4. Katalog příležitostí pro podnikatele	Vypracování katalogu investičních příležitostí na území města Semily. Seznam brownfieldů a chátrajících areálů, které město chce přeměnit na funkční zázemí pro cestovních	Katalog investičních příležitostí, informační web o investičních příležitostech	Střední	Počet katalogů, počet návštěv webu	Město	Město Semily
4. Stabilizace a udržení vybraných částí města						
4.1. Koncepce řízeného smršťování						

Vytvoření koncepce řízeného smršťování – rozdělení území města do ploch podle formy smršťování, které slouží jako podklad pro různé přístupy a postupy, jak přistupovat k jednotlivým plochám. Zároveň dbát na zapojení veřejnosti a aktérů do procesu plánování, aby všichni věděli o budoucím problému a společně se shodli na řešení celé situace a připravili se na pokračující vyliďňování města						
4.1.1. Koncepce rozdělení území města podle formy řízeného smršťování	Rozdělení území do ploch, které jsou určeny ke stabilizaci a udržení vybraných částí města (stabilizované plochy a plochy určené ke stabilizaci), dále koncepce bude obsahovat i plochy, které budou určeny k redukci s předpokladem přestavby a plochy určené k redukci bez následného stavebního využití	Koncepce	Vysoká	Hotová koncepce, počet setkání realizačního týmu, zástupců obce, veřejnosti a aktérů	Město	Město Semily, urbanisté, obyvatelé města a aktéři
4.1.2. Zapojení veřejnosti a důležitých aktérů v území do procesu řízeného smršťování	Vytvoření plánu komunikace, informování obyvatel, zapojení a následně začleňování obyvatel města a aktérů do procesu řízeného smršťování.	Strategie komunikace	Vysoká	Zpracovaná strategie komunikace	Město	Město Semily
4.2. Zabraňování vzniku vyloučených lokalit						
Aktivity, které povedou k zvýšení konkurenceschopnosti města vůči obchodníkům s chudobou, předcházet vzniku vyloučených lokalit primárně ve vybraných částech města, které jsou stabilizované a určené pro stabilizaci, ale i v ostatních částech města. Zároveň město vytváří aktivity, které pomáhají a začleňují sociálně slabé rodiny do většinové společnosti a jejího každodenního života.						
4.2.1. Odkup ohrožených bytových nemovitostí	(Návaznost na 5.1.1.) monitorování bytového fondu ve městě. V případě, že se objeví částečně obsazená nebo neobsazená budova (vyliďňující se), město se bude snažit získat budovu do svého vlastnictví. Odkup nemovitosti od soukromého vlastníka	Pravidelné monitorování bytového fondu ve městě, odkup nemovitostí	Vysoká	Pravidelné získávání informací o obsazenosti bytů, počet odkoupených budov	Město	Město Semily, majitelé nemovitostí
4.2.2. Sociální bydlení	Podpora ze strany města zajistit dostačující počet sociálních bytů. Prověření počtu potřebných bytů pro sociálně slabé obyvatele města, pomoc sociálně slabým obyvatelům (levné nájmené)	Studie prověření počtu potřebných bytů, město bude využívat neobydlené byty, či budovy	Vysoká	Počet bytů, naplněnost bytů	Město	Město Semily, obyvatelé
4.2.3. Rekvalifikační kurzy pro lidi bez vzdělání	Zajištění potřebných rekvalifikačních kurzů pro lidi bez vzdělání, tak aby našli uplatnění na trhu práce v blízkosti Semil, zajištění návaznosti na firmy působící ve městě	nabídka rekvalifikačních kurzů, nižší nezaměstnanost	Střední	Počet osob přihlášených na rekvalifikační kurzy	Úřad práce	Město Semily, úřad práce, obyvatelé

4.2.4. Zajištění pracovních příležitostí pro lidi ohrožené sociálním vyloučením	Město se snaží nabídnout obyvatelům města pracovní příležitosti na trhu práce (technické služby města Semily, Semilské strojírny, Polyform, Charvát AXL a další)	Nabídka pracovních míst	Střední	Počet nových zaměstnanců	Úřad práce	Město Semily, úřad práce, obyvatelé
4.3. Zvyšování atraktivity prostředí						
Zvyšování atraktivity prostředí ve vybraných částech města (plochy stabilizované a plochy určené pro stabilizaci) pomocí veřejných prostranství, městského mobiliáře a zvýšenou atraktivitou bytového fondu						
4.3.1. Koncepce rozvoje veřejných prostranství	Koncepce poskytne rámec pro řešení veřejných prostorů (ve vybraných částech města) z hlediska prostorového uspořádání, materiálního řešení, stanoví hierarchizaci prostorů	Rámcová koncepce zastřešující jednotlivá témata odehrávající se ve veřejných prostranstvích	Vysoká	Hotová koncepce, počet setkání realizačního týmu, zástupců obce a veřejnosti	Město	Město Semily, zpracovatel, veřejnost
4.3.2. Doplnění městského mobiliáře	Zajištění kvalitního městského mobiliáře v plochách stabilizovaných a plochách určených pro stabilizaci, mobiliář bude zlepšovat kvalitu veřejného prostoru a bude modernější	Nový a modernější mobiliář (lavičky, pítka, osvětlení, přístřešky na kola, venkovní květináče)	Střední	Počet jednotlivých položek doplněného mobiliáře	Město	Město Semily
4.3.3. Zvýšení atraktivity bytového fondu ve vybraných plochách	(Návaznost na 6.3.2.), které jsou ve vlastnictví města. Dále snaha města podporovat zvyšování atraktivity bytového fondu v soukromé držbě (využití Fondu rozvoje bydlení), poskytnutí majitelům nemovitostí poradenství s využitím fondu	Informování obyvatel o možnosti čerpání fondu prostřednictvím webových stránek a pomoc s následným požádáním o příspěvek na rozvoj bydlení	Nízká	Počet vyplněných formulářů o příspěvek na rozvoj bydlení	Město	Město Semily, majitelé nemovitostí
4.4. Kvalitní občanská vybavenost						
Zkvalitňování a uchování občanské vybavenosti ve vybraných částech města, při modernizacích budov dbát na přizpůsobení občanské vybavenosti poklesu obyvatel (menší kapacita budov, ale zároveň větší kvalita občanské vybavenosti), zároveň dbát na zvýšené potřeby seniorů z důvodu pravděpodobnému nárůstu osob starších 65+						
4.4.1. Přizpůsobení občanské vybavenosti poklesu obyvatel	Prověření studií, která bude řešit přizpůsobení občanské vybavenosti při řízeném smršťování města z hlediska kapacit a potřebám, zejména školských zařízení, (návaznost na 4.1.1.) dbát na rozdělení území města podle formy řízeného smršťování	Studie	Vysoká	Vypracovaná studie	Město	Město Semily, zhotovitel studie

4.4.2. Uchování a zkvalitňování občanské vybavenosti	(Návaznost na 4.4.1.) uchování a zkvalitňování občanské vybavenosti v částech města stabilizovaných a určených pro stabilizaci (návaznost na 4.1.1.) Město se snaží udržet a modernizovat prostory pro vzdělávání, výchovu, sociální služby, zdravotní služby a kulturu. Zvýšená efektivita občanské vybavenosti. Zároveň dbát i na kvalifikaci a kvalitu výkonu práce zaměstnanců	Zkvalitňování a modernizace prostorů občanské vybavenosti ve vybraných částech města, zároveň tyto kroky vedou ke zvýšené atraktivitě vybraných částí města	Vysoká	Počet modernizovaných budov občanské vybavenosti	Město	Město Semily, stavební firma
4.4.3. Zvýšení kapacit v sociálních službách (domovy pro seniory)	(Návaznost na 4.4.2.) Zvýšený důraz klást na zvýšení kapacit v oblasti sociálních službách (domov pro seniory, služby domácí péče) vzhledem k budoucímu nárůstu obyvatel 65+.	Navýšení kapacit míst v domovech pro seniory, navýšení počtu zaměstnanců	Vysoká	Počet nových míst v domovech pro seniory, počet nových zaměstnanců	Město	Město Semily
4.5. Stabilizace obyvatelstva						
Zvýšení možností aktivit a trávení volného času pro mladé (zkvalitnění městského života), zajištění programu pro uplatňování studentů na trhu práce a zajištění startovacích bytů						
4.5.1. Zvýšení množství aktivit pro mladé (trávení volného času)	Vymezení a vybudování nových míst zaměřených na aktivity pro mladé lidi (skate park, pumptrack, in-line dráha, horolezecká stěna, minigolf), Vymezení míst s využitím koncepce veřejných prostranství (viz 4.3.1.) Primárně využít brownfields bývalého koupaliště	Nová sportovně rekreační místa	Vysoká	Počet nových míst, počet návštěvníků	Město	Město, obyvatelé města, místní spolky, soukromí podnikatelé
4.5.2. Komunikace mezi městem, školami a firmami	Vytvoření platformy pro komunikaci mezi městem, školou a firmou. Nastavení pravidel a postupů	Funkční komunikační platforma, dohoda	Střední	Počet zápisů, četnost komunikací se subjekty	Město	Město Semily, zapojené školy, firmy
4.5.3. Zajištění praxe studentů ve firmách	Škola zajistí každému studentovi (závěrečné ročníky) praxi z určitých nabídek firem, které se zapojí do projektu, student si vybere podle svých priorit. Firmy zajistí studentovi kvalitní praxi, která jej následně ohodnotí a vrátí zpětnou vazbu škole a studentovi. Další spolupráce je čistě na studentovi a firmě.	Dokončená praxe studenta	Střední	Smlouvy (škola, student, firma), hodnocení studenta firmou, studentův výstup z praxe	Škola	Studenti, škola, zapojené firmy

4.5.4. Startovací byty pro mladé	Startovací byty, které pomohou mladým rodinám v začátcích. Motivace udržet mladé lidi v Semilech (levný nájem). Stanovení období poskytnutí bytu (návaznost na 4.5.)	Město bude využívat neobydlené byty, či budovy	Vysoká	Počet bytů, naplněnost bytů	Město	Město Semily, obyvatelé
5. Omezení negativních dopadů prázdných bytů/domů/pozemků						
5.1. Optimální nabídka bytového fondu						
Aktivity, které budou k předcházení neobsazenosti bytů/domů/pozemků						
5.1.1. Monitorování obsazenosti bytového fondu	Město aktivně a průběžně monitoruje proces smršťování. Především se soustředí na obsazenost bytového fondu města, jak se situace vyvíjí v pravidelných intervalech. Město monitoruje vlastní bytový fond města, ale zároveň se snaží monitorovat i soukromé a družstevní nemovitosti.	Analýza obsazenosti bytového fondu ve městě, pravidelně aktualizovaná	Vysoká	Počet aktualizací analýzy	Město	Město Semily
5.1.2. Změna územního plánu	Zajištění změny územního plánu, zaměření především na: změny ploch přestavby v území, plochy asanace, výrazné snížení nových zastavitelných ploch pro bydlení	Schválená změna územního plánu	Vysoká	Zpracování návrhu změny ÚP, počet veřejných projednání, počet námitek, počet vyjádření námitek, počet schválených změn	Město	Město Semily, odbor územního plánování, urbanisté (projektant), obyvatelé, aktéři
5.2. Transformace bytů/domů/pozemků						
Aktivity, které povedou ke snížení počtu prázdných nemovitostí, kompaktnosti města, zvýšení efektivity technické a dopravní infrastruktury, zvýšení atraktivity města						
5.2.1. Využití bytů na turistické aktivity pro turistický ruch	Vytvoření Studie, která prověří možnosti využitelnosti bytů na aktivity spojené s cestovním ruchem, následně nabídnutí podnikatelům prostory pro aktivity (návaznost na 3.4.4.)	Vytvoření studie, zařazení vybraných bytů do katalogu příležitostí pro podnikatele	Střední	Hotová studie, zařazení prázdných bytů do katalogu příležitostí (hotový katalog), pronájem	Město	Město Semily, podnikatelé
5.2.2. Zvýšení plošného standartu jednotek (slučování bytů)	Zvýšení plošného standartu jednotek (slučování bytů) zajistí zpomalení neobsazenosti bytů, zároveň se nabídnou prostornější byty v území, především provádět v centrální části ve vlastnictví města	Získání většího obytného prostoru, nabídnutí prostornějších bytů a zvýšený výběr velikosti bytů	Střední	Počet sloučených bytů, počet zvýšených m ² bytů	Město	Město Semily

5.2.3. Odstraňování (demolice) prázdných nemovitostí	(Návaznost na 4.1.1.) demolice budov, areálů ve vlastnictví města, které jsou koncepcí určené k demolici (např. lokalita dělnické kolonie, Kolonka, která je z velké části neobydlená)	Odstranění prázdných budov a areálů určených k demolici	Vysoká	Počet odstraněných domů	Město	Město Semily, demoliční firma
5.2.4. Využívání pozemků po odstranění nemovitostí	Každý pozemek bude prověřen koncepcí (návaznost na 4.1.1.) o jejím možném využití, pozemek bude využit buď s předpokladem přestavby (např. nový veřejný prostor) anebo bez předpokladu přestavby (např. využití zelené infrastruktury, volná krajina). Zvolený prvek (určená volba transformace) bude prověřena studií (např. lokalita dělnické kolonie, Kolonka)	Studie a následná zvolená varianta transformace pozemku	Vysoká	Vypracovaná studie, zahájení realizace transformace pozemku	Město	Město Semily, zhotovitel studie, realizační firma
5.3. Zajištění přesunu obyvatel, kterých se týká demolice budov						
Zajištění informování obyvatel o průběhu celé transformace (demolice) a zajištění nového domova pro obyvatele demolovaných domů						
5.3.1. Informování o přípravě a průběhu demolice	(Návaznost na 5.2.3) zajištění průběžného informování o přípravě a průběhu celého procesu demolice včetně časového průběhu, zajištění kontaktu pro případné poradenství a odpovědi dotazů, asistence při přípravě stěhování obyvatel do nového domova	Časový harmonogram celé akce, osobní schůzky a informování dotčených obyvatel, zřízení kontaktu pro poradenství, asistence a pomoc při stěhování	Vysoká	Vypracovaný časový harmonogram, počet schůzek	Město	Město Semily, obyvatelé
5.3.2. Zajištění nového bydlení pro obyvatele demolovaných bytů	(Návaznost na 5.2.3) město nabídne adekvátní městské bydlení vyššího standartu, než majitelé měli původně, zároveň nové bydlení by mělo být v blízkosti původní lokalitě, ale v plochách stabilizovaných nebo určených ke stabilizaci	obyvatelé demolovaných domů budou mít adekvátní bydlení v lepší lokalitě	Vysoká	Počet přestěhovaných obyvatel	Město	Město Semily, obyvatelé
6. Zajištění udržitelného hospodaření města						
6.1. Získávání investic od kraje/státu						
Spolupráce s krajem a státem k zajištění investic do objektů						
6.1.1. Využití dotačního fondu Libereckého kraje	Převážně využívat – podpora místní agendy 21 - podpora uplatňování principů udržitelného rozvoje (zaměření na kvalitu – života, veřejné správy, životního prostředí, oblasti ekonomické a sociální. Podpora regionálních výrobků	Zajištění spolufinancování projektů k docílení tížených vize	Střední	Počet projektů financovaných za spolupráce kraje	Město	Město Semily, Liberecký kraj

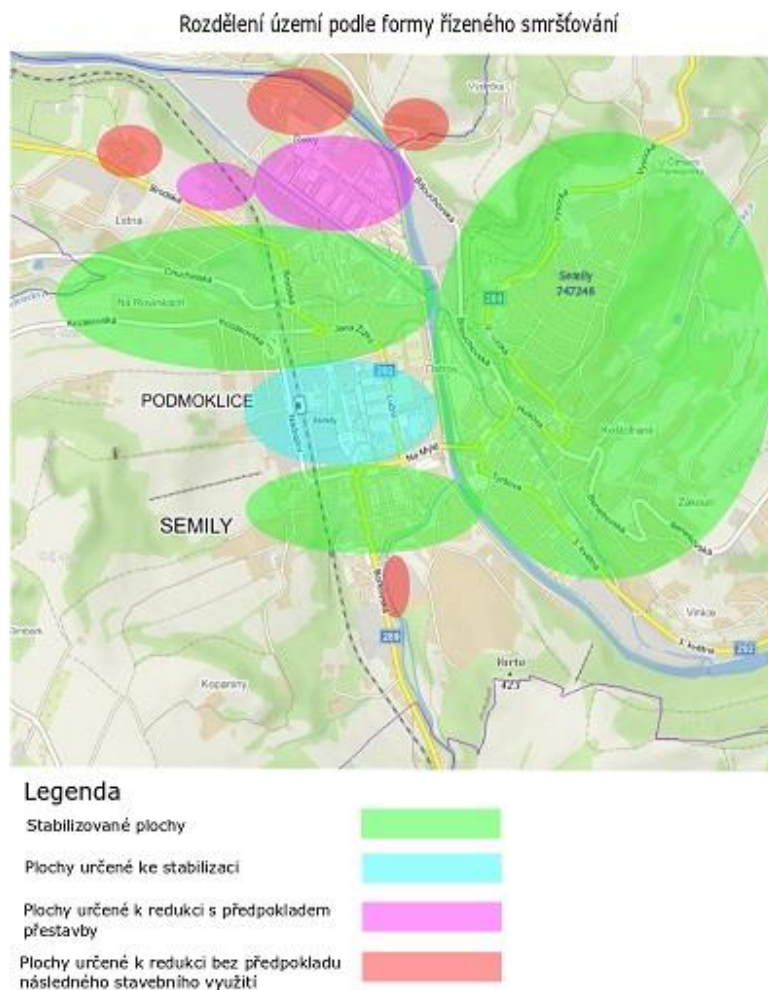
6.1.2. Spoluvytváření udržitelných projektů	Spolupráce města a kraje/státu při investicích do udržitelných řešení	Zajištění financování pro nové udržitelné projekty	Střední	Počet projektů financovaných za spolupráce kraje/státu	Město	Město Semily, Liberecký kraj, Česká republika
6.1.3. Využívání dotačních programů z MMR	Využívání dotací při procesu smršťování – podpora územního plánování a architektonických soutěží, rozvoj regionů, podpora bydlení	Zajištění spolufinancování při procesu smršťování	Vysoká	Počet projektů financovaných za spolupráce státu	Město	Město Semily, Česká republika
6.2. Zvýšení příjmů z rozpočtového určení daní						
Podpora takových aktivit, které městu přinesou vyšší příjmy						
6.2.1. Spolupráce města a podnikatelů	Spolupráce s místními úřady, zejména úřadem práce, zajištění poradenství pro podnikatele, úprava nabídky kurzů rekvalifikace na základě poptávky místních podnikatelů	Spolupráce úřadů a podnikatelů, rozvoj místních firem, zvýšení kvalifikace uchazečů o práci tak, aby reflektovala potřeby poptávky	Vysoká	Počet rekvalifikačních kurzů, počet absolventů rekvalifikačních kurzů, počet absolventů rekvalifikačních kurzů, kteří jsou zaměstnaní	Úřad práce	Město Semily, Úřad práce, podnikatelé, obyvatelé
6.2.2. Nabídka zrekonstruovaných prostorů podnikatelům	Odkup nevyužívaných budov, areálů a jejich rekonstrukce, správa a pronájem vybraným podnikatelům	Rekonstruované budovy, areály připravené k pronájmu, zvýšený počet podnikatelů a firem ve městě, více pracovních příležitostí	Střední	Počet pronajatých budov, Počet pracovních míst, počet využitých brownfieldů	Město	Město, podnikatelé, vlastníci prostor
6.2.3. Podpora inovativních firem a startupů	Takové, které jsou ekologicky šetrné k životnímu prostředí, nebo jsou zaměřené na cestovní ruch, podpora spolupráce se středními školami ve městě	Zvýšený počet firem ve městě, více pracovních příležitostí, zviditelnění města	Střední	Počet pracovních míst s vyšší přidanou hodnotou, počet nových inovativních firem ve městě	Město	Město Semily, agentura Czechinvest
6.3. Zachování příjmů z městského bytového fondu						
Aktivity, které povedou k udržení stálých příjmů z městského bytového fondu						

6.3.1. Snižování energetické náročnosti budov ve vlastnictví města	Snižování energetické náročnosti budov v plochách města, které jsou stabilizované a určené ke stabilizaci (návaznost na 4.1.1.). Snížení energetické náročnosti povede ke zhodnocování majetku a snížení nákladů na provoz budovy (zateplení, úprava vytápění, ohřev teplé vody, chlazení a technické zařízení budovy). Dále se budou uplatňovat environmentální prvky (návaznost na opatření 2.1.1.)	Snížení dodávané energie a konečné energetické spotřeby budov	Střední	Počet rekonstruovaných budov, měření spotřeby energie před a po rekonstrukci	Město	Město Semily, stavební firma
6.3.2. Modernizace budov ve vlastnictví města	(Návaznost na 4.1.1., 1.4). Přizpůsobení dnešních požadavků na bydlení a prodloužení životnosti budov, (modernizace technických zaměření i modernizace interiérů bytů)	Zvýšení kvality městských bytů, zvýšení hodnoty budov, zvýšení estetického hlediska	Střední	Počet modernizovaných bytů/budov	Město	Město Semily, stavební firma
6.3.3. Zajištění dostupného bydlení	Ceny za nájemné městských bytů se pohybují nad udržovacími a obnovovacími náklady. Zároveň cena za nájemné se pohybuje v přiměřené formě. Město se snaží být lepším partnerem než soukromý subjekt	Kladný příjem města z pronájmu městských bytů	Vysoká	Počet pronajímaných bytů	Město	Město Semily, nájemníci
6.3.4. Studie využití bytového fondu na nebytové účely	Vytvoření studie využití bytového fondu ve vlastnictví města na nebytové účely, vyhodnocení stávajícího stavu a prověření dalšího možného využití. Invertovat na účely, z kterého by město mělo stálý příjem	Studie	Vysoká	Hotová studie, počet firem, podnikatelů vyživající bytový fond ke svému podnikání	Město	Město Semily, zhotovitel studie
6.4 Snížení výdajů						
Aktivity, které povedou k nižším výdajům města na údržbu technické/dopravní infrastruktury a občanské vybavenosti, především v plochách určeným k redukci (pomalé utlumování vybraných ploch)						

6.4.1. Modernizace infrastruktury reflektuje potřebné snížení kapacit	V případě oprav/rekonstrukcí technické/dopravní infrastruktury dbát na modernizaci prvků a přizpůsobení kapacit technické infrastruktury na proces řízeného smršťování. Modernizace určená primárně v plochách stabilizovaných a určených ke stabilizaci. Naopak snížení kapacit a snížení investiční výdajů v plochách určených k redukci	Nová/opravená technická/dopravní infrastruktura, snížení kapacit technické a dopravní infrastruktury ve vybraných plochách	Vysoká	Počet m ² nové/opravené technické a dopravní infrastruktury, počet m ² odstraněných prvků technické a dopravní infrastruktury	Město	Město Semily, technické služby města, stavební firma
6.4.2. Redukce nadbytečné infrastruktury	V případě odstranění budov se technická infrastruktura odstraní, nebo se kanalizační stoka ponechá (zaplombování), kterou nemusí město udržovat, ale pouze průběžně monitoruje. Důkladné prověření možností, dopravní infrastruktura, která nebude efektivně využita se odstraní	Odstranění/zaplombování nadbytečné technické infrastruktury, odstranění dopravní infrastruktury	Vysoká	Počet odpojených budov ze sítě technické infrastruktury, počet m ² odstraněné dopravní infrastruktury	Město	Město Semily, technické služby města, stavební firma
6.4.3. Snížení nadbytečných kapacit občanské vybavenosti	Snížení nadbytečných kapacit občanské vybavenosti v plochách určených k redukci s předpokladem přestavby (sídliště Řeky), prověření přizpůsobení rozsahu občanské vybavenosti potřebám obyvatel, především školských zařízení, monitorování vybraných ploch, pomalé utlumování lokality (ná vaznost na 4.4.1.)	průběžné monitorování situace ve vybraných plochách určených k redukci, snížení kapacit občanské vybavenosti	Vysoká	Počet snížených kapacit občanské vybavenosti	Město	Město Semily
6.5. Zvýšení příjmů z ubytovacího a rekreačního poplatku						
Zajištění příjmů z ubytovacího a rekreačního poplatku za každou osobu, která bude ubytována v městě a bude využívat aktivity spojené s turistickým ruchem, město profituje z návštěvnosti turistů						
6.5.1. Zavedení ubytovacího a rekreačního poplatku pro turisty	Vznik obecně závazné vyhlášky pro zavedení ubytovacího a rekreačního poplatku, (ná vaznost na cíl 3. Rozvinutý cestovní ruch)	Vznik vyhlášky	Střední	Počet uhrazených poplatků	Město	Město Semily

Tabulka č. 15: Výsledné cíle a opatření budoucího rozvoje města (zdroj: vlastní zpracování)

Schéma k opatření 4.1.1. Koncepce rozdělení území města podle formy řízeného smršťování

Obrázek č. 20: Schéma rozdělení území podle formy řízeného smršťování (zdroj: Mapy.cz, úprava mapového podkladu: autor)

6.6 Implementace

Kvalitně zpracovaný strategický plán je základním krokem pro jeho úspěšnou implementaci do území. Aby byl proces úspěšný, je třeba vytvořit prostředí, které zajistí konkrétní rozdělení odpovědností, úkolů a umožní jejich zpětnou kontrolu.

Proces popisující následující body:

- Rozdělení rolí, pravomocí a odpovědnosti
- Postup realizace strategického plánu v území
- Realizace akčního plánu a systém projektového řízení
- Zajištění souladu Strategického a územního plánu

Účelem je uspořádání postupů při implementaci strategického plánu:

- Systematický proces rozvoje města
- Zvýšení informovanosti obyvatel o řízení rozvoje města
- Stanovení úkolů a pravomocí jednotlivých subjektů

6.6.1 Rozdělení rolí, pravomocí a odpovědnosti u konkrétních subjektů

Subjekt	Role	Pravomoc	Odpovědnost
Zastupitelstvo (řídící funkce)	rozhodující orgán	rozhoduje a schvaluje aktivity a intervence, (vybírá projekty určené k realizaci), úprava SP, projednává vyhodnocení naplněnosti indikátorů a akčního plánu za předchozí období (1 rok), schvaluje akční plán	nese odpovědnost za naplnění cílů SP
Rada města (kontrolní funkce)	schvalovací orgán a osoba pověřená řídící funkcí	schvaluje záležitosti týkající se SP	nese odpovědnost za celkové naplnění cílů a aktuálnost SP, hlavní zastoupení má starostka Bc. Lena Mlejnková
Projektový manažer (výkonná funkce)	Koordinuje veškeré aktivity související s realizací SP, iniciuje zřízení pracovní skupiny	Získat podklady od všech subjektů realizujících projekty odpovídající náplni strategického plánu	odpovědnost za realizaci projektů, monitoring, příprava podkladů na jednání orgánu pověřených řídící funkcí, příprava a tvorba akčního plánu, posouzení kvality (evaluace), informování o SP, zpráva o naplňování SP (vyhodnocení indikátorů a naplňování akčního plánu), komunikace mezi jednotlivými zapojenými subjekty
Veřejnost	Zapojení do veřejného projednání a místní šetření SP, spolupráce při monitoringu a vyhodnocování naplnění SP dle potřeby daného opatření, spolupráce při výběru projektů	Uplatňuje podněty ke tvorbě a úpravě SP	-

Aktéři	Zapojení do veřejného projednání a místní šetření SP, spolupráce při monitoringu a vyhodnocování naplnění SP, spolupráce při výběru projektů	Uplatňuje podněty ke tvorbě a úpravě SP	-
Pracovní skupina	Spolupráce při monitoringu a vyhodnocování naplnění SP, spolupráce při výběru projektů	Navrhují na základě evaluace a zadání od vedení úpravy SP	-
Garanti jednotlivých projektových záměrů	Příprava jednotlivých záměrů (aktivit/ pod opatření)		odpovědnost za přípravu návrhu projektu a evidenci plnění svých projektových záměrů, realizování záměru

Tabulka č. 16: Implementace strategického plánu: Rozdělení rolí, pravomoci a odpovědnosti u konkrétních subjektů (zdroj: vlastní zpracování)

6.6.2 Postup realizace strategického plánu v území

Hodnocení jeho plnění

Strategický plán bude pravidelně vyhodnocován. Hodnocení plnění strategického plánu zajišťuje projektový manažer, který předloží zprávu o vyhodnocení strategického plánu ke schválení radě města. Vyhodnocení bude obsahovat i naplnění indikátorů jednotlivých opatření. Projektový manažer dále bude předkládat zastupitelstvu města návrhy na aktualizaci strategického plánu / akčního plánu, pokud bude potřeba.

Vyhodnocení naplnění indikátorů by mělo být prováděno na základě tvrdých i měkkých dat v souladu s typem opatření uvedených v návrhové části.

Práce se strategickým plánem

Projednávání na jednáních Rady – aktualizace akčního plánu, příprava záměrů s ohledem na rozpočet, postup jejich realizace a hodnocení.

Práce s akčním plánem

Akční plán aktualizovat 2x ročně, a to na tematických schůzích Rady tak, aby změny byly zohledněny v rozpočtu.

Zapojení veřejnosti do strategického plánu

- zveřejnění strategického plánu na webových stránkách města
- zprávy o jeho plnění na webových stránkách města v intervalu 1 roku

- stanovení intervalu pravidelného projednání s veřejností – informování občanů o aktuálním dění
- u nejdůležitějších záměrů je důležité veřejné projednání
- využívání médií – místní periodikum, webové stránky města v intervalu 2x ročně
- ankety a průzkumy ke zjištění názorů veřejnosti
- do přípravy záměrů a konkrétních projektů zapojit pracovní skupinu

Aktualizace strategického plánu

Strategický plán je zpracován na období přibližně 20-ti let. Může být aktualizován v intervalu 5 - 10 let. Důvodem aktualizace může být například změna vnějšího prostředí (fyzická či například ekonomická).

Akční plán by měl být aktualizován přibližně do dvou let, nicméně aktualizace může probíhat i několikrát za rok. Při aktualizaci je nutné vyřadit splněné záměry, posoudit stav zamítnutých záměrů a doplnit záměry nové.

6.6.3 Systém projektového řízení

Každý záměr navržený v rámci jednotlivých opatření a zařazený v akčním plánu má vlastní projektový cyklus. Projektový cyklus záměru obsahuje jednotlivé kroky a rozdělení rolí a kompetencí konkrétním složkám městské samosprávy.

Projektový cyklus by měl být pod kontrolou řídicí skupiny či zastupitelstva města, a ta ho bude projednávat alespoň 2x ročně, kdy se zadávají konkrétní úkoly a vyhodnocuje se jejich plnění.

Projektový cyklus funguje na základě těchto principů:

- Opakující se charakter projektového řízení a schvalování vychází z pravidelného rozpočtového cyklu (1 rok)
- Jednoduchý a jasný proces pro všechny dotčené subjekty. Zajištění konkrétní a transparentní podpory záměrů
- Využije stávající organizační strukturu MÚ

Příprava a realizace jednotlivých záměrů probíhá v těchto krocích:

- identifikace záměru
- návrh záměru
- posouzení návrhu záměru
- výběr do záměru do akčního plánu
- technicko – ekonomická příprava záměru
- realizace záměru
- monitoring a udržitelnost výstupů

Identifikace záměru

(Realizuje Rada města na návrh projektového manažera, příp. dalších osob)
V první fázi je potřeba identifikovat projekt či jiné opatření. Identifikování spočívá ve stanovení finanční náročnosti, obsahového zaměření, návrhu garanta projektu a v této fázi se záměr zařadí do zásobníku nápadů. Identifikované záměry se překládají na nejbližším jednání.

Návrh záměru

(Realizuje nositel záměru ve spolupráci s projektovým manažerem)

V této fázi pověřený pracovník (garant záměru) sestavuje projektový list, který obsahuje podrobné informace o daném záměru (technické či obsahové řešení, přibližný cenový odhad a harmonogram přibližné realizace). V případě důležitějšího záměru lze provést veřejné projednání, kde se budou moci účastníci vyjádřit k návrhu (především k obsahové stránce). Dle podstatných připomínek lze upravit obsahovou stránku návrhu.

Posouzení návrhu záměru

(Realizuje Rada města, příp. zastupitelstvo města)

Návrh záměru se předkládá k posouzení Radě města Semily, která může uplatnit připomínky, které zpracovatel zapracuje a případně podle nich upraví návrh a opět předá ke schválení či zamítnutí záměru.

Výběr záměru do akčního plánu

(Realizuje zastupitelstvo města, při výběru záměrů lze zapojit aktéry v území a veřejnost)

Výběr záměru do strategického plánu schvaluje zastupitelstvo města. Do výběru záměru lze zapojit aktéry v území včetně veřejnosti a podle současných potřeb vyberou záměr a zakomponují ho do akčního plánu.

Zařazení záměru do akčního plánu musí splňovat následující kritéria, pokud má být projekt plně hrazen nebo částečně z rozpočtu města:

- a) naplňovat jeden nebo více cílů strategického plánu
- b) splňovat formální i obsahové podmínky pro využití zdrojů z rozpočtu města nebo jiných zdrojů
- c) musí být identifikována a vyřešena rizika vyplývající z

majetkoprávních vztahů, dopadů na životní prostředí, komunikace záměrů s veřejností atd.

Technicko-ekonomická příprava záměru

(Realizuje nositel záměru)

U některých projektů může tento krok obsahovat také studii proveditelnosti, analýzu nákladů a přínosů, posouzení dopadu projektu na ŽP atp. Tato fáze se týká především záměrů vyžadující rozsáhlé dokumentace a velké finanční náklady.

Monitoring a udržitelnost výstupů

(Realizuje nositel záměru ve spolupráci s projektovým manažerem, dle potřeby projektu lze zapojit do monitoringu pracovní skupinu, veřejnost, aktéry)

Zásadní je hodnocení udržitelnosti. Minimální udržitelnost výstupů či výsledků je orientačně alespoň na dobu 5 let. Monitoring udržitelnosti projektu může provádět i pověřená fyzická či právnická osoba a podávat zprávu například projektovému manažerovi.

6.6.4 Zajištění souladu strategického a územního plánu

Z vize a opatření vyplývají závěry pro případné změny ÚP případně pro nový ÚP. Pro některá konkrétní opatření a dílčí cíle je nutná změna územního plánu. To není nutné v případě, že nově navržená opatření a cíle jsou v souladu s ÚP či nemají územní průmět. Navržené změny ÚP by měly být v souladu také se strategickým plánem.

7 Diskuze

Zformování diplomové práce by se dalo přirovnat k vytvoření vlastního projektu, do kterého nebyly zapojeny žádné jiné subjekty, až na interview se starostkou města. Celá práce je tak založena na autorově subjektivním návrhu a je myšlený jako podklad pro diskusi, kam by se město Semily mělo v budoucnu ubírat.

Předmětem této diskuze je porovnání strategických dokumentů týkajících se města Semily. Konkrétně pak dokumentů Program rozvoje města Semily (aktualizace pro období 2021-2030) (SPF Group ©2020a), který navazuje na Strategický plán Program rozvoje města Semily pro období 2012-2020 (SPF Group ©2012) a autorova návrhu strategického plánu pro město Semily. Pro lepší orientaci v diskusi spojíme první dva dokumenty, které na sebe navazují, a nazveme je platný Strategický plán města Semily. Budeme tedy porovnávat dva strategické plány.

Platný Strategický plán byl zpracován externí firmou SPF Group, s.r.o, nikoliv pouze úředníky z vedení obce, avšak byla navázána velice úzká spolupráce s představiteli obce, kde byly tvořeny pracovní skupiny. Tím můžeme říci, že pro strategické plánování bylo využito expertní metody i s částí komunitních metod, ale bez zapojení veřejnosti. Pro oba strategické dokumenty nebylo aplikováno dotazníkové šetření ani jiné zapojení veřejnosti. Dotazníkové šetření nebylo předmětem této diplomové práce. Naopak v reálném procesu strategického plánování je velmi užitečné znát priority a poznatky věkových skupin občanů města. Plánovači vytvářející strategický plán, jenž nežijí v daném městě, jako obyvatelé města. Z analýz o městě se dá zjistit spoustu užitečných informací, ale nedají se identifikovat pocity jednotlivých věkových skupin obyvatel města. Tito lidé zde žijí několik let, nebo celý život, a proto znají město lépe, neboť jsou jeho součástí. Dotazníkové šetření slouží k rozšíření obzorů a hlubšímu pohledu na město pro plánovače.

Velkou výhodou pro platný Strategický plán města Semily je skutečnost, že pokračuje v ustálené vizi, která nese název Semily – nejčistší město v Česku, už od roku 2006, kdy dochází pouze k aktualizacím s menšími úpravami, které doplňují danou situaci města v časových obdobích. Tato skutečnost je velmi kladná v procesu strategického plánování, jelikož vize a směr města pokračuje kontinuálně kupředu a tím může být vize města plně naplněna. Na druhou stranu platný Strategický plán nereaguje na měnící se situaci s úbytkem obyvatel. Možným důvodem, proč město nepodniká žádná opatření z hlediska problematiky úbytku obyvatel je ten, že smršťování je ve stádiu, kdy se ještě neprojevuje výrazný nadbytek bytového fondu, ale tato situace se může poměrně rychle změnit, a to z důvodu, že město má velký počet lidí v postproduktivním věku, pokračující odliv

mladých lidí a stále se zmenšující počet domácností. Až se tento problém v průběhu času projeví, město nebude připravené včas reagovat na danou situaci a bude mít velké problémy zabránit rychlému úpadku města. Z tohoto důvodu považuji stávající Strategický plán města Semily společně s jeho vizí v tuto chvíli za nedostačující.

Návrh strategického plánu vychází ze silných stránek platného Strategického plánu města Semily a přijímá aspekty stávající vize, které se snaží více rozvíjet, jako je např. dobrá image města, kvalitní veřejná prostranství, rozvoj kultury a podpora udržitelných řešení. V tomto ohledu považuji stávající vizi za pozitivní.

Největší rozdíly mezi strategickými dokumenty jsou právě v přístupu k dlouhodobému úbytku obyvatel, který vychází z demografické prognózy autorova návrhu. Návrh strategického plánu města Semily je zaměřen na řízené smršťování, které reaguje na očekávaný demografický vývoj a nastavuje možná přípravná řešení pro tuto reálnou situaci. Především se snaží obnovit rovnováhu mezi nabídkou a potřebou kapacit a minimalizovat škody způsobené právě mezi nerovnováhou těchto jevů. Zároveň návrh nepracuje s městem jako celem, ale navrhuje rozdělení území podle formy řízeného smršťování, tedy rozděluje město do různých částí, kde bude uplatňovat jiné přístupy ke smršťování. V zásadě se jedná o rozdělení města na části, která jsou vybrána k udržení a stabilizaci a o části města určené k dožití, popřípadě k jejich odstranění. Díky tomuto rozdělení může město efektivně využívat své zastavěné území a bude mít nastavené priority, jak postupovat v určitých částech města.

Velkým přínosem řízeného smršťování v návrhu strategického plánu je i skutečnost, že dává příležitost k rozvoji cestovního ruchu, ekologických a udržitelných řešení, které budou přispívat dobré image města. Naopak největší slabinou návrhu strategického plánu vidím v tom, že opouští ustálenou linii platné vize, ale se snahou návaznosti na ní, aby nová vize města nebyla zcela odlišná či opačná.

8 Závěr

Výsledkem práce je zpracovaný návrh Strategického plánu města Semily pro období 2023–2043, který reaguje na největší problémy města vyplývající ze závěrů analytické části, především ze SWOT analýzy. Mezi největší problémy patří: dlouhodobý úbytek obyvatel, stárnutí obyvatelstva, klesající počet domácností, zvyšující se počet prázdných bytů a domů, vyšší podíl nezaměstnaných osob, nízký počet pracovních příležitostí, přítomnost vyloučených lokalit, sociální problémy, přítomnost brownfieldů, špatné dopravní napojení a nevyužitý potenciál cestovního ruchu. Tyto identifikované problémy jsou typické pro smršťující se město a jejich problémy jsou dlouhodobé.

Pomocí psaných scénářů jsem prověřil čtyři možné budoucí rozvoje města, které sledovaly kritické oblasti týkající se image města, udržitelnosti, cestovního ruchu a problematice smršťování města. Následná vize vychází z konkrétního scénáře Semily – ekologické město otevřené výletům a nese stejný název. V této vizi jsou pomocí stromu cílů určeny tyto hlavní cíle: Vyšší udržitelnost města, příznivá image a identita města, rozvinutý cestovní ruch, stabilizace a udržení vybraných

částí města, omezení negativních dopadů prázdných bytů, domů, pozemků a zajištění udržitelného hospodaření města. Hlavní cíle se dále dělí na podcíle. V součtu je celkem 26 podcílů a ty jsou naplňovány konkrétními opatřeními (v součtu celkem 84). Každé opatření má svůj podrobný popis, výstup, zvolenou prioritu, monitorovací ukazatel, tedy jak sledovat naplnění daného opatření, garantem a zapojenými subjekty.

Těchto šest hlavních cílů spolu s jejich podcíli a konkrétními opatřeními vedou k řízenému smršťování, které povede k celkovému nižšímu počtu obyvatel až do stádia jeho stabilizování. Tyto kroky povedou ke změně image a připravenosti města reagovat na nové situace vzniklé s úbytkem obyvatel, především na nadbytek bytového fondu a zabraňování vzniku vyloučených lokalit. Volné byty a domy budou sloužit novému využití s návazností na novou vizi. Uplatňovat se budou v odvětví cestovního ruchu nebo dojde k jejich odstranění a následnému opětovnému využití pozemku pro ekologické projekty či novému veřejnému prostranství.

Navržená strategie reaguje na příčiny a důsledky smršťování a nabízí návrh, kterým se snaží o stabilizaci předně vybraných částí města v krátkodobém horizontu.

Tato diplomová práce je zaměřená na návrh Strategického plánu pro město Semily a může sloužit jako doplňující dokument, který poukazuje na jiný možný budoucí směr města. Tento dokument přibližuje možný budoucí problém, který platný Strategický plán města vůbec neřeší, a to problematiku s úbytkem obyvatel. Zároveň vidím využitelnost a inspiraci tohoto dokumentu jako podklad pro diskusi nebo pro další aktualizaci platného Strategického plánu, kde by měla být řešena otázka úbytku obyvatel a nastolena správná opatření, která budou reagovat na reálný budoucí problém města.

9 Zdroje

9.1 Literatura

Adger W. N., Brown K., 2009: Vulnerability and Resilience to Environmental Change: Ecological and Social Perspectives. In: Castree N., Demeritt D., Liverman D., Rhoads B. (eds.): A Companion to Environmental Geography. Wiley-Blackwell, Oxford. P. 109-122.

Agyeman J., 2013: Introducing Just Sustainabilities Policy, Planning, and Practice. Zed Books, London, 216 s.

Arai Y., Naganuma S., Satake Y., 2012: Local government broadband policies for areas with limited Internet access (online) [cit. 2021.01.30], dostupné z <<https://journals.openedition.org/netcom/1091>>.

Bernt M., 2009: Partnerships for demolition: The governance of urban renewal in East Germany's shrinking cities. International Journal of Urban and Regional Research 33/3. P. 754–769.

- Blair R., 2004: Public participation and community development: The role of strategic planning. *Public Administration Quarterly* 28/1/2. P. 102-147.
- Connors T., Reese A. L., Skidmore M., 2020: The ruralization of Detroit? Implications for economic redevelopment policy. *Theoretical and Empirical Researches in Urban Management* 15/3. P. 29-48.
- Couch C., Cocks M., 2013: Housing Vacancy and the Shrinking City: Trends and Policies in the UK and the City of Liverpool. *Housing Studies* 28/3. P. 499-519.
- EU, 2016: Committee of the Regions: The impact of demographic change on European regions, Brussels, 147 s.
- Feyrer J., Secerdote B., Stern D. A., Saiz A., Strange C. W., 2007: Did the Rust Belt Become Shiny? A Study of Cities and Counties That Lost Steel and Auto Jobs in the 1980s. *Brookings-Wharton Papers on Urban Affairs* 1. P. 41-102.
- Glaster G., 2012: *Driving Detroit: The Quest for Respect in the Motor City*. University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 328 s.
- Gordon C., 2008: *Mapping Decline: St. Louis and the Fate of the American City*. University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 284 s.
- Green O. O., Garmestani A. S., Albro S., Ban N. C., Berland A., Burkman C. E., Gardiner M. M., Gunderson L., Hopton M. E., Schoon M. L., Shuster W. D., 2016: Adaptive governance to promote ecosystem services in urban green spaces. *Urban Ecosyst* 19. P. 77-93.
- Haase A., Nelle A., Mallach A., 2017: Representing urban shrinkage – the importance of discourse as a frame for understanding conditions and policy. *Cities* 69/1. P. 95–101.
- Hall P., 2012: Balancing European Territory. The Challenge of the Post-Neoliberal Era. In: Ganser R., Piro R. (eds.): *Parallel Patterns of Shrinking Cities and Urban Growth*. Routledge, New York. P. 27-44.
- Harris C. D., 1991: Unification of Germany in 1990. *Geographical Review* 81/2. P. 170-182.
- Hashimoto K., 2019: One aspect of the role of ICTs in a mountain community: a case study of Kamiyama, Japan (online) [cit. 2021.01.30], dostupné z <<https://journals.openedition.org/netcom/4591#quotation>>.
- Herrmann D. L., Schwarz K., Shuster W. D., Berland A., Chaffin B. C., Garmestani A. S., Hopton M. E., 2016: Ecology for the Shrinking City. *BioScience* 66/11. P. 965-973.
- Hollander B. J., 2018: *A Research Agenda for Shrinking Cities*. Edward Elgar Publishing, Northampton, Massachusetts, 160 s.
- Hollander B. J., 2011: *Sunburnt Cities: The Great Recession, Depopulation and Urban Planning in the American Sunbelt*. Routledge, New York, 192 s.
- Hospers J. G., 2012: Urban Shrinkage and the Need for Civic Engagement. In: Haase A., Hospers J. G., Pekelsma S., Haag R. D.: *Shrinking Areas – Front –*

runners in Innovative Citizen Participation. European Urban Knowledge Network, Haag. P. 7-28.

Hospers J. G., 2014: Policy Responses to Urban Shrinkage: From Growth Thinking to Civic Engagement. *European Planning Studies* 22/7. P. 1507-1523.

Hospers J. G., Syssner J., 2018: Dealing with Urban and Rural Shrinkage: Formal and Informal Strategies. LIT Verlag, Curych, 146 s.

Illner M., 2010: Deindustrializace průmyslových měst – projevy, příčiny, důsledky a strategie revitalizace. In: Hruška-Tvrdý L. (ed): *Industriální město v postindustriální společnosti*. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Ostrava. S. 9-21.

Ježek J., 2013: Strategické plánování obcí a měst: nové přístupy a cesty k jeho zefektivnění. In: Klímová V., Žítek V. (eds): *XVI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách*. Masarykova univerzita, Brno. S. 372-376.

Ježek J., 2017: Strategické plánování obcí a měst v České republice – Quo Vadis ?. *Urbanismus a územní rozvoj* 20/5. S. 31-37.

Leigh G. N., Blakely J. E., 2013: *Planning Local Economic Development: Theory and Practice: Fifth Edition*, SAGE Publications, Thousand Oaks, 480 s.

Löw J., Novák J., 2008: Typologické členění krajiny České republiky. *Urbanismus a územní rozvoj* 11/6. S. 19-23.

Maier K., 2014: Strategické plánování. *Urbanismus a územní rozvoj: Mimořádná příloha časopisu-Strategie, Urbanismus a architekt města: Sborník z konference AUÚP 3/1*. S. 9-11.

Mallach A., Pooley B. K., 2018: St. Louis Case Study. What Drives Neighborhood Revival?: Qualitative Research Findings from Baltimore and St. Louis. *Lincoln Institute of Land Policy*. P. 3-18.

Mantel A., Engel S., Nuisl H., 2018: Zuwanderung und Integration als strategischer Ansatzpunkt städtischer Regenerierung (online) [cit. 2021.01.21], dostupné z <<https://link.springer.com/article/10.1007/s00548-018-0523-3>>.

Martinez-Fernandez C., Wu Ch. T., 2009: Shrinking Cities: A Global Overview and Concerns about Australian cases. In: Pallagst K., et al. (eds): *The Future of Shrinking Cities - Problems, Patterns and Strategies of Urban Transformation in a Global Context*. IURD, Berkeley. P. 29-36.

Martinez-Fernandez C., Kubo N., Noya A., Weyman T., 2012: *Demographic Change and Local Development: Shrinkage, Regeneration and Social Dynamics*. OECD Publishing, Paris, 310 s.

Matoušková K., 2011: NUTS 3 a EDORA k typologii městských a venkovských regionů. *Urbanismus a územní rozvoj* 14/2. S. 5-10.

McGregor A., 2014: Detroit: Where to from here? *Landscape Architecture Australia* 144. P. 10-16.

- Metcalf G., 2018: Sand Castles Before the Tide? Affordable Housing in Expensive Cities. *The Journal of Economic Perspectives* 32/1. P. 59-80.
- Mizera F., 1997: Paměti města Semil a okolí (2. vydání). Město Semily, Semily, 273 s.
- Neuss V. L., 2018: Globalization and deindustrialization in advanced countries. *Structural Change and Economic Dynamics* 45/1. P. 49-63.
- Page S. E., 2011: *Diversity and Complexity*. Princeton University Press, Princeton, 304 s.
- Pallagst K., Weichmann T., Martinez-Fernandez C., 2013: *Shrinking Cities: International Perspectives and Policy Implications*. Routledge, New York, 334 s.
- Potůček M., 2009: Strategické versus územní plánování. *Urbanismus a územní rozvoj* 12/1. S. 3-7.
- Powell L. J., 2014: Towards a Globalization of Aging. *The Canadian Journal of Sociology* 39/2. P. 255-268.
- Rieniets T., 2009: Shrinking Cities: Causes and Effects of Urban Population Losses in the Twentieth Century. *Nature and Culture* 4/3. P. 231-254.
- Rink D., Rumpel P., Slach O., Cortese C., Violante A., Bini C. P., Haase A., Mykhnenko V., Nadolu B., Couch C., Cocks M., Krzystofik R., 2012: Work package 7 - Governance of shrinkage – Lessons learnt from analysis for urban planning and policy. UFZ, Lipsko, 47 s.
- Roger P. P., Jalal F. K., Boyd A. J., 2008: *An Introduction to Sustainable Development*. Earthscan, London, 416 s.
- Ryan D. B., 2012: *Desing After Decline: How America Rebuilds Shrinking Cities*. University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 280 s.
- Schäfer R., Stricker H. J., Soest D.v., 1992: *Kleinstädte und Dörfer in den neuen Bundesländern Aufgabenfeld für die städtebauliche Erneuerung*. Verlag Otto Schwartz, Göttingen, 315 s.
- Schlappa H., Neill V. J. W., 2013: *Cities of Tomorrow – Action Today. URBACT II Capitalisation. From crisis to choice: re-imagining the future in shrinking cities* (online) [cit. 2021.01.21], dostupné z https://uhra.herts.ac.uk/bitstream/handle/2299/19120/From_Crisis_to_Choice_June_2013.pdf?sequence=2&isAllowed=y.
- Schindler S., 2016: Detroit after bankruptcy: A case of degrowth machine politics. *Urban Studies* 53/4. P 818-836.
- Schmeidler K., Jiříčková H., Zámečník P., 2011: Výzva shrinking cities u nás, v Evropě i ve světě. *Urbanismus a územní rozvoj* 14/6. S. 21-27.
- Steinführer A., Kabisch S., 2005: *Images einer langfristig schrumpfenden Stadt. Das Beispiel Johanngeorgenstadt (Sachsen)*. *Berichte zur deutschen Landeskunde* 79/1. P. 5-31.

- Stryjakiewicz T., Jaroszewska E., 2016: The Process of Shrinkage as a Challenge to Urban Governance. *Quaestiones Geographicae* 35/2, P. 28-38.
- Svobodová H., Binek J., Šedý O., Bárta D., Chmelař R., Šilhan Z., Galvasová I., 2015: Metodika předcházení a řešení důsledků zmenšování obcí a měst: s osvědčením č. 0011/2015 o uznání Certifikované metodiky výzkumu, vývoje a inovací. GaREP, Brno, 24 s.
- Swanstrom T., 2018: Equity planning in a fragmented suburban setting: The Case of St. Louis. In: Krumholz N., Hexter W. K. (ed.): *Advancing Equity Planning Now*. Cornell University Press, London. P. 101-124.
- Tasan-Kok T., Stead D., Lu P., 2013: Conceptual Overview of Resilience: History and Context. In: Eraydin A., Tasan-Kok T., (eds.): *Resilience Thinking in Urban Planning*. Springer, New York. P. 39-51.
- Theising J. A., 2003: *Made in USA: East St. Louis, the Rise and Fall of an Industrial River Town*. Virginia Publishing, St. Louis, 236 s.
- Weaver R., Bagchi-Sen S., Knight J., Frazier E. A., 2017: *Shrinking Cities: Understanding urban decline in the United States*. Routledge, New York, 232 s.
- Weber L., 2010: *Demographic Change and Economic Growth: Simulations on Growth Models*. Springer – Verlag, Berlin, 289 s.
- Wirth P., Elis V., Müller B., Yamamoto K., 2016: Peripheralisation of small towns in Germany and Japan – Dealing with economic decline and population loss. *Journal of Rural Studies* 47/1. P. 62-75.
- Yoshimoto M., 2019: Kamiyama's Success in Creative Depopulation. In: Sherman M. (ed.): *International Opportunities in the Arts*. Vernon Press, Wilmington. P. 27-52.

9.2 Seznam internetových zdrojů

- A-SPEKTRUM, ©2016: Vyhodnocení vlivů změny č. 2 územního plánu Semily na životní prostředí (online) [cit. 2021.08.22], dostupné z <https://www.semily.cz/assets/File.ashx?id_org=14724&id_dokumenty=4502>.
- AGS.ČÚZK, ©2021: Geoprohlížeč (online) [cit. 2021.07.16], dostupné z <<https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/>>.
- Anonymus, 2021: Investiční příležitosti Semily – Řeky (online) [cit. 2021.05.16], dostupné z <<https://investujpodjedem.cz/lokality/semily-reky/>>.
- ČSÚ, ©2009a: Semily – Správní obvod obce s rozšířenou působností Semily (online) [cit. 2021.03.02], dostupné z <<https://www.czso.cz/csu/czso/0f002b9f65>>.
- ČSÚ, ©2009b: Turistické regiony a oblasti (online) [cit. 2021.03.11], dostupné z <<https://www.czso.cz/csu/xl/0207005>>.
- ČÚZK, ©2021: Nahlížení do katastru nemovitostí (online), dostupné z <<https://nahliznidokn.cuzk.cz/>>.

E-Stat – Portal Site of Official Statistics of Japan, ©2016: Systém of Social and Demographic Statistics/View Data (online) [cit. 2021.01.29], dostupné z <<https://www.e-stat.go.jp/en/regional-statistics/ssdsview/municipality>>.

ERSTE, ©2015: Strategický plán rozvoje města Brandýs nad Labem – Stará Boleslav 2015-2025. Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, 181 s., dostupné z <https://www.brandysko.cz/assets/File.ashx?id_org=904&id_dokumenty=54740>

Investiční příležitosti Libereckého kraje, ©2021: Investiční příležitosti (online) [cit. 2021.08.26], dostupné z <<https://investujpodjestedem.cz/gd-home/>>.

Liberecký kraj, ©2021a: Turistika – okruh Horním Pojizeřím (online) [cit. 2021.06.12], dostupné z <<https://www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/5998-okruh-hornim-pojizerim.html>>.

Liberecký kraj, ©2021b: Geoportál (online) [cit. 2021.06.13], dostupné z <<https://geoportal.kraj-lbc.cz>>.

Liberecký kraj, ©2021c: Geoportál – povodňový portál Libereckého kraje (online) [cit. 2021.06.15], dostupné z <<https://povodnovyportal.kraj-lbc.cz/mapa-obecna>>.

Mapy.cz, ©2021: (online), dostupné z <<https://mapy.cz/zakladni?x=15.3046765&y=50.5987016&z=13>>.

Město Semily, ©2019: Rozpočet a hospodaření města za rok 2019 (online) [cit. 2021.05.08], dostupné z <<https://www.semily.cz/2019/ds-1355/archiv=0&p1=2117>>.

Město Semily, ©2021a: Oficiální web města (online) [cit. 2021.06.07], dostupné z <<https://www.semily.cz/index.asp>>.

Město Semily, ©2021b: Turistika a volný čas (online) [cit. 2021.06.21], dostupné z <<https://www.semily.cz/turistika-a-volny-cas.asp?p1=56>>.

Město Semily, ©2021c: Program rozvoje města (online) [cit. 2021.10.07], dostupné z <<https://www.semily.cz/program-rozvoje-mesta/d-2003/p1=2282>>.

MFČR, ©2021: Ministerstvo financí České republiky: Město Semily – Časové řady: Vývoj zadluženosti a stavu na bankovních účtech (online) [cit. 2021.05.12], dostupné z <<https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00276111/casove-rady>>.

MMR ČR, ©2021: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky: Politika územního rozvoje České republiky (ve znění závazném od 1.9.2021) (online) [cit. 2021.10.03], dostupné z <<https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/koncepce-a-strategie/politika-uzemniho-rozvoje-ceske-republiky/uplne-zneni-politiky-uzemniho-rozvoje-ceske-republ>>.

MMR ČR, ©2022: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky: Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ (online) [cit. 2022.02.28], dostupné z <<https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021>>.

NSZM ČR, ©2021: Národní síť zdravých měst ČR: Indikátory v metodickém dokumentu (online) [cit. 2021.08.27], dostupné z <<https://mozaika-ur.cz/cz/metodiky/indikatory-orp>>.

OSN, ©2007: World Population Prospects: The 2006 Revision (online) [cit. 2021.02.22], dostupné z <https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/files/documents/2020/Jan/un_2006_world_population_prospects-2006_revision_volume-i.pdf>.

SPF Group, ©2012: Strategický plán Program rozvoje města Semily pro období 2012 – 2020 (online) [cit. 2021.10.09], dostupné z <https://www.semily.cz/assets/File.ashx?id_org=14724&id_dokumenty=1611>.

SPF Group, ©2020a: Program rozvoje města Semily (aktualizace pro období 2021–2030) (online) [cit. 2021.09.03], dostupné z <https://www.semily.cz/assets/File.ashx?id_org=14724&id_dokumenty=13801>.

SPF Group, ©2020b: Strategický plán Program rozvoje města Semily – Vyhodnocení plnění předchozího strategického plánu pro období 2012 – 2020 (online) [cit. 2021.09.03], dostupné z <https://www.semily.cz/assets/File.ashx?id_org=14724&id_dokumenty=13803>.

SocioFactor, ©2013: Analýza sociálně vyloučených lokalit a dostupnosti sociálních služeb prevence v těchto lokalitách v Libereckém kraji (online) [cit. 2021.08.29], dostupné z <<https://odbor-socialni.kraj-lbc.cz/getFile/case:show/id:922015>>.

SR Liberecký kraj, ©2020: Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 (online) [cit. 2022.02.28], dostupné z <<https://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page1874/rozvojove-dokumenty-strategie-rozvoje-lk-a-program-rozvoje-lk/strategie-rozvoje-libereckeho-kraje-2021/dokument>>.

ÚAP Semily, ©2016: Územně analytické podklady obcí: Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území pro správní obvod obce s rozšířenou působností Semily (online) [cit. 2021.08.20], dostupné z <https://www.semily.cz/assets/File.ashx?id_org=14724&id_dokumenty=5763>.

ÚAP Semily, ©2020: Územně analytické podklady obcí: Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území pro správní obvod obce s rozšířenou působností Semily (online) [cit. 2021.08.20], dostupné z <https://www.semily.cz/assets/File.ashx?id_org=14724&id_dokumenty=13865>.

ÚP Semily, ©2013: územní plán Semily – v prvním stavu pro vydání změny č. 1 (online) [cit. 2021.08.16], dostupné z <<https://www.semily.cz/uzemni-plan-semily/ds-1075/p1=2256>>.

UrbiStat, ©2021: Karten, Analysen und Statistiken zur ansässigen Bevölkerung, Gemeinde von Johanngeorgenstadt, stadt (online) [cit. 2021.01.27], dostupné z <<https://ugeo.urbistat.com/AdminStat/de/de/demografia/dati-sintesi/johanngeorgenstadt%2c-stadt/20194012/4>>.

VDB.ČSÚ, ©2021: Veřejná databáze – Sestavení vlastní tabulky (online) [cit. 2021.03.02], dostupné z
<<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>>.

Vlakregion, ©2021: Trať 030 - Jaroměř – Stará Paka – Želez. Brod - Turnov – Liberec (online) [cit. 2021.03.02], dostupné z
<<https://www.vlakregion.cz/trate/030/030.htm>>.

VOP, ©2021: Povodňový portál Dolní Bousov – Semily – Historické zkušenosti s povodněmi (online) [cit. 2021.08.01], dostupné z <<https://www.vop-povodnovyportal.cz/povodnovy-plan/semily-548/zkusenosti-s-povodnemi>>.

VÚMOP, ©2019: eKatalog BPEJ (online) [cit. 2021.07.22], dostupné z
<<https://bpej.vumop.cz/>>.

VÚMOP, ©2020a: Půda v číslech – Statistika – Druhy pozemků podle KN (online) [cit. 2021.07.25], dostupné z
<<https://statistiky.vumop.cz/?core=stat&kind=druh&year=2015>>.

VÚMOP, ©2020b: Půda v číslech – Statistika – Třída ochrany ZPF (online) [cit. 2021.07.25], dostupné z
<<https://statistiky.vumop.cz/?core=stat&kind=tro&year=>>>.

VÚMOP, ©2020c: Půda v číslech – Statistika – Stupeň erozního ohrožení (online) [cit. 2021.07.25], dostupné z
<<https://statistiky.vumop.cz/?core=stat&kind=seop&year=>>>.

ZUR Libereckého kraje, ©2021: Zásady územního rozvoje Libereckého kraje ve znění aktualizace č. 1 (úplné znění) (online) [cit. 2021.10.06], dostupné z
<<https://oupsr.kraj-lbc.cz/page2416/Uzemne-planovaci-dokumenty-kraje/zasady-uzemniho-rozvoje-libereckeho-kraje/uplne-zneni-zasad-uzemniho-rozvoje-libereckeho-kraje-ve-zneni-aktualizace-c-1>>.

9.3 Seznam grafů

Graf č. 1: Demografický vývoj vybraných měst (ČSÚ, (online) [cit. 2021.05.01], dostupné z <<https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>>, vytvoření grafu: autor).

Graf č. 2: Demografický vývoj města Semily (ČSÚ, (online) [cit. 2021.05.01], dostupné z <<https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>>, vytvoření grafu: autor).

Graf č. 3: Počet obyvatel a domů podle výsledků sčítání od roku 1869 ve městě Semily (ČSÚ, (online) [cit. 2021.05.01], dostupné z <<https://www.czso.cz/csu/sldb/pocet-obyvatel-a-domu-podle-vysledku-scitani-od-roku-1869>>, vytvoření grafu: autor).

Graf č. 4: Vývoj počtu obyvatel vybraných měst a jejich SO ORP od roku 2006 (VDB.ČSÚ, (online) [cit. 2021.05.02], dostupné z <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>>, vytvoření grafu: autor).

Graf č. 5: Vývoj počtu obyvatel v Semilech, rozdělený do třech věkových skupin (VDB.ČSÚ, (online) [cit. 2021.05.02], dostupné z <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>>, vytvoření grafu: autor).

Graf č. 6: Věková struktura města Semily, rozdělena do dvou skupin (VDB.ČSÚ, (online) [cit. 2021.05.02], dostupné z <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>>, vytvoření grafu: autor).

Graf č. 7: Stromy života pro ČR, Liberecký kraj, SO ORP Semily a město Semily (VDB.ČSÚ, (online) [cit. 2021.05.04], dostupné z <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>>, vytvoření grafu: autor).

Graf č. 8: Index stáří vybraných měst, jejich SO ORP a SO ORP bez vybraného města (VDB.ČSÚ, (online) [cit. 2021.05.04], dostupné z <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>>, vytvoření grafu: autor).

Graf č. 9: Průměrný věk obyvatel vybraných měst, jejich SO ORP a SO ORP bez vybraného města (VDB.ČSÚ, (online) [cit. 2021.05.05], dostupné z <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>>, vytvoření grafu: autor).

Graf č. 10: Vzdělání podle SLBD 2011 vybraných měst, jejich SO ORP, Libereckého kraje a ČR (VDB.ČSÚ, (online) [cit. 2021.05.07], dostupné z <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>>, vytvoření grafu: autor).

Graf č. 11: Demografická prognóza (zdroj: VDB.ČSÚ, (online) [cit. 2021.05.07], dostupné z <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>>, vytvoření grafu: autor).

Graf č. 12: Porovnání skutečného věkového rozdělení obyvatelstva z roku 2018 s demografickou prognózou v roce 2048 (zdroj: VDB.ČSÚ, (online) [cit. 2021.05.07], dostupné z <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#k=5&pvokc=43&uroven=70&w=>>>, úprava grafu: autor)

Graf č. 13: Ekonomické subjekty podle převažující činnosti ve městě Semily v roce 2020, se zjištěnou aktivitou (VDB.ČSÚ, (online) [cit. 2021.05.11], dostupné z <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>>, vytvoření grafu: autor).

Graf č. 14: Vývoj zadluženosti a stavu bankovního účtu města Semily (MFČR, (online) [cit. 2021.05.12], dostupné z <<https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00276111/casove-rady>>, vytvoření grafu: autor).

Graf č. 15: Strom problémů: Nízká udržitelnost (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 16: Strom problémů: Nepříznivá image a identita města (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 17: Strom problémů: Nerozvinutý cestovní ruch (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 18: Strom problémů: Znehodnocení majetku (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 19: Strom problémů: Prázdné byty, domy, pozemky (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 20: Strom problémů: Neudržitelné hospodaření města (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 21: Strom cílů: Vyšší udržitelnost města (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 22: Strom cílů: Příznivá image a identita města (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 23: Strom cílů: Rozvinutý cestovní ruch (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 24: Strom cílů: Stabilizace a udržení vybraných částí města (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 25: Strom cílů: Omezení negativních dopadů prázdných bytů, domů, pozemků (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 26: Strom cílů: Zajištění udržitelného hospodaření města (zdroj: vlastní zpracování)

9.4 Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Poloha města Semily v České republice (ČÚZK, (online) [cit. 2021.02.06], dostupné z <<https://sgi-nahlizenidokn.cuzk.cz/marushka/default.aspx?themeid=3&&MarQueryId=6D2BC EB5&MarQParam0=747246&MarQParamCount=1&MarWindowName=Marushka>>, úprava mapového podkladu: autor).

Obrázek č. 2: Rozdělení katastrálního území města Semily (ČSÚ, (online) [cit. 2021.02.06], dostupné z <<https://www.czso.cz/csu/czso/ciselnik-uzemnich-jednotek-libereckeho-kraje-k-112005-n-txm5o2tjdr>>, úprava mapového podkladu: autor).

Obrázek č. 3: Širší vztahy dopravního systému města Semily (Mapy.cz, (online) [cit. 2021.02.07], dostupné z <<https://mapy.cz/zakladni?x=15.2473416&y=50.5900929&z=11>>, úprava mapového podkladu: autor).

Obrázek č. 4: SO ORP Semily (mapa znázorňující správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem, katastrální území a hranice obcí), (ČSÚ, (online) [cit. 2021.02.10], dostupné z <https://www.czso.cz/csu/xl/spravni_obvod_sm>, úprava mapového podkladu: autor).

Obrázek č. 5: Místní části města Semily (Mapy.cz, (online) [cit. 2021.02.10], dostupné z <<https://mapy.cz/zakladni?x=15.3169303&y=50.6022889&z=13&q=Podmoklice&source=ward&id=9766>>, úprava mapového podkladu: autor).

Obrázek č. 6: Širší vztahy školství, zdravotnictví, vyšší služby a práce (ČÚZK, (online) [cit. 2021.02.11], dostupné z <<https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/?p=92>>, úprava mapového podkladu: autor).

Obrázek č. 7: Vzdálenostní okruhy města Semily (ČÚZK, (online) [cit. 2021.02.11], dostupné z <<https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/?p=92>>, úprava mapového podkladu: autor).

Obrázek č. 8: Mapa vyznačených školských a zdravotních zařízení (ČÚZK, Mapy.cz, (online) [cit. 2021.02.15], dostupné z <<https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/?p=92>>, <<https://mapy.cz/zakladni?x=15.3277878&y=50.6045224&z=15>>, úprava mapového podkladu: autor).

Obrázek č. 9: Pozemky ve vlastnictví města Semily (ČÚZK, (online) [cit. 2021.03.05], dostupné z <<https://sqi-nahlizenidokn.cuzk.cz/marushka/default.aspx?themeid=3&&MarQueryId=D6B992BE&MarQParam0=587171608&MarQParamCount=1&MarWindowName=Marushka>>.

Obrázek č. 10: Cyklotrasy procházející městem Semily (Liberecký kraj, (online) [cit. 2021.06.12], dostupné z <<https://www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/5998-okruh-hornim-pojizerim.html>>, úprava mapového podkladu: autor).

Obrázek č. 11: Turistické trasy procházející městem Semily (Mapy.cz, (online) [cit. 2021.06.12], dostupné z <<https://mapy.cz/turisticka?x=15.3627746&y=50.5995514&z=13>>, úprava mapového podkladu: autor).

Obrázek č. 12: Záplavové území města Semily (rozdělené do čtyř kategorií: aktivní záplavové území, pětiletá voda, dvacetiletá voda a stoletá voda), (Liberecký kraj, (online) [cit. 2021.08.01], dostupné z <<https://povodnovyportal.kraj-lbc.cz/mapa-obecna>>, úprava mapového podkladu: autor).

Obrázek č. 13: Chemický a ekologický stav povrchových vod v SO ORP Semily (VÚV TGM, (online) [cit. 2021.06.11], dostupné z <https://heis.vuv.cz/data/webmap/isapi.dll?map=mp_heis_voda&TMPL=HVMAP_MAIN&IFRAME=0&lon=15.3169984&lat=50.5997112&scale=30240>, úprava mapového podkladu: autor).

Obrázek č. 14: Využití pozemků podle KN ve městě Semily (VÚMOP, (online) [cit. 2021.07.25], dostupné z <<https://statistiky.vumop.cz/?core=stat&kind=druh&year=2015>>.

Obrázek č. 15: Ohrožené zemědělské půdy vodní erozí (VÚMOP, (online) [cit. 2021.07.25], dostupné z <<https://statistiky.vumop.cz/?core=stat&kind=seop&year=>>>.

Obrázek č. 16: Nadregionální a regionální ÚSES, procházející územím města Semily (Liberecký kraj, (online) [cit. 2021.06.13], dostupné z

<<https://geoportal.kraj-lbc.cz/ochranaprirody>>, úprava mapového podkladu: autor).

Obrázek č. 17: Lokální ÚSES, procházející územím města Semily (Liberecký kraj, (online) [cit. 2021.06.13], dostupné z <<https://geoportal.kraj-lbc.cz/ochranaprirody>>, úprava mapového podkladu: autor).

Obrázek č. 18: Brownfields na území města Semily (Investiční příležitosti Libereckého kraje, (online) [cit. 2021.08.26], dostupné z <<https://investujpodjedem.cz/gd-home/>>, úprava mapového podkladu: autor).

Obrázek č. 19: Vyloučené lokality na území města Semily (SocioFactor, Mapy.cz, (online) [cit. 2021.08.29], dostupné z <<https://odbor-socialni.kraj-lbc.cz/getFile/case:show/id:922015>>, <<https://mapy.cz/letecka?x=15.3281941&y=50.6060287&z=15/>>, úprava mapového podkladu: autor).

Obrázek č. 20: Schéma rozdělení území podle formy řízeného smršťování (Mapy.cz, (online) [cit. 2022.03.17], dostupné z <<https://mapy.cz/zakladni?x=15.3393653&y=50.6063145&z=15&l=0>>, úprava mapového podkladu: autor).

9.5 Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Výsledky prognózy počtu domácností pro město Semily do roku 2048 (zdroj: vlastní zpracování)

Tabulka č. 2: Počet domácností ve městě Semily za rok 2011 (VDB.ČSÚ, (online) [cit. 2022.02.05], dostupné z <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#k=5&pvokc=43&uroven=70&w=>>>, vytvoření tabulky: autor).

Tabulka č. 3: Dojíždka a vyjíždka obyvatel města Semily do zaměstnání a za vzděláním (ČSÚ, (online) [cit. 2021.03.01], dostupné z <https://www.czso.cz/csu/czso/23051-13-n-k3077_2013-25>, vytvoření tabulky: autor).

Tabulka č. 4: Srovnání vybraných měst a jejich SO ORP v počtu ekonomických subjektů od roku 2011-2020 (VDB.ČSÚ, (online) [cit. 2021.03.03], dostupné z <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#k=5&pvokc=65&uroven=50&w=>>>, vytvoření tabulky: autor).

Tabulka č. 5: Ekonomické subjekty podle vybraných právních forem se zjištěnou aktivitou 12/2020 města Semil a Milevska (VDB.ČSÚ, (online) [cit. 2021.03.03], dostupné z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ORGD02orpob&z=T&f=TABULKA&skupId=3409&katalog=30831&pv o=ORGD02orpob&pvokc=65&pvoch=3107&str=v94&c=v3~2_RP2020MP12DP31>, vytvoření tabulky: autor).

Tabulka č. 6: Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců v obcích vybraného SO ORP Semily a města Semily (VDB.ČSÚ, (online) [cit. 2021.03.03], dostupné z <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup->

[objekt&pvo=ORGD01orpob&z=T&f=TABULKA&skupld=3469&katalog=30831&pvo=ORGD01orpob&pvokc=65&pvoch=5107&str=v94&c=v3~2_RP2020MP12DP31](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ORGD01orpob&z=T&f=TABULKA&skupld=3469&katalog=30831&pvo=ORGD01orpob&pvokc=65&pvoch=5107&str=v94&c=v3~2_RP2020MP12DP31)>, vytvoření tabulky: autor).

Tabulka č. 7: Ekonomické subjekty podle převažující činnosti v městě Semily (VDB.ČSÚ, (online) [cit. 2021.03.04], dostupné z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ORGD04orpob&z=T&f=TABULKA&skupld=3429&katalog=30831&pvo=ORGD04orpob&pvokc=65&pvoch=5107&str=v94&c=v3~2_RP2020MP12DP31>, vytvoření tabulky: autor).

Tabulka č. 8: Podíl nezaměstnaných osob ve vybraných městech, Libereckém kraji a ČR (VDB.ČSÚ, (online) [cit. 2021.03.04], dostupné z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>>, vytvoření tabulky: autor).

Tabulka č. 9: Příjmy a výdaje města Semily za vybrané roky (MFČR, (online) [cit. 2021.05.12], dostupné z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00276111/prehled?rad=t&obdobi=2012>>, vytvoření tabulky: autor).

Tabulka č. 10: SWOT analýza města Semily (zdroj: vlastní zpracování)

Tabulka č. 11: Příčiny a dopady pro scénář: Nulový scénář (zdroj: vlastní zpracování)

Tabulka č. 12: Příčiny a dopady pro scénář: Obytný satelit (zdroj: vlastní zpracování)

Tabulka č. 13: Příčiny a dopady pro scénář: Semily – ekologické město otevřené výletům (zdroj: vlastní zpracování)

Tabulka č. 14: Příčiny a dopady pro scénář: Město pro klidné dožití (zdroj: vlastní zpracování)

Tabulka č. 15: Výsledné cíle a opatření budoucího rozvoje města (zdroj: vlastní zpracování)

Tabulka č. 16: Implementace strategického plánu: Rozdělení rolí, pravomoci a odpovědnosti u konkrétních subjektů (zdroj: vlastní zpracování)

9.6 Ostatní zdroje

Mlejnková L., 2021: Interview se starostkou města Semily. Semily 4.7.

Zákona č. 254/2001Sb. Vodní zákon, v platném znění.

